

Raport anual

2014

Notă

Raportul a fost întocmit în baza celor mai recente date statistice deținute de Banca Națională a Moldovei, Biroul Național de Statistică, Ministerul Economiei și de Ministerul Finanțelor.

De asemenea, au fost selectate informații statistice furnizate de către organismele internaționale și de băncile centrale ale statelor vecine.

Calculul unor date statistice a fost efectuat de Banca Națională a Moldovei.

Toate drepturile sunt rezervate. Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

*Banca Națională a Moldovei
Bulevardul Grigore Vieru nr. 1,
MD-2005, Chișinău
tel.: (373 22) 409 006
fax: (373 22) 220 591*

ISBN 978-9975-4353-0-7
ISBN 978-9975-3015-8-9

© Banca Națională a Moldovei, 2015

Cuvânt înainte

Economia mondială a evoluat în anul 2014 neuniform. În Statele Unite ale Americii creșterea economică s-a accelerat, scăderea ratei șomajului și recuperarea inflației au creat premise pentru normalizarea politicii monetare. În anul 2014 s-a încheiat programul de stimulare monetară a Sistemului Rezervelor Federale, iar începând cu anul 2015 se așteaptă majorarea ratelor principale de politică monetară. Banca Centrală Europeană și Banca Japoniei au promovat politici monetare ultra stimulative pentru a contracara presiunile deflaționiste și a susține creșterea economică. Politicile monetare divergente din marile economii ale lumii au cauzat o volatilitate sporită pe piețele valutare globale. Dolarul SUA s-a apreciat semnificativ față de principalele valute internaționale. Diminuarea cererii la nivel mondial, alimentată de temperarea creșterii economice în economiile emergente, au diminuat prețurile internaționale la materiile prime. Scăderea bruscă a prețului la petrol a generat pierderi financiare majore pentru țările exportatoare de resurse energetice.

Activitatea economică în regiune a fost puternic afectată de consecințele conflictului din Ucraina. Federația Rusă a intrat în recesiune în principal din cauza scăderii prețului la petrol, dar și ca urmare a sancțiunilor economice reciproce dintre Rusia și țările dezvoltate. Deteriorarea condițiilor de comerț extern, reducerea remiterilor de peste hotare, ieșirile de capital, dar și deprecierea rublei rusești au creat presiuni de depreciere pentru monedele naționale din spațiul CSI.

În anul 2014 creșterea produsului intern brut al Republicii Moldova a fost de 4.6 la sută, față de 9.4 la sută înregistrat în anul 2013. Temperarea creșterii economice a fost cauzată în special de reducerea contribuției din partea sectorului agricol. Conjunctura regională nefavorabilă, determinată de cererea externă redusă și de embargourile impuse de către Federația Rusă au afectat exporturile autohtone. Totuși, deprecierea monedei naționale, evitarea contractării consumului final al gospodăriilor populației, producția agricolă bună și facilitățile de export oferite de Uniunea Europeană au asigurat înregistrarea unei creșteri economice în anul 2014.

Pe parcursul a ultimilor cinci ani rata anuală a inflației s-a situat pe palierul de o singură cifră. Începând cu luna februarie 2012 inflația s-a plasat în interiorul intervalului de variație de ± 1.5 puncte procentuale de la ținta inflației de 5.0 la sută. Inflația medie anuală a fost de 5.1 la sută, față de 4.6 la sută înregistrată în 2013.

Din anul 2013 conduita politicii monetare a fost afectată de persistența presiunilor dezinflaționiste. În anul 2014 climatul dezinflaționist s-a consolidat, având ca bază deprecierea monedelor naționale ale principalilor parteneri comerciali, scăderea pe pietele internaționale a prețurilor la petrol și la produsele alimentare și diminuarea cererii agregate interne.

Până în luna noiembrie 2014 BNM a promovat o politică monetară stimulative, menținând rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul minim istoric de 3.5 la sută anual.

În luna decembrie 2014 riscurile de intensificare a presiunilor inflaționiste au început să se materializeze. Diminuarea veniturilor valutare ale populației și ale exportatorilor autohtoni au creat așteptări puternice de depreciere a monedei naționale atât la persoanele fizice, cât și la agenții economici. Deprecierea bruscă a rublei rusești și introducerea la sfârșitul anului 2014 a administrării speciale la Banca de Economii S.A., B.C. "BANCA SOCIALĂ" S.A. și B.C. „UNIBANK” S.A. au amplificat și mai mult aceste așteptări. Accelerarea deprecierei monedei naționale a accentuat riscul de majorare a tarifelor pentru serviciile reglementate în anul 2015.

Toate acestea au alimentat puternic așteptările inflaționiste, ceea ce a impus o reacție preventivă din partea BNM. În aceste condiții, era necesară o înăsprire a politicii monetare pentru a combate presiunile inflaționiste din partea prețurilor reglementate și deprecierei monedei naționale. Astfel, Consiliul de administrație al BNM a decis în luna decembrie, în cadrul a două ședințe,

majorarea ratei de bază până la nivelul de 6.5 la sută. În lunile ianuarie și februarie 2015 rata de bază a fost majorată până la 13.5 la sută, iar norma rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenești și valută neconvertibilă a fost majorată de la 14.0 la sută la 18.0 la sută.

În anul 2014 cursul de schimb oficial nominal al monedei naționale față de dolarul SUA s-a depreciat cu 19.6 la sută, comparativ cu finele anului 2013. Dinamica cursului de schimb al monedei naționale față de principalele monede a fost determinată de un climat extern nefavorabil la care a fost expusă economia Republicii Moldova, deprecierea leului fiind amplificată și de evoluții interne. În scopul atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA, în contextul politicii monetare promovate, BNM a intervenit pe piața valutară internă preponderent în calitate de vânzător de valută străină în sumă netă de 418.1 milioane dolari SUA. Activele oficiale de rezervă la finele anului 2014, comparativ cu sfârșitul anului 2013, s-au diminuat până la 2156.6 milioane dolari SUA și au acoperit 3.8 luni de import de mărfuri și servicii.

În anul de raportare BNM a continuat să exercite cu fermitate controlul asupra lichidității din sistemul bancar, în condițiile restrângerii treptate a excesului de lichiditate. Poziția de debitor net al Băncii Naționale față de sistemul bancar s-a redus semnificativ în această perioadă. În urma accentuării deficitului de lichidități pe piața monetară BNM a acționat deja din poziția de creditor net, prin efectuarea operațiunilor repo.

Pe lângă deteriorarea condițiilor macroeconomice, la finele anului 2014, Republica Moldova a trebuit să facă față unei crize financiare sistemice. Având în vedere situația financiară precară creată la Banca de Economii S.A., B.C. "BANCA SOCIALĂ" S.A. și B.C. „UNIBANK” S.A., precum și faptul că băncile nominalizate nu respectau indicatorii prudențiali stabiliți prin actele normative ale BNM, a fost instituit regimul de administrare specială la aceste trei bănci. În luna decembrie 2014, BNM a acordat băncilor în cauză credite de urgență în sumă de 6450.0 milioane lei, pentru a asigura stabilitatea întregului sistem financiar autohton și a proteja depunerile persoanelor fizice și juridice neafiliate băncilor.

În luna ianuarie 2015, Banca Națională a Moldovei a selectat o companie internațională cu renume pentru a efectua investigațiile preliminare cu privire la presupusele nereguli financiare de la Banca de Economii S.A., B.C. "BANCA SOCIALĂ" S.A. și B.C. „UNIBANK” S.A.

Rezultatele investigațiilor preliminare indică faptul că în anii 2012-2014 a existat un efort coordonat și ascuns pentru preluarea

controlului asupra celor trei bănci, iar ulterior pentru a masca natura adevărată a tranzacțiilor a fost maximizat volumul de credite acordate. În consecință, a avut loc deteriorarea bruscă a situației financiare a acestor trei bănci, înregistrându-se un volum semnificativ de creanțe și credite dubioase.

Banca Națională, cu suportul companiilor internaționale, va continua investigațiile privind colectarea probelor necesare pentru a începe recuperarea activelor și fondurilor deturnate.

Vă mulțumim pentru susținere!

Dorin Drăguțanu

Guvernator

Cuprins

Sumar	4
1 Economia mondială în anul 2014	10
2 Situația economică a Republicii Moldova în anul 2014	16
2.1 Sectorul real	16
2.2 Evoluția inflației	24
2.3 Sectorul public	29
2.4 Conturile internaționale ale Republicii Moldova pentru anul 2014 (date provizorii)	32
2.5 Evoluția și structura datoriei externe	39
3 Activitatea Băncii Naționale a Moldovei în anul 2014	41
3.1 Realizarea politicii monetare și valutare în anul 2014	41
3.2 Rezultatele politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2014	50
3.3 Piața monetară	56
3.4 Piața valutară	64
3.5 Activitatea Băncii Naționale a Moldovei în calitate de agent fiscal al statului	79
3.6 Supravegherea și reglementarea activității băncilor	80
3.7 Planul strategic al Băncii Naționale a Moldovei pentru anii 2013-2017	95
3.8 Sistemul de plăți	100
3.9 Tehnologia informației	107

3.10 Operațiuni cu numerar	109
3.11 Auditul intern	112
3.12 Colaborarea internațională a Republicii Moldova . .	115
3.13 Activitatea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei	123
3.14 Activitatea legislativă în anul 2014	124
3.15 Personalul Băncii Naționale a Moldovei și perfecționarea profesională	132
3.16 Analiza situației financiare a BNM pentru anul 2014	134
A Tabele	149

Lista acronimelor

BNM	Banca Națională a Moldovei
BNR	Banca Națională a României
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
BSCEE	Grupul Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est
BT	Bonuri de trezorerie
CBN	Certificate ale Băncii Naționale a Moldovei
CDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
CHIBID	Rata medie a dobânzilor la care băncile contribuții sunt disponibile să împrumute pe piața monetară interbancară mijloace bănești în lei moldovenești de la alte bănci
CHIBOR	Rata medie a dobânzilor la care băncile contribuții sunt disponibile să împrumute pe piața monetară interbancară mijloace bănești în lei moldovenești altor bănci
CSI	Comunitatea Statelor Independente
DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
DST	Drepturi speciale de tragere (XDR)
EUR	Moneda unică europeană
FMI	Fondul Monetar Internațional
FOB	franco la bord
GBP	Lira sterlină
IPC	Indicele prețurilor de consum
IPPI	Indicele prețurilor producției industriale
MDL	Leul Moldovenesc
OPEC	Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol
OS	Obligațiuni de stat
PIB	Produsul intern brut

SAPI	Sistemul automatizat de plăți interbancare
SIC	Sistemul de înscriere în conturi a valorilor mobiliare
SIRBNM	Sistemul Informatic de Raportare către Banca Națională a Moldovei
SUA	Statele Unite ale Americii
TI	Tehnologii informaționale
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolarul SUA
VMS	Valori Mobiliare de Stat

Sumar

Mediul extern

În anul 2014, au fost consemnate mai multe evenimente importante care au metamorfozat traiectoria economiei mondiale. În prim plan, s-a evidențiat reducerea semnificativă a prețului petrolului în a doua jumătate a anului, fapt ce a bulversat economiile țărilor exportatoare de petrol. Anul 2014 a fost caracterizat și de volatilitatea excesivă a piețelor valutare, de remarcat mișcările importante de politică monetară, precum finalizarea programului de relaxare cantitativă (QE3) de către Sistemul Rezervelor Federale și reducerea ratelor dobânzilor la limita inferioară zero de către Banca Centrală Europeană. Diminuarea cererii la nivel mondial, alimentată de reducerea activității economiilor emergente, a avut un impact contractor asupra prețurilor la materiile prime. Totodată, în anul 2014, recolta de produse agricole, în special de grâu și alte cereale, la nivel mondial, a atins maximul din ultimii ani, ceea ce a generat diminuarea prețurilor la produsele alimentare și a intensificat comerțul, astfel încercându-se suplinirea stocurilor epuizate în ultimii ani.

În regiune, activitatea economică a fost periclitată de evoluția economiei Federației Ruse în contextul impunerii treptate a sancțiunilor economice de către UE și alte economii avansate. Astfel, dacă în prima jumătate a anului, în regiune au persistat presiunile dezinflaționiste, spre sfârșit de an, deprecierea în lanț a valurilor regionale au declanșat intensificarea presiunilor inflaționiste cu impact major în primele luni ale anului 2015. De asemenea, criza regională a fost aprofundată de embargourile impuse de Federația Rusă unor economii, printre care și Republicii Moldova, fapt care a condus la înregistrarea pierderilor în sectorul industriei alimentare și la reorganizarea parțială a comerțului extern regional. Totuși, pe fundalul intensificării presiunilor inflaționiste și a volatilității excesive a piețelor valutare, autoritățile monetare din regiune au adoptat politici monetare cu caracter restrictiv, pentru moment acestea fiind în detrimentul stimulării creșterii economice.

Evoluții ale activității economice

În anul gestionar, economia Republicii Moldova a înregistrat o evoluție pozitivă, dar inferioară celei din anul 2013, consemnându-

se o creștere de 4.6 la sută a PIB. În prima jumătate a anului creșterea economică a fost susținută, în cea mai mare parte, de majorarea semnificativă a exporturilor. În a doua jumătate a anului, cererea internă a fost factorul primordial al dinamicii pozitive a activității economice. Aceasta însă a fost atenuată considerabil de contractarea exporturilor în urma impunerii unor restricții de către Federația Rusă pentru produsele autohtone. În ansamblu, în anul 2014, pe fundalul majorării veniturii disponibil, consumul final al gospodăriilor populației s-a majorat cu 2.9 la sută. Investițiile au înregistrat o dinamică mai pronunțată, astfel, formarea brută de capital fix a crescut cu 10.1 la sută comparativ cu anul 2013. Consumul administrației publice a consemnat o contractare de 0.6 la sută. În pofida creșterii cererii interne, importurile au avut o creștere ușoară, doar de 0.4 la sută. Dinamica anuală a exporturilor a fost, la fel una modestă, acestea majorându-se cu 1.1 la sută. Similar anului 2013, în 2014 agricultura a avut un impact substanțial asupra evoluției PIB, realizând un spor cu 8.2 la sută și favorizând creșterea industriei cu 7.2 la sută. În anul 2014, s-a consemnat majorarea populației economice active și diminuarea ratei șomajului.

Evoluția inflației

În anul 2014, Banca Națională a Moldovei a creat condițiile necesare pentru încadrarea inflației în intervalul de ± 1.5 puncte procentuale de la ținta de 5.0 la sută. Astfel, pe durata a 35 luni inflația s-a plasat în interiorul intervalului de variație. La începutul anului 2014, ritmul anual al inflației a continuat dinamica ascendentă din a doua parte a anului 2013, majorându-se de la 5.1 la sută în luna ianuarie până la 5.8 la sută în luna aprilie. Această dinamică a fost imprimată, în mare parte, de evoluția prețurilor la produsele alimentare și a inflației de bază sub presiunea tendinței de depreciere a monedei naționale față de dolarul SUA observată din toamna anului 2013. Ulterior, sub influența diminuării ritmului anual de creștere a prețurilor la produsele alimentare în contextul unui an agricol bun, ritmul anual al IPC a cunoscut o dinamică mai modestă. Astfel, după trecerea episodică din luna mai a inflației în banda inferioară a intervalului sus-menționat, înregistrând nivelul de 4.7 la sută, în lunile de vară, ritmul anual a consemnat în medie valoarea de 5.1 la sută. Spre sfârșitul anului 2014, odată cu materializarea mai pronunțată a consecințelor recoltei bogate de fructe și legume, precum și a embargoului la unele produse autohtone, ritmul mediu anual a revenit în partea inferioară a intervalului de variație de la ținta inflației, înregistrând valoarea de 4.8 la sută.

Promovarea politicii monetare

Cuantificând situația macroeconomică, tendințele și estimările indicatorilor macroeconomici pe termen mediu, perspectivele inflației pe termen scurt și mediu în condițiile eventualelor incertitudini și provocări din perioada de referință, precum și în scopul ancorării presiunilor dezinflaționiste, Banca Națională a Moldovei a promovat pe parcursul anului 2014 o politică monetară cu caracter stimulativ în condițiile unei cereri agregate reduse.

Totodată, în luna decembrie 2014, conduita politicii monetare a fost afectată de complexitatea balanței riscurilor atât interne, cât și externe, cu accentuarea treptată a riscurilor inflaționiste. În condițiile respective, Banca Națională a Moldovei a fost nevoită să întreprindă măsuri preventive de înăsprire graduală a politicii monetare, pentru a combate presiunile inflaționiste din partea prețurilor reglementate și a deprecierei monedei naționale. În acest context, membrii Consiliului de administrație al BNM, în ședințele din 11 decembrie și 29 decembrie 2014, au decis prin vot unanim să majoreze rata dobânzii de politică monetară cu 1.0 și respectiv 2.0 puncte procentuale, de la 3.5 la 6.5 sută anual.

Ulterior, în cadrul ședințelor Consiliului de administrație din 29 ianuarie și 17 februarie 2015, procesul de majorare a ratei de bază a fost continuat în condițiile de accentuare a tendinței de depreciere a monedei naționale, fiind emise două decizii de sporire a indicatorului cu 2.0 și 5.0 puncte procentuale, respectiv, de la 6.5 la sută până la 13.5 la sută. La fel, în scopul sterilizării surplusului de lichiditate format pe parcursul ultimelor luni ale anului 2014 și ameliorării mecanismului de transmisie a deciziilor de politică monetară, la ședința Consiliului de administrație din 29 ianuarie 2015 a fost adoptată hotărârea de a majora norma rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă de la 14.0 la 18.0 la sută din baza de calcul.

Deciziile respective a avut drept scop ancorarea anticipațiilor inflaționiste prin prisma consolidării perspectivelor de menținere a ratei inflației în interiorul intervalului de variație de ± 1.5 puncte procentuale de la ținta de 5.0 la sută.

Ajustarea condițiilor monetare din perspectiva obiectivului politicii monetare s-a realizat prin intermediul politicii ratei dobânzii, susținută de gestionarea fermă a lichidității de către banca centrală. În cadrul celei din urmă, rolul principal au

continuat să-l dețină operațiunile de piață monetară, facilitățile permanente și mecanismul rezervelor minime obligatorii.

Setul de instrumente ale politicii monetare, utilizat de BNM corespunzător cadrului operațional în vigoare, s-a dovedit a fi adecvat cerințelor de implementare a politicii monetare. Pe parcursul anului 2014, BNM a continuat să exercite controlul asupra lichidității din sistemul bancar, în condițiile restrângerii treptate a excesului de lichiditate.

Regimul de funcționare a facilităților permanente (depozite și credite overnight) stabilit pentru anul 2014 a permis băncilor gestionarea eficientă a lichidităților proprii și a oferit Băncii Naționale a Moldovei un plus de flexibilitate în realizarea politicii monetare.

În anul 2014, mecanismul rezervelor obligatorii a exercitat în continuare funcția de control monetar aflată în strânsă corelație cu cea de gestionare a lichidității de către BNM și a rămas la nivel de 14.0 la sută din baza de calcul. Spre sfârșitul anului 2014, rezervele obligatorii au avut o evoluție specifică ca urmare a instituirii unui regim distinct al rezervelor obligatorii pe durata moratoriului la băncile sub administrare specială.

BNM a intervenit pe piața valutară internă pe parcursul anului 2014 preponderent în calitate de vânzător de valută străină, în contextul politicii monetare promovate de BNM, precum și în scopul atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA. Gradul de acoperire a vânzărilor nete de valută străină către persoanele juridice prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice a fost negativ pe tot parcursul anului. Se remarcă faptul că în general, în 2014, piața valutară internă a resimțit un deficit de lichidități în valută străină, înregistrând un decalaj profund între cererea și oferta de valută pe piața valutară internă comparativ cu anii precedenți. În contextul acestor evoluții, precum și în limitele politicii monetare promovate pe parcursul anului 2014, insuficiența de valută străină înregistrată pe piața locală a fost parțial acoperită prin intervențiile nete de vânzare a 418.1 milioane dolari SUA.

La finele anului 2014, activele oficiale de rezervă s-au cifrat la 2156.6 milioane dolari SUA, micșorându-se cu 23.5 la sută față de finele anului 2013 și acoperind circa 3.8 luni de import (în 2013 acoperind 4.8 luni de import).

Sistemul bancar

La 31 decembrie 2014, în Republica Moldova funcționau 14 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei, inclusiv 4 sucursale ale băncilor și grupurilor financiare străine.

Evoluția indicatorilor agregați pentru anul 2014 a fost puternic distorsionată de unele tranzacții efectuate în proporții deosebit de mari la Banca de Economii S.A., B.C. "BANCA SOCIALĂ" S.A. și B.C. „UNIBANK” S.A., fapt ce a determinat Banca Națională a Moldovei, prin Hotărârile Consiliului de administrație nr. 248 din 27 noiembrie 2014 și nr. 253 din 30 noiembrie 2014, să instituie administrarea specială asupra Băncii de Economii S.A. și respectiv asupra BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., iar prin HCA nr. 275 din 12 decembrie 2014 a fost instituită supravegherea specială asupra B.C. “UNIBANK” S.A., ulterior prin HCA nr. 296 din 30 decembrie 2014 a fost instituită administrarea specială și la B.C. “UNIBANK” S.A.

Capitalul de gradul I pe sectorul bancar a atins valoarea de 8707.3 milioane lei, majorându-se, comparativ cu finele anului 2013, cu 781.0 milioane lei (9.9 la sută). La situația din 31 decembrie 2014, mărimea capitalului de gradul I al băncilor corespundea capitalului minim necesar (norma ≥ 200 milioane lei).

Creșterea capitalului de gradul I în anul 2014 a fost determinată de profitul obținut în mărime de 778.2 milioane lei și de emisiunile de acțiuni efectuate de către 4 bănci în sumă de 398.2 milioane lei. De asemenea, BCR Chișinău S.A. a efectuat emisiunea de acțiuni din contul datoriilor subordonate cu transferarea lor ulterioară în capitalul social al băncii în mărime de 35.6 milioane lei. Concomitent, a avut loc majorarea mărimii calculate, dar nerezervate a reducerilor pentru pierderi la active și angajamente condiționale cu 168.9 milioane lei (6.0 la sută) și majorarea imobilizărilor necorporale nete cu 41.6 milioane lei (15.7 la sută). Totodată, pe parcursul anului de referință, 5 bănci au achitat dividende în sumă totală de 254.4 milioane lei.

Media suficienței capitalului ponderat la risc la 31 decembrie 2014 a constituit 13.2 la sută, micșorându-se cu 9.8 puncte procentuale comparativ cu finele anului 2013 și este sub limita minimă admisibilă de 16.0 la sută. La situația din 31 decembrie 2014, acest indicator nu era respectat de către două bănci aflate în administrare specială, constituind respectiv 2.6 la sută și 3.2 la

sută, în timp ce media pe sector fără băncile în administrare specială reprezenta 21.7 la sută.

Activele totale au constituit 97584.4 milioane lei, majorându-se comparativ cu finele anului 2013 cu 21394.3 milioane lei (28.1 la sută). Creșterea activelor a 11 bănci (fără cele aflate în administrare specială) a constituit 4032.0 milioane lei (7.2 la sută) și este mai mică decât creșterea activelor a celor 3 bănci aflate în administrare specială, la care activele au crescut cu 17362.3 milioane lei (85.9 la sută).

Ponderea creditelor neperformante nete în capitalul normativ total s-a micșorat cu 2.3 puncte procentuale, constituind 14.2 la sută la 31 decembrie 2014.

Pentru anul 2014, rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului băncilor licențiate au înregistrat valoarea de 0.9 la sută și corespunzător 6.4 la sută, micșorându-se față de finele anului 2013 cu 0.6 puncte procentuale și respectiv cu 3.0 puncte procentuale.

Marja netă a dobânzii a constituit 3.8 la sută la 31 decembrie 2014, fiind practic la același nivel cu finele anului 2013.

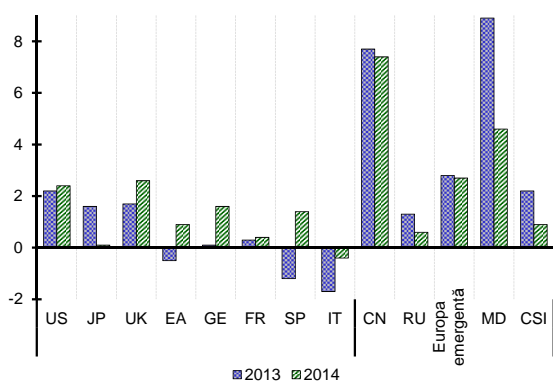
Valoarea indicatorului lichidității pe termen lung a constituit 1.5, fiind peste limita maximă admisibilă. La situația din 31 decembrie 2014, acest indicator era respectat, cu excepția unei bănci aflate în administrare specială. Valoarea indicatorului lichidității curente a constituit 21.6 la sută, cerința privind acest indicator fiind respectată de către bănci, cu excepția celor 3 bănci la care a fost instituită administrarea specială.

Capitolul 1

Economia mondială în anul 2014

În anul 2014 au fost consemnate mai multe evenimente importante care au metamorfozat traiectoria economiei mondiale. În prim plan, s-a evidențiat reducerea prețului petrolului în a doua jumătate a anului, fapt ce a bulversat economiile țărilor exportatoare de petrol. Anul 2014 a fost caracterizat și de volatilitatea excesivă a piețelor valutare, de remarcat mișcările importante de politică monetară, precum finalizarea programului de relaxare cantitativă (QE3) de către Sistemul Rezervelor Federale și reducerea ratelor dobânzilor la limita inferioară zero de către Banca Centrală Europeană. Diminuarea cererii la nivel mondial, alimentată de reducerea activității economiilor emergente, au avut un impact contractor asupra prețurilor la materiile prime. Totodată, în anul 2014 recolta de produse agricole, în special de grâu și alte cereale, la nivel mondial, a atins maximum din ultimii ani, ceea ce a generat diminuarea prețurilor la produsele alimentare și a intensificat comerțul, astfel încercându-se suplinirea stocurilor epuizate în ultimii ani.

Graficul 1.1: Evoluția comparativă a produsului intern brut în anii 2013 și 2014 în economiile selectate (%)

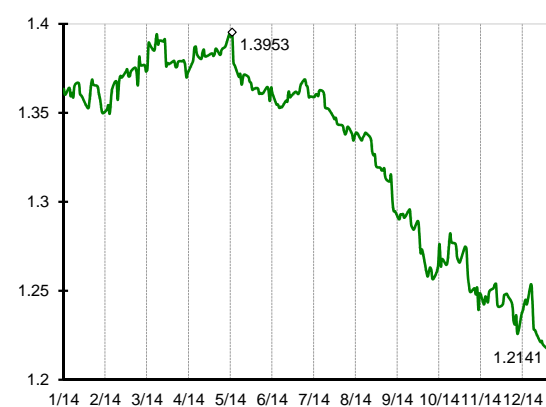
Sursa: FMI, World Economic Outlook Update – ianuarie 2015, Oficiile de statistică a țărilor vizate

Conform unei prime estimări a FMI, **economia mondială** în anul 2014 a crescut în medie cu 3.3 la sută, exact ca și în anul 2013. Ritmul de creștere a **economiilor avansate** a constituit 1.8 la sută față de 1.3 la sută în anul 2013, dintre care economia SUA a crescut de la 2.2 la 2.4 la sută, economia Regatului Unit al Marii Britanii de la 1.7 la 2.6 la sută, iar zona euro a depășit recesiunea, înregistrând în 2014 o creștere medie a produsului intern brut de 0.9 la sută. În interiorul zonei euro, diferențierea dintre economii mai persistă, însă rezultatele din anul 2014 sunt semnificativ superioare celor din anii precedenți. Astfel, economia Germaniei a înregistrat o creștere cu 1.6 la sută în anul 2014, după ce în 2013 practic a stagnat. Economia Spaniei a sporit cu 1.4 la sută în anul 2014, după ce în anul 2013 a înregistrat o contracție de 1.2 la sută, iar economia Italiei s-a contractat în anul 2014 în medie cu 0.4 la sută, față de 1.7 la sută în anul 2013. Rezultate mai puțin satisfăcătoare a înregistrat economia Franței care practic a stagnat pentru al doilea an consecutiv. Totodată, printre economiile avansate, un declin substanțial a înregistrat economia Japoniei care a stagnat în anul 2014, după ce în 2013 a înregistrat o creștere de 1.6 la sută (Graficul 1.1).

Performanțele economiilor avansate au fost contrabalansate de situația din **economiile emergente**, unde în anul 2014 ritmul de creștere s-a temperat până la 4.4 la sută, față de 4.7 la sută consemnat în 2013. Economia Chinei s-a temperat, înregistrând o creștere medie a produsului intern brut de 7.4 la sută. În regiune, activitatea economică a fost periclitată de consecințele conflictului din Ucraina și de aprofundarea crizei economice în Federația Rusă. Astfel, conform estimărilor FMI, creșterea economică în CSI s-a redus de la 2.2 la sută în 2013 până la 0.9 la sută în anul 2014, după ce economia Federației Rusă a înregistrat cea mai mică creștere de după criza din 2008-2009, de doar 0.6 la sută. Pe lângă compromiterea comerțului extern între unele țări CSI și Federația Rusă, s-a atestat o diminuare semnificativă a remiterilor din Federația Rusă către țările predilecte emigranților cu scop de lucru, Ucraina, Armenia, Tadjikistan și Moldova. De asemenea, instabilitatea din regiune a afectat mult activitatea investițională, ieșirile de capital generând deprecierea valutelor din regiune. De menționat că, șocul devalorizării rublei rusești din luna decembrie 2014 a fost absorbit în cea mai mare parte de către țările CSI în primele luni ale anului 2015. Totodată, economiile emergente și în curs de dezvoltare din Europa, o alternativă pentru comerțul extern al Republicii Moldovei, au avansat în anul 2014 în medie cu 2.7 la sută, creșterea menținându-se practic la nivelul anului 2013 (Graficul 1.1).

Piețele valutare au înregistrat o volatilitate excesivă în anul 2014. De menționat **aprecierea dolarului SUA** comparativ cu principalele monede de referință, generată de reducerea treptată a procurărilor de active de către Sistemul Rezervelor Federale (programul QE3) pe fundalul îmbunătățirii situației macroeconomice în SUA și în special a diminuării ratei șomajului de la 6.7 la sută în luna decembrie 2013 la 5.6 la sută în luna decembrie 2014. Totodată, programul QE3 a fost finalizat în luna octombrie 2014, iar o eventuală majorare a ratelor dobânzilor este anticipată în a doua jumătate a anului 2015. În mod contrar, Banca Japoniei și Banca Centrală Europeană au adoptat politici monetare ultra stimulative, pentru a contracara presiunile deflaționiste. Astfel, Banca Centrală Europeană, pe parcursul anului 2014, a diminuat de 2 ori rata de bază, în luna iunie de la 0.25 la 0.15 la sută și în luna septembrie de la 0.15 la 0.05 la sută. Aceste acțiuni ale BCE au precedat inițierea în luna ianuarie 2015 a unui program de relaxare cantitativă, care presupune procurarea de active în valoare de 60 miliarde euro pe lună, până în luna septembrie 2016 și au determinat deprecierea semnificativă a monedei unice europene, care la sfârșitul anului 2014 s-a devalorizat cu 10.0 la sută în raport cu dolarul SUA față de sfârșitul anului 2013 (Graficul 1.2). Totodată, yenul japonez s-a depreciat în anul 2014 în medie cu 8.3 la sută față de euro și cu 8.4 la sută față de dolarul SUA (Tabelul 1.1).

Graficul 1.2: Evoluția zilnică a USD/EUR în anul 2014

Sursa: Banca Centrală Europeană

Tabelul 1.1: Aprecierea (-)/deprecierea (+) medie a valutelor în anul 2014

	EUR		USD	
	2014/ 2013	Dec14/ Dec13	2014/ 2013	Dec14/ Dec13
Advanced economies				
USD	0.1	-10.0	x	x
CHF	-1.3	-1.8	-1.3	9.1
GBP	-5.1	-5.8	-5.1	4.7
JPY	8.3	3.8	8.4	15.3
Emerging and developing economies				
MDL	11.4	6.6	11.5	18.3
RUB	20.0	51.7	20.5	68.5
UAH	48.1	76.1	48.7	95.4
RON	0.6	-0.1	0.9	11.1
PLN	-0.3	1.1	-0.2	12.5
BYR	15.1	4.6	15.1	16.1
AMD	1.5	2.7	1.6	14.4
TRY	14.8	-0.6	14.9	11.2
CNY	0.3	-8.3	0.2	1.9

Sursa: paginile web a Băncilor Centrale vizate, calcule BNM

În regiune, în anul 2014, *hrivna ucraineană* s-a devalorizat în medie cu 48.1 și 48.7 la sută față de moneda unică europeană și respectiv față de dolarul SUA. Evoluția hrivnei ucrainene a fost determinată de criza economică și politică din țară și diminuarea rezervelor internaționale. Totodată, în luna decembrie 2014 hrivna ucraineană s-a depreciat în medie cu 76.1 și respectiv 95.4 la sută în raport cu euro și dolarul SUA comparativ cu media lunii decembrie 2013. *Rubla rusească* a avut o evoluție lentă pe parcursul anului 2014, cu excepția lunii decembrie, când aceasta s-a devalorizat semnificativ la burse într-o perioadă foarte scurtă. Printre factorii care au generat deprecierea rublei rusești se numără diminuarea prețului petrolului, consecințele sancțiunilor țărilor vestice asupra sectorului financiar și situația precară din sectorul real al economiei ruse. Astfel, în luna decembrie 2014 rubla rusească s-a depreciat în medie cu 51.7 și 68.5 la sută față de euro și față de dolarul SUA comparativ cu luna decembrie 2013. Per ansamblu, rubla rusească în anul 2014 s-a depreciat în medie cu 20.0 și 20.5 la sută față de moneda unică europeană și respectiv dolarul SUA. De menționat că, pe parcursul anului 2014, Banca Centrală a Federației Ruse a majorat rata de bază, de la 5.5 până la 17.0 la sută, dintre care doar în decembrie, de la 9.5 la 17.0 la sută. Totodată, pentru stabilizarea pieței valutare, Banca Centrală a Federației Ruse a folosit intervențiile valutare, iar în decembrie 2014 intervenții pe piața valutară a efectuat și Ministerul Finanțelor al Federației Ruse (Tabelul 1.1).

În același timp, *leul românesc* a avut o evoluție stabilă în anul 2014, depreciindu-se nesemnificativ față de euro și față de dolarul SUA, în medie cu 0.6 și respectiv 0.9 la sută. Deși, în economia românească în anul 2014 s-a atestat o temperare a exporturilor și producției industriale, acestea au continuat să fie motorul economiei, iar deprecierea leului românesc a reflectat corelația semnificativă dintre leul românesc și moneda unică europeană, precum și impactul politicii monetare a BNR. Pe parcursul anului 2014, pentru contracararea presiunilor dezinflaționiste, BNR a diminuat rata de politică monetară de 5 ori, de la 4.0 până la 2.75 la sută, măsură utilizată și în primele luni ale anului 2015. Astfel, la sfârșitul anului 2014, drept urmare a conjuncturii pieței valutare internaționale, leul românesc s-a apreciat cu 0.1 la sută față de euro și s-a depreciat cu 11.1 la sută față de dolarul SUA, comparativ cu decembrie 2013 (Tabelul 1.1). Evoluția altor monede din regiune și a monedelor țărilor partenere de comerț în anul 2014 poate fi vizualizată în tabelul 1.1.

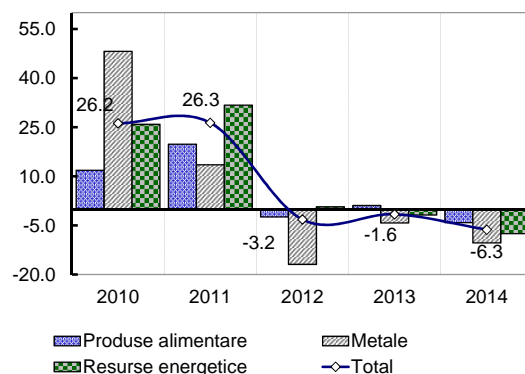
Cererea redusă la nivel mondial și aprecierea dolarului SUA în anul 2014 au determinat diminuarea nivelului mediu al *prețurilor mondiale* cu 6.3 la sută, comparativ cu anul 2013. Acesta a fost al treilea an consecutiv al reducerii nivelului mediu al prețurilor,

Însă în 2014 s-a atestat reducerea prețurilor tuturor grupurilor de mărfuri. Astfel, nivelul mediu al prețurilor internaționale ale produselor alimentare a scăzut cu 4.2 la sută, drept urmare a înregistrării unei recolte bogate la nivel mondial. Recolta de cereale în anul 2014 a fost la nivelul maxim din ultimii ani, în special la grâu, al cărui preț s-a diminuat în medie cu 8.8 la sută comparativ cu anul 2013. Prețurile la carne au fost în creștere, după ce mai multe țări au introdus interdicții la importul cărnii de porc. Prețurile la lactate au fost în scădere în a doua jumătate a anului 2014, după ce importul în China și Federația Rusă a scăzut semnificativ, ceea ce a creat un surplus la nivel mondial. De altfel, în regiune, interdicțiile comerciale introduse de Federația Rusă au constituit cauza principală a diminuării prețurilor la mai multe categorii de produse alimentare (Graficul 1.3).

Factorul principal al declanșării **declinului prețului la petrol în anul 2014** a fost surplusul de petrol la nivel mondial. Începând cu luna decembrie 2013, oferta mondială de petrol a depășit consumul, însă aparent abia din luna mai 2014 aceasta s-a transformat într-o preocupare importantă pentru participanții pieței, iar începând cu mijlocul lunii iunie prețul pentru marca Brent a scăzut de la maximul de 115.1 dolari SUA/baril până la 56.4 dolari SUA/baril la sfârșitul lunii decembrie, sau cu aproximativ 50.9 la sută. Comparativ cu începutul anului 2014, prețul petrolului marca Brent s-a diminuat cu aproximativ 47.6 la sută. Reluarea producției de petrol de către Libia și majorarea exporturilor de către Iran a condus la majorarea producției OPEC, în condițiile în care alte țări membre OPEC și-au menținut cotele de producție. Totodată, creșterea exploatarei șisturilor bituminoase în Statele Unite ale Americii a determinat diminuarea importurilor de petrol din alte țări, respectiv micșorarea cererii externe. De asemenea, un rol important a jucat și temperarea creșterii economice peste așteptări, mai ales în economiile emergente. Astfel, în anul 2014 oferta de petrol a depășit cererea în medie cu 0.5 milioane de barili pe zi (mbz). În regiune, prețul mediu pentru marca Urals a constituit 97.7 dolari SUA/baril, cu 9.4 la sută mai redus comparativ cu media anului 2013. Totodată, Republica Moldova a importat gaze naturale din Federația Rusă la un preț mediu anual de 377.1 dolari SUA/1000m³, ceea ce reprezintă o reducere de 0.7 la sută comparativ cu prețul mediu al anului 2013 (Graficul 1.4).

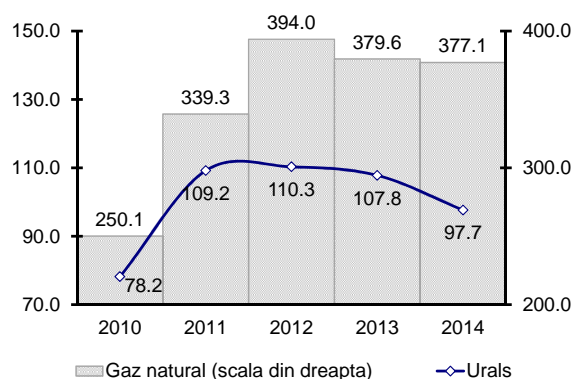
Piețele forței de muncă în economiile vecine și cele predilecte emigranților cu scop de lucru din Republica Moldova au cunoscut o ameliorare relativ pasivă în anul 2014. Astfel, în zona euro, rata medie a șomajului a fost de 11.6 la sută, cu 0.4 puncte procentuale mai puțin comparativ cu media anului 2013. În Uniunea Europeană, rata medie a șomajului a constituit 10.2 la

Graficul 1.3: Ritmul mediu anual de creștere a indicilor prețurilor mondiale (%)

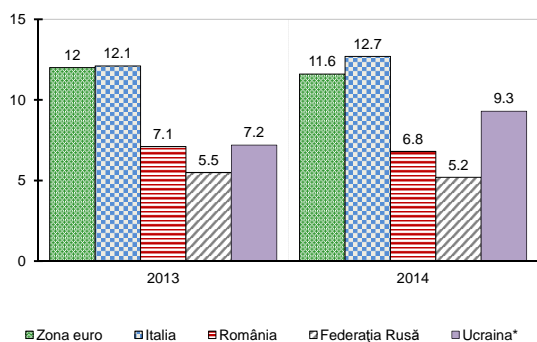
Sursa: FMI

Graficul 1.4: Evoluția prețurilor la gazele naturale (USD/1000 m³) și petrol (USD/baril)

Sursa: Ministerul Economiei al Federației Ruse, Moldovagaz

Graficul 1.5: Rata medie a șomajului în economiile selectate (%)

Sursa: Eurostat, Serviciul de Statistică al Ucrainei, Serviciul Federal de Statistică al Rusiei

*datele pentru 2014 nu includ peninsula Crimeea și orașul Sevastopol

Tabelul 1.2: Evoluția indicatorilor selectați în economiile vecine și principali parteneri de comerț în anul 2014, %

	Zona euro	România	Federația Rusă	Ucraina*
PIB	09	2.9	0.6	-6.8
IPC, media anuală	0.4	1.1	7.8	12.1
IPC, 12/14/12/13	-0.2	0.8	11.4	24.9
Producția industrială	0.6	6.1	1.7	-10.7
Producția în construcții	2.0	-6.7	-4.5	-21.7
Export**	2.0	6.4	-3.1	-11.3
Import**	0.0	6.4	-8.3	-27.6
Rata șomajului	11.6	6.7	5.2	9.3

Sursa: Eurostat, INSSE al României, Serviciul Federal de Statistică al Rusiei, Serviciul de Statistică al Ucrainei

* datele pentru 2014 nu includ peninsula Crimeea, orașul Sevastopol și regiunea Donbass

**date privind comerțul extern cu bunuri

sută. Practic în toate țările europene, rata șomajului s-a diminuat, excepție fiind Italia, unde rata șomajului a crescut în noiembrie 2014 până la 13.2 la sută, astfel media ratei șomajului în anul 2014 consemnând valoarea de 12.7 la sută. În România, rata șomajului în anul 2014 a avut o evoluție relativ constantă, media de 6.8 la sută fiind doar cu 0.3 puncte procentuale inferioară mediei anului 2013. În Federația Rusă, rata șomajului s-a diminuat, în special în prima jumătate a anului, consemnând o valoare medie anuală de 5.2 la sută, cu 0.3 puncte procentuale mai puțin față de 2013. În Ucraina, pe fundalul amplificării crizei economice și geopolitice, dar și ca urmare a modificării eșantionului datelor primare, rata medie a șomajului a crescut la 9.3 la sută, cu 2.1 puncte procentuale mai mult față de media revizuită pentru anul 2013 (Graficul 1.5).

Economia **zonei euro** a avansat în anul 2014 în medie cu 0.9 la sută, depășind perioada de criza din anii 2012-2013. Deși diferențele dintre economii s-au menținut, în anul 2014 s-a atestat o îmbunătățire considerabilă în economiile periferice, activitatea economică accelerându-se și rata șomajului ușor diminuându-se. Micșorarea prețurilor la resursele energetice și politica monetară ultra stimulativă a BCE au favorizat creșterea activității economice, producția industrială avansând în medie cu 0.7 la sută față de anul 2013. De asemenea, deprecierea monedei unice europene a determinat sporirea competitivității produselor europene pe piețele internaționale, exporturile au crescut pe parcursul anului 2014 în medie cu 2.0 la sută. Pe de altă parte, consumul redus al populației și surplusul producției proprii cauzat de interdicțiile de comerț impuse de Federația Rusă au determinat stagnarea importurilor de bunuri. O consecință mai profundă a consumului redus și a interdicțiilor de comerț a fost diminuarea prețurilor, care împreună cu reducerea prețurilor mondiale la petrol au condus la diminuarea ratei medii anuale a inflației până la 0.4 la sută, în decembrie înregistrându-se o deflație în bază anuală de 0.2 la sută. Țările Uniunii Europene au evoluat în anul 2014 în medie satisfăcător, produsul intern brut cumulat sporind cu 1.3 la sută față de anul 2013, iar creșterea economiilor europene emergente și în curs de dezvoltare a constituit în medie 2.7 la sută, creșterea menținându-se practic la nivelul anului 2013 (Tabelul 1.2).

Activitatea economică a **României** în anul 2014 s-a temperat ușor, produsul intern brut înregistrând o creștere de 2.9 la sută, față de 3.4 la sută în anul 2013. Ca și în anul 2013, motorul economiei românești a fost cererea externă sporită, care a determinat majorarea producției industriale în medie cu 6.1 la sută, iar a exporturilor cu 6.4 la sută. De asemenea, importurile au sporit în medie cu 6.4 la sută, însă pe fundalul stabilității leului românesc în regiune, nivelul mediu al prețurilor de consum a crescut în

medie cu 1.1 la sută, sau cu 0.8 la sută în decembrie 2014 față de decembrie 2013, nivel semnificativ inferior țintei BNR de 2.5 la sută \pm 1.0 puncte procentuale. De menționat că, performanța din agricultură a fost inferioară mediei anilor precedenți, iar activitatea de construcții s-a redus în medie cu 6.7 la sută (Tabelul 1.2).

În anul 2014, activitatea economică în **Federația Rusă** s-a temperat treptat, astfel încât în trimestrul IV, 2014 produsul intern brut s-a diminuat în medie cu 0.2 la sută față de trimestrul IV, 2013. Per ansamblu, în anul 2014, produsul intern brut al Federației Ruse a crescut cu 0.6 la sută. Interdicțiile comerciale au avut un efect contractor asupra importurilor, acestea diminuându-se în medie cu 8.3 la sută, însă au favorizat industria internă, producția industrială avansând în medie cu 1.7 la sută în anul 2014. Totodată, sancțiunile economice, diminuarea prețului petrolului și cererea mondială slabă au condus la reducerea exporturilor în medie cu 3.1 la sută. Reconfigurarea produselor și serviciilor pe piața Federației Ruse și deprecierea rublei rusești, în special, în a doua jumătate a anului 2014 au determinat accelerarea ritmului anual al inflației până la 11.4 la sută în decembrie 2014, per ansamblu în anul 2014 prețurile de consum au crescut în medie cu 7.8 la sută. De menționat că, producția din construcții în Federația Rusă în anul 2014 s-a redus cu 4.5 la sută și deși acesta nu a fost cel mai afectat sector al economiei ruse, pentru Republica Moldova consecințele au fost sesizabile prin reducerea volumului remiterilor din acest stat (Tabelul 1.2).

Criza economică și politică din **Ucraina** s-a configurat în declinul produsului intern brut cu 6.8 la sută comparativ cu anul 2013. De menționat că, anii 2012-2013 pot fi caracterizați per ansamblu ca perioadă de stagnare, însă în anumite sectoare se atestau deja premise de recesiune. Din selecția de date statistice din tabelul 1.2 se observă că principalii indicatori ai evoluției sectorului real al Ucrainei au înregistrat în anul 2014 regrese considerabile, precum reducerea cu 10.7 la sută a producției industriale și cu 21.7 la sută a activității de construcții. Totodată, pe fundalul devalorizării hrivnei ucrainene și a puterii reduse de cumpărare a populației, importurile s-au diminuat în medie cu 27.6 la sută, iar interdicțiile de comerț impuse de Federația Rusă au sporit declinul exporturilor cu 11.3 la sută față de media anului 2013. Devalorizarea hrivnei ucrainene, dar și anularea subvențiilor prețurilor pentru serviciile comunale a determinat accelerarea ratei anuale a inflației până la 24.9 la sută în luna decembrie 2014, inflația medie anuală constituind 12.1 la sută. De menționat că, în primul trimestru al anului 2015, situația din Ucraina, în special aferentă inflației și cursului de schimb s-au înrăutățit, anticipându-se prelungirea crizei economice și în anul 2015 (Tabelul 1.2).

Capitolul 2

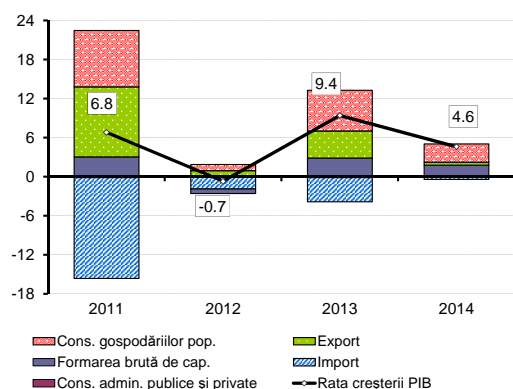
Situația economică a Republicii Moldova în anul 2014

2.1 Sectorul real

Produsul intern brut

În anul 2014, rata de creștere a PIB a constituit 4.6 la sută, fiind cu 4.8 puncte procentuale inferioară celei din anul 2013, în mare parte ca urmare a unei contribuții mai reduse din partea creșterii producției agricole, dar și a unui climat extern nefavorabil, care s-a materializat prin deteriorarea activității economice a principalilor parteneri comerciali, precum și prin impunerea unor embargouri din partea Federației Ruse. Deși mai modestă, evoluția pozitivă a activității economice a fost favorizată de tendința de depreciere a monedei naționale în raport cu valutele țărilor - principali parteneri comerciali ai Republicii Moldova, de o producție agricolă bună, precum și de primele facilități pentru exportul produselor autohtone oferite de UE care au compensat într-o anumită măsură restricțiile impuse de Federația Rusă.

Graficul 2.1: Contribuția componentelor cererii la creșterea PIB (p.p.)

Sursa: BNS, calcule BNM

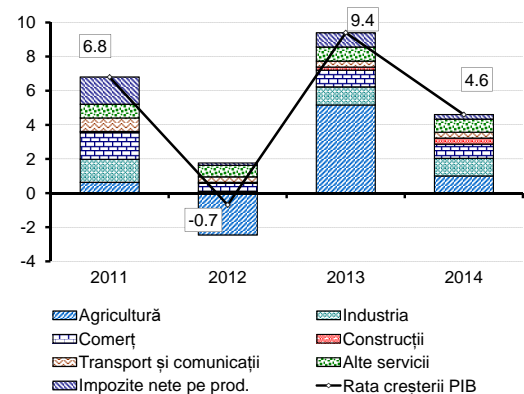
Din perspectiva utilizărilor (Graficul 2.1), temperarea ritmului de creștere economică în trimestrul IV, 2014 a fost determinată de creșterea mediocră a exporturilor (cu 1.1 la sută) în contextul embargourilor impuse de către Federația Rusă pentru produsele autohtone din a doua jumătate a anului. Totodată, deși a avut rolul primordial în dinamica PIB, consumul gospodăriilor populației a avut o evoluție mai modestă în anul 2014, înregistrând un ritm de creștere de doar 2.9 la sută. Totuși, dinamica mai moderată a consumului populației și a exporturilor au avut un impact considerabil asupra importurilor. Astfel, importurile au înregistrat o majorare neglijabilă (de doar 0.4 la sută), contribuind nesemnificativ la dinamica activității economice în anul 2014. Investițiile au exercitat o contribuție semnificativă la creșterea PIB, astfel formarea brută de capital fix în anul 2014 s-a majorat cu 10.1 la sută comparativ cu anul 2013. Consumul administrației publice, similar anilor precedenți, nu a avut un impact esențial la dinamica activității economice, înregistrând o diminuare de 0.6 la sută.

Pe categorii de resurse (Graficul 2.2), temperarea creșterii PIB a fost determinată de un ritm de creștere a agriculturii inferior celui din anul 2013. Astfel, valoarea adăugată brută aferentă acesteia s-a majorat cu 8.2 la sută, fiind cu 38.4 puncte procentuale inferioară față de anul 2013. Dinamica pozitivă a agriculturii a contribuit și la crearea unor premise favorabile pentru dezvoltarea industriei. În acest sens, valoarea adăugată brută aferentă industriei s-a majorat cu 7.2 la sută, contribuind la majorarea PIB în perioada de referință cu 1.0 puncte procentuale. Creșterea valorii adăugate brute aferente industriei a fost generată preponderent de majorarea volumului producției în industria prelucrătoare și cea energetică, care în perioada analizată au crescut cu 7.8 și 4.7 la sută, respectiv. Totodată, în sectorul extractiv s-a consemnat o majorare de 2.2 la sută. Rezultatele obținute în agricultură și în industrie au determinat majorarea valorii adăugate în sectorul de bunuri cu 7.7 la sută, generând o contribuție de 2.0 puncte procentuale la dinamica PIB. În același timp, valoarea adăugată brută aferentă serviciilor a consemnat o creștere mai mică. Astfel, aceasta a sporit cu 4.2 la sută, în cea mai mare parte, datorită evoluției comerțului și a componentei “alte servicii”, al căror ritm de creștere a constituit 6.1 și 3.0 la sută, respectiv. Contribuții pozitive la dinamica PIB au fost exercitate și de evoluțiile în sectoarele construcții, transporturi și comunicații. Astfel, în anul 2014, valoarea adăugată brută în construcții s-a majorat cu 10.6 la sută, în timp ce transporturile și comunicațiile au crescut cu 3.4 la sută. Totodată, impozitele nete pe produse în perioada de referință s-au majorat cu 1.6 la sută, generând un impact de 0.3 puncte procentuale la dinamica activității economice.

Consumul populației

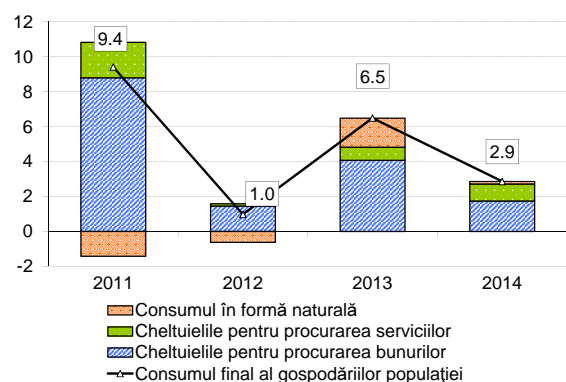
În anul 2014, consumul final al gospodăriilor populației s-a majorat cu 2.9 la sută, înregistrând astfel o creștere cu 3.6 puncte procentuale inferioară celei din anul 2013. Dinamica pozitivă a consumului populației a fost determinată preponderent de creșterea cheltuielilor pentru procurarea bunurilor. Acestea s-au majorat cu 3.0 la sută, contribuind la formarea ritmului anual de creștere a consumului final al gospodăriilor populației cu 1.8 puncte procentuale (Graficul 2.3). Totodată, cheltuielile pentru procurarea serviciilor au consemnat o dinamică anuală superioară celei din anul 2013, majorându-se cu 3.8 la sută, dar, în contextul unei ponderi minore, contribuția a fost de 1.0 puncte procentuale. De menționat că, în perioada de referință, și ritmul anual de creștere a consumului în formă naturală s-a majorat (0.9 la sută), generând o contribuție nesemnificativă (0.1 puncte procentuale) la formarea ritmului anual de creștere a consumului final al gospodăriilor populației.

Graficul 2.2: Contribuția sectoarelor economiei la creșterea PIB (p.p.)

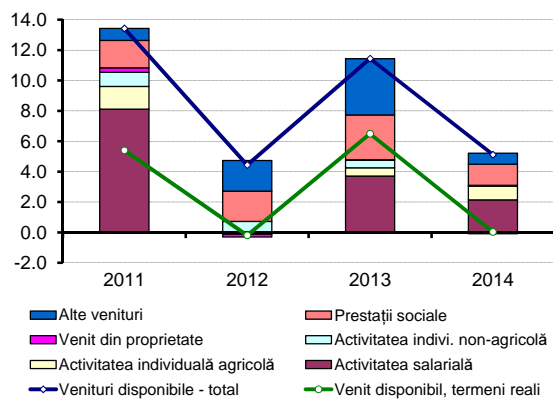
Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul 2.3: Contribuția componentelor (p.p.) la creșterea consumului final al gospodăriilor populației (%)

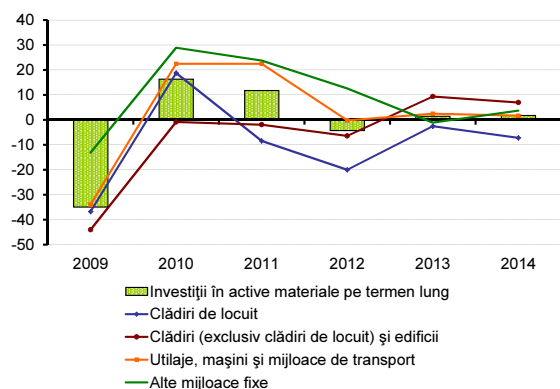
Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul 2.4: Evoluția venitului disponibil al populației (% față de perioada similară a anului precedent) și contribuțiile componentelor (p.p.)

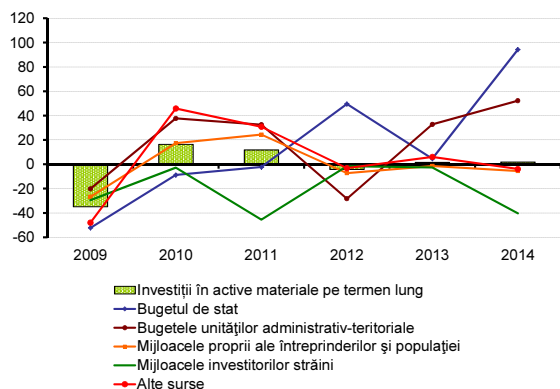
Sursa: BNS

Graficul 2.5: Investiții în active materiale pe termen lung pe tipuri de mijloace fixe (% față de perioada similară a anului precedent)

Sursa: BNS

Graficul 2.6: Investiții în active materiale pe termen lung pe surse de finanțare (% față de perioada similară a anului precedent)

Sursa: BNS

Temperarea ritmului anual de creștere a consumului populației în anul 2014 a fost determinată preponderent de evoluția mai modestă a venitului disponibil al populației. Astfel, rata anuală de creștere a acestuia a consemnat o temperare pronunțată, constituind 5.1 la sută, sau cu 6.3 puncte procentuale inferioară celei din anul 2013 (Graficul 2.4). Evoluția respectivă a fost determinată preponderent de diminuarea contribuțiilor din partea grupelor „alte venituri” (circa 80 la sută din această componentă o reprezintă transferurile din afara țării), „activitatea salarială” și a „prestațiilor sociale”. De menționat că, în anul 2014 rata anuală de creștere a venitului disponibil al populației în termeni reali a înregistrat un nivel nul, după ce în anul 2013 a consemnat o rată de 6.5 la sută.

Investiții

În anul 2014, formarea brută de capital fix a crescut cu 10.1 la sută față de anul 2013, ca urmare a majorării cheltuielilor pentru construcții, cu 11.5 la sută, precum și a celor destinate procurărilor de mașini și utilaje, cu 10.8 la sută, în timp ce componenta „altele” s-a contractat cu 5.1 la sută.

Volumul investițiilor în active materiale pe termen lung a înregistrat o creștere de 1.8 la sută față de anul 2013 (Graficul 2.5). În funcție de tipurile de mijloace fixe, investițiile în clădiri nerezidențiale s-au majorat cu 7.0 la sută, iar investițiile în alte mijloace fixe și componenta „utilaje, mașini și mijloace de transport” au înregistrat creșteri mai modeste, de 3.7 și 1.7 la sută, respectiv. Totodată, ritmul anual de creștere a investițiilor în clădirile de locuit s-a plasat în continuare în palierul negativ, consemnând o valoare de minus 7.2 la sută.

Din perspectiva surselor de finanțare pentru realizarea procesului investițional (Graficul 2.6), cheltuielile din contul surselor bugetare de stat, precum și a bugetelor unităților administrativ-teritoriale au crescut semnificativ, cu 94.2 și 52.2 la sută, respectiv, față de anul 2013. Totuși, cele mai importante surse de finanțare a investițiilor (55.0 și 20.6 la sută) rămân a fi mijloacele proprii ale agenților economici și ale populației, precum și alte surse, a căror valoare, însă, a înregistrat o restrângere de 5.5 și 3.9 la sută, respectiv. Cea mai amplă contracție s-a produs pe segmentul surselor de finanțare din străinătate care și-au accentuat traiectoria descendentă, înregistrând o creștere negativă de 40.3 la sută.

Productia agricolă

În anul 2014, volumul producției agricole globale s-a majorat cu 8.2 la sută comparativ cu anul 2013. Această evoluție a fost

determinată preponderent de creșterea volumului producției vegetale cu 10.4 la sută, care a generat o contribuție de 6.9 puncte procentuale la formarea ratei anuale. Totodată, în sectorul zootehnic s-a consemnat o creștere a volumul producției net inferioară celei din sectorul vegetal (4.0 la sută), astfel și contribuția generată a fost una mai modestă (1.3 puncte procentuale) (Graficul 2.7).

Majorarea volumului producției vegetale a fost influențată în principal de creșterea recoltei de „soia” (70.2 la sută), „fructe, nuci și pomușoare” (17.2 la sută), „legume” (10.2 la sută), „floarea soarelui” (10.1 la sută), „cereale și leguminoase boabe” (8.9 la sută) și „porumb pentru boabe” (7.8 la sută). În același timp, majorarea volumului producției animaliere a fost determinată de creșterea producției de „vite și păsări” (7.3 la sută) și de „ouă” (3.4 la sută). Volumul producției de lapte a consemnat o dinamică descendentă, micșorându-se cu 0.9 la sută în comparație cu anul 2013.

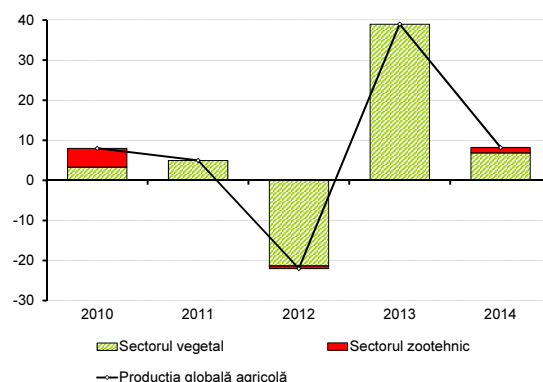
Producția industrială

În anul 2014, volumul producției industriale pe toate formele de proprietate s-a majorat în termeni reali cu 7.3 la sută față de anul 2013, ca urmare a creșterii volumului producției în următoarele sectoare: industria prelucrătoare (8.5 la sută), „producerea și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat” (4.4 la sută) și în industria extractivă (0.2 la sută). Totodată, în sectorul „distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activitatea de decontaminare” s-a consemnat o diminuare a volumului producției industriale cu 11.6 la sută. În industria prelucrătoare cele mai semnificative majorări au fost înregistrate în următoarele activități industriale: „fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale” (de 2.1 ori), „fabricarea echipamentelor electrice” (54.3 la sută), „fabricarea substanțelor și a produselor chimice” (42.4 la sută), „producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne” (21.6 la sută), precum și „fabricarea produselor textile” (20.4 la sută).

Transportul de mărfuri

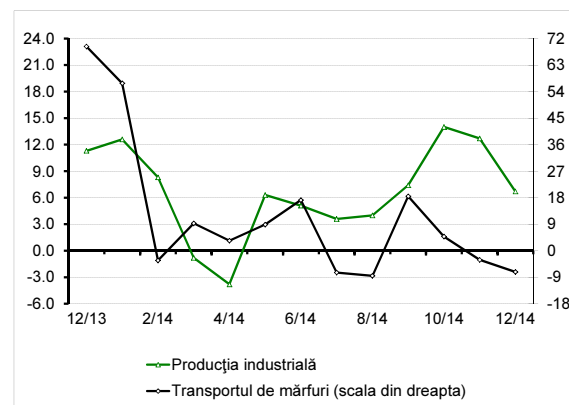
În anul 2014, întreprinderile de transport feroviar, auto, fluvial și aerian au transportat cu 4.0 la sută mai multe mărfuri comparativ cu anul 2013, ca urmare a creșterii volumului de mărfuri transportate pe cale fluvială (39.7 la sută) și pe cale auto (11.1 la sută). Totodată, volumul de mărfuri transportate pe cale aeriană și pe cale ferată s-a diminuat cu 36.7 și 7.8 la sută, respectiv (Graficul 2.8). De menționat că, în trimestrul IV, 2014 s-a înregistrat o încetinire a ritmului anual de creștere a transportului

Graficul 2.7: Producția globală agricolă (%) și contribuția sectoarelor (p.p.)

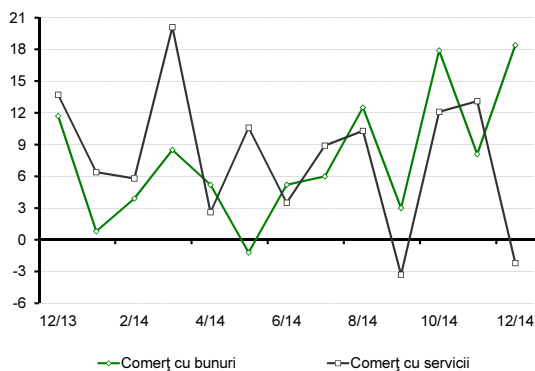
Sursa: BNS

Graficul 2.8: Evoluția în termeni reali a producției industriale și a transportului de mărfuri (% față de perioada similară a anului precedent)

Sursa: BNS

Graficul 2.9: Evoluția comerțului intern (% față de perioada similară a anului precedent)

Sursa: BNS

de mărfuri, acesta constituind minus 2.9 la sută, cu 3.9 puncte procentuale inferior celui din trimestrul III, 2014.

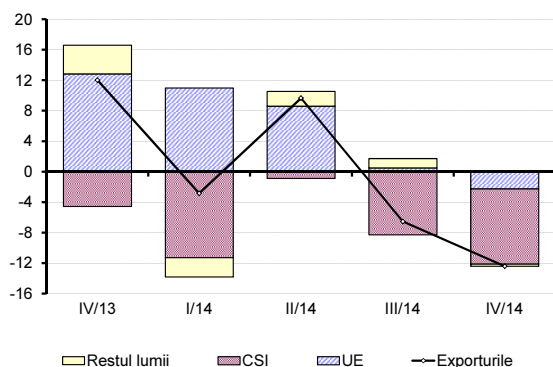
Comerțul intern

În anul 2014, volumul cifrei de afaceri la întreprinderile cu activitate principală de comerț cu amănuntul a înregistrat o majorare de 7.5 la sută față de anul 2013. Totodată, comerțul cu servicii a înregistrat o creștere în termeni anuali de 7.4 la sută. De menționat că, în a doua jumătate a anului 2014, cifra de afaceri aferentă comerțului cu amănuntul a consemnat o dinamică mai pronunțată (Graficul 2.9), înregistrând în iulie-decembrie 2014 o valoare medie de 11.0 la sută, cu 7.3 puncte procentuale superioară celei din prima jumătate a anului 2014. Totodată, ritmul anual de creștere a volumului comerțului cu servicii prestate populației a înregistrat o evoluție diferită de cea a comerțului cu bunuri. Astfel, ritmul anual de creștere a comerțului cu servicii a constituit în prima jumătate a anului 2014 în medie 8.2 la sută, fiind cu 1.7 puncte procentuale superior celui din perioada iulie-decembrie 2014.

Comerțul extern¹

Pe parcursul anului 2014, comerțul extern al Republicii Moldova a consemnat o deteriorare în comparație cu anul 2013². Astfel, exporturile s-au diminuat cu 3.7 la sută, iar importurile cu 3.2 la sută, fiind influențate în principal de reducerea comerțului cu statele CSI, în principal cu Federația Rusă și Ucraina. De menționat că, dacă comerțul cu Ucraina a fost afectat în principal de conflictul militar din estul țării, cel cu Federația Rusă s-a înrăutățit ca urmare a embargoului impus la importul unor produse alimentare din Republica Moldova. În consecință, în anul 2014, exporturile către Federația Rusă s-au diminuat cu 32.9 la sută, generând o contribuție negativă de 8.6 puncte procentuale la evoluția ratei anuale a exporturilor totale.

Graficul 2.10: Evoluția ritmului anual al exporturilor (%) și contribuția pe categorii de țări (p.p.)

Sursa: BNS, calcule BNM

Analizând evoluția exporturilor pe categorii de țări (Graficul 2.10), constatăm că menținerea unei rate pozitive de creștere, în primul semestru al anului 2014, s-a datorat în principal evoluției comerțului cu UE, care s-a majorat cu circa 25.4 la sută în comparație cu perioada similară a anului 2013, în timp ce comerțul cu statele CSI s-a diminuat cu circa 16.0 la sută. Totodată, în a doua jumătate a anului 2014, situația a devenit una mult mai îngrijorătoare. În trimestrul III exporturile în termeni anuali s-au diminuat cu 6.5 la sută, iar în trimestrul IV au

¹ S-au utilizat datele trimestriale cu privire la evoluția comerțului extern al Republicii Moldova, exprimate în mii dolari SUA.

² Analiza mai detaliată a comerțului extern se regăsește în capitolul 2.4.

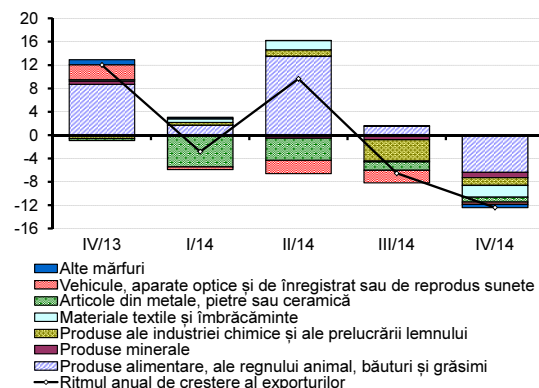
consemnat o scădere și mai pronunțată, de 12.4 la sută. Aceste reduceri semnificative ale volumului mărfurilor exportate au fost influențate de diminuarea exporturilor atât către CSI (minus 25.8 la sută), cât și către UE (minus 2.1 la sută).

Analizând evoluția exporturilor pe grupe de mărfuri (Graficul 2.11), se observă că rata de creștere anuală pozitivă a exporturilor, în prima jumătate a anului 2014, a fost condiționată în principal de majorarea exporturilor de „produse alimentare, ale regnului animal, băuturi și grăsimi”, datorită unui an agricol bun în 2013. De menționat că, în a doua jumătate a anului 2014, contribuțiile generate de majoritatea grupelor de mărfuri exportate au fost negative (cu excepția grupei „produse alimentare, ale regnului animal, băuturi și grăsimi” în trimestrul III, 2014), semnalând clar despre reducerea cererii externe față de bunurile autohtone.

Rata anuală de creștere a exporturilor, pe parcursul anului 2014, s-a poziționat cel puțin un trimestru în teritoriu pozitiv, rata aferentă importurilor s-a aflat în palierul negativ pe tot parcursul anului. În acest fel, în primele două trimestre ale anului 2014 aceasta s-a poziționat în proximitatea nivelului de minus 1.8 la sută, ca ulterior, în trimestrele III și IV, să coboare până la nivelul de minus 4.2 și 4.7 la sută, respectiv. Dinamica ratei de creștere a importurilor a fost influențată de reducerea importurilor din țările CSI și cele clasificate ca „Restul lumii” (Graficul 2.12). Totodată, în primele nouă luni ale anului 2014, importurile din UE au înregistrat ritmuri pozitive de creștere, iar în trimestrul IV acestea au înregistrat o dinamică negativă pronunțată (minus 7.6 la sută, sau cu 15.4 puncte procentuale inferioară celei din trimestrul III, 2014).

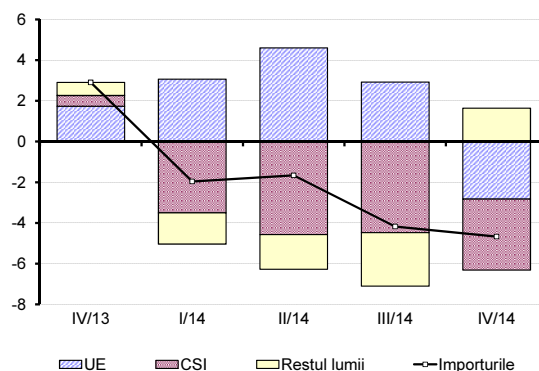
Pe grupe de mărfuri (Graficul 2.13), contractarea volumului mărfurilor importate a fost determinată preponderent de diminuarea importurilor de „produse minerale” (minus 8.2 la sută), „produse alimentare, ale regnului animal, băuturi și grăsimi” (minus 8.2 la sută) și de „materiale textile și îmbrăcăminte” (minus 8.0 la sută). Reducerea importurilor de produse alimentare a fost condiționată în principal de recolta bogată din anii 2013 și 2014, dar și de impunerea de către Federația Rusă a embargoului la importul unor produse alimentare din Republica Moldova, ceea ce a contribuit la crearea unei oferte bogate de produse alimentare autohtone, astfel diminuând cererea pentru cele de import. În același timp, micșorarea volumului de „materiale textile și îmbrăcăminte” importate în a doua jumătate a anului 2014, a fost condiționată de diminuarea cererii pentru aceste bunuri, ca efect al diminuării venitului disponibil al populației.

Graficul 2.11: Evoluția ritmului anual al exporturilor (%) și contribuția subcomponentelor pe grupe de mărfuri (p.p)

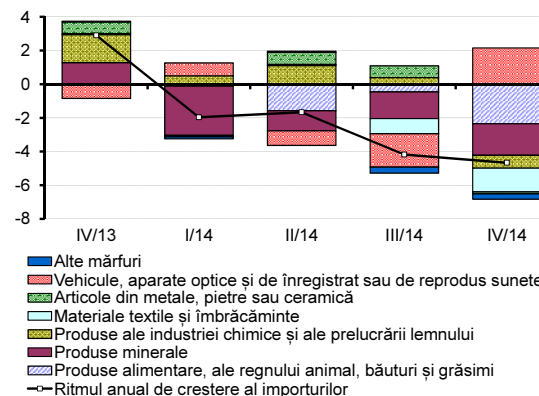
Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul 2.12: Evoluția ritmului anual al importurilor (%) și contribuția pe categorii de țări (p.p.)

Sursa: BNS, calcule BNM

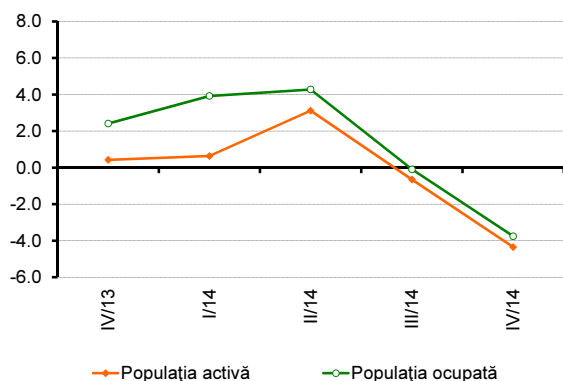
Graficul 2.13: Evoluția ritmului anual al importurilor (%) și contribuția subcomponentelor pe grupe de mărfuri (p.p)

Sursa: BNS, calcule BNM

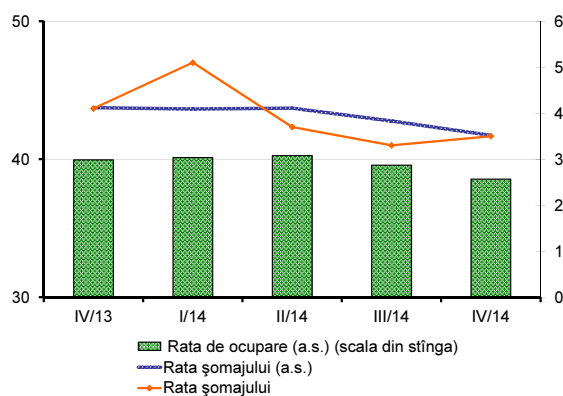
Piața muncii

Graficul 2.14: Populația de 15 ani și peste după situația economică (% față de perioada similară a anului precedent)

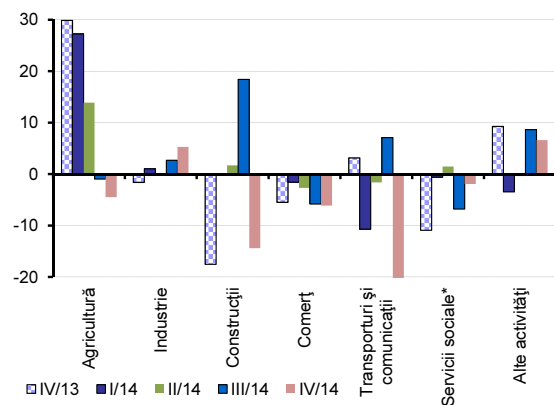
Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul 2.15: Evoluția ratei șomajului și a ratei de ocupare (%)

Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul 2.16: Populația ocupată pe activități ale economiei naționale (% față de perioada similară a anului precedent)

Sursa: BNS, calcule BNM

*excepție fac „alte activități cu servicii colective, sociale și personale”

Forța de muncă

În anul 2014, condițiile pe piața muncii au demonstrat evoluții mixte. Prima jumătate a anului a fost caracterizată prin dinamica anuală pozitivă a numărului populației ocupate, însă începând cu trimestrul III, 2014 tendința s-a inversat, iar către finele acestuia ponderea populației ocupate s-a contractat semnificativ. Astfel, ritmul anual de creștere a numărului populației ocupate a fluctuat de la 3.9 în trimestrul I, 2014 până la 4.3 la sută în trimestrul II, 2014, iar în trimestrul IV, 2014 ritmul de creștere a constituit minus 3.8 la sută. Totuși, în medie, în anul 2014 populația ocupată a constituit 1184.9 mii persoane, fiind în creștere cu 12 mii față de anul 2013. În același timp, numărul de șomeri a urmat o traiectorie descendentă pe parcursul anului 2014, diminuându-se de la 57.5 mii persoane în trimestrul I, 2014 până la 40.3 mii persoane în trimestrul IV, 2014, în scădere cu 18.3 la sută față de perioada respectivă a anului 2013. La nivelul întregului an numărul șomerilor a constituit 47.5 mii, fiind cu 15.6 mii mai mic față de anul 2013. În rezultat, pe parcursul anului 2014 s-au remarcat valori inferioare ale ratei șomajului comparativ cu cele din anul 2013. Rata șomajului a scăzut de la 5.1 la sută în trimestrul I, 2014 până la 3.5 la sută în trimestrul IV, 2014, nivel inferior cu 0.6 puncte procentuale celui din perioada corespunzătoare a anului 2013 (Graficul 2.15). În medie, pentru anul 2014, rata șomajului a înregistrat valoarea de 3.9 la sută, fiind cu 1.2 puncte procentuale mai mică față de anul 2013. Diminuarea populației ocupate spre finalul anului 2014, precum și a numărului de șomeri a condus la contractarea populației economice active în trimestrul IV, 2014 cu 4.3 la sută comparativ cu perioada similară a anului 2013 și cu 0.3 la sută (3.5 mii persoane) față de anul 2013.

Conform datelor furnizate de ANOFM³, pe parcursul anului 2014, numărul persoanelor concediate s-a redus cu 21.4 la sută față de media anului 2013, iar numărul locurilor de muncă vacante identificate s-a majorat cu 12.0 la sută.

Rata șomajului ajustată sezonier prezintă o tendință similară cu cea a cifrei neajustate pe parcursul anului 2014. Astfel, rata șomajului ajustată sezonier s-a diminuat de la 4.1 în trimestrul I, 2014 până la 3.5 la sută în trimestrul IV, 2014, însă s-a atestat și o diminuare a ratei de ocupare de la 40.1 la sută în trimestrul I, 2014 până la 38.6 la sută în trimestrul IV, 2014.

³ Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă.

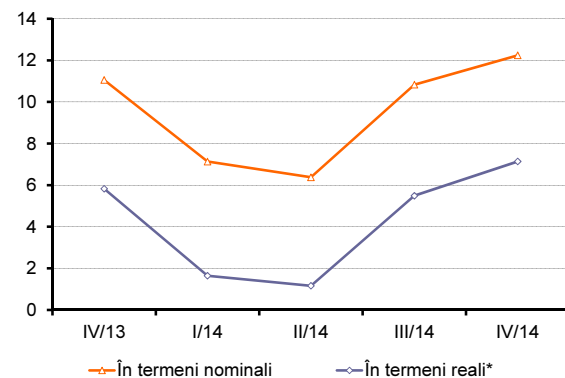
Conform distribuției după activitățile din economia națională, în anul 2014, concentrarea cea mai mare a populației ocupate s-a atestat în sectorul agricol, ponderea constituind 30.5 la sută. Totuși, de menționat, că în ultimul trimestru al anului 2014, numărul populației ocupate în sectorul agricol s-a diminuat cu aproximativ 4.5 la sută față de perioada similară a anului 2013 (Graficul 2.16). Micșorarea numărului populației ocupate în anul 2014 s-a mai atestat în sectoarele: „transporturi și comunicații” cu 7.5 la sută, „comerț” cu 4.1 la sută și „servicii sociale (cu excepția altor activități de servicii colective, sociale și personale)” cu 2.0 la sută. Cele mai vizibile majorări față de anul 2013 s-au înregistrat în sectoare precum: „construcții”, „agricultură”, „industrie” și „alte activități”. Totodată, în sectorul „construcții” s-a atestat cea mai mică concentrare a numărului populației ocupate (5.6 la sută).

Veniturile salariale

În anul 2014, fondul de salarizare în economie s-a majorat cu 12.2 la sută comparativ cu anul 2013, iar deflatat cu IPC a crescut cu 7.1 la sută. Dinamica anuală a acestuia a fost mai modestă în prima jumătate a anului, ritmul de creștere accelerându-se în a doua parte a anului (Graficul 2.17). Dinamica salariului mediu al unui lucrător în economia națională a cunoscut o tendință asemănătoare fondului de salarizare pe parcursul anului 2014. În primul semestru, ritmul anual de creștere a salariului mediu în economia națională a constituit circa 8.5 la sută, în a doua jumătate a anului s-a accelerat pronunțat, astfel încât în trimestrul IV a constituit 14.1 la sută în comparație cu perioada similară a anului 2013. Atât în sectorul bugetar, cât și în sectorul real s-au înregistrat creșteri ale salariului mediu cu 16.6 și 13.4 la sută, respectiv, în comparație cu trimestrul IV, 2013⁴. Ritmul anual de creștere a salariului mediu real pe economie, în trimestrul IV, 2014, a constituit 8.9 la sută (Graficul 2.18), ca urmare a dinamicii pozitive a salariului mediu real atât în sectorul bugetar (11.3 la sută), cât și în sectorul real (8.3 la sută). Ritmul anual de creștere a salariului mediu real în industrie, în mod similar, a consemnat o traiectorie ascendentă în anul 2014, în trimestrul IV constituind 7.5 la sută, nivel superior cu 3.5 puncte procentuale celui din trimestrul III, 2014. Ritmul anual de creștere a productivității

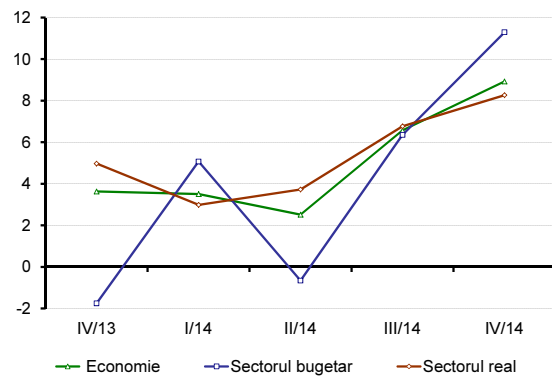
⁴Având în vedere că, începând cu luna ianuarie 2014, Biroul Național de Statistică a implementat versiunea nouă a Clasificatorului activităților din economia Moldovei (CAEM, revizuirea a 2-a), care armonizează integral cu Nomenclatorul de activități economice din comunitatea europeană (NACE, revizuirea a 2-a) și asigură un raport de 1:1, datele cu privire la fondul de salarizare, salariul mediu, precum și alți indicatori derivați pe subcomponente în cadrul sectorului real și bugetar nu sunt perfect comparabile cu componentele corespunzătoare acestora până la 1 ianuarie 2014. Astfel, interpretarea creșterilor anuale ale acestora trebuie făcută cu atenție, fapt ce creează impedimente în stabilirea contribuției creșterii indicatorilor agregați.

Graficul 2.17: Fondul de salarizare în economie (% față de perioada similară a anului precedent)

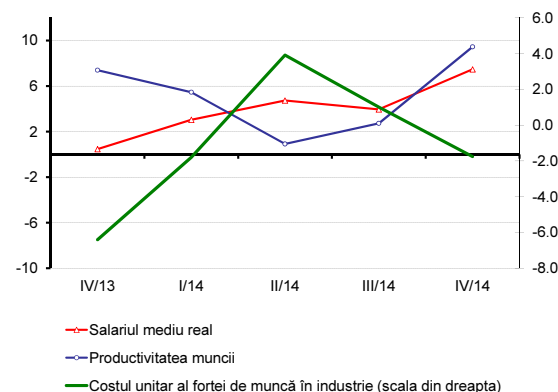
Sursa: BNS, calcule BNM
*deflatat cu IPC

Graficul 2.18: Salariul mediu real* (% față de perioada similară a anului precedent)

Sursa: BNS, calcule BNM
*deflatat cu IPC

Graficul 2.19: Salariul mediu real* și productivitatea în industrie (% față de perioada similară a anului precedent)

Sursa: BNS, calcule BNM
*deflatat cu IPC

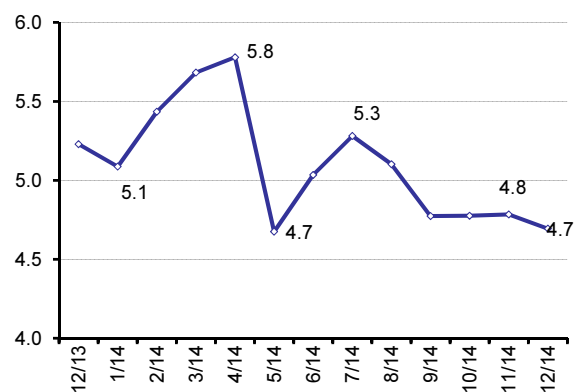
muncii în industrie a constituit la finele anului 9.5 la sută (Graficul 2.19). Ca rezultat, ritmul anual de creștere a costului unitar al forței de muncă în industrie s-a redus în trimestrul IV, 2014 până la valoarea de minus 1.8 la sută.

2.2 Evoluția inflației

Indicele prețurilor de consum

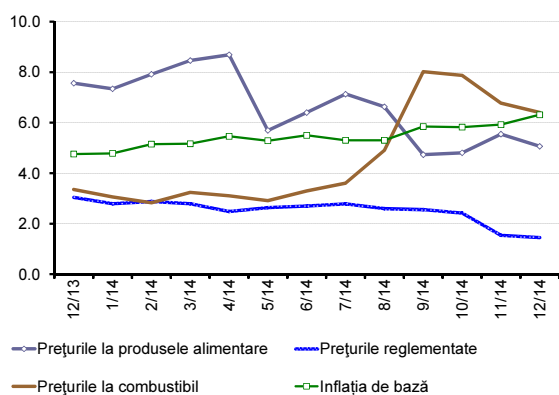
În anul 2014, rata medie anuală a inflației a constituit 5.1 la sută, fiind cu 0.5 puncte procentuale superioară celei din anul 2013. În această perioadă, tendința de depreciere a monedei naționale față de dolarul SUA a reușit să compenseze, în mare parte, presiunile dezinflaționiste, determinate de o cerere agregată încă modestă, precum și de oferta mai mare de produse alimentare pe piață ca urmare a unei recolte agricole bogate, dar și a unor embargouri din partea Federației Ruse, care prezentau riscul reducerii semnificative a ratei anuale a inflației sub ținta stabilită. Totodată, presiuni dezinflaționiste asupra prețurilor din Republica Moldova, într-o anumită măsură, au fost exercitate de diminuarea prețurilor la produsele alimentare și la petrol pe plan internațional. Pe parcursul anului 2014, rata anuală a inflației a oscilat în jurul țintei și, similar anilor precedenți, s-a încadrat în intervalul de ± 1.5 puncte procentuale de la 5.0 la sută, țintă stabilită conform Strategiei de politică monetară pe termen mediu, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 303 din 27 decembrie 2012.

Graficul 2.20: Ritmul anual al IPC (%)

Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul 2.21: Ritmul anual al subcomponentelor inflației (%)

Sursa: BNS, calcule BNM

În acest sens, la începutul anului 2014, rata anuală a inflației a continuat dinamica ascendentă din a doua jumătate a anului 2013, majorându-se de la 5.1 la sută în luna ianuarie până la 5.8 la sută în luna aprilie. Această dinamică a fost imprimată, în mare parte, de evoluția prețurilor la produsele alimentare și a inflației de bază sub presiunea tendinței de depreciere a monedei naționale față de dolarul SUA, remarcată din toamna anului 2013. Ulterior, sub influența diminuării ritmului anual de creștere a prețurilor la produsele alimentare în contextul unui an agricol bun, ritmul anual de creștere a IPC a cunoscut o dinamică mai redusă. Astfel, după trecerea episodică din luna mai a inflației în banda inferioară a intervalului sus-menționat, înregistrând nivelul de 4.7 la sută, în lunile de vară, ritmul anual a consemnat în medie valoarea de 5.1 la sută. Spre sfârșitul anului 2014, odată cu materializarea rezultatelor recoltei bogate de fructe și legume, precum și a embargoului la unele produse autohtone, ritmul mediu anual a revenit în partea inferioară a intervalului țintei inflației, înregistrând valoarea de 4.8 la sută.

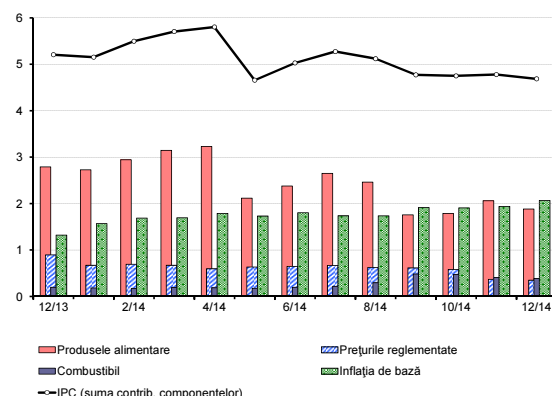
Inflația de bază, în anul 2014, și-a continuat traiectoria ascendentă începută încă în semestrul I, 2013. Rata anuală a acesteia s-a majorat de la 4.8 la sută în luna ianuarie 2014 până la 6.3 la sută în decembrie 2014, sub presiunea exercitată de deprecierea monedei naționale față de dolarul SUA. În lipsa unor ajustări importante de tarife, prețurile la bunurile și serviciile reglementate au consemnat o dinamică relativ stabilă, fiind în medie cu 2.5 la sută superioare celor din anul 2013, în cea mai mare parte, ca urmare a majorării prețurilor la medicamente. Dinamica anuală a prețurilor la combustibili a cunoscut valori moderate în prima parte a anului 2014, constituind 3.4 la sută pentru primele șapte luni ale anului. Ulterior, ca urmare a creșterii prețurilor la cărbune pe fundalul evenimentelor din estul Ucrainei, ritmul anual de creștere a prețurilor la combustibili s-a accelerat până la 7.0 la sută în trimestrul IV, 2014. La formarea ratei inflației medii anuale, în anul 2014, cel mai mult au contribuit prețurile la produsele alimentare (în medie 2.4 puncte procentuale) (Graficul 2.22). Prețurile la bunurile și serviciile aferente inflației de bază au contribuit cu circa 1.8 puncte procentuale, în timp ce prețurile la serviciile reglementate au determinat o contribuție de 0.6 puncte procentuale. Prețurile la combustibil au generat cel mai mic aport (0.3 la sută) la dinamica medie anuală a inflației în anul 2014.

Indicele inflației de bază

Pe parcursul anului 2014, rata anuală a inflației de bază s-a situat pe o traiectorie ascendentă, majorându-se de la 4.8 la sută în luna ianuarie până la 6.3 la sută în luna decembrie, în principal, ca urmare a creșterii contribuțiilor pozitive din partea unor componente, ca mijloace de transport, piese auto, articole de sanitarie, igienă și cosmetică, încălțăminte, detergenți. Rata anuală a inflației de bază a crescut, în mare parte, sub presiunea deprecierei monedei naționale față de valutele țărilor - principali parteneri comerciali ai Republicii Moldova, care a avut un caracter mai pronunțat către finele anului 2014. Astfel, în luna decembrie 2014 în comparație cu decembrie 2013, s-a înregistrat o depreciere a cursului oficial mediu de schimb al leului moldovenesc față de dolarul SUA – de 18.3 la sută și față de moneda unică europeană – de 6.6 la sută. Către finele anului 2014 (decembrie), dinamica anuală a inflației de bază a fost determinată, în cea mai mare parte, de creșterea prețurilor la „confecții”, „mijloace de transport, piese auto” și „încălțăminte” cu 5.6, 8.8 și 6.2 la sută, respectiv (Graficul 2.23). Contribuții semnificative, dar cu impact mai redus, au generat creșterea prețurilor la componentele „articole de sanitarie, igienă și cosmetică”, „țigări” și „detergenți”, cu 6.9, 13.6 și 8.3 la sută, respectiv.

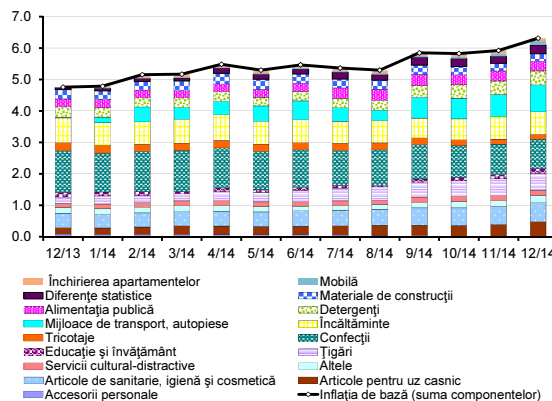
Creșterea prețurilor la produsele de tutun s-a produs ca urmare a unor modificări survenite în regimul fiscal cu privire la majorarea

Graficul 2.22: Evoluția inflației anuale și contribuția subcomponentelor (p.p.)

Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul 2.23: Contribuția componentelor la dinamica anuală a inflației de bază (p.p.)

Sursa: BNS, calcule BNM

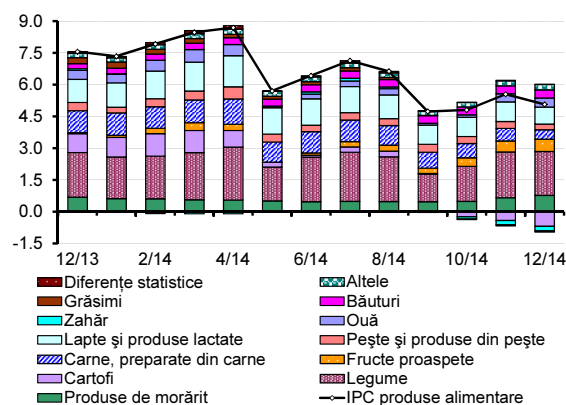
accizelor la țigări (ianuarie), al căror efect a fost dispersat pe parcursul întregului an. Creșterea prețurilor la celelalte grupe de bunuri și servicii menționate a fost determinată de majorarea costurilor, ca rezultat al deprecierei monedei naționale față de valutele țărilor care sunt principalii parteneri economici ai Republicii Moldova.

Prețurile la produsele alimentare

Evoluția ratei anuale a prețurilor la produsele alimentare pe parcursul anului 2014 a fost influențată, în principal, de persistența unor factori dezinflaționiști. Astfel, un an agricol bun prin suprapunere cu embargoul impus de Federația Rusă la importul unor produse alimentare din Republica Moldova au contribuit la consemnarea unei oferte bogate de aceste produse pe piață și, respectiv, la crearea unor condiții dezinflaționiste.

Prețurile produselor alimentare mondiale s-au diminuat cu 3.8 la sută în anul 2014 în comparație cu anual 2013, fapt ce a determinat, pe de o parte, diminuarea prețurilor la produsele alimentare pe piața internă, pe de altă parte, presiunile dezinflaționiste generate de dinamica prețurilor la produsele alimentare internaționale au fost atenuate de deprecierea cursului oficial mediu de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA cu 11.5 la sută în comparație cu anul 2013.

Graficul 2.24: Contribuția componentelor la dinamica anuală a prețurilor la produsele alimentare (p.p.)

Sursa: BNS, calcule BNM

În primele patru luni ale anului 2014, rata anuală de creștere a prețurilor la produsele alimentare a consemnat o traiectorie ușor ascendentă, ca în luna mai să se diminueze cu 3.0 puncte procentuale, până la nivelul de 5.7 la sută (Graficul 2.24). De menționat că, în primăvara anului 2014, din cauza regimului termic mai ridicat, procesul vegetativ al plantelor a început cu 1-2 săptămâni mai devreme spre deosebire de anul 2013, astfel contribuind la dezvoltarea mai rapidă (în termeni calendaristici) a unor legume și fructe. Prin urmare, momentul apariției pe piață și respectiv diminuarea prețurilor a început mai curând, spre deosebire de anul 2013. Totodată, deplasarea din luna mai (anul 2013) în luna aprilie (anul 2014) a efectului sezonier caracteristic sărbătorilor de Paști, de asemenea a contribuit la apariția decalajului între ritmul lunar consemnat în luna mai 2014 și cel din mai 2013. Astfel, acești factori au contribuit esențial la temperarea ratei anuale în luna mai 2014 (efectul de bază).

După reducerea pronunțată din luna mai 2014 a ratei anuale, în lunile de vară aceasta a înregistrat o ușoară creștere, poziționându-se în luna august în proximitatea valorii de 6.6 la sută. În luna septembrie 2014, rata anuală de creștere a prețurilor la produsele alimentare s-a diminuat cu 1.9 puncte procentuale în comparație

cu luna anterioară, fiind influențată preponderent de efectul de bază favorabil, ca urmare a unei creșteri lunare în septembrie 2014 net inferioare celei din anul 2013, condiționată de o ofertă bogată de legume, cartofi, zahăr și fructe proaspete și ca rezultat al embargoului la importul unor produse alimentare din Republica Moldova anunțat de Federația Rusă, dar și al intrării în vigoare, la 1 septembrie 2014, a noilor taxe vamale impuse produselor importate din Republica Moldova (produsele alimentare, carne, grâu, zahăr, legume, precum și băuturi alcoolice), care au afectat exportul de produse agroalimentare.

Pe parcursul trimestrului IV, 2014, rata anuală de creștere a prețurilor la produsele alimentare a înregistrat o evoluție relativ stabilă, constituind în luna decembrie 5.1 la sută. Această creștere a fost determinată în special de majorarea prețurilor la „fructe proaspete” (19.7 la sută), ouă (13.6 la sută), „legume proaspete” (13.3 la sută), „lapte și produse lactate” (6.2 la sută) și la „produse de morărit și panificație” (3.7 la sută).

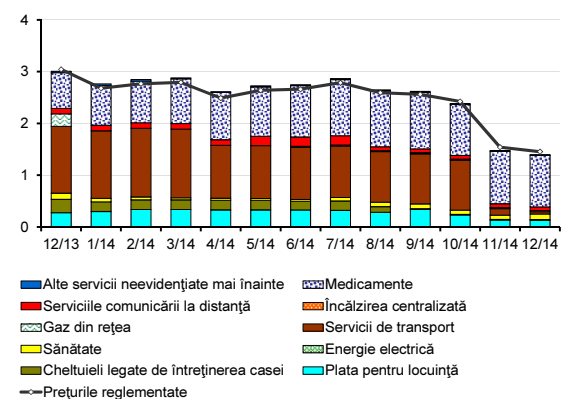
Prețurile reglementate

Rata anuală a prețurilor reglementate a avut o dinamică relativ stabilă în primele zece luni ale anului 2014, oscilând de la 2.7 la sută în luna ianuarie până la 2.4 la sută în luna octombrie. Evoluția respectivă a fost determinată preponderent de lipsa ajustărilor semnificative la serviciile și bunurile incluse în componența prețurilor reglementate. Ulterior, în lunile noiembrie și decembrie, rata anuală a acestora a înregistrat o diminuare accentuată, până la valoarea de 1.5 la sută drept urmare a dispariției treptate din măsura anuală a efectului majorării tarifului la transportul interurban din toamna anului 2013. Pe de altă parte, o contribuție pozitivă semnificativă pe parcursul perioadei de referință asupra ratei anuale a prețurilor reglementate au exercitat-o prețurile la medicamente, care în luna decembrie 2014 au fost cu 5.6 la sută superioare celor din perioada similară a anului 2013, ca urmare a deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA (Graficul 2.25). De asemenea, deprecierea monedei naționale a avut un impact semnificativ și asupra tarifelor la transportul feroviar internațional, care s-au majorat în decembrie 2014 cu 12.5 la sută comparativ cu decembrie 2013, însă contribuția acestora asupra prețurilor reglementate a fost una minoră.

Prețurile la combustibil

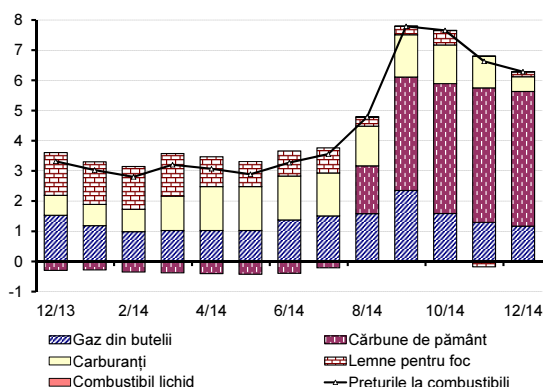
Evoluția ratei anuale a prețurilor la combustibili în prima jumătate a anului 2014 s-a caracterizat printr-o evoluție relativ constantă, ca ulterior, în a doua jumătate a anului, să înregistreze o majorare

Graficul 2.25: Contribuția componentelor la dinamica anuală a prețurilor reglementate (p.p.)

Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul 2.26: Contribuția componentelor la creșterea anuală a prețurilor la combustibil (p.p.)

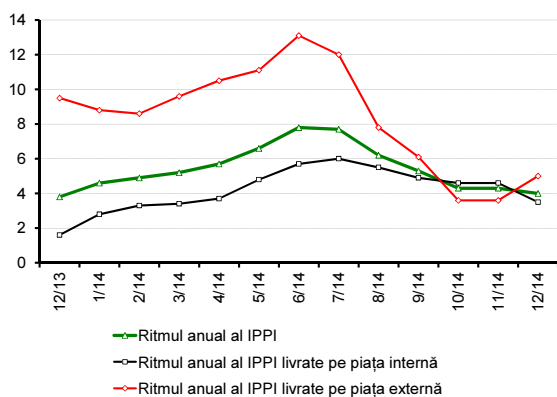

Sursa: BNS, calcule BNM

pronunțată. De menționat că, începând cu luna ianuarie, în structura prețurilor la combustibili a fost inclus un component nou, „combustibil lichid”. În primul semestru al anului 2014, rata medie anuală a prețurilor la combustibili a oscilat în jurul valorii de 3.1 la sută (Graficul 2.26). La formarea ritmului anual de creștere a prețurilor la carburanți, pe parcursul trimestrului I, 2014 cel mai mult a contribuit creșterea prețurilor la subcomponentele „lemne pentru foc” și „carburanți”. Evoluția prețurilor la „carburanți” a fost influențată de ajustarea politicii fiscale pentru anul 2014 (modificarea cotei accizului cu circa 9.0 la sută). Impactul major din partea subcomponentei „carburanți” la formarea ritmului anual de creștere a prețurilor a avut loc și în trimestrul II, 2014.

Evoluția prețurilor la combustibili, în a doua jumătate a anului 2014, a înregistrat o dinamică ascendentă, astfel în perioada iulie-decembrie s-a consemnat un ritm mediu anual de 6.3 la sută, cu 3.2 puncte procentuale superior celui din perioada ianuarie-iunie. Accelerarea ritmului anual de creștere a prețului la combustibili a fost determinată preponderent de majorarea esențială a prețurilor la cărbunele de pământ (începând cu luna august), cauzată de conflictul militar din estul Ucrainei ce a afectat extracția și oferta cărbunelui. Pe de altă parte, în a doua jumătate a anului 2014 s-a atestat diminuarea contribuției din partea prețurilor la carburanți, ca urmare a scăderii accentuate a prețurilor internaționale la petrol. Astfel, prețul petrolului de marca Urals în semestrul II, 2014 a atins valoarea medie de 88.0 dolari SUA/baril, ceea ce constituie o diminuare de 18.0 la sută în comparație cu prețul petrolului în primul semestru al anului. În iulie-decembrie 2014, impactul asociat scăderii prețurilor la petrol a fost atenuat totuși, într-o anumită măsură, de deprecierea de circa 7.4 la sută a monedei naționale față de dolarul SUA comparativ cu perioada ianuarie-iunie 2014.

Graficul 2.27: Ritmul anual al IPPI (%)

Sursa: BNS

Prețurile producției industriale

Rata anuală de creștere a prețurilor producției industriale în primele 6 luni ale anului 2014 a consemnat o traiectorie ascendentă, constituind în luna iunie 7.8 la sută, sau cu 3.2 puncte procentuale superioară nivelului din luna ianuarie 2014. În a doua jumătate a anului 2014 și-a schimbat traiectoria, constituind în luna decembrie 4.0 la sută, sau cu 3.8 puncte procentuale inferioară ratei din luna iunie 2014 (Graficul 2.27). Această evoluție a fost influențată de diminuarea prețurilor la produsele livrate atât pe piața externă, cât și pe cea internă. Rata anuală a creșterii prețurilor producției livrate pe piața externă în perioada analizată s-a diminuat cu 8.1 puncte procentuale, iar cea la produsele livrate pe piața internă - cu 2.2 puncte procentuale.

În structură, în luna decembrie 2014, cele mai mari creșteri în termeni anuali au fost înregistrate la prețurile din cadrul industriei prelucrătoare și celei extractive, care au consemnat același ritm al creșterii, de 4.4 la sută. Totodată, prețurile din sectorul energetic s-au majorat cu 0.1 la sută în comparație cu luna decembrie 2013.

Prețurile în construcții

Pe parcursul anului 2014, rata anuală de creștere a prețurilor în construcții a oscilat în jurul valorii de circa 8.0 la sută. În trimestrul IV, 2014, aceasta a constituit 8.3 la sută, majorându-se cu 0.2 puncte procentuale comparativ cu trimestrul IV, 2013 (Graficul 2.28).

În structura economiei naționale, în trimestrul IV, 2014, cele mai mari creșteri față de trimestrul IV, 2013 au fost înregistrate în următoarele sectoare: „transport” (10.2 la sută), „comerț și alimentație publică” (9.8 la sută), „construcția obiectelor de menire social-culturală” (9.3 la sută) și în „industria prelucrătoare” (8.8 la sută).

Prețurile producătorului la produsele agricole

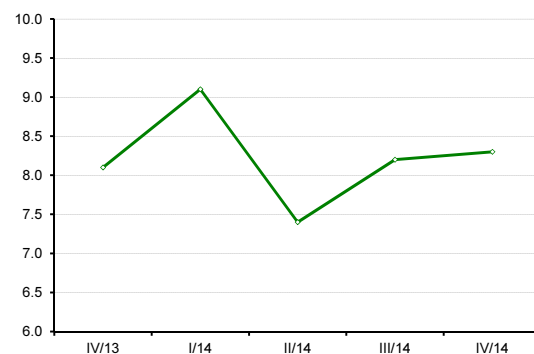
În anul 2014, prețurile producătorului la produsele agricole s-au majorat cu 6.6 la sută în comparație cu cele din anul 2013, preponderent ca urmare a majorării prețurilor la produsele vegetale (4.7 la sută) și la cele animaliere (14.8 la sută) (Graficul 2.29). Evoluția prețurilor la produsele vegetale a fost determinată preponderent de creșterea prețurilor la „tutun” (17.6 la sută), „floarea soarelui” (14.3 la sută), „legume” (9.1 la sută), precum și „culturi cerealiere și leguminoase-boabe” (8.6 la sută). Totodată, în perioada analizată a fost consemnată diminuarea prețurilor la „fructe și pomsșoare” (minus 23.8 la sută) și „struguri” (minus 10.7 la sută).

2.3 Sectorul public

În anul 2014, indicatorii bugetului public național confirmă optimizarea administrării fiscale, ca rezultat veniturile publice s-au majorat, iar deficitul bugetar s-a încadrat în limitele admisibile.

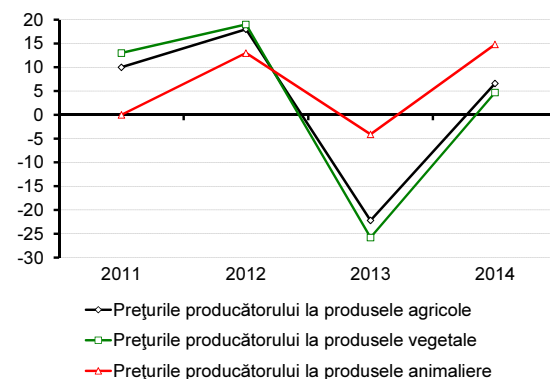
Conform informației prezentate de Ministerul Finanțelor, în anul 2014, dinamica colectării veniturilor la bugetul public național a consemnat o majorare a ritmurilor anuale de creștere, până la 15.0

Graficul 2.28: Evoluția indicelui prețurilor în construcții (% față de perioada similară a anului precedent)

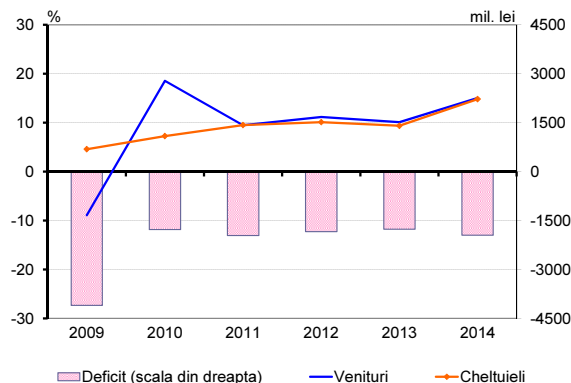
Sursa: BNS

Graficul 2.29: Prețurile producătorului la produsele agricole (% față de anul precedent)

Sursa: BNS

Graficul 2.30: Indicatorii bugetului public național

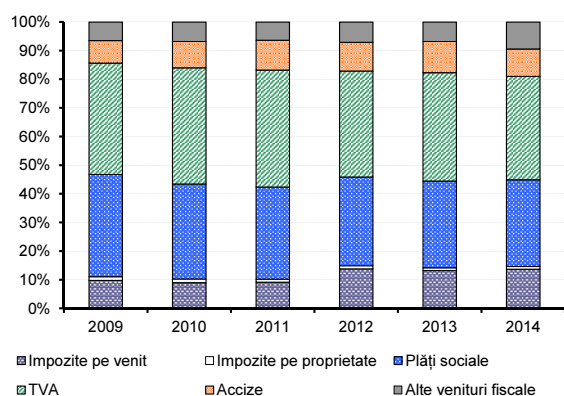

Sursa: Ministerul Finanțelor, calcule BNM

la sută (față de 10.1 la sută în anul 2013), constituind 42455.8 milioane lei (Graficul 2.30).

Raportate la datele PIB, în anul 2014, veniturile colectate au crescut cu 1.1 puncte procentuale față de anul 2013, constituind 38.1 la sută.

Graficul 2.31: Dinamica structurii veniturilor fiscale

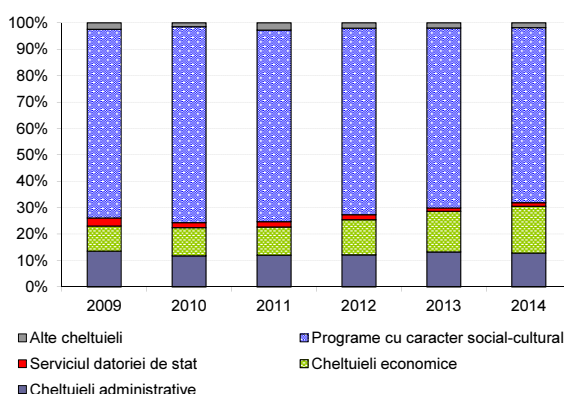

Sursa: Ministerul Finanțelor, calcule BNM

Similar perioadelor precedente, veniturile fiscale au deținut cota majoră, de 83.9 la sută, în cuantumul veniturilor publice, sau cu 3.3 puncte procentuale mai puțin față de anul 2013. În anul 2014, s-au constatat ritmuri de creștere de 5.6 la sută pentru veniturile din TVA, însă veniturile din accize s-au diminuat cu 2.3 la sută față de anul 2013. Deși s-au înregistrat creșteri pe majoritatea componentelor veniturilor fiscale, a fost constatată în continuare dependența veniturilor bugetului public de consumul gospodăriilor casnice, taxele indirecte constituind 55.1 la sută în totalul veniturilor fiscale. Ponderea impozitelor directe s-a majorat în anul 2014 cu 0.4 puncte procentuale, până la 44.9 la sută, fiind determinată în mare parte de creșterea contribuției impozitelor pe venit cu 0.5 puncte procentuale (Graficul 2.31). Plățile sociale (contribuțiile de asigurări sociale obligatorii de stat și primele de asigurări medicale) au sporit în medie cu 10.7 la sută.

Pe parcursul anului de raportare, Republica Moldova a beneficiat de suport financiar pentru susținerea bugetului sub formă de granturi externe în sumă de 4046.7 milioane lei, sau cu 98.6 la sută mai mult față de anul 2013 și granturi interne în sumă de 87.4 milioane lei (cu 142.8 la sută peste nivelul anului 2013). Asistența oferită de către organizațiile financiare internaționale și țările donatoare constituie o contribuție importantă pentru recuperarea economică și implementarea reformelor de modernizare și relansare economică a Republicii Moldova.

Graficul 2.32: Distribuția sectorială a cheltuielilor publice

Sursa: Ministerul Finanțelor, calcule BNM

Cheltuielile bugetului public național, în perioada de referință, au avut o dinamica ascendentă, consemnând un ritm anual de creștere de 14.8 la sută față de cel din anul 2013 (9.4 la sută), valoric cumulând 44402.5 milioane lei. Majorarea volumului cheltuielilor a fost condiționată preponderent de creșterea cheltuielilor alocate asigurării și asistenței sociale cu 1443.8 milioane lei comparativ cu anul 2013 sau cu 11.4 la sută, transporturilor, gospodăriei drumurilor, comunicațiilor și informaticii - cu 797.9 milioane lei sau cu 29.8 la sută, domeniului învățământului - cu 757.2 milioane lei sau cu 10.7 la sută. În structura cheltuielilor, programele cu caracter social-cultural au beneficiat de cele mai multe resurse - 65.4 la sută din total, deși ponderea acestora s-a redus față de anul 2013 cu 2.8 puncte procentuale (Graficul 2.32). În perioada de raportare, cea mai importantă creștere a fost înregistrată la cheltuielile acordate economiei naționale - 17.2 la sută, cu 1.8

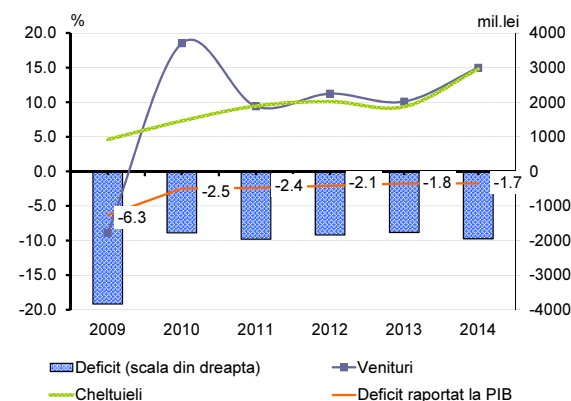
puncte procentuale mai mult față de anul 2013. Apărării naționale, menținerii ordinii publice și securității naționale le-au revenit 5.8 la sută din cheltuieli, iar serviciului de stat cu destinație generală – 4.9 la sută.

Cheltuielile publice, raportate la PIB, au constituit 39.8 la sută, sau cu 1.1 puncte procentuale mai mult decât în anul 2013. În anul 2014, executarea bugetului public consolidat s-a soldat cu un deficit de 1946.7 milioane lei. Raportat la PIB, acest deficit reprezintă 1.7 la sută, cu 0.1 puncte procentuale sub nivelul anului 2013.

La sfârșitul anului 2014, datoria de stat a Republicii Moldova a constituit 27470.6 milioane lei, majorându-se cu 3949.1 milioane lei, sau cu 16.8 la sută comparativ cu începutul anului. Datoria a fost constituită din datoria de stat externă – 74.2 la sută și cea internă – 25.8 la sută. Soldul datoriei de stat externe exprimată în valută s-a majorat cu 15.9 milioane dolari SUA, constituind la finele perioadei de referință 1306.1 milioane dolari SUA. Datoria de stat externă s-a majorat și ca valoare exprimată în lei moldovenești față de începutul anului cu 21.1 la sută, totalizând 20395.3 milioane lei la sfârșitul lunii decembrie 2014. Datoria de stat internă a constituit 7075.4 milioane lei, depășind valoarea de la începutul anului cu 399.6 milioane lei, echivalentul unei creșteri cu 6.0 la sută. Această componentă a datoriei a fost formată din VMS emise pe piața primară în valoare de 4918.8 milioane lei, VMS convertite – 2063.4 milioane lei și VMS pentru asigurarea stabilității financiare emise în sumă de 93.1 milioane lei. În anul 2014, pentru serviciul datoriei de stat de la bugetul public național au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 591.8 milioane lei (cu 20.1 la sută mai mult comparativ cu anul 2013), dintre care 63.8 la sută au fost destinate datoriei de stat interne, iar 36.2 la sută – serviciului datoriei de stat externe.

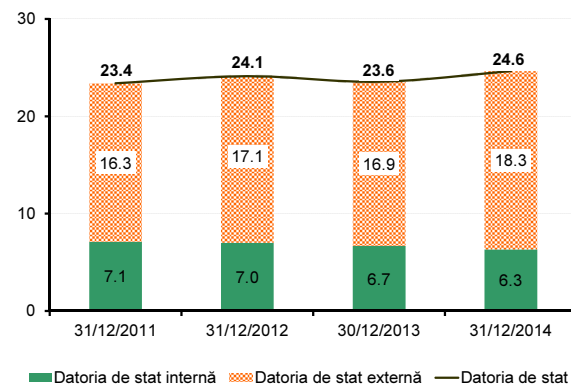
La sfârșitul anului, datoria de stat ca pondere în PIB a fost de 24.6 la sută, situându-se cu 1.0 puncte procentuale peste nivelul anului 2013, ca urmare a majorării datoriei de stat externe raportate la PIB cu 1.4 puncte procentuale, până la 18.3 la sută. Ponderea datoriei de stat interne s-a diminuat cu 0.4 puncte procentuale, până la 6.3 la sută (Graficul 2.34).

Graficul 2.33: Evoluția deficitului bugetului public național

Sursa: Ministerul Finanțelor, calcule BNM

Graficul 2.34: Datoria de stat ca pondere în PIB (%)

Sursa: BNM

2.4 Conturile internaționale ale Republicii Moldova pentru anul 2014 (date provizorii)

Balanța de plăți (conform MBP6)

Balanța de plăți a Republicii Moldova pentru anul 2014 este elaborată în conformitate cu noul standard metodologic internațional reflectat în Manualul FMI Balanța de plăți și poziția investițională internațională, ediția a-VI-a (MBP6), care înlocuiește Manualul FMI Balanța de plăți și poziția investițională internațională, ediția a-V-a (MBP5)⁵ (Tabelul A.1).

Principalele modificări operate conform noii metodologii sunt prezentate în continuare. Indicatorii privind statistica **comerțului internațional cu bunuri** calculați conform MBP6 au fost influențați de excluderea valorii *bunurilor pentru prelucrare și a reparațiilor de bunuri și includerea exporturilor nete de mărfuri negociate peste hotare*. În același timp, în comerțul internațional cu servicii au fost incluse *serviciile de prelucrare a materiei prime ce aparține altora și serviciile de intermediere financiară indirect măsurate (SIFIM)* și reclassificate *serviciile de reparații*.

Toate articolele **contului financiar** sunt prezentate în valoare netă, ca diferență între *procurarea netă de active financiare și acumularea netă de angajamente*, creșterea activelor și pasivelor financiare fiind înregistrată cu semnul plus, iar diminuarea acestora - cu minus.

În cadrul **investițiilor directe**, prezentate în baza activelor și pasivelor financiare (spre deosebire de MBP5 unde erau prezentate conform principiului direcțional: în Moldova și peste hotare), au fost reflectate fluxurile aferente datoriei pentru resurse energetice ca arierate la deservirea împrumuturilor intra-grup, prezentate la *instrumente de datorie*. În cadrul *instrumentelor de datorie* se reflectă toate arieratele la deservirea creditelor intra-grup.

Împrumuturile sunt înregistrate după principiul plăților reale, comparativ cu MBP5, când plățile erau reflectate conform orarului, iar arieratele erau incluse la alte angajamente.

⁵Comentariile analitice complete referitor la evoluțiile conturilor internaționale și indicatorii conturilor internaționale în dinamică pot fi accesate la adresele http://www.bnm.md/md/bpl_coments și respectiv http://www.bnm.md/md/balance_of_payments /http://www.bnm.md/md/international_investment_position /http://www.bnm.md/md/external_debt

În anul 2014, **contul curent** a înregistrat un deficit de 639.15 milioane dolari SUA, majorându-se cu 20.5 la sută comparativ cu anul 2013. Majorarea deficitului a fost determinată de diminuarea soldurilor pozitive înregistrate la servicii – cu 16.8 la sută, venituri primare – cu 7.6 la sută și venituri secundare – cu 4.6 la sută.

Raportul dintre deficitul contului curent și PIB a constituit 8.0 la sută, majorându-se cu 1.4 puncte procentuale comparativ cu anul 2013 (Graficul 2.35). Deficitul balanței comerciale (3097.35 milioane dolari SUA) în anul 2014 a fost acoperit în proporție de 79.4 la sută de excedentul înregistrat la servicii, venituri primare și venituri secundare.

În anul 2014, deficitul comerțului cu bunuri și servicii a atins cifra de 2975.54 milioane dolari SUA, ceea ce reprezintă 37.5 la sută din PIB. Propensiunea medie a economiei spre exportul de bunuri și servicii în anul 2014 a constituit 36.5 la sută, iar cea spre import – 73.9 la sută anual. Gradul de acoperire a importurilor de bunuri și servicii prin exporturi a constituit 49.3 la sută.

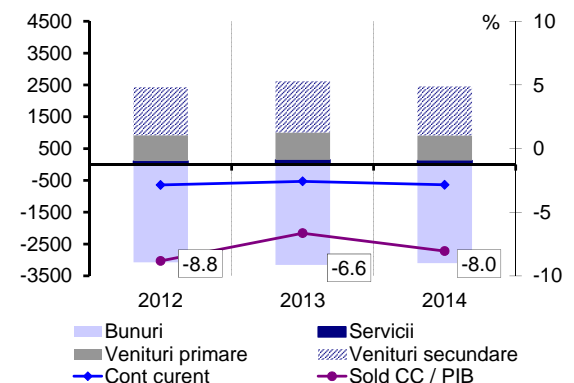
Volumul comerțului exterior cu bunuri (FOB-FOB) a totalizat 6636.69 milioane dolari SUA, diminuându-se cu 3.6 la sută comparativ cu anul 2013. Această scădere a avut loc atât pe seama micșorării volumului exporturilor (1769.67 milioane dolari SUA) cu 5.1 la sută, cât și a importurilor de bunuri (4867.02 milioane dolari SUA) cu 3.0 la sută, față de anul 2013. Deficitul balanței comerciale s-a diminuat cu 1.7 la sută, raportul acestuia la PIB fiind de 39.0 la sută.

Conform datelor BNS⁶, în anul 2014, exporturile de bunuri au însumat 2339.53 milioane dolari SUA, diminuându-se cu 3.7 la sută comparativ cu anul 2013, pe seama micșorării exporturilor către țările CSI cu 20.3 la sută (cu o pondere de 31.4 la sută din totalul exporturilor), precum și a exporturilor din categoria alte țări - cu 2.7 la sută. În același timp, livrările către Uniunea Europeană s-au majorat cu 9.6 la sută, constituind 53.3 la sută din totalul exporturilor, România devenind principalul partener comercial al Moldovei (Graficul 2.36).

Structura pe categorii de bunuri a exporturilor prezintă o pondere semnificativă a livrărilor de *produse agroalimentare*, care

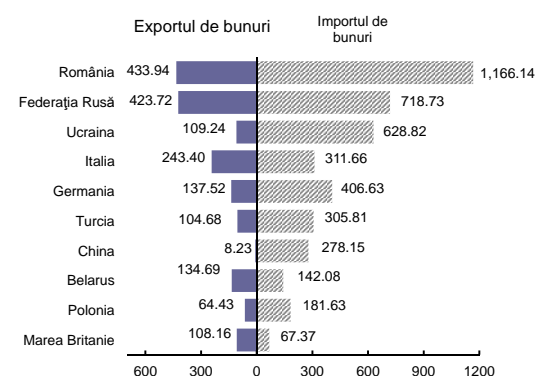
⁶Datele BNS sunt bazate pe cele vamale și nu includ modificările metodologice conform MBP6 și alte ajustări la comerțul exterior cu bunuri operate de către Direcția bilanța de plăți a Băncii Naționale a Moldovei, cum ar fi exporturile / importurile efectuate de persoane fizice, reparații de bunuri, bunuri procurate în porturi de către cărauși etc. Importurile sunt evaluate în prețuri CIF, repartizația pe țări a acestora fiind după principiul țării de livrare. BNS prezintă importul după principiul țării de origine.

Graficul 2.35: Contul curent - componente principale (mil. USD)

Sursa: BNM

Graficul 2.36: Principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova în anul 2014 (mil. USD)

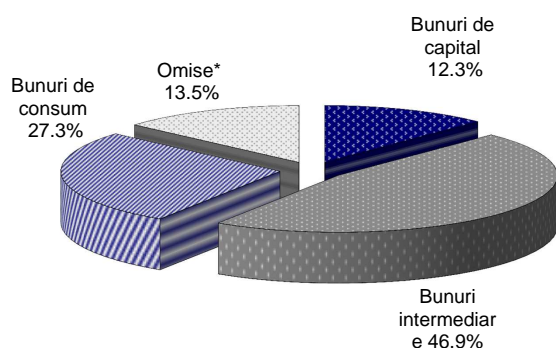
Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS (baza de date a declarațiilor vamale, selecții la import (prețuri CIF) după principiul țării de livrare, nu includ modificările metodologice conform MBP6 și alte ajustări operate de BNM

Nota: BNS prezintă importul după principiul țării de origine

constituie 45.5 la sută din totalul exporturilor, însumând 1065.36 milioane dolari SUA, din care: *fructe comestibile și nuci* – 194.02 milioane dolari SUA, *băuturi alcoolice* – 189.55 milioane dolari SUA (diminuându-se cu 23.4 la sută), *cereale* – 181.23 milioane dolari SUA, *seminte și fructe oleaginoase* – 154.22 milioane dolari SUA. De asemenea, au fost furnizate: *materiale textile și articole din acestea* – 330.14 milioane dolari SUA; *mașini și aparate* – 309.40 milioane dolari SUA, *produse ale industriei chimice* – 168.27 milioane dolari SUA (din care *medicamente* – 124.44 milioane dolari SUA); *mobilă* – 104.92 milioane dolari SUA; *metale comune și articole din acestea* – 55.15 milioane dolari SUA; *sticlă și articole din sticlă* – 54.57 milioane dolari SUA.

În anul 2014, conform datelor BNS, Republica Moldova a importat mărfuri în valoare totală de 5316.97 milioane dolari SUA, în scădere cu 3.2 la sută comparativ cu anul 2013. Importurile din Uniunea Europeană s-au majorat cu 3.4 la sută (deținând o pondere de 55.0 la sută din totalul importurilor), iar cele din țările CSI și alte țări s-au diminuat respectiv cu 12.8 la sută și 5.0 la sută.

Graficul 2.37: Structura importurilor de bunuri pe Mari Categoriile Economice în anul 2014

Sursa: calculat în baza datelor BNS

*automobile pentru transportul pasagerilor, combustibili pentru acestea, alte bunuri nespecificate în altă parte

În structura importurilor, produsele minerale au deținut 21.7 la sută din total, însumând 1153.82 milioane dolari SUA.

Alte categorii de bunuri importate au fost: *mașini și aparate*, însumând 801.19 milioane dolari SUA; *produse agroalimentare* – 719.34 milioane dolari SUA; *produse ale industriei chimice* – 624.47 milioane dolari SUA, *materiale textile și articole din acestea* – 356.99 milioane dolari SUA; *metale comune și articole din acestea* – 345.89 milioane dolari SUA; *vehicule terestre* – 305.28 milioane dolari SUA; *materiale plastice și articole din acestea* – 253.86 milioane dolari SUA.

Conform clasificării după Marile Categoriile Economice, 46.9 la sută din totalul importurilor reprezintă bunurile intermediare, utilizate la fabricarea altor bunuri (ponderea în total diminuându-se cu 0.2 puncte procentuale comparativ cu anul 2013); 27.3 la sută revin bunurilor de consum (diminuare cu 1.3 puncte procentuale), iar 12.3 la sută – bunurilor de capital (majorare cu 1.8 puncte procentuale) (Graficul 2.37).

În anul 2014, **balanța serviciilor** a înregistrat un sold excedentar de 121.81 milioane dolari SUA, reducându-se însă cu 16.8 la sută comparativ cu anul 2013 (Tabelul A.2). Această scădere a avut loc în special pe seama diminuării excedentului înregistrat la serviciile de transport (de la 33.5 milioane dolari SUA la 1.17 milioane dolari SUA), la alte servicii de afaceri (cu 51.9 la sută), precum și pe seama majorării deficitului înregistrat la serviciile de călătorii (cu 7.5 la sută).

Serviciile de prelucrare a materiei prime ce aparține altora au înregistrat în anul 2014 un excedent de 163.94 milioane dolari SUA, în creștere cu 13.5 la sută față de anul 2013, serviciile prestate nerezidenților deținând o pondere de 14.7 la sută în totalul exportului de servicii.

În anul 2014, soldul excedentar la **venituri primare** a constituit 794.60 milioane dolari SUA, diminuându-se cu 7.6 la sută comparativ cu anul 2013, pe seama micșorării cu 4.0 la sută a intrărilor totale de venituri, până la 1114.41 milioane dolari SUA, precum și a majorării cu 6.1 la sută, până la 319.81 milioane dolari SUA a ieșirilor de venituri (Tabelul A.3).

Intrările de venituri primare sub formă de compensare pentru munca rezidenților din străinătate a atins cifra de 1064.19 milioane dolari SUA. Veniturile din investiții pe parcursul anului s-au soldat cu ieșiri nete de 195.01 milioane dolari SUA (din care dividendele distribuite nerezidenților au constituit 90.24 milioane dolari SUA).

Veniturile secundare au înregistrat un excedent de 1541.79 milioane dolari SUA, care a fost influențat în special de transferurile personale primite (1010.38 milioane dolari SUA), din care 776.36 milioane dolari SUA sunt transferuri ale angajaților-rezidenți care lucrează peste hotare mai mult de un an. Intrările de transferuri personale curente au constituit 59.7 la sută din totalul veniturilor secundare primite, valoarea acestora diminuându-se cu 5.9 la sută în anul 2014 (Tabelul A.4).

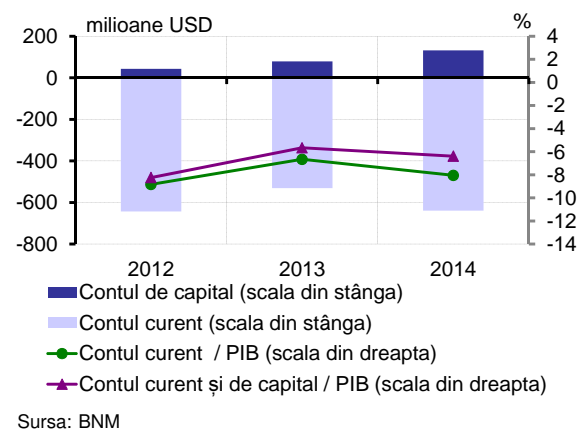
Valoarea cumulată a compensării din muncă a rezidenților și transferurilor personale primite din străinătate s-a cifrat la 2074.57 milioane dolari SUA, diminuându-se cu 5.3 la sută comparativ cu anul 2013. Raportate la PIB, compensarea pentru muncă și transferurile personale primite de peste hotare au constituit 26.1 la sută, în creștere cu 1.3 puncte procentuale față de anul 2013.

Contul de capital a înregistrat în 2014 un excedent de 131.90 milioane dolari SUA. Excedentul transferurilor de capital a fost determinat de granturile aferente proiectelor investiționale, inclusiv pentru suport bugetar (*sectorul administrația publică*), care au atins cifra de 156.52 milioane dolari SUA.

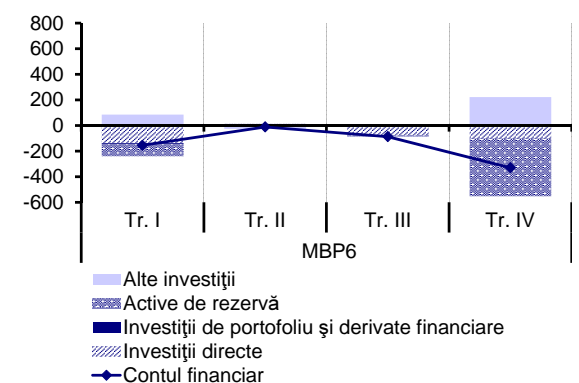
În anul 2014, **soldul contului curent și de capital** a înregistrat un necesar de finanțare de 507.25 milioane dolari SUA (Graficul 2.38).

Soldul contului financiar a înregistrat în anul 2014 o valoare negativă de 581.27 milioane dolari SUA (intrări nete de mijloace

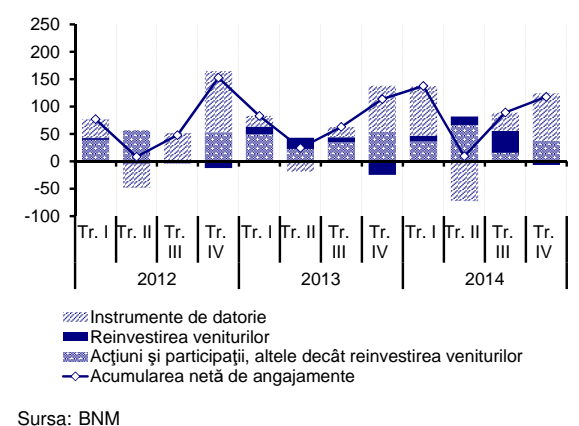
Graficul 2.38: Contul curent și de capital în dinamică anuală (mil. USD)

Graficul 2.39: Contul financiar în dinamică trimestrială pentru anul 2014 (mil. USD)

Graficul 2.40: Investițiile directe în dinamică trimestrială pentru anii 2012-2014 (mil. USD)

financiare din străinătate în economie), ceea ce reflectă efectul creșterii angajamentelor financiare cu 336.26 milioane dolari SUA și micșorarea activelor financiare cu 245.01 milioane dolari SUA (Graficul 2.39).

Investițiile directe au înregistrat în anul 2014 intrări nete în valoare de 318.86 milioane dolari SUA, ca urmare a creșterii *nete de angajamente* (cu 353.10 milioane dolari SUA) și a majorării *nete de active* (doar cu 34.24 milioane dolari SUA).

Creșterea *participațiilor în capital (investitorul direct în întreprinderea cu investiții directe)* cu 39.19 milioane dolari SUA a definit, în fond, creșterea netă a activelor de investiții directe.

Creșterea netă de angajamente de investiții directe (Graficul 2.40) a fost determinată de *majorarea participațiilor în capital* (cu 215.47 milioane dolari SUA), *reinvestirea veniturilor* (cu 60.10 milioane dolari SUA) și de creșterea *datoriilor* la împrumuturi și credite comerciale față de investitorii direcți (cu 137.63 milioane dolari SUA).

Investițiile de portofoliu au înregistrat în anul 2014 intrări nete de 13.18 milioane dolari SUA, determinate de procurarea de către nerezidenți a acțiunilor băncilor rezidente (7.38 milioane dolari SUA) și acțiunilor întreprinderilor rezidente (3.06 milioane dolari SUA).

Derivatele financiare au consemnat intrări nete în valoare de 0.61 milioane dolari SUA, ca rezultat al tranzacționării swap-urilor valutare de către băncile licențiate.

În anul 2014, **alte investiții** au înregistrat ieșiri nete de mijloace financiare în valoare de 289.83 milioane dolari SUA, ca urmare a majorării activelor cu 261.96 milioane dolari SUA și a diminuării angajamentelor cu 27.87 milioane dolari SUA.

Creșterea anuală de active financiare la **alte investiții** a fost influențată de creșterea activelor sub formă de **credite comerciale** (66.09 milioane dolari SUA), de **împrumuturi** (29.29 milioane dolari SUA) și de **valută și depozite** ale agenților economici din alte sectoare (382.91 milioane dolari SUA). În același timp, *activele de alte investiții* s-au diminuat la poziția **valută și depozite** ale băncilor licențiate (179.65 milioane dolari SUA) și la **alte creanțe** (36.68 milioane dolari SUA).

În anul 2014, *acumulările nete de angajamente* sub formă de **alte investiții** (27.87 milioane dolari SUA) au scăzut în special ca urmare a reducerii **depozitelor** deschise de nerezidenți în

societățile rezidente de depozitare, cu excepția băncii centrale (107.88 milioane dolari SUA) și micșorării nete a altor angajamente de 5.37 milioane dolari SUA. Angajamentele sub formă de împrumuturi au crescut cu 25.39 milioane dolari SUA, creditele comerciale – cu 59.99 milioane dolari SUA.

În anul 2014, au fost valorificate **împrumuturi** externe în sumă de 544.65 milioane dolari SUA (din care: *pe termen lung* – 499.40 milioane dolari SUA sau 91.7 la sută din totalul *împrumuturilor* valorificate, *pe termen scurt* – 45.25 milioane dolari SUA); și efectuate rambursări în sumă de 519.26 milioane dolari SUA (Tabelul A.6).

Alte angajamente (*acumularea netă de angajamente*) au înregistrat în anul 2014 diminuări de 5.37 milioane dolari SUA.

Pe parcursul anului 2014, **activele de rezervă** ale statului (*calculate la rata zilnică*) s-au micșorat cu 538.45 milioane dolari SUA, în fond pe baza titlurilor de valoare (cu 455.97 milioane dolari SUA).

Poziția investițională internațională a Republicii Moldova

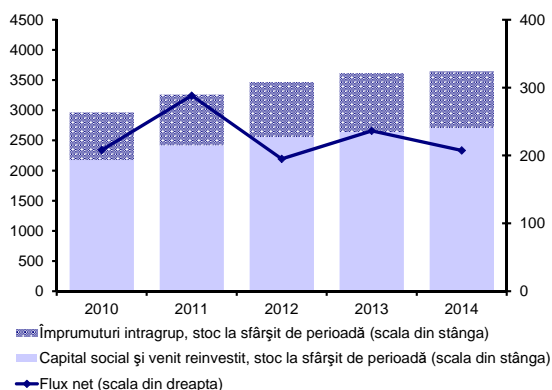
Poziția investițională internațională a Republicii Moldova și-a continuat tendința din perioadele precedente, soldul debitor al acesteia majorându-se până la -5624.29 milioane dolari SUA (cu 5.6 la sută mai mare față de cel înregistrat la finele anului 2013) (Tabelul A.7).

Această majorare a fost determinată de tranzacțiile nete cu nerezidenții (-581.27 milioane dolari SUA) și de reevaluările de preț (-23.63 milioane dolari SUA), în timp ce fluctuația ratei de schimb a valutelor originale față de dolarul SUA a avut o contribuție de 270.57 milioane dolari SUA (generată de devalorizarea mai mare a stocului de angajamente financiare – 462.33 milioane dolari SUA, comparativ cu devalorizarea creanțelor – 191.76 milioane dolari SUA).

La sfârșitul anului 2014, **activele financiare** (3659.99 milioane dolari SUA) s-au diminuat cu 9.7 la sută, iar pasivele financiare (9284.28 milioane dolari SUA) au crescut cu 1.0 la sută, comparativ cu 2013, ceea ce a determinat înrăutățirea cu 3.8 puncte procentuale a raportului dintre stocul activelor și angajamentelor externe, de la 43.2 la sută la sfârșitul anului 2013 până la 39.4 la sută la 31 decembrie 2014.

În totalul creanțelor, predomină cele **pe termen scurt** cu 93.0 la sută, în descreștere cu 11.9 la sută față de finele anului 2013,

Graficul 2.41: Investițiile străine directe în economia națională* (mil. USD)

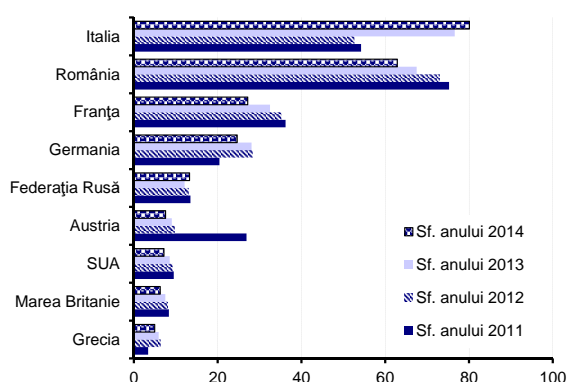

Sursa: BNM

*stocuri calculate conform principiului costului istoric

Graficul 2.42: Stocul investițiilor străine directe* - capital social acumulat, pe principalele țări (mil. USD)

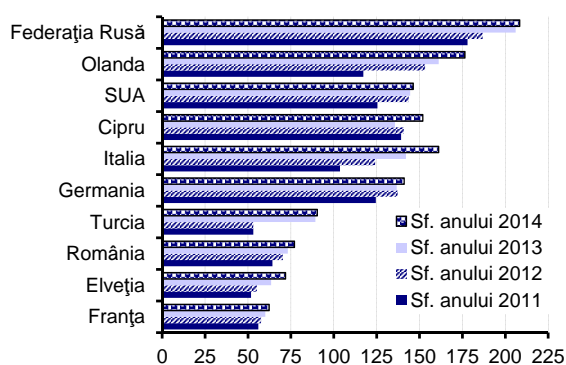
Sectorul bancar

Sursa: BNM

*stocuri calculate conform principiului costului istoric, distribuția pe țări în baza investitorului nemijlocit

Graficul 2.43: Alte sectoare

Sursa: BNM

*stocuri calculate conform principiului costului istoric, distribuția pe țări în baza investitorului nemijlocit

alcătuite în mare parte din active de rezervă (63.4 la sută) și alte investiții (36.3 la sută). Creanțele **pe termen lung**, cu 7.0 la sută în total, sunt în creștere cu 34.4 la sută față de finele anului 2013. Investițiile directe peste hotare cu un stoc de 170.01 milioane dolari SUA, dețin 66.4 la sută din totalul activelor pe termen lung, urmate de alte investiții (31.8 la sută) și de investițiile de portofoliu (1.8 la sută).

Ponderea majoră în totalul activelor externe este deținută în continuare de sectorul autorității monetare (58.9 la sută), urmat de alte sectoare (24.5 la sută) și de sectorul bancar (16.6 la sută).

Stocul **angajamentelor financiare** la 31 decembrie 2014 depășea stocul creanțelor de 2.5 ori, comparativ cu 2.3 ori la situația de la finele anului 2013.

În cadrul angajamentelor financiare externe, ponderea majoră le-a revenit celor pe **termen lung** (64.3 la sută), cele pe termen scurt deținând o pondere de 35.7 la sută. Angajamentele **pe termen scurt** au crescut față de finele anului 2013 cu doar 0.6 la sută, cele pe termen lung s-au diminuat cu 1.9 la sută. Angajamentele pe termen lung sunt reprezentate în principal de alte investiții (52.8 la sută) și de investițiile directe (45.3 la sută), cele pe termen scurt - de alte investiții (71.5 la sută) și de investițiile directe (28.3 la sută). În pasivele externe, altor sectoare le revine cea mai mare pondere de 70.5 la sută, sectorului guvernamental și sectorului bancar - respectiv 14.2 la sută și 11.1 la sută, iar autorităților monetare - 4.2 la sută.

Stocul de investiții străine directe acumulat la sfârșitul anului 2014 a fost evaluat la 3646.88 milioane dolari SUA, ca urmare a intrărilor nete de capital în valoare de 207.39 milioane dolari SUA, a variației prețurilor acțiunilor (19.53 milioane dolari SUA), a influenței ratei de schimb a valutei originale față de dolarul SUA (-204.83 milioane dolari SUA) și a altor modificări legate de reclasificarea acțiunilor de la investiții de portofoliu la investiții directe (10.26 milioane dolari SUA).

Stocul investițiilor străine directe la 31 decembrie 2014 era alcătuit din capital social și venit reinvestit (74.2 la sută) și împrumuturi intra-grup (alt capital) (25.8 la sută) (Graficul 2.41).

Creditele intra-grup reprezintă stocul împrumuturilor contactate de la investitorii străini (957.75 milioane dolari SUA) și stocul împrumuturilor acordate investitorilor străini (36.22 milioane dolari SUA).

În distribuția geografică a capitalului social acumulat, investitorii din UE le-a revenit ponderea majoritară de 53.0 la sută. Investitorii

din țările CSI au deținut o pondere de 11.2 la sută din totalul capitalului social acumulat, cei din alte țări - de 35.8 la sută. Repartiția stocului de investiții străine directe în capitalul social acumulat în economia națională în dinamică pe principalele țări este reflectată în (Graficul 2.42) și (Graficul 2.43).

Principala activitate economică care a beneficiat de investiții străine rămâne activitatea financiară (25.9 la sută), urmată de industria prelucrătoare (22.4 la sută). Alte activități care au atras investitori străini au fost comerțul, tranzacțiile imobiliare, transporturile și telecomunicațiile, industria energetică.

Stocul activelor sub formă de valută și depozite ale băncilor licențiate la finele anului 2014 a fost în mare parte în euro, cu o pondere de 58.3 la sută (în creștere cu 27.0 puncte procentuale comparativ cu sfârșitul anului 2013) și în dolari SUA, cu o pondere de 38.6 la sută (în descreștere cu 25.6 puncte procentuale față de finele anului 2013).

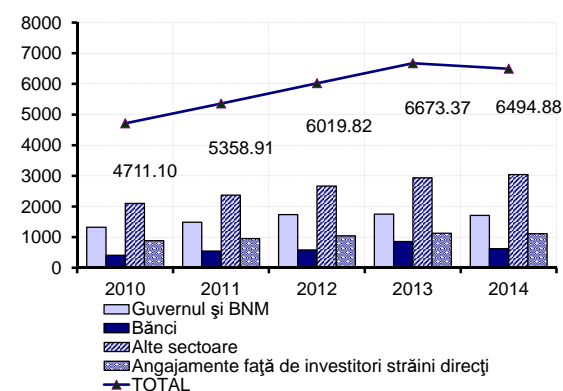
La finele anului 2014, stocul pasivelor sub formă de valută și depozite a fost în mare parte în dolari SUA, cu o pondere de 50.6 la sută, în diminuare comparativ cu finele anului 2013 cu 27.2 puncte procentuale. Stocul în euro s-a majorat până la 41.6 la sută față de 15.8 la sută la sfârșitul anului 2013. La situația din 31 decembrie 2014, **activele de rezervă** au însumat 2156.63 milioane dolari SUA. Comparativ cu finele anului 2013, stocul activelor oficiale de rezervă s-a micșorat cu 23.5 la sută, influențat în mare parte de fluxul net din balanța de plăți calculat la rata zilnică (-538.45 milioane dolari SUA) și de fluctuația ratei de schimb a valutilor originale față de dolarul SUA (-124.39 milioane dolari SUA), ceea ce a determinat diminuarea stocului de active de rezervă și reevaluarea hârtiilor de valoare (-1.16 milioane dolari SUA).

2.5 Evoluția și structura datoriei externe

Datoria externă brută a Republicii Moldova s-a micșorat pe parcursul anului 2014 cu 178.49 milioane dolari SUA (2.7 la sută) și la 31 decembrie 2014 a constituit 6494.88 milioane dolari SUA (Tabelul A. 8, Graficul 2.44).

La 31 decembrie 2014, angajamentele pe termen lung au însumat 4115.80 milioane dolari SUA (-5.3 la sută față de 31 decembrie 2013) și au fost constituite din: împrumuturi de la investitorii străini direcți în proporție de 23.5 la sută, alte împrumuturi pe termen lung – 72.4 la sută și alocări de DST – 4.1 la sută.

Graficul 2.44: Datoria externă, la sfârșitul perioadei, prezentare sectorială (mil. USD)

Sursa: BNM

Datoria externă pe termen scurt s-a cifrat la 2379.08 milioane dolari SUA (+2.3 la sută față de 31 decembrie 2013) și cuprinde: credite comerciale (constituite în majoritate din avansuri primite și facturi neachitate la termen) – 45.0 la sută, datoria istorică pentru importul de resurse energetice – 27.5 la sută, arierate (angajamente neonorate la scadență la serviciul împrumuturilor externe atât pe termen lung, cât și pe termen scurt) – 14.3 la sută, conturile și depozitele bancare (la termen și la vedere) ale nerezidenților în băncile licențiate din Republica Moldova – 9.8 la sută, împrumuturi pe termen scurt – 3.0 la sută, precum și alte angajamente – 0.4 la sută.

Capitolul 3

Activitatea Băncii Naționale a Moldovei în anul 2014

3.1 Realizarea politicii monetare și valutare în anul 2014

În conformitate cu prevederile *Legii nr.548–XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*, BNM este banca centrală a Republicii Moldova, fiind persoană juridică publică autonomă care stabilește și promovează politica monetară și valutară în stat. Pe parcursul anului 2014, BNM a activat în concordanță cu prevederile Strategiei politicii monetare pe termen mediu, aprobată de către Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei la 27 decembrie 2012.

Conform strategiei, pentru asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, BNM a stabilit ținta continuă a inflației, măsurată prin indicii prețurilor de consum, publicat lunar de către Biroul Național de Statistică (BNS), la nivel de 5.0 la sută cu o posibilă deviere de ± 1.5 puncte procentuale.

Cuantificând situația macroeconomică, tendințele și estimările indicatorilor macroeconomici pe termen mediu, perspectivele inflației pe termen scurt și mediu în condițiile eventualelor incertitudini și provocări din perioada de referință, precum și în scopul ancorării presiunilor dezinflaționiste, Banca Națională a Moldovei a promovat pe parcursul anului 2014 o politică monetară cu caracter stimulat în condițiile unei cereri agregate reduse. Totodată, în luna decembrie 2014, conduita politicii monetare a fost afectată de complexitatea balanței riscurilor atât interne, cât și externe, cu accentuarea treptată a riscurilor inflaționiste. În condițiile respective Banca Națională a Moldovei a fost nevoită să întreprindă măsuri de înăsprire graduală a politicii monetare, pentru a combate presiunile inflaționiste din partea prețurilor reglementate și deprecierei monedei naționale. În acest context, membrii Consiliului de administrație al BNM, în ședințele din 11 decembrie și 29 decembrie 2014, au decis prin vot unanim să majoreze rata dobânzii de politică monetară cu 1.0 și respectiv 2.0 puncte procentuale de la 3.5 la 6.5 sută anual.

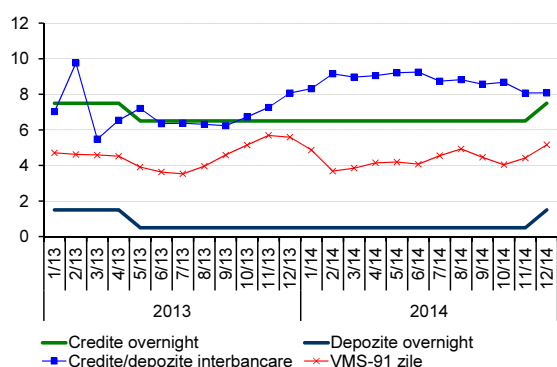
Ca rezultat, inflația s-a plasat pe tot parcursul anului 2014 în intervalul de variație de ± 1.5 puncte procentuale de la ținta de 5.0 la sută.

Ulterior, în cadrul ședințelor Consiliului de administrație din 29 ianuarie și 17 februarie 2015, procesul de majorare a ratei de bază a fost continuat în condițiile de accentuare a tendinței de depreciere a monedei naționale, fiind emise două decizii de sporire a indicatorului cu 2.0 și 5.0 puncte procentuale, respectiv, de la 6.5 la sută până la 13.5 la sută. La fel, în scopul sterilizării surplusului de lichiditate format pe parcursul ultimelor luni ale anului 2014 și ameliorării mecanismului de transmisie a deciziilor de politică monetară, la ședința Consiliului de administrație din 29 ianuarie 2015 a fost adoptată hotărârea de a majora norma rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenești și în valută neconvertibilă de la 14.0 la 18.0 la sută din baza de calcul.

Deciziile respective a avut drept scop ancorarea anticipațiilor inflaționiste prin prisma consolidării perspectivelor de menținere a ratei inflației în interiorul intervalului de variație de ± 1.5 puncte procentuale de la ținta de 5.0 la sută.

Implementarea și promovarea politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2014

Graficul 3.1: Evoluția lunară a coridorului ratelor dobânzilor (%)

Sursa: BNM

În cadrul ședințelor de politică monetară, desfășurate în perioada ianuarie - noiembrie, Consiliul de administrație al BNM a decis menținerea ratei dobânzii de politică monetară. În luna decembrie, BNM a decis majorarea acesteia în două sesiuni succesive, până la nivelul de 6.50 la sută anual, anticipând posibilitatea unei corecții ample ascendente a ratei anuale a inflației sub influența presiunilor inflaționiste în perioada următoare.

Ratele dobânzilor aferente valorilor mobiliare de stat pe parcursul anului gestionar au avut o reacție adecvată condițiilor pieței monetare, și, fiind cele mai sensibile față de costul lichidității pe piață au reflectat prompt deciziile de politică monetară ale BNM. Rata medie lunară a dobânzii aferentă valorilor mobiliare de stat (VMS) cu scadența de 91 zile a variat pe parcursul lunilor ianuarie-noiembrie în intervalul 3.68 - 4.93 la sută anual, majorându-se până la 5.16 la sută anual în ultima lună a anului sub impactul majorării ratei de bază a BNM.

Ratele dobânzilor la creditele/depozitele interbancare, reflectând situația specifică creată în sistemul bancar, au fost mai rigide în ce privește rolul lor în mecanismul de transmisie monetară. Rata

medie lunară a dobânzii la credite/depozite interbancare a variat pe parcursul anului 2014 în intervalul 8.08 - 9.25 la sută anual și s-a poziționat peste limita superioară a coridorului ratelor, revenind în limitele acestuia doar la finele anului.

Instrumentele de politică monetară

Ajustarea condițiilor monetare din perspectiva obiectivului politicii monetare s-a realizat prin intermediul politicii ratei dobânzii, susținute de gestionarea lichidității de către banca centrală. Rolul principal au continuat să-l dețină operațiunile de piață monetară, facilitățile permanente și mecanismul rezervelor minime obligatorii.

Setul de instrumente ale politicii monetare, utilizat de BNM corespunzător cadrului operațional în vigoare, s-a dovedit a fi adecvat cerințelor de implementare a politicii monetare, în contextul specific al anului 2014.

Operațiunile de piață deschisă

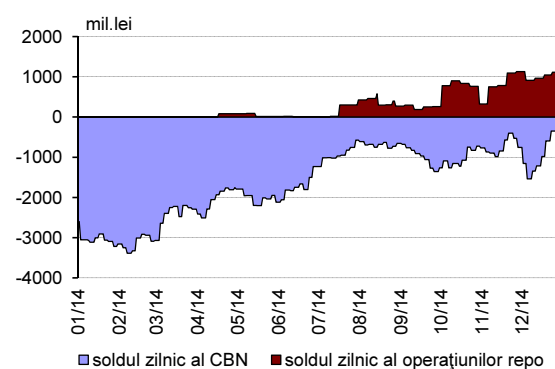
Pe parcursul anului 2014, BNM a continuat să exercite controlul asupra lichidității din sistemul bancar, în condițiile restrângerii treptate a excesului de lichiditate. Ca instrument de absorbție a surplusului de lichiditate de pe piața monetară au fost utilizate certificatele BNM, iar suplinirea necesarului de lichiditate a băncilor s-a realizat prin operațiuni repo. Poziția de debitor net a Băncii Naționale față de sistemul bancar s-a restrâns semnificativ pe parcursul anului 2014 și spre finele perioadei, în urma accentuării deficitului de lichidități pe piața monetară, BNM a acționat deja din poziția de creditor net, prin efectuarea operațiunilor repo.

Emiterea de certificate ale BNM

Banca Națională a Moldovei a desfășurat licitații de plasare a CBN de două ori pe săptămână, cu scadența la 14 zile și cu anunțarea ratei maxime a dobânzii echivalente cu rata de bază. În cadrul acestora, BNM a absorbit integral sumele oferite de participanți.

Rata medie ponderată a operațiunilor de sterilizare a constituit 3.51 la sută anual, față de 3.89 la sută înregistrată în anul 2013. Ca rezultat al intervențiilor semnificative efectuate de către BNM pe piața valutară în a doua jumătate a anului, în special în lunile noiembrie și decembrie, și al absorbției excedentului în lei din piața monetară, atât stocul plasamentelor CBN la finele anului,

Graficul 3.2: Evoluția soldului zilnic al operațiunilor de piață monetară derulate în anul 2014

Sursa: BNM

cât și media anuală a acestora s-au situat la un nivel inferior celui înregistrat în anul 2013 (-2381.4 și, respectiv, -2089.9 milioane lei), constituind 219.7 milioane lei și, respectiv, 1623.9 milioane lei.

Operațiuni repo de cumpărare a valorilor mobiliare de stat (VMS)

Operațiunile repo au fost efectuate de către BNM săptămânal, prin procedura licitațiilor fără plafon la rata fixă echivalentă cu rata de bază plus o marjă de 0.25 puncte procentuale. Termenul operațiunilor a fost de 28 zile. Cererea de lichiditate a băncilor a fost satisfăcută integral, amplificându-se gradual în a două jumătăți a anului gestionar.

Soldul operațiunilor repo la finele anului de referință și media anuală a acestora s-au cifrat la 1097.0 milioane lei și, respectiv, la 292.4 milioane lei.

Activitatea de creditare

La situația din 31 decembrie 2014, datoria creditoare a băncilor față de Banca Națională a Moldovei a constituit 6548.6 milioane lei, fiind reprezentată prin creditele acordate băncilor pentru protejarea integrității sistemului bancar (93.1 milioane lei), creditele acordate pentru creditarea cooperativelor de construcție a locuințelor (5.5 milioane lei) și creditele de urgență (6450.0 milioane lei) (Tabelul A.9).

Facilitățile permanente

În anul 2014, regimul de funcționare a facilităților permanente (depozite și credite overnight) stabilit de Banca Națională a oferit băncilor un plus de flexibilitate în gestionarea eficientă a lichidităților proprii. Pe parcursul anului băncile au utilizat concomitent ambele facilități permanente, ceea ce denotă neîncrederea sistemului bancar față de băncile ce s-au confruntat cu un deficit de lichiditate.

Ratele dobânzii la depozitele și creditele overnight au fost constante până aproape de finele anului, constituind 0.5 la sută și 6.5 la sută, respectiv. În luna decembrie, concomitent cu rata de bază, ratele dobânzii la depozitele și creditele overnight au fost majorate de două ori: cu câte 1.0 punct procentual - începând cu 12 decembrie și cu câte 2.0 puncte procentuale - începând cu 30 decembrie 2014. Astfel, la finele anului rata dobânzii la facilitatea de depozit overnight a constituit 3.5 la sută anual, iar la facilitatea de credit overnight 9.50 la sută anual.

Pe parcursul întregului an ratele dobânzii la facilitățile permanente au continuat să alcătuiască un coridor simetric în jurul ratei de bază a BNM, lățimea acestuia menținându-se la nivelul de 6.0 puncte procentuale.

Facilitatea de depozit overnight

În decursul anului 2014 majoritatea băncilor au plasat la Banca Națională depozite overnight.

Sumele medii lunare ale plasamentelor overnight ale băncilor au fost neuniforme, cuprinse între minime de 65.4 milioane lei în luna februarie și maxime de 784.0 milioane lei în luna decembrie, în funcție de lichiditățile excesive înregistrate în sistem.

Frecvența apelurilor la facilitatea de depozit a urmat, în linii generale, un model similar pe durata tuturor perioadelor de menținere a rezervelor obligatorii în lei moldovenești, fiind utilizată de către bănci cu precădere la finele perioadelor de menținere a rezervelor obligatorii.

Volumul depozitelor overnight plasate de bănci la Banca Națională a însumat 55251.0 milioane lei, ceea ce indică un sold mediu zilnic de 227.2 milioane lei, inferior cu 1.9 milioane lei celui înregistrat în anul 2013. La situația din 31 decembrie 2014 soldul depozitelor overnight plasate de bănci la BNM a constituit 1947.0 milioane lei.

Facilitatea de credit overnight

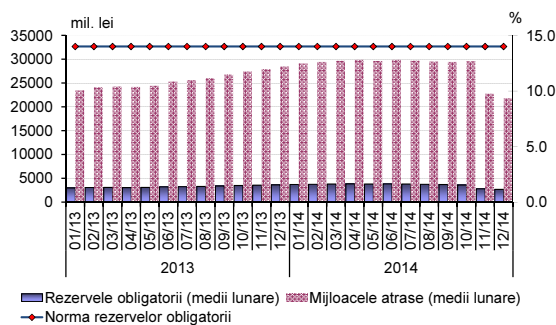
Spre deosebire de anul 2013, când băncile au apelat la creditele overnight doar în luna decembrie, în anul 2014 facilitatea de credit overnight a fost solicitată mai frecvent, în special la finele perioadelor de menținere a rezervelor, de către băncile care nu reușeau să se conformeze cerințelor stabilite față de regimul rezervelor obligatorii.

Suma creditelor overnight acordate de BNM pe parcursul anului 2014 s-a cifrat la 19345.6 milioane lei, indicând un sold mediu zilnic de 73.6 milioane lei.

Rezervele obligatorii

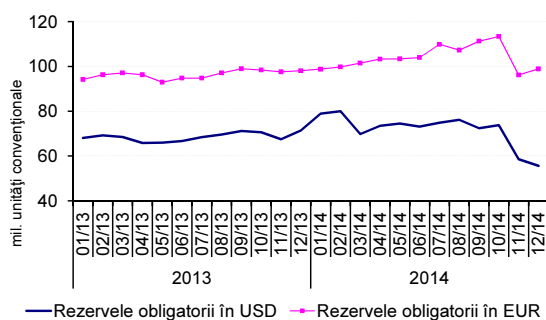
Mecanismul rezervelor obligatorii a continuat să îndeplinească funcția de control monetar, aflată în strânsă corelație cu cea de gestionare a lichidității băncilor.

Graficul 3.3: Evoluția mijloacelor atrase în lei moldovenești, a rezervelor obligatorii în lei moldovenești și a normei rezervelor obligatorii în anii 2013-2014

Sursa: BNM

Graficul 3.4: Evoluția rezervelor obligatorii în USD și EUR pe parcursul anilor 2013-2014 (milioane)

Sursa: BNM

Pe parcursul anului 2014 caracteristicile regimului rezervelor obligatorii au rămas neschimbate, norma rezervelor obligatorii fiind menținută la nivelul de 14.0 la sută din baza de calcul.

Atât rezervele obligatorii în lei moldovenești, cât și cele în valută străină (dolari SUA și euro) pe ansamblul anului au avut o evoluție specifică, ca urmare a instituirii unui regim distinct al rezervelor obligatorii pe durata moratoriului la băncile sub administrare specială.

Rezervele obligatorii în lei moldovenești în primele zece luni ale anului 2014 s-au poziționat pe o curbă relativ constantă, oscilând nesemnificativ de la o lună la alta.

Astfel, rezervele obligatorii în lei moldovenești menținute de bănci în perioadă 8 octombrie - 7 noiembrie 2014 s-au cifrat la 3623.5 milioane lei față de 3650.1 milioane lei menținute în perioada 8 decembrie 2014 - 7 ianuarie 2015.

Diminuarea semnificativă a rezervelor începând cu perioada de menținere 8 noiembrie - 7 decembrie se explică prin stabilirea unui regim special al rezervelor obligatorii băncilor sub administrare specială.

Ca rezultat, la finele anului 2014 rezervele obligatorii în lei moldovenești au constituit 2693.3 milioane lei, în diminuare cu 25.7 la sută comparativ cu începutul anului.

Rezervele obligatorii în valută străină, atât cele în dolari SUA, cât și cele în euro, au avut o evoluție pozitivă pe parcursul primelor zece luni ale anului 2014, iar diminuarea bruscă din ultimele două luni are aceeași explicație cu cea a evoluției rezervelor obligatorii în lei moldovenești.

La situația din 31 decembrie 2014, suma rezervelor obligatorii în valută străină ale băncilor a constituit circa 55.6 milioane dolari SUA și 98.9 milioane euro, fiind inferioară celei înregistrate la 31 decembrie 2013 cu 22.8 și 0.8 la sută, respectiv.

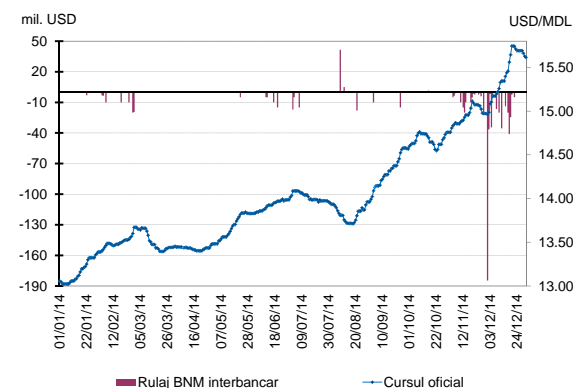
În baza art. 17 din Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548-XIII din 21 iulie 1995, în scopul diminuării costului activelor bancare, Banca Națională, pentru mărimea rezervelor obligatorii ce depășește 5.0 la sută din mijloacele atrase, a plătit o dobândă, a cărei sumă în anul 2014 a constituit 24.0 milioane lei, aproximativ la nivelul anului 2013 (24.6 milioane lei).

Intervențiile pe piața valutară internă

În anul 2014, Banca Națională a Moldovei a intervenit pe piața valutară internă preponderent în calitate de vânzător de valută străină, în contextul politicii monetare promovate de BNM, precum și în scopul atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA și euro.

Pe parcursul perioadei de referință, Banca Națională a Moldovei a efectuat vânzări nete pe piața valutară interbancară contra lei moldovenești la data valutei în sumă de 697.97 milioane dolari SUA⁷, inclusiv intervenții speciale sub formă de vânzări de valută la Banca de Economii S.A. și B.C. "BANCA SOCIALĂ" S.A. în sumă de 284.66 milioane dolari SUA (Graficul 3.5).

Graficul 3.5: Evoluția cursului oficial de schimb MDL/USD și volumul tranzacțiilor zilnice ale BNM (mil. USD)

Sursa: BNM

Comunicarea și transparența politicii monetare

Activitatea de comunicare a Băncii Naționale a Moldovei pe parcursul anului 2014 a continuat să răspundă obiectivului băncii centrale de asigurare și menținere a stabilității prețurilor în contextul regimului de țintire directă a inflației și a urmărit informarea promptă a publicului larg și creșterea transparenței activității băncii centrale.

În vederea asigurării transparenței asupra deciziilor de politică monetară, BNM a publicat, lunar, în ziua desfășurării ședințelor Consiliului de administrație al BNM cu privire la politica monetară, comunicatele de presă care vizează nivelul ratei de bază și al rezervelor minime obligatorii, precum și factorii și premisele care au stat la baza luării acestor decizii.

Totodată, lunar BNM a publicat comunicatele de presă cu privire la evoluția inflației, care conțin informație cu privire la nivelul ratei inflației și a componentelor acesteia, perspectivele inflației, precum și provocările la care este supus procesul inflaționist în contextul menținerii stabilității prețurilor.

În scopul evaluării eficienței politicii monetare, pe parcursul anului 2014, BNM a publicat trimestrial Raportul asupra inflației, care conține o analiză a situației macroeconomice, o previziune pe termen mediu (2 ani) a inflației și a indicatorilor macroeconomici principali, precum și analiza riscurilor în atingerea țintei cantitative.

⁷Inclusiv convertiri valutare, sub formă de cumpărări, cu instituțiile Băncii Mondiale în sumă de 4.77 milioane dolari SUA.

Pentru asigurarea unei mai bune înțelegeri a valorii inflației prognozate, trimestrial, au fost organizate conferințe de presă cu participarea guvernatorului BNM și a reprezentanților mass-media dedicate prezentării Raportului asupra inflației, în cadrul cărora au fost explicate situația și perspectivele mediului economic extern alături de evoluția economiei autohtone, care au fundamentat prognoza pe termen mediu.

Reprezentanții BNM au participat la multiple emisiuni TV și radio, precum și la publicarea articolelor în presa scrisă/ Internet pe subiecte aferente politicii monetare.

În anul 2014, experții BNM au publicat articole, studii și monografii. A fost publicată monografia „Politica monetară în cadrul băncii centrale în condiții contemporane”, Chișinău, CEP USM, 2014 -191 p.; ISBN 978-9975-71-589-8, lucrare destinată specialiștilor în domeniul financiar și economiștilor pentru o înțelegere mai profundă a politicii monetare; precum și suportul de curs „Politici monetare”, USM, Facultatea de științe economice, Catedra „Finanțe și Bănci”, Chișinău, CEP USM, 2014 -128 p.; ISBN 978-9975-71-590-4. Suportul de curs este destinat studenților, masteranzilor și doctoranzilor Facultății de științe economice a Universității de Stat din Moldova.

Banca Națională a Moldovei, în anul 2014, a răspuns în continuare la solicitările și petițiile parvenite din partea publicului larg. Principalele teme de interes public au vizat aspectele ce țin de evoluția ratei de bază în perioade determinate de timp și similitudinea sintagmelor rata de bază și rata de refinanțare.

Pe parcursul perioadei ulterioare, BNM va urmări dezvoltarea unui sistem de comunicare eficient în contextul îmbunătățirii instrumentelor și canalelor de comunicare, capabil să asigure o comunicare predictibilă, integrală și clară în vederea ancorării anticipațiilor inflaționiste la nivelul obiectivului de inflație anunțat în Strategia politicii monetare pe termen mediu.

Activitatea de cercetare, analiză și prognoză

În anul 2014, a continuat procesul de identificare și analiză a factorilor relevanți procesului inflaționist în Republica Moldova. În acest sens, prin procedee statistice și econometrice s-a re-estimat gradul de influență a unor variabile macroeconomice interne și externe asupra creșterii unor anumite subcomponente din cadrul IPC. Ulterior, informația respectivă a fost utilizată în cadrul celor patru runde de prognozare pentru obținerea unor proiecții pe

termen scurt ale inflației, element constitutiv cheie al cadrului de analiză și prognoză aferent regimului de țintire a inflației. Totodată, în Rapoartele asupra inflației a fost analizată abaterea prognozei pe termen scurt de la datele efective cu enumerarea principalilor factori obiectivi ce au stat la baza acesteia.

În scopul creșterii preciziei prognozei pe termen scurt a IPC, pe parcursul anului de referință, a continuat monitorizarea prețurilor la un coș de bunuri alimentare și nealimentare din cadrul IPC la unele puncte comerciale din municipiul Chișinău, obținându-se astfel date operative importante în timp util cu privire la dinamica prețurilor și eventualele cauze ale acesteia.

În anul 2014, a fost definitivată procedura de prognoză pe termen scurt a cererii agregate. În acest sens, au fost re-estimate ecuațiile econometrice pentru principalele subcomponente ale acesteia în funcție de un șir de ipoteze externe și interne cum ar fi activitatea economică din UE și Federația Rusă sau venitul disponibil al populației. Prognoza cererii agregate, precum și tendința de creștere pe termen mediu a acesteia, a constituit un indicator important cu privire la eventualele presiuni inflaționiste care, de regulă, trebuie să fie considerate pentru a asigura încadrarea inflației în intervalul țintă.

Ca urmare a aplicării sancțiunilor de către Federația Rusă pentru produsele din Moldova din a doua jumătate a anului 2014, precum și a înăspririi legislației pe piața rusească a forței de muncă, s-a conturat necesitatea estimării impactului acestor evenimente asupra unor indicatori importanți pentru economia autohtonă, cum ar fi exporturile și remiterile. Unele rezultate și concluzii ale acestor studii au fost enunțate în casetele tehnice publicate în Rapoartele asupra inflației.

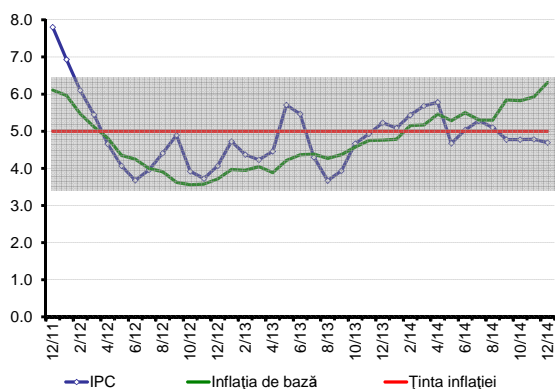
Pentru a deține o imagine mai completă cu privire la presiunile inflaționiste existente în economie, pe parcursul anului 2014, a fost efectuată în continuare calcularea și analiza unor indicatori alternativi ai inflației de bază, cum ar fi media trunchiată sau mediana ponderată geometric. Acești indicatori derivați prin procedee statistice abordează problema efectelor tranzitorii asupra creșterii prețurilor și cea a identificării inflației generate de factorii monetari. Acestea sunt o alternativă a măsurilor inflației de bază calculate prin metoda excluderii anumitor componente prestabilite determinate de factori externi, de deciziile unor autorități centrale sau care au avut un comportament foarte volatil în trecut și care prezintă unele dezavantaje și pot oferi uneori o viziune incompletă cu privire la presiunile inflaționiste determinate de factorii monetari. În cadrul metodelor statistice de calculare a inflației de bază, componentele excluse diferă de la o perioadă

la alta, iar criteriul de excludere a acestora este determinat de anumite proprietăți statistice, în cazul dat de cât de departe se află componentul respectiv de tendința centrală într-o anumită perioadă, acest criteriu neavând un substrat economic.

3.2 Rezultatele politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2014

Dintre multiplele realizări pe parcursul ultimilor ani, de menționat diminuarea treptată a ratei anuale a inflației care s-a situat cinci ani consecutiv pe palierul de o singură cifră, iar pe durata a 35 luni s-a plasat în interiorul intervalului de variație de ± 1.5 puncte procentuale de la ținta de 5.0 la sută.

Graficul 3.6: Ritmul anual al IPC și al inflației de bază (%)

Sursa: BNS, calcule BNM

Conduita politicii monetare pe parcursul a unsprezece luni ale anului 2014 a fost afectată de complexitatea balanței riscurilor, cu prevalarea celor de natură dezinflaționistă. Consolidarea climatului dezinflaționist a avut la bază deprecierea monedelor naționale ale principalilor parteneri comerciali, scăderea pe piețele internaționale a prețului la petrol și la produsele alimentare și diminuarea cererii agregate interne.

Astfel, în ianuarie-noiembrie 2014, BNM a menținut rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 3.5 la sută anual și rata de dobândă la creditele și depozite overnight la nivelul de 6.5 la sută anual și 0.5 la sută anual, respectiv.

În luna decembrie 2014 s-a observat accentuarea treptată a riscurilor inflaționiste. Probabilitatea tot mai mare a unei recesiuni în economiile țărilor din zona euro și Federația Rusă – principalilor parteneri comerciali externi ai Republicii Moldova, a indus riscuri de diminuare a veniturilor valutare ale populației și ale exportatorilor autohtoni pe termen scurt, prin intermediul canalului comerțului extern și a remiterilor populației, ceea ce putea influența suplimentar dinamica ratei de schimb a monedei naționale și, ulterior, evoluția inflației.

Astfel, în ședința Consiliului de administrație a BNM din 11 decembrie 2014 a fost luată decizia de a majora rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 1.0 puncte procentuale, de la 3.5 până la 4.5 la sută anual, precum și ratele de dobândă la creditele și depozitele overnight cu 1.0 puncte procentuale, de la 6.5 până la 7.5 la sută anual și de la 0.5 până la 1.5 la sută anual respectiv. Ulterior, la

următoarea ședință, pe 29 decembrie 2014, Consiliul de administrație al BNM a adoptat prin vot unanim hotărârea de a majora rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 2.0 puncte procentuale, de la 4.5 până la 6.5 la sută anual și ratele de dobândă la creditele și depozitele overnight cu 2.0 puncte procentuale, de la 7.5 până la 9.5 la sută anual și de la 1.5 până la 3.5 la sută anual, respectiv.

În scopul asigurării unui ansamblu adecvat de condiții monetare menite să realizeze convergența ratei inflației către obiectivul stabilit pe termen mediu în contextul impulsionării cererii interne prin susținerea creditării economiei reale, Banca Națională a Moldovei a menținut ratele rezervelor minime obligatorii din mijloacele atrase în lei moldovenești și în valută străină la nivelul de 14.0 la sută pe tot parcursul anului 2014.

Decizia respectivă a avut drept scop ancorarea anticipațiilor inflaționiste prin prisma consolidării perspectivelor de menținere a ratei inflației în interiorul intervalului de variație de ± 1.5 puncte procentuale de la ținta de 5.0 la sută.

Dinamica indicatorilor monetari

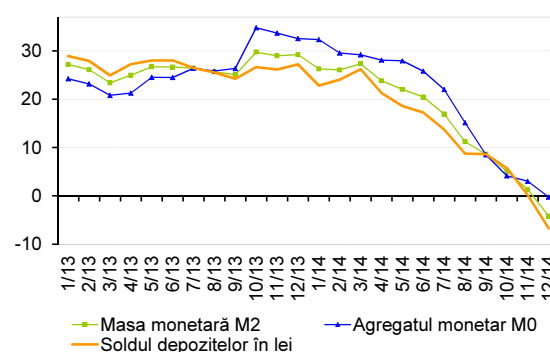
Pe parcursul anului 2014, indicatorii monetari s-au menținut pe un trend descendent. De menționat că, în ianuarie - iunie 2014, ritmul de creștere a masei monetare în sens larg a constituit în medie 24.2 la sută în termeni anuali, însă în a doua jumătate a anului ritmurile de creștere au început să scadă, înregistrând în perioada iulie-decembrie o creștere medie de 12.1 la sută. Comportamentul tuturor agregatelor monetare pe parcursul anului 2014 a fost similar.

Masa monetară

În anul 2014, *masa monetară (M2)*⁸ s-a diminuat cu 4.2 la sută, pe când în anul 2013 creșterea masei monetare M2 a constituit 29.2 la sută (Graficul 3.7). De la începutul anului 2014 agregatul monetar M2 înregistra ritmuri înalte de creștere, maximul fiind atins în luna martie, când creșterea anuală a acestuia a constituit 27.3 la sută. Componentele masei monetare M2 au înregistrat evoluții negative, depozitele în moneda națională diminuându-se cu 6.7 la sută față de anul 2013 sau cu 1855.4 milioane lei, iar banii în circulație s-au restrâns cu 0.2 la sută sau cu 41.8 milioane lei.

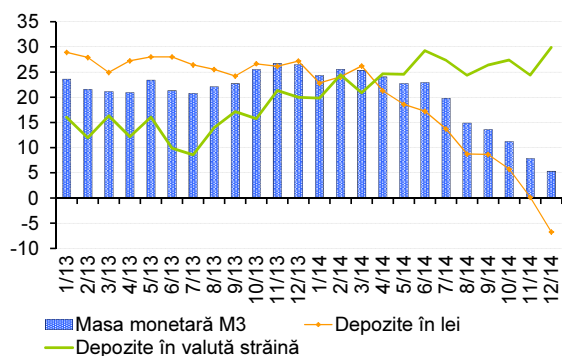
⁸Masa monetară M2 include banii în circulație (M0), depozitele în lei moldovenești și instrumentele pieței monetare.

Graficul 3.7: Evoluția componentelor masei monetare M2 (% creștere față de luna similară a anului precedent)

Sursa: BNM

Graficul 3.8: Dinamica principalelor componente ale masei monetare M3 (% creștere față de luna similară a anului precedent)

Sursa: BNM

Evoluția depozitelor în lei, de asemenea, a înregistrat de la începutul anului ritmuri de creștere destul de înalte. Maximul pentru perioada de referință, la fel, a fost atins în luna martie, când soldul depozitelor în moneda națională a înregistrat o creștere anuală de 26.2 la sută. Bani în circulație, cu toate că au fost pe durata întregului an pe un trend descendent, în primele 7 luni ale anului au consemnat ritmuri de creștere destul de înalte (de peste 20.0 la sută anual), iar în perioada august-decembrie ritmul mediu de creștere a agregatului M0 a constituit 6.1 la sută anual.

În același timp, *masa monetară (M3)*⁹ a înregistrat o majorare de 5.3 la sută, ritm de creștere inferior celui consemnat în 2013 de 26.5 la sută (Graficul 3.8).

Deprecierea cursului leului moldovenesc pe parcursul anului 2014 a contribuit la o creștere de 29.9 la sută a depozitelor în valută străină. Depozitele la termen în valută străină recalculate în lei au înregistrat o creștere de 3630.5 milioane lei sau 26.7 la sută anual, iar cele la vedere au crescut cu 1608.2 milioane lei sau cu 41.1 la sută.

Astfel, la sfârșitul anului 2014 ponderea depozitelor în lei moldovenești a constituit 53.1 la sută, iar cea ale depozitelor în valută străină – 46.9 la sută.

În structura depozitelor în lei moldovenești, ponderea depozitelor la termen în totalul depozitelor în lei la finele lunii decembrie 2014 a constituit 65.0 la sută, fiind în diminuare cu 0.3 puncte procentuale față de finele lunii decembrie 2013.

Volumul total al depozitelor noi la termen în moneda națională atrase de bănci pe parcursul anului 2014 a înregistrat o majorare de 2193.1 milioane lei sau cu 11.0 la sută, ca urmare a creșterii volumului depozitelor noi atrase la termen în moneda națională de la persoanele juridice, cu 2481.8 milioane lei sau cu 36.2 la sută față de anul 2013, concomitent volumul depozitelor noi atrase de la persoanele fizice s-a diminuat cu 288.7 milioane lei față de anul 2013 (-2.2 la sută).

Pe parcursul anului 2014, volumul depozitelor la termen în valută străină recalculate în lei moldovenești s-a majorat cu 3283.1 milioane lei sau cu 23.3 la sută față de anul 2013, din contul creșterii volumului depozitelor noi atrase în valută de la persoanele fizice cu 3133.5 milioane lei (+30.0 la sută). Creșterea volumului

⁹Masa monetară M3 include masa monetară M2 și depozitele în valută străină ale rezidenților exprimate în lei moldovenești.

depozitelor noi atrase în valuta străină de la persoanele juridice a fost mai modestă, constituind 4.1 la sută anual (+149.6 milioane lei).

Piața creditelor¹⁰

În anul 2014, **soldul total al creditelor acordate în economie** s-a diminuat cu 3.2 la sută față de anul 2013, când a fost înregistrată o creștere anuală de 18.6 la sută. Această diminuare a fost determinată preponderent de evoluția componentei în valută străină (-7.2 la sută). Totodată, ritmul de diminuare a componentei în moneda națională a fost unul mai temperat (-0.5 la sută) (Graficul 3.9). Dinamica soldului creditelor acordate a fost influențată de diferiți factori, printre care și condițiile favorabile ale ofertei creditelor noi cu rata dobânzii în continuă descreștere atât pentru sectorul privat, cât și pentru populație. De menționat că, scăderea costurilor aferente creditelor noi a potențat cererea de credite în perioada de referință.

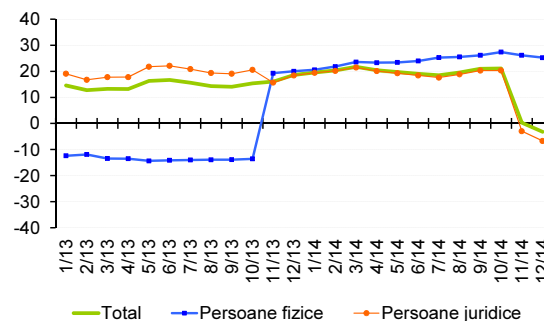
La finele anului 2014, soldul creditelor acordate persoanelor juridice a consemnat un ritm negativ de creștere de -6.7 la sută, cauzat de diminuarea mai accentuată a componentei în valută străină (-7.3 la sută), cea în moneda națională înregistrând un ritm mai modest (-6.3 la sută). Dinamica soldului creditelor acordate populației (Graficul 3.9) a înregistrat la finele anului 2014 o creștere de 25.2 la sută, ca urmare a creșterii componentei în moneda națională cu 25.7 la sută anual.

Evoluția creditelor noi acordate

În anul 2014, creditele noi acordate au avut o dinamică pozitivă, constituind 52444.9 milioane lei, în creștere cu 71.9 la sută. Cererea de credite a fost influențată pozitiv de ratele dobânzilor, care au fost în diminuare față de anul 2013, de o activitate economică mai intensă. Totodată, evoluția pozitivă a fost caracteristică ambelor componente, atât în moneda națională, al căror volum a crescut cu 47.1 la sută față de anul 2013, constituind 31340.5 milioane lei (Graficul 3.10), cât și în valută străină care a crescut de 2.3 ori, constituind 21104.4 milioane lei.

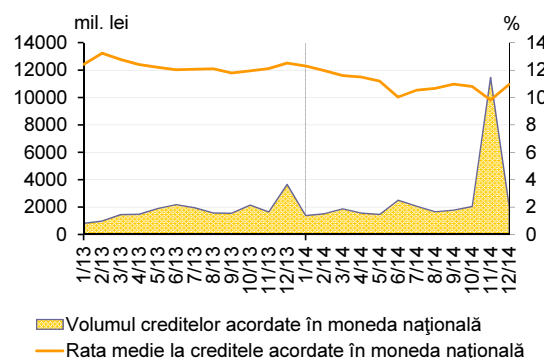
În anul 2014, volumul creditelor în moneda națională acordate persoanelor juridice s-a majorat cu 54.7 la sută, până la 26272.9 milioane lei, constituind 83.8 la sută din totalul creditelor în lei moldovenești. Creditele acordate populației, deși dețin o pondere

Graficul 3.9: Soldul creditelor acordate în economie (% creștere față de luna similară a anului precedent)

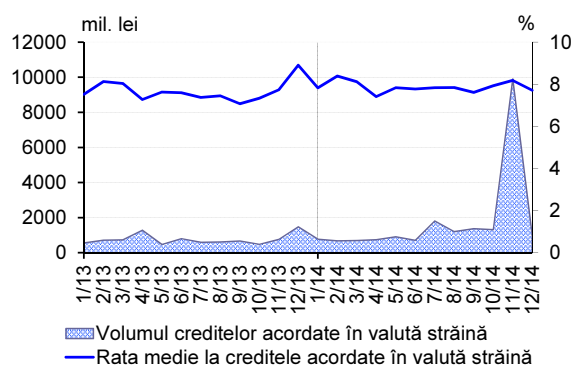
Sursa: BNM

Graficul 3.10: Dinamica volumului și a ratelor medii la creditele noi acordate în moneda națională

Sursa: BNM

Graficul 3.11: Dinamica volumului și a ratelor medii la creditele noi acordate în valută străină

Sursa: BNM

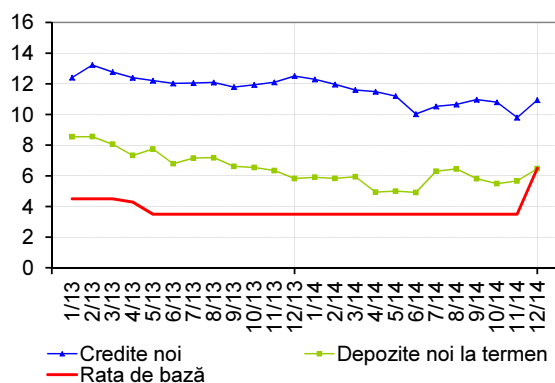
¹⁰Evoluția indicatorilor pieții creditelor a sectorului bancar din luna noiembrie 2014 a fost puternic distorsionată de unele tranzacții în proporții deosebit de mari la Banca de Economii S.A., B.C. "BANCA SOCIALĂ" S.A. și B.C. "UNIBANK" S.A.

mică în volumul total de creditare, au înregistrat o creștere de 17.4 la sută față de anul 2013, până la nivelul de 5067.6 milioane lei.

Creditele în valută străină acordate persoanelor juridice au înregistrat o creștere de 2.4 ori, până la 21024.4 milioane lei (Graficul 3.11), constituind 99.6 la sută din creditele acordate, persoanelor fizice le-a revenit doar 0.4 la sută din volumul total de credite acordate în valută străină, totodată acestea au înregistrat un ritm de creștere anual negativ de 70.1 la sută, până la 80.0 milioane lei.

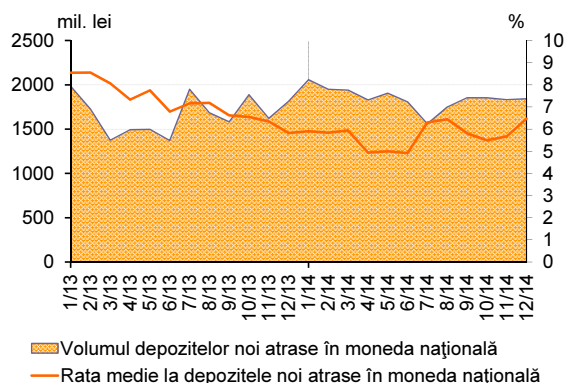
Ratele dobânzii și mecanismul de transmisie a politicii monetare

Graficul 3.12: Ratele medii ale dobânzilor în MDL (%)

Sursa: BNM

Graficul 3.13: Dinamica volumului și a ratelor medii la depozitele la termen atrase în moneda națională

Sursa: BNM

În condițiile menținerii ratei de bază de către Consiliul de administrație al BNM pe parcursul a unsprezece luni ale anului 2014, ratele dobânzilor la credite practicate de bănci în relațiile cu clienții au înregistrat o tendință stabilă de scădere, fiind în continuare descreștere încă din anul 2010, la depozite rata a fost inferioară față de anul 2013 (Graficul 3.12).

Rata medie ponderată la creditele noi acordate în moneda națională în anul 2014 s-a plasat cu 1.67 puncte procentuale mai jos față de anul 2013, constituind 10.59 la sută. Această tendință s-a menținut pe ambele categorii de cliență. Astfel, rata la creditele acordate persoanelor fizice s-a diminuat cu 1.25 puncte procentuale, constituind 12.37 la sută, iar cea aferentă creditelor acordate persoanelor juridice – cu 1.67 puncte procentuale, până la nivelul de 10.25 la sută. În același timp, în luna decembrie 2014 rata dobânzii la creditele noi acordate în lei moldovenești a atins nivelul de 10.95 la sută, iar rata aferentă creditelor în valută străină a constituit 7.71 la sută.

Totodată, rata medie pentru anul 2014 a plasamentelor la termen în moneda națională s-a micșorat cu 1.50 puncte procentuale, atingând nivelul de 5.72 la sută (Graficul 3.13). Rata medie la depozitele persoanelor juridice s-a micșorat cu 1.55 puncte procentuale, constituind 3.00 la sută, în timp ce rata la depozitele persoanelor fizice a fost în scădere cu 0.93 puncte procentuale, până la nivelul de 7.70 la sută.

Pe parcursul anului 2014, rata medie a dobânzii la depozitele în moneda națională a avut o dinamică neuniformă, înregistrând în luna ianuarie 5.91 la sută, fiind în scădere până în luna iunie cu minimul istoric de 4.92 la sută, înregistrând în luna decembrie cea mai înaltă valoare a anului de 6.47 la sută. Rata dobânzii la depozitele în valută străină a avut o evoluție asemănătoare, însă spre sfârșitul anului a atins nivelul de 3.98 la sută.

Similar evoluției depozitelor, trendul ratelor pentru creditele noi acordate a fost unul descendent pe parcursul anului 2014. Astfel, rata maximă a dobânzii la creditele acordate în moneda națională a constituit 12.29 la sută în luna ianuarie 2014, iar în noiembrie a atins valoarea minimă istorică de 9.81 la sută. Evoluția ratelor la credite noi acordate în valută străină a fost una mai stabilă, încadrându-se în coridorul de 7.40 - 8.40 la sută. Astfel, rata maximă a fost înregistrată în luna februarie 2014 de 8.39 la sută, rata minimă de 7.41 la sută în luna aprilie, după care opt luni a oscilat între aceste valori, înregistrând în luna decembrie 2014 rata de 7.71 la sută (Graficul 3.14).

În valută străină, rata medie anuală a dobânzii la depozitele plasate la termen s-a diminuat cu 0.22 puncte procentuale față de anul 2013, constituind 4.19 la sută. Această tendință descendentă a fost caracteristică pentru ambele segmente de clientelă, rata medie la depozitele persoanelor juridice fiind de 3.07 la sută, mai mică cu 0.87 puncte procentuale, iar rata pentru depozitele persoanelor fizice constituind 4.51 la sută, cu 0.07 puncte procentuale mai puțin față de anul 2013.

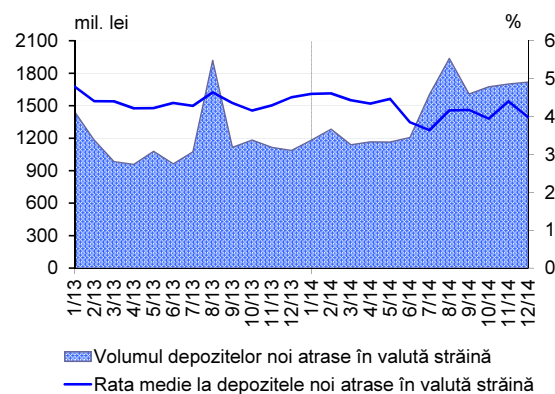
Rata anuală medie ponderată a dobânzii la creditele noi acordate în valută străină a constituit 7.99 la sută, comparativ cu 7.77 la sută în anul 2013, evoluție datorată ambelor categorii de clienți, dar ponderea principală revenind creditelor acordate persoanelor juridice.

În anul 2014, condițiile, lichiditatea și riscurile creditării diferite în lei și în valută au permis băncilor licențiate să contribuie la micșorarea marjei bancare la operațiunile în moneda națională și la creșterea marjei la operațiunile în valută străină.

Micșorarea marjei bancare în moneda națională (diferența dintre ratele medii la credite și la depozite) s-a produs din contul evoluției ratelor anuale atât la depozitele noi atrase, cât și la creditele noi acordate. Condițiile mai atractive la acordarea creditelor în sectorul real, dar și inițiativa băncilor licențiate de a atrage mai multe depozite au marcat anul 2014 și au influențat direct modificarea marjei. Marja bancară la operațiunile în valută străină a fost asociată cu riscuri mai înalte în comparație cu anul 2013.

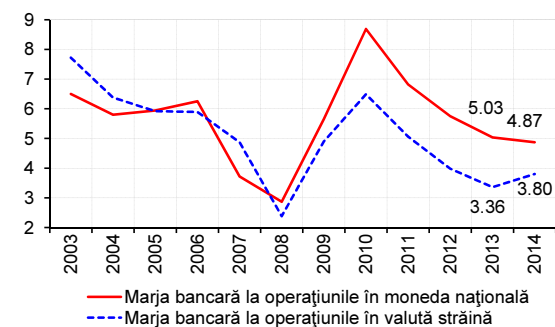
Astfel, marja bancară aferentă operațiunilor în moneda națională s-a diminuat cu 0.16 puncte procentuale, până la nivelul de 4.87 puncte procentuale, iar cea asociată tranzacțiilor în valută străină a constituit 3.80 puncte procentuale, sau cu 0.44 puncte procentuale mai mult comparativ cu cea înregistrată în anul 2013 (Graficul 3.15).

Graficul 3.14: Dinamica volumului și a ratelor medii la depozitele la termen noi atrase în valută străină

Sursa: BNM

Graficul 3.15: Evoluția marjei bancare la operațiunile în moneda națională și în valută străină (p.p.)

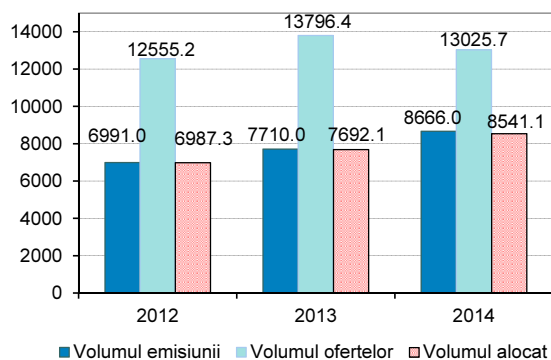
Sursa: BNM

3.3 Piața monetară

Piața primară a valorilor mobiliare de stat

Aționând ca agent fiscal al statului în organizarea plasării și deservirii valorilor mobiliare de stat în formă de înscriere în conturi, Banca Națională a organizat în anul de referință 179 licitații de plasare a titlurilor de stat.

Graficul 3.16: Indicatorii cantitativi ai pieței primare a VMS (milioane dolari SUA)

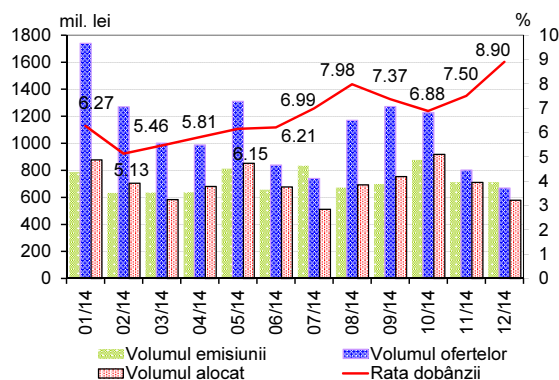

Sursa: BNM

Ca urmare a necesității de majorare a finanțării deficitului bugetar din contul surselor interne, Ministerul Finanțelor a majorat gradual volumul de bonuri de trezorerie (BT) anunțat săptămânal pentru plasare prin licitații, de la 155.0 milioane lei la 170.0 milioane lei, iar cel al obligațiunilor de stat (OS) cu scadența la doi ani rămânând la nivelul anului 2013 de 12.0 milioane lei.

Intenția Ministerului Finanțelor de a majora perioada medie de maturitate a VMS a determinat reluarea în luna aprilie 2014, după o întrerupere de circa nouă ani, a emisiunilor de obligațiuni cu rata fixă cu scadența la 3 ani. De asemenea, tot în acest scop a fost modificată și structura BT emise în direcția sporirii volumului indicativ al BT cu scadența la 182 și 364 zile și conservarea acestuia pentru BT cu scadența la 91 zile.

Graficul 3.17: Dinamica lunară a valorilor mobiliare de stat la licitațiile pe piața primară în anul 2014

Sursa: BNM

Raportul dintre volumul ofertelor depuse și volumul anunțat spre plasare (1.5) a înregistrat o diminuare față de nivelul consemnat în anul 2013 (1.8), atât datorită sporirii volumului indicativ al emisiunilor, cât și a comprimării ofertelor investitorilor (Graficul 3.16).

Pe parcursul anului, Ministerul Finanțelor a pus în circulație titluri de stat în valoare de 8541.1 milioane lei, reprezentând 98.6 la sută din volumul anunțat, cu o maturitate medie de 233 zile, superioară celei de 212 zile consemnată în anul 2013, ca urmare a modificărilor efectuate în structura emisiunilor.

Evoluția ratelor dobânzilor pe piața titlurilor de stat a reflectat influențele combinate exercitate pe parcursul anului 2014 de modificarea condițiilor lichidității de pe piața monetară în a doua parte a anului, de situația pe piața valutară locală și de majorarea ratei de politică monetară în doi pași consecutivi în luna decembrie.

Oferta consistentă înregistrată în debutul anului a determinat reducerea ratei medii a dobânzii aferente valorilor mobiliare de

stat (VMS) cu scadența până la un an, urmată de o ușoară corecție în sens ascendent în lunile ulterioare. Însă, operațiunile efectuate de către BNM pe piața valutară la finele lunii iunie și începutul lunii iulie pentru susținerea cursului monedei naționale au condus la diminuarea ofertelor băncilor la licitațiile de plasare a VMS, iar ratele dobânzilor și-au amplificat trendul ascendent pe care l-au urmat până la sfârșitul lunii august, reîncepând apoi să se reducă. În ultimele două luni ale anului ratele dobânzilor la titlurile de stat au fost în creștere, ca urmare a conjuncturii pieței monetare și a majorării în luna decembrie a ratei de bază a BNM (Graficul 3.17).

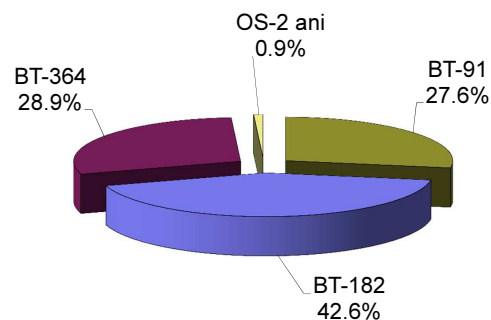
Poziționarea pe un palier mai înalt a ratelor de dobândă aferente VMS față de ratele dobânzilor oferite de bănci la depozite au sporit interesul investitorilor nebancari pentru VMS. Astfel, valoarea VMS procurate de investitorii nebancari a crescut comparativ cu anul 2013 atât ca valoare absolută, cât și ca pondere în volumul total adjudecat, înregistrând 909.2 milioane lei, sau 10.6 la sută, față de 501.5 milioane lei, sau 6.5 la sută în anul 2013. Procurări de VMS de către investitorii nerezidenți pe parcursul anului 2014 n-au fost înregistrate.

În structura emisiunilor pe scadențe a VMS efectuate în anul 2014 (Graficul 3.19), bonurile de trezorerie cu maturitatea de 6 luni continuă să fie unul din plasamentele cu cea mai mare pondere – 42.3 la sută, urmate de cele cu scadența la 12 luni, care au înregistrat o pondere de 31.5 la sută. Cota obligațiunilor de stat cu dobândă flotantă cu termenul de circulație 2 ani în totalul VMS emise a crescut ușor comparativ cu anul 2013, iar cea a OS cu scadența la 3 ani a înregistrat 1.2 la sută.

Analiza evoluției ratelor dobânzilor la VMS în diviziune pe scadențe denotă o volatilitate sporită și o diferențiere majoră a ratelor dobânzilor la titlurile de 182 zile și 364 zile, față de cele cu scadența la 91 zile, fapt ce se explică atât prin majorarea de către Ministerul Finanțelor în anul gestionar a volumului indicativ al emisiunilor la VMS cu scadențele mai lungi, cât și de adjudecarea frecventă a acestor VMS în volume ce au depășit volumele anunțate pentru licitații (Graficul 3.20). La ultimele licitații de VMS din 2014, ratele medii ale dobânzilor au înregistrat valori de 6.00, 10.93 și 11.74 la sută anual pentru VMS cu scadențele la 91, 182 și 364 zile respectiv, net superioare valorilor consemnate la finele anului 2013, reflectând așteptările privind continuarea ciclului de majorare a ratei dobânzii de politică monetară în perioada imediat următoare.

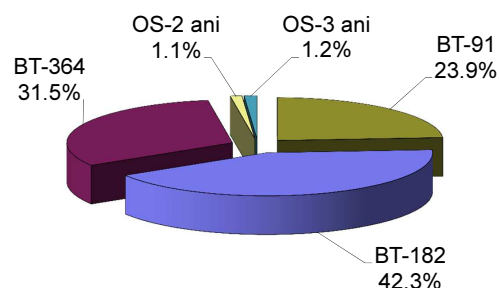
Rata medie anuală a dobânzii la valorile mobiliare de stat cu scadența până la un an adjudecate în 2014 s-a majorat,

Graficul 3.18: Structura emisiunilor de VMS în diviziune pe tipuri în anul 2013

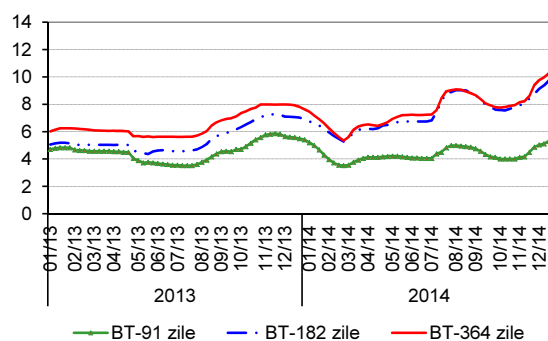
Sursa: BNM

Graficul 3.19: Structura emisiunilor de VMS în diviziune pe tipuri în anul 2014

Sursa: BNM

Graficul 3.20: Dinamica ratelor nominale ale dobânzilor la VMS (%)

Sursa: BNM

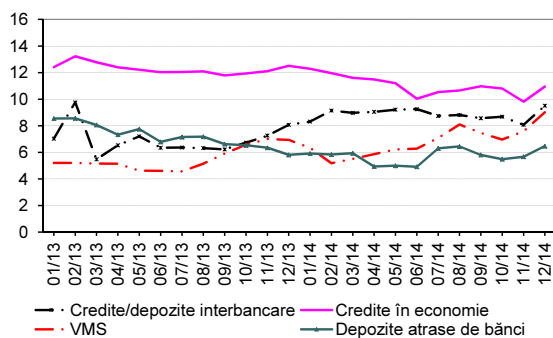
Tabelul 3.1: Ratele nominale medii ponderate anuale ale dobânzii la valorile mobiliare de stat pe scadențe (%)

	Anul 2013	Anul 2014
BT 91 zile	4.54	4.35
BT 182 zile	5.55	7.25
BT 364 zile	6.60	7.66
OS 2 ani	6.56	8.33
OS 3 ani	-	8.73

Sursa: BNM

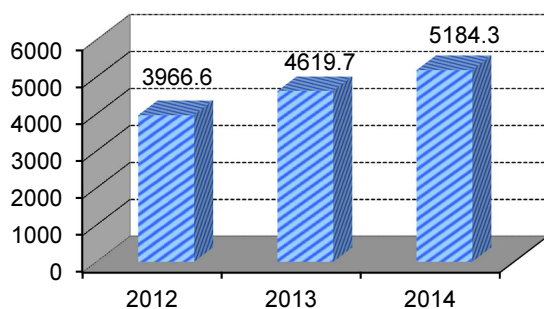
Notă: pentru obligațiunile de stat sunt prezentate ratele efective ale dobânzilor

Graficul 3.21: Evoluția ratelor dobânzilor (%)

Sursa: BNM

Graficul 3.22: Dinamica volumului de VMS în circulație la finele perioadei (milioane lei)

Sursa: BNM

înregistrând 6.68 la sută anual comparativ cu 5.54 la sută anual în anul 2013.

Ratele nominale medii ponderate anuale ale dobânzii la valorile mobiliare de stat comercializate pe parcursul ultimilor doi ani la licitațiile pe piața primară, în diviziune pe scadențe, sunt prezentate în tabelul 3.1.

În ierarhia randamentelor pe piața financiară întâietatea a fost păstrată în continuare de către dobânzile la creditele în economie. Câștigurile oferite de investițiile în valori mobiliare de stat au fost superioare celor oferite de depozitele bancare în luna ianuarie, după care s-au plasat la un nivel inferior acestora în februarie și martie. Însă, în luna aprilie acestea au devansat dobânzile oferite de bănci la depozite și s-au menținut în această poziție până la finele anului, distanțându-se semnificativ de acestea (Graficul 3.21).

Volumul valorilor mobiliare de stat plasate pe piața primară prin intermediul licitațiilor și subscrierilor, aflate în circulație la 31 decembrie 2014, a constituit 5184.3 milioane lei la valoarea nominală (Graficul 3.22). La prețul de vânzare - cumpărare acesta a constituit 4918.8 milioane lei, înregistrând o creștere de 492.7 milioane lei la finele anului gestionar față de finele anului 2013. Din VMS aflate în circulație la data de 31 decembrie 2014, cele cu scadența reziduală până la trei luni constituiau 37.6 la sută, până la 6 luni - 30.1 la sută, până la 12 luni - 28.3 la sută, până la doi ani - 1.9 la sută și până la trei ani - 2.1 la sută.

Piața secundară a valorilor mobiliare de stat

Rulajul pieței secundare a VMS a consemnat o creștere esențială pe parcursul anului 2014. Astfel, volumul tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a VMS a evoluat de la 29.4 milioane lei în anul 2013 la 99.2 milioane lei în anul gestionar. Spre deosebire de anul 2013 când tranzacțiile interbancare au deținut ponderea majoră în valoarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare efectuate pe piața secundară a VMS, în anul 2014 s-a urmărit majorarea ponderii operațiunilor derulate între bănci și clienții acestora de la 16.9 la sută până la 63.1 la sută. Cele mai tranzacționate VMS au continuat să fie cele cu maturitatea reziduală sub un an.

Randamentul mediu anual aferent valorilor mobiliare de stat cu scadența până la un an tranzacționate pe piața secundară a înregistrat 5.67 la sută, în creștere cu 0.81 puncte procentuale față de anul 2013. În prima jumătate a anului, ratele medii ale

dobânzii au avut o tendință descrescătoare cu mici fluctuații (cu cea mai mică rată în martie - 4.50 la sută), iar în a doua jumătate a anului și-au schimbat trendul, cea mai mare rată a anului fiind înregistrată în luna octombrie - 6.73 la sută.

Dinamica volumului și evoluția ratei medii ponderate a dobânzii în comparație cu anul 2013 este reprezentată în graficul 3.23.

Piața monetară interbancară

Piața interbancară în anul 2014 a fost constituită aproape în întregime din credite/depozite interbancare, suma acestora constituind 99.7 la sută din total. Comparativ cu anul 2013, volumul tranzacțiilor interbancare a crescut cu circa 21.7 la sută, însumând 45642.0 milioane lei.

Piața creditelor/depozitelor interbancare

Valoarea totală a creditelor/depozitelor interbancare în anul 2014 s-a majorat față de anul 2013 cu 8040.4 milioane lei, atingând nivelul de 45507.8 milioane lei.

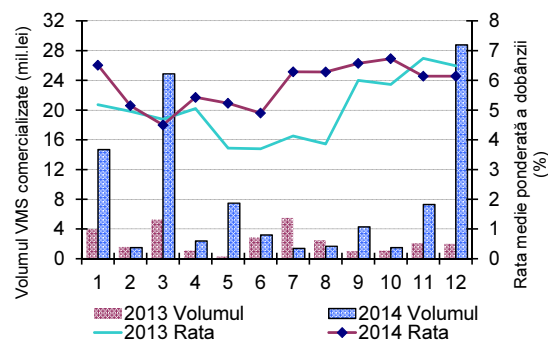
Pe parcursul anului 2014, analogic anului 2013, piața creditelor/depozitelor interbancare s-a menținut activă pe seama unui număr restrâns de participanți.

În primele zece luni ale anului 2014, volumul lunar al tranzacțiilor a înregistrat mărimi uniforme, între maxima de 4538.7 milioane lei în luna ianuarie și minima de 2813.2 milioane lei în luna august, urmate de extremități valorice în ultimele două luni ale anului.

Astfel, pe seama împrumuturilor reciproce între trei bănci, în luna noiembrie se atestă o creștere semnificativă a volumului tranzacțiilor, până la 10811.7 milioane lei, succedată de o diminuare bruscă în luna decembrie, până la 201.9 milioane lei, după ieșirea din piața interbancară a celor trei bănci în legătură cu instituirea administrării speciale.

Ratele medii lunare ale dobânzilor la creditele/depozitele interbancare pe ansamblul anului 2014 au înregistrat o tendință de creștere în prima jumătate a anului, atingând valoarea maximă de 9.25 la sută anual în luna iunie, după care au schimbat trendul în sens opus, diminuându-se până la minima de 8.08 la sută anual în luna decembrie. Rata medie anuală a dobânzii la creditele/depozitele interbancare a constituit 8.69 la sută anual, fiind superioară față de cea constituită în anul 2013 cu 1.81 puncte procentuale.

Graficul 3.23: Dinamica indicatorilor pe piața secundară

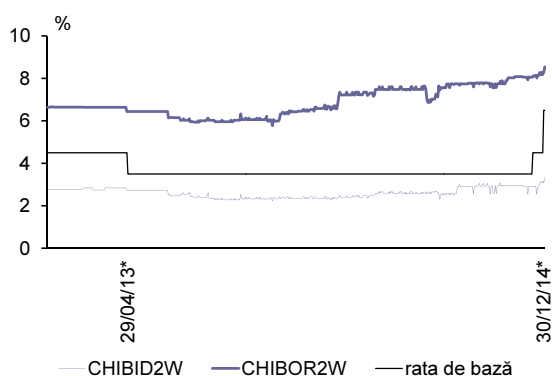

Sursa: BNM

Creșterea ratelor dobânzilor la tranzacțiile interbancare în anul 2014 a reflectat deficitul de lichidității la unele bănci. Acest fapt a determinat și stabilirea pe parcursul anului (cu excepția lunii decembrie) a ratelor medii lunare ale dobânzilor la creditele/depozitele interbancare peste limita superioară a coridorului ratelor de politică monetară ale BNM.

Termenul mediu al tranzacțiilor în anul 2014 a constituit 9 zile, în creștere cu 2 zile comparativ cu anul 2013, ca urmare a diminuării ponderii tranzacțiilor cu scadența overnight, care a alcătuit 43.0 la sută față de 61.0 la sută din total în anul 2013.

Graficul 3.24: Evoluția ratelor de referință pe piața interbancară și a ratei de bază a BNM

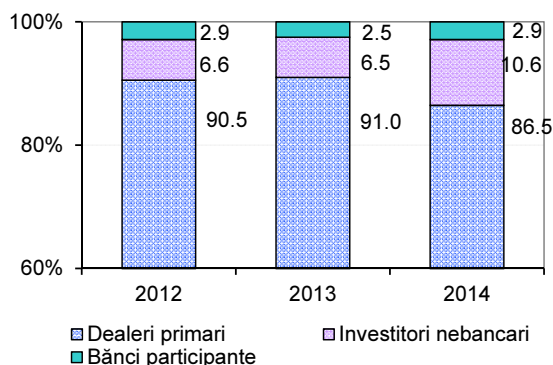

Sursa: BNM
*data modificării ratei de bază

Curba ratelor de referință pe piața monetară interbancară CHIBOR/CHIBID (cotații orientative ale ratelor dobânzilor la plasarea/atragerea pe piața interbancară a mijloacelor bănești în moneda națională) a reflectat evoluțiile de pe piața creditelor/depozitelor interbancare.

Astfel, rata dobânzii CHIBOR 2W, în încercarea de a urma tendințele pieței creditelor/depozitelor interbancare, a evoluat pe un trend ascendent, depășind la finele lunii ianuarie limita de sus a coridorului ratelor dobânzilor. Până la finele lunii decembrie aceasta a urmat un trend lent ascendent, întrerupt sporadic de mișcări descendente. Modificările operate asupra ratei de bază a BNM, în a doua jumătate a lunii decembrie, au fost reflectate de curba ratei de referință CHIBOR 2W în perioada următoare, cotația CHIBOR 2W a marcat o ascensiune, însă până la finele anului s-a aflat sub limita de sus a coridorului ratelor stabilit de BNM.

Graficul 3.25: Structura procurărilor VMS la licitațiile pe piața primară pe categorii de participanți

Sursa: BNM

Ca urmare a acestei evoluții, ratele de referință CHIBOR 2W și CHIBID 2W la finele anului au fost superioare cu 2.11 puncte procentuale și, respectiv, 0.99 puncte procentuale celor consemnate în ultima zi a anului 2013. La situația din 31 decembrie 2014, cotația CHIBOR 2W a înregistrat 8.54 la sută, iar cotația CHIBID 2W – 3.33 la sută anual (Graficul 3.24).

Activitatea dealerilor primari pe piața valorilor mobiliare de stat în anul 2014

La situația din 31 decembrie 2014, pe piața valorilor mobiliare de stat activau 9 dealeri primari (cu 2 mai puțin comparativ cu anul 2013).

În conformitate cu acordurile cu privire la îndeplinirea funcțiilor de dealer primar pe piața VMS încheiate cu BNM, dealerii primari

au contribuit la plasarea titlurilor de stat pe piața primară și la asigurarea lichidității lor pe piața secundară.

Volumul cererilor depuse de către dealerii primari la licitațiile de plasare a titlurilor de stat în anul 2014 a constituit 12399.0 milioane lei, în diminuare cu 854.2 milioane lei (sau cu 6.4 la sută) față de anul 2013.

Pe ansamblul anului 2014, dealerii primari au procurat VMS în volum de 8295.0 milioane lei, ceea ce constituie 95.7 la sută din volumul oferit de Ministerul Finanțelor (în anul 2013 acest indicator a constituit 97.2 la sută).

Din volumul total de titluri de stat adjudecate, 86.5 la sută (7385.8 milioane lei) au fost procurate de către dealerii primari în numele și din cont propriu, față de 91.0 la sută (6998.5 milioane lei) în 2013 (Graficul 3.25).

În anul 2014, activitatea dealerilor primari pe piața secundară a valorilor mobiliare de stat a crescut considerabil, îndeosebi în efectuarea tranzacțiilor de tipul bancă-client, care au înregistrat un volum de 62.6 milioane lei (63.1 la sută din volumul total al tranzacțiilor cu valorile mobiliare de stat) față de 5.0 milioane lei (17.0 la sută) în anul 2013 (Graficul 3.26).

Evidența valorilor mobiliare în Sistemul de înscrieri în conturi la BNM

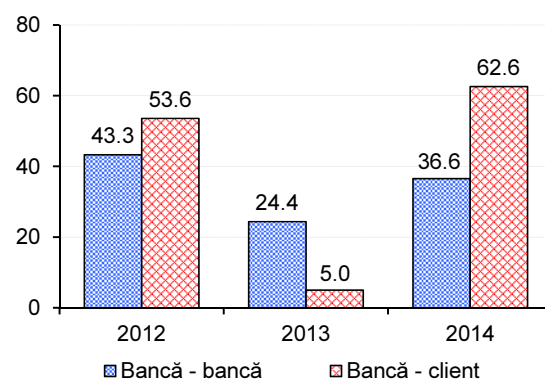
Sistemul de înscrieri în conturi ale valorilor mobiliare (SIC), administrat de Banca Națională a Moldovei, este un sistem de depozitare și decontare a valorilor mobiliare emise de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și a celor emise de către Banca Națională.

Prin intermediul SIC se asigură executarea operativă și sigură a operațiunilor de piață monetară ale Băncii Naționale, procesarea operațiunilor derulate de participanți în relație cu emitentii, procesarea în timp real a ordinelor de transfer expediate de participanții la SIC, precum și finalitatea imediată a decontării tranzacțiilor încheiate pe piața secundară.

În plus, Sistemul de înscrieri în conturi gestionează garanțiile constituite de participanți pentru apelarea la facilitățile permanente de creditare, precum și garanțiile constituite în cadrul operațiunilor monetare desfășurate cu Banca Națională.

La data de 31 decembrie 2014, în Sistemul de înscrieri în conturi au fost înregistrate valori mobiliare în suma totală de 7584.3

Graficul 3.26: Tranzacțiile de vânzare-cumpărare efectuate de către dealerii primari pe piața secundară (milioane lei)

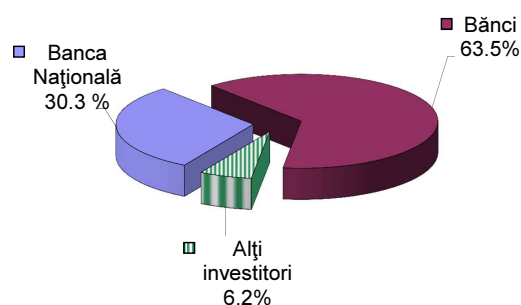
Sursa: BNM

milioane lei la valoarea nominală, care în diviziune pe emitenți constituie după cum urmează:

I. Ministerul Finanțelor – VMS în sumă totală 7364.2 milioane lei, inclusiv:

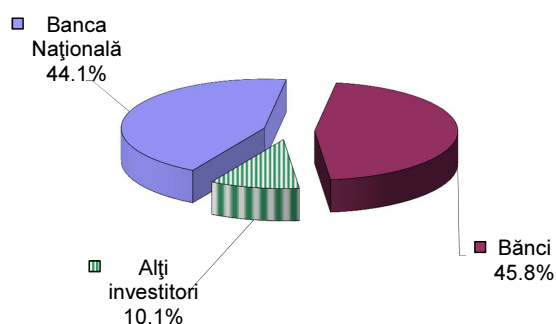
- 5184.3 milioane lei sau 70.4 la sută constituie VMS emise prin licitații și subscriere pe piața primară;
- 93.1 milioane lei sau 1.3 la sută constituie VMS emise în favoarea Băncii de Economii în conformitate cu Legea nr.190 privind unele măsuri suplimentare de asigurare a stabilității financiare;
- 2086.8 milioane lei sau 28.3 la sută constituie VMS emise și livrate Băncii Naționale.

Graficul 3.27: Structura valorilor mobiliare de stat aflate în circulație în profilul deținătorilor la 31.12.2013

Sursa: BNM

Graficul 3.28: Structura valorilor mobiliare de stat aflate în circulație în profilul deținătorilor la 31.12.2014

Sursa: BNM

II. Banca Națională – certificatele BNM (CBN) în sumă totală 220.1 milioane lei.

Suma totală a VMS înregistrate în SIC la valoarea nominală este repartizată în diviziune pe deținători în felul următor:

Bănci

- la 31.12.2014 - 3376.1 milioane lei
- la 31.12.2013 - 4381.4 milioane lei

Alți investitori (inclusiv Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar)

- la 31.12.2014 - 741.4 milioane lei
- la 31.12.2013 - 424.6 milioane lei

Banca Națională a Moldovei (VMS livrate BNM ca rezultat al convertirii împrumuturilor acordate anterior statului și reemise ulterior)

- la 31.12.2014 - 3246.7 milioane lei
- la 31.12.2013 - 2091.4 milioane lei

La situația din 31 decembrie 2014, față de anul 2013, în structura deținătorilor VMS au fost evidențiate următoarele modificări:

- micșorarea cotei deținute de bănci și respectiv majorarea cotei deținute de către Banca Națională, care s-au produs ca rezultat al procurării de către Banca Națională în portofoliul propriu a VMS în cadrul operațiunilor repo;
- majorarea cotei investitorilor nebancari (reprezențați preponderent de companiile de asigurări).

Certificatele BNM în sumă totală de 220.1 milioane lei au fost înregistrate în portofoliile băncilor licențiate.

Datorită creșterii ratei dobânzii la VMS pe piața primară s-a majorat cota de deținere medie pe an a VMS până la scadență de către investitorii nebancari de la 2.3 la sută în anul 2013 până la 4.6 la sută în anul gestionar.

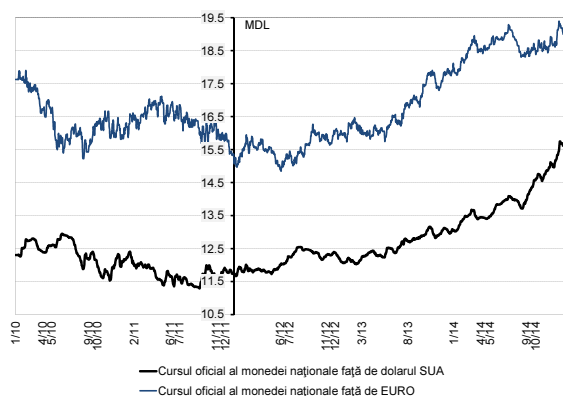
Pe parcursul anului 2014, în SIC la Banca Națională au fost înregistrate 7672 operațiuni în valoare de 134168.8 milioane lei, dintre care:

- Operațiuni pe piața primară (emiteri noi) – 58051.5 milioane lei.
- Răscumpărarea și plata dobânzii de către Ministerul Finanțelor a valorilor mobiliare de stat la data scadenței acestora – 16432.4 milioane lei.
- Răscumpărarea de către Banca Națională a certificatelor BNM la data scadenței acestora – 43551.4 milioane lei.
- Operațiuni pe piața secundară extrabursieră – 140.2 milioane lei
 - operațiuni de vânzare-cumpărare – 134.2 milioane lei, din ele:
 - * operațiuni cu VMS – 99.2 milioane lei;
 - * operațiuni cu certificatele BNM – 35.0 milioane lei;
 - operațiuni de transfer – 6.0 milioane lei.
- Operațiuni de gajare – 7668.6 milioane lei.
- Operațiuni pe piața monetară ale BNM – 8324.7 milioane lei.

Din totalul transferurilor realizate în anul 2014, 94.2 la sută reprezintă transferuri DvP (livrare contra plată), iar 5.8 la sută reprezintă transferuri FoP (fără plată), acestea din urmă fiind transferuri realizate între bănci și BNM la operațiunile de gajare, precum și transferuri între bănci și clienții acestora.

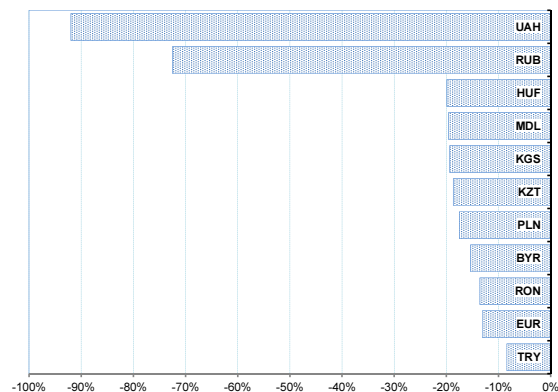
3.4 Piața valutară

Graficul 3.29: Fluctuațiile cursului oficial al leului moldovenesc

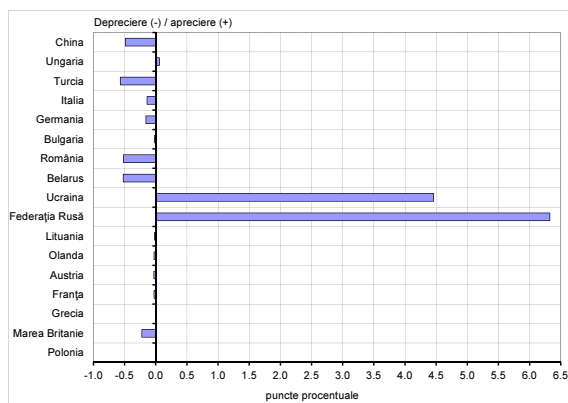
Sursa: BNM

Graficul 3.30: Evoluția monedelor unor parteneri comerciali principali ai RM și ale unor țări din regiune față de dolarul SUA (finele 2014), 31.12.13=100

Sursa: BNM

Graficul 3.31: Contribuția principalilor parteneri comerciali ai RM la modificarea cursului real efectiv pe parcursul anului 2014

Sursa: BNM

Evoluția cursului nominal și real efectiv

Pe parcursul anului 2014, **cursul de schimb oficial nominal al monedei naționale** s-a depreciat cu 19.6 la sută în raport cu dolarul SUA, iar față de euro - cu 5.7 la sută comparativ cu finele anului 2013 (Graficul 3.29).

O evoluție similară s-a atestat și în cazul **cursului oficial mediu de schimb al monedei naționale**, care în anul 2014 s-a depreciat față de dolarul SUA și față de moneda unică europeană cu 11.5 la sută și 11.4 la sută respectiv, în comparație cu cursul oficial nominal mediu de schimb al monedei naționale înregistrat în anul 2013.

În 2014, tendința de depreciere față de dolarul SUA a purtat un caracter regional, fiind specifică și monedelor naționale ale partenerilor comerciali principali cu ponderi notabile în comerțul exterior al Republicii Moldova. Deprecieri mai puternice față de dolarul SUA decât cea a leului moldovenesc au înregistrat rubla rusească și hrivna ucraineană (Graficul 3.30).

Aceste evoluții au creat premise de apreciere a **cursului de schimb real efectiv al monedei naționale**¹¹ cu 8.1 la sută. În acest context, la întărirea cursului de schimb real efectiv au contribuit, în principal, Rusia – cu 6.32 puncte procentuale și Ucraina – cu 4.46 puncte procentuale (Graficul 3.31).

Pe parcursul anului 2014, dinamica cursului de schimb al monedei naționale față de principalele monede a fost determinată de un climat extern nefavorabil la care a fost expusă economia Republicii Moldova, deprecierea leului fiind amplificată și de evoluții interne.

Printre factorii externi care au acționat negativ asupra monedei naționale prin prisma fluxurilor de valută, se enumeră embargoul impus de partenerul principal din Est la importul produselor moldovenești, restricțiile față de forța de muncă din Republica Moldova introduse de Rusia, dar și căderea rublei rusești - evoluții cu implicații negative asupra remiterilor emigranților moldoveni. Redresarea economică lentă în UE a contribuit la o scădere a fluxului net de credite private externe și investiții străine directe

¹¹Calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali și cursurilor medii de schimb, decembrie 2000=100.

în Republica Moldova, dar și la un ritm de creștere mai modest al schimburilor comerciale cu această regiune comparativ cu anul 2013. Pe de altă parte, în 2014, în SUA s-a atestat o relansare economică peste așteptări. Această evoluție a creat premise de orientare a capitalurilor spre instrumentele emise de entitățile americane și respectiv, de întărire a poziției dolarului SUA în detrimentul majorității monedelor străine, inclusiv a leului moldovenesc.

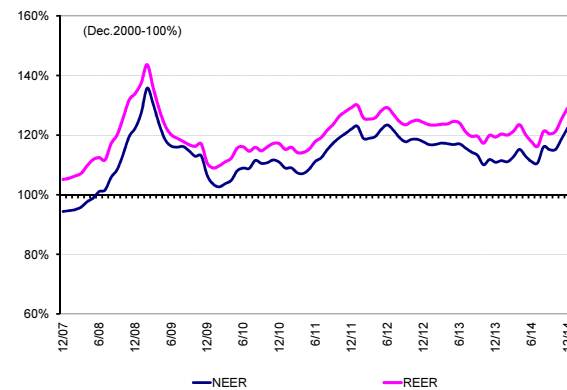
Presiuni de depreciere adiționale asupra leului moldovenesc au survenit și pe fondul unor tendințe urmărite pe piața locală. Astfel, pe parcursul anului 2014 s-a consemnat o migrare a depozitelor și a economiilor persoanelor fizice din lei în valută străină. Prin urmare, mijloacele bănești valutare ale acestora plasate în depozite au crescut cu 159.1 milioane dolari SUA¹², iar economiile în lei moldovenești au scăzut cu 51.2 milioane dolari SUA.

Deprecierea monedei naționale s-a produs, într-o oarecare măsură, și pe fondul deciziei BNM de a institui administrare specială asupra Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. și B.C. “UNIBANK” S.A. Această situație a creat premise de anticipări și percepții negative asociate dinamicii viitoare a cursului de schimb al leului moldovenesc.

Per ansamblu, aceste evoluții au contribuit, în 2014, la crearea unui decalaj profund între cererea și oferta de valută pe piața valutară internă comparativ cu anii precedenți. Extinderea decalajului s-a produs în condițiile unei oferte nete reduse de valută de la persoanele fizice, care s-a cifrat la 2048.0 milioane dolari SUA, cu 30.2 la sută mai puțin comparativ cu anul 2013. În teritoriu negativ a intrat atât ritmul de creștere a ofertei în euro, cât și în dolari SUA (Graficul 3.33). Ritmul de creștere a ofertei în ruble rusești s-a menținut pozitiv pe parcursul primelor trei trimestre ale anului 2014, iar în ultimul trimestru al anului a devenit negativ, reflectând scăderea transferurilor din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice în această perioadă cu 20.2 la sută.

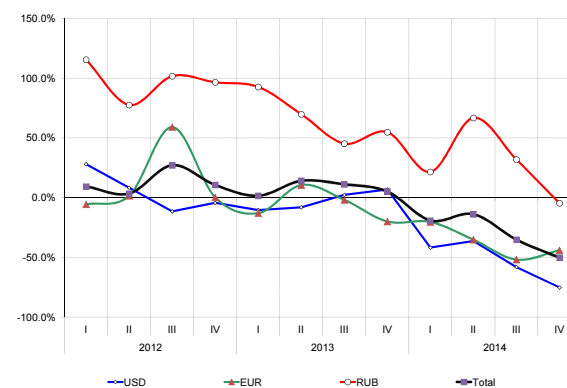
În același timp, în anul 2014, vânzările nete de valută către persoanele juridice au scăzut neglijabil - cu 2.0 la sută (2617.7 milioane dolari SUA), prioritar din contul unei cereri mai reduse de dolari SUA din partea furnizorului local de gaz (cu 68.2 milioane dolari SUA) față de 2013. Pe parcursul anului 2014, agenții economici nu au generat cerere de valută doar pentru decontările la operațiunile de import, dar în mare parte și pentru onorarea angajamentelor față de investitorii și creditorii externi. Astfel, în anul 2014, refluxul de valută străină aferent creditelor externe

Graficul 3.32: Dinamica cursului nominal efectiv și real efectiv al monedei naționale calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali pe parcursul perioadei dec. 2007 – dec. 2014

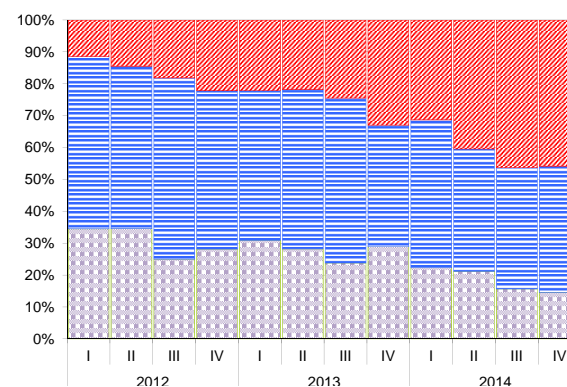
Sursa: BNM

Graficul 3.33: Dinamica ofertei nete de valută de la persoanele fizice, dezagregată pe valute (față de perioada similară a anului precedent)

Sursa: BNM

Graficul 3.34: Structura valutară a ofertei nete de valută (valutele sunt recalculat în dolari SUA la un curs mediu constant)

Sursa: BNM

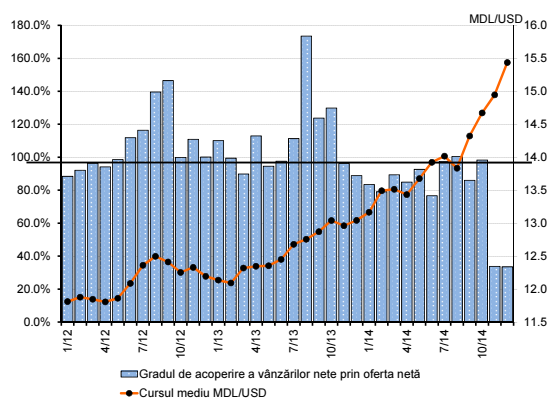
¹²Sumă recalculată la cursul constant din 31 decembrie 2014.

private și investițiilor străine directe a crescut cu 12.5 la sută, în condițiile în care intrările aferente acestor surse de finanțare s-au diminuat cu 27.9 la sută.

În aceste circumstanțe, gradul de acoperire a cererii prin ofertă s-a deteriorat până la 78.2 la sută, comparativ cu 109.9 la sută în 2013 și 107.8 la sută - în 2012.

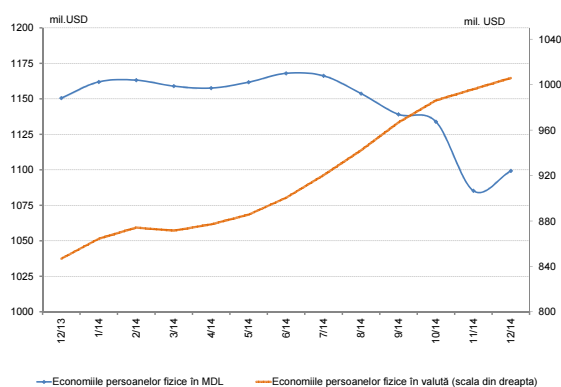
În limitele obiectivelor urmărite de BNM prin politica monetară, insuficiența de valută străină (circa 570 milioane dolari SUA) înregistrată pe piața locală a fost parțial acoperită prin intervenții nete de vânzare a 418.1 milioane dolari SUA¹³. Aceste vânzări de valută au contribuit la atenuarea fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale și la temperarea deprecierei monedei naționale față de moneda de referință - dolarul SUA.

Graficul 3.35: Gradul de acoperire a cererii nete prin oferta netă și dinamica cursului oficial

Sursa: BNM

Graficul 3.36: Dinamica depozitelor la vedere și la termen în lei moldovenești și în valută ale persoanelor fizice pe parcursul anului 2014 (recalculate la cursul constant din 31.12.2014)

Sursa: BNM

Totodată, pe parcursul anului 2014, cursul de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA a evoluat în 2 etape de depreciere. Astfel, în primele 8 luni ale anului, pe fondul unui grad mai înalt de acoperire a cererii prin ofertă (87.9 la sută) comparativ cu cel consemnat pe parcursul întregului an, leul moldovenesc s-a plasat pe un trend de depreciere moderată - de 6.9 la sută la finele lunii august față de finele anului 2013. În ultimele 4 luni ale anului 2014, deprecierea monedei naționale față de dolarul SUA s-a accelerat - cu 11.8 la sută față de finele lunii august. Această evoluție a fost determinată de înrăutățirea gradului de acoperire a cererii prin ofertă cu 28.7 puncte procentuale până la 59.2 la sută, pe fondul debutului scăderii transferurilor din străinătate în favoarea persoanelor fizice¹⁴, dar și în condițiile intensificării procesului de migrare a economiilor persoanelor fizice din lei în valută străină (Graficul 3.36).

În această perioadă, economiile în MDL au scăzut cu 54.4 milioane dolari SUA, iar cele în valută au crescut cu 63.7 milioane dolari SUA. Prin urmare, în ultimele 4 luni ale anului, oferta netă de valută străină de la persoanele fizice (520.1 milioane dolari SUA) s-a redus considerabil față de aceeași perioadă a anului 2013 - cu 47.1 la sută. Pentru comparație, în primele 8 luni ale anului 2014, oferta netă s-a diminuat cu 21.7 la sută față de ianuarie-august 2013.

Totodată, în septembrie-decembrie 2014, presiuni asupra cursului au survenit și din partea cererii de valută care s-a menținut la un nivel ridicat (878.5 milioane dolari SUA), fiind în mare parte generată de importatorii de resurse energetice și de alte persoane

¹³Suma respectivă nu include intervențiile special realizate către Banca de Economii S.A., B.C. "BANCA SOCIALĂ" S.A.

¹⁴Cu 20.2 la sută în trimestrul IV, 2014.

juridice, care au efectuat rambursări de credite externe în această perioadă. Astfel, în ultimele 4 luni ale anului 2014, s-a înregistrat un flux net negativ aferent creditelor externe de (-56.9) milioane dolari SUA comparativ cu un flux net pozitiv de 27.0 milioane dolari SUA în aceeași perioadă a anului 2013.

În aceste condiții, pentru a ameliora situația pe piața valutară internă, BNM a intervenit în proporții mai mari în ultimele 4 luni ale anului, injectând 290.0 milioane dolari SUA comparativ cu vânzările nete de 128.1 milioane dolari SUA în primele 8 luni ale anului 2014.

Activele oficiale de rezervă la finele anului 2014, comparativ cu sfârșitul anului 2013, s-au redus cu 664.0 milioane dolari SUA, până la 2156.6 milioane dolari SUA și au acoperit 3.8 luni de import de mărfuri și servicii (Graficul 3.37). Diminuarea activelor oficiale de rezervă s-a produs din contul intervențiilor nete de vânzare realizate de BNM în scopul atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb, precum și ca urmare a deprecierei monedelor componente ale rezervelor valutare față de dolarul SUA.

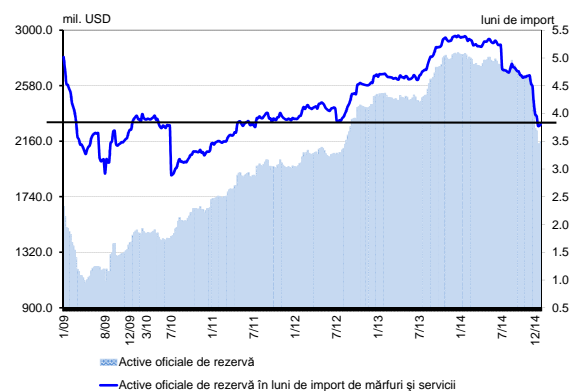
În același timp, la consolidarea activelor oficiale de rezervă au contribuit granturile și creditele acordate de principalii parteneri de dezvoltare. În acest context, Comisia Europeană a alocat pe parcursul anului 2014 echivalentul a circa 70 milioane dolari SUA în cadrul Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător RM-UE (DCFTA) și pentru susținerea proiectelor pentru reforma în justiție, pentru sănătate, pentru aprovizionare cu apă și canalizare, pentru reforma în educație și pentru managementul finanțelor publice. Guvernul României, Ministerul Afacerilor Externe și Ministerul Dezvoltării Regionale din România au acordat granturi în sumă echivalentă a circa 74.0 milioane dolari SUA. Banca Mondială a alocat 36.0 milioane dolari SUA, dintre care un credit de 30.3 milioane dolari SUA în cadrul celei de a 2-a Operațiuni de Politici pentru Dezvoltare (DPO).

Influxuri importante de credite au venit și de la Banca Europeană de Investiții pentru reabilitarea drumurilor (19.8 milioane dolari SUA).

Evoluția pieței valutare a Republicii Moldova

Analiza pieței valutare a Republicii Moldova în anul 2014 denotă trendul ascendent al tranzacțiilor efectuate pe piața valutară internă contra MDL.

Graficul 3.37: Evoluția activelor oficiale de rezervă exprimate în luni de import de mărfuri și servicii pe parcursul anului 2014 (recalculate la cursul constant din 31.12.2014)

Sursa: BNM

Rulajul total al valurilor tranzacționate contra MDL în această perioadă a însumat echivalentul a 32857.4¹⁵ milioane dolari SUA, majorându-se cu 44.2 la sută față de anul 2013 (Tabelul A.10). În structura rulajului total, cumpărările de valută străină pe piața valutară internă contra MDL au constituit 16572.0 milioane dolari SUA, iar vânzările – 16285.4 milioane dolari SUA. Ascensiunea tranzacțiilor în anul 2014 a fost propulsată de piața valutară prin virament, în special de tranzacțiile reversibile de tip swap valutar efectuate pe piața interbancară locală. Aceste operațiuni au contribuit la sporirea rulajului tranzacțiilor efectuate de Banca Națională a Moldovei de 3.4 ori și de băncile rezidente - de 1.7 ori.

Totodată, o prezență dominantă pe piața prin virament au avut-o în anul 2014 persoanele juridice, ale căror tranzacții au înregistrat o creștere de 29.4 la sută.

Pe piața valutară în numerar, s-a redus rulajul atât la punctele de schimb valutar ale băncilor licențiate (cu 10.7 la sută), cât și la casele de schimb valutar (cu 2.6 la sută).

În anul 2014, dolarul SUA și-a menținut poziția dominantă în rulajul total al tranzacțiilor valutare pe piața valutară prin virament. În structura rulajului pieței valutare în numerar, euro a deținut ponderea majoritară (Tabelul A.11).

Comparativ cu anul 2013, cumpărările de valută străină efectuate de către băncile licențiate pe piața valutară internă în 2014 s-au majorat semnificativ, cu 5168.4 milioane dolari SUA sau cu 47.5 la sută (Tabelul A.12). Această majorare s-a datorat în principal creșterii cumpărărilor de valută străină efectuate de la băncile rezidente - cu 3161.9 milioane dolari SUA (cu 73.3 la sută) și de la BNM - cu 1452.6 milioane dolari SUA (de 6.8 ori), preponderent ca urmare a tranzacțiilor de tip swap de cumpărare. De asemenea, au crescut cumpărările de valută străină de la persoanele juridice - cu 1113.0 milioane dolari SUA (cu 47.2 la sută), în timp ce cumpărările de la persoanele fizice s-au redus cu 604.1 milioane dolari SUA (cu 17.4 la sută).

Astfel, în anul 2014 cumpărările de valută străină de către băncile licențiate pe piața valutară internă au fost efectuate preponderent de la băncile rezidente (46.6 la sută), persoanele juridice (21.6 la sută), persoanele fizice (17.9 la sută) și BNM (10.6 la sută).

Comparativ cu anul 2013, vânzările de valută străină efectuate de către băncile licențiate din Republica Moldova pe piața valutară

¹⁵Suma nu include cumpărările/vânzările contra MDL efectuate între BNM și Ministerul Finanțelor.

internă în anul 2014 au crescut cu 4928.7 milioane dolari SUA sau cu 45.4 la sută (Tabelul A.13). Această majorare a fost condiționată, în special, de majorarea vânzărilor către băncile rezidente – cu 3148.5 milioane dolari SUA (cu 72.8 la sută) și către BNM – cu 445.3 milioane dolari SUA (cu 80.4 la sută), fiind determinată în principal de tranzacțiile de tip swap de vânzare. De asemenea, au crescut vânzările de valută străină către persoanele juridice – cu 1060.8 milioane dolari SUA (cu 21.1 la sută) și către persoanele fizice – cu 289.9 milioane dolari SUA (cu 53.2 la sută).

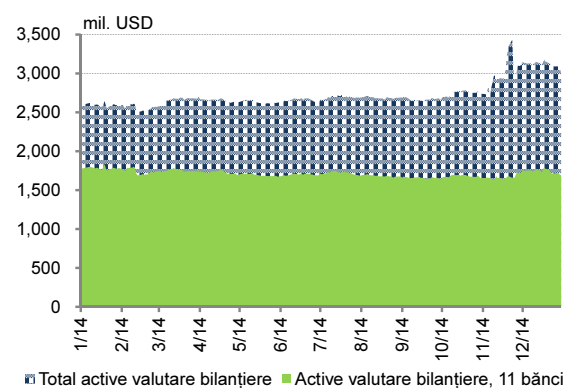
Vânzarea valutei de către băncile licențiate pe piața valutară internă în anul 2014 s-a efectuat preponderent în favoarea băncilor rezidente (47.4 la sută), persoanelor juridice (38.6 la sută), BNM (6.3 la sută) și persoanelor fizice (5.3 la sută).

Deficitul de valută străină pe piața valutară internă, în partea ce ține de operațiunile de schimb valutar efectuate de băncile licențiate, a constituit 2695.4 milioane dolari SUA, fiind acoperit în proporție de 75.4 la sută de cumpărările nete de la persoanele fizice (2031.0 milioane dolari SUA). Partea neacoperită de către oferta netă a persoanelor fizice a fost satisfăcută de vânzările nete efectuate de Banca Națională a Moldovei (702.7 milioane dolari SUA) (Tabelul A.14).

Dinamica activelor și obligațiilor în valută străină ale băncilor

La data de 31 decembrie 2014, **soldul activelor valutare bilanțiere**¹⁶ ale băncilor licențiate (credite acordate, disponibilități, rezerve obligatorii, alte active în valută străină și active atașate la cursul valutei străine) s-a majorat în comparație cu 31 decembrie 2013 cu 15.2 la sută (de la 2610.2 milioane dolari SUA până la 3008.1 milioane dolari SUA). În același timp, **soldul activelor valutare bilanțiere, excluzând cele 3 bănci aflate sub administrare specială**, s-a redus cu 5.2 la sută¹⁷ (de la 1784.2 milioane dolari SUA până la 1690.7 milioane dolari SUA). La finele anului 2014, în structura activelor valutare bilanțiere, **soldul creditelor acordate în valută străină** a înregistrat o pondere de 34.0 la sută, în scădere cu 21.9 puncte procentuale față de 31 decembrie 2013. Acest indicator a variat pe parcursul anului 2014 între 32.8 la sută și 51.9 la sută. **Soldul creditelor acordate în valută străină, excluzând cele 3 bănci sub administrare specială**, a

Graficul 3.38: Evoluția activelor valutare bilanțiere ale băncilor licențiate (milioane dolari SUA)

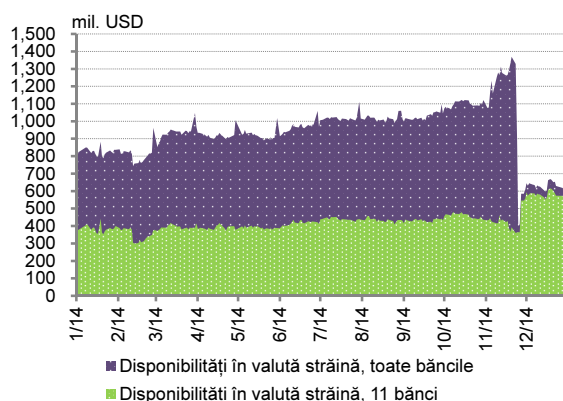

Sursa: BNM

¹⁶Excluzând poziția de reglare la activele în valută străină.

¹⁷Recalculate la cursul constant din 31 decembrie 2014, soldul activelor valutare bilanțiere a consemnat o evoluție opusă, majorându-se cu 33.6 milioane dolari SUA.

Graficul 3.39: Dinamica disponibilităților în valută străină (echivalentul în milioane dolari SUA)

Sursa: BNM

înregistrat la finele anului 2014 o pondere de 52.1 la sută în totalul activelor valutare bilanțiere - în scădere cu 10.3 puncte procentuale față de sfârșitul anului 2013.

Comparativ cu 31 decembrie 2013, *soldul creditelor acordate în valută străină* înregistrat de toate băncile locale s-a diminuat cu echivalentul a 286.6 milioane dolari SUA (de la 1308.9 milioane dolari SUA până la 1022.3 milioane dolari SUA) sau cu 21.9 la sută (Tabelul A.15).

Potrivit datelor din 31 decembrie 2014, în structura valutară a soldului creditelor acordate de toate băncile locale au prevalat creditele acordate în euro (60.7 la sută), urmate de cele în dolari SUA (39.0 la sută). În valori absolute, soldul creditelor în euro s-a redus cu echivalentul a 148.8 milioane dolari SUA¹⁸ (de la 769.8 milioane dolari SUA la 621.0 milioane dolari SUA) sau cu 19.3 la sută. În același timp, soldul creditelor acordate în dolari SUA s-a redus cu 135.9 milioane dolari SUA (de la 534.6 milioane dolari SUA până la 398.7 milioane dolari SUA) sau cu 25.4 la sută.

La finele anului 2014, ponderea *disponibilităților în valută străină* a constituit 20.2 la sută în totalul activelor valutare bilanțiere ale băncilor licențiate. Acest indicator a variat pe parcursul anului de la nivelul minim de 13.4 la sută până la nivelul maxim de 44.3 la sută. În ce privește *disponibilitățile în valută străină, excluzând cele 3 bănci sub administrare specială*, soldul acestora a înregistrat la finele anului 2014 o pondere de 33.2 la sută în totalul activelor valutare bilanțiere, în creștere cu 11.1 puncte procentuale față de 31 decembrie 2013.

La sfârșitul anului 2014, soldul *disponibilităților în valută străină* înregistrat de toate băncile locale, comparativ cu 31 decembrie 2013, s-a diminuat cu echivalentul a 374.1 milioane dolari SUA (de la 980.9 milioane dolari SUA până la 606.8 milioane dolari SUA) sau cu 38.1 la sută.

Soldul disponibilităților în valută străină ale băncilor licențiate înregistrat la finele anului 2014, a avut următoarea structură: conturi "Nostro" deschise în străinătate - 69.3 la sută, numerar în valută străină - 17.3 la sută, plasări în străinătate ale băncilor licențiate - 7.9 la sută, mijloace plasate overnight - 5.3 la sută și valori mobiliare în valută străină - 0.2 la sută (Tabelul A.17).

La 31 decembrie 2014, soldul disponibilităților în valută străină a înregistrat următoarea structură valutară: euro - 57.1 la sută,

¹⁸Dintre care 89.3 milioane dolari SUA se datorează diferențelor de curs valutar, ca urmare a deprecierei euro față de dolarul SUA.

dolarul SUA – 39.8 la sută, rubla rusească – 2.2 la sută și alte valute – 0.9 la sută (Tabelul A.18).

Astfel, ponderea disponibilităților în euro a crescut cu 23.5 puncte procentuale în detrimentul ponderii disponibilităților în dolari SUA, care s-a redus cu 22.7 puncte procentuale. Modificarea structurii valutare a disponibilităților în valută străină s-a produs, în principal, pe fondul retragerilor efectuate de băncile din străinătate de mijloace plasate la termen în dolari SUA, preponderent în cadrul celor 3 bănci aflate sub administrare specială.

La 31 decembrie 2014, soldul *rezervelor obligatorii în valută străină* a crescut cu 8.6 la sută, de la 206.4 milioane dolari SUA până la 224.2 milioane dolari SUA. Rezervele obligatorii au constituit 7.4 la sută din totalul activelor valutare bilanțiere ale băncilor licențiate și pe parcursul perioadei de referință au variat între 6.4 la sută și 8.6 la sută.

Soldul altor active, la finele anului 2014, s-a majorat cu echivalentul a 1063.7 milioane dolari SUA, până la 1083.3 milioane dolari SUA¹⁹ comparativ cu 31 decembrie 2013. În același timp, soldul altor active, excluzând băncile aflate sub administrare specială, la sfârșitul anului 2014, s-a cifrat la 2.1 milioane dolari SUA, reducându-se cu doar 12.7 milioane dolari SUA.

Soldul activelor atașate la cursul valutei străine la data de 31 decembrie 2014 a constituit echivalentul a 71.5 milioane dolari SUA, înregistrând o scădere de 22.9 milioane dolari SUA sau cu 24.3 la sută, preponderent în urma scăderii creditelor acordate atașate la cursul valutei străine comparativ cu 31 decembrie 2013. Soldul minim al creditelor acordate atașate pe parcursul anului 2014 a fost de 73.9 milioane dolari SUA, iar cel maxim - de 96.8 milioane dolari SUA.

Soldul obligațiunilor valutare bilanțiere ale băncilor licențiate în perioada de referință a înregistrat o majorare în mărimea echivalentului a 168.7 milioane dolari SUA²⁰ (de la 2530.8 milioane dolari SUA la data de 31 decembrie 2013 până la 2699.5 milioane dolari SUA la data de 31 decembrie 2014) sau cu 6.7 la sută. Totodată, *soldul obligațiunilor valutare bilanțiere, excluzând*

¹⁹Din contul operațiunilor celor 3 bănci aflate sub administrare specială (Banca de Economii S.A., B.C. "BANCA SOCIALĂ" S.A. și B.C. „UNIBANK” S.A.).

²⁰Preponderent, ca urmare a atragerii depozitelor la termen de pe piața interbancară locală și creșterii soldurilor conturilor curente și de depozit ale persoanelor fizice și juridice rezidente. Recalculat la cursul constant din 31 decembrie 2014, soldul obligațiunilor valutare bilanțiere a sporit cu 329.0 milioane dolari SUA.

cele 3 bănci sub administrare specială, s-a redus cu echivalentul a 86.7 milioane dolari SUA²¹ sau cu 4.9 la sută (Tabelul A.19).

La 31 decembrie 2014, *soldului depozitelor la termen în valută străină ale clienților, cu excepția băncilor* i-a revenit ponderea majoritară în totalul obligațiunilor valutare bilanțiere (38.1 la sută). În acest context, soldul acestor depozite s-a majorat comparativ cu finele anului 2013 cu echivalentul a 55.6 milioane dolari SUA²² sau cu 5.7 la sută, prioritar datorită majorării soldului depozitelor persoanelor fizice rezidente. În același timp, nerezidenții, atât persoanele juridice, cât și persoanele fizice au plasat cu 35.6 la sută mai multe mijloace valutare la termen (71.3 milioane dolari SUA la data de 31 decembrie 2014 în comparație cu 52.6 milioane dolari SUA la 31 decembrie 2013). Pe parcursul anului 2014, ponderea depozitelor la termen ale nerezidenților în totalul depozitelor la termen ale clienților a variat între 4.1 la sută și 9.1 la sută.

Soldul conturilor curente în valută străină ale clienților la data de 31 decembrie 2014 s-a cifrat la 428.6 milioane dolari SUA, majorându-se cu 14.6 la sută față de finele anului 2013. Această creștere a fost condiționată, preponderent, de sporirea mijloacelor în conturile curente ale persoanelor juridice rezidente. Către finele anului 2014, *soldul conturilor curente în valută străină ale clienților* a înregistrat o pondere de 15.9 la sută în totalul obligațiunilor valutare bilanțiere (ce a variat între nivelul minim de 11.7 la sută și nivelul maxim de 17.2 la sută pe parcursul perioadei de referință). Totodată, *soldului conturilor curente în valută străină ale nerezidenților* i-a revenit o cotă de 23.6 la sută în totalul conturilor curente în valută străină ale clienților băncilor licențiate, comparativ cu 27.0 la sută la finele anului 2013.

La sfârșitul perioadei de referință, *depozitele la vedere în valută străină ale clienților* au constituit 7.1 la sută în totalul obligațiunilor valutare bilanțiere, iar soldul acestora a rămas practic neschimbat (192.4 milioane dolari SUA la 31 decembrie 2014 comparativ cu 186.4 milioane dolari SUA la 31 decembrie 2013). Pe parcursul anului 2014, ponderea depozitelor la vedere ale nerezidenților (în principal persoane fizice) în totalul depozitelor la vedere ale clienților a variat între 1.4 și 2.6 la sută, al căror sold a constituit la finele anului 4.9 milioane dolari SUA.

Obligațiunile de bază de bilanț în valută străină ale băncilor licențiate (depozitele la termen, depozitele diverse și conturile

²¹Recalculat la cursul constant din 31 decembrie 2014, soldul obligațiunilor valutare bilanțiere, excluzând cele 3 bănci sub administrare specială a consemnat o evoluție opusă, majorându-se cu 31.9 milioane dolari SUA.

²²La curs constant majorarea depozitelor la termen este de 133.7 milioane dolari SUA.

curente ale clienților, cu excepția celor deschise de alte bănci) s-au majorat cu echivalentul a 116.1 milioane dolari SUA (de la 1533.7 milioane dolari SUA la 31 decembrie 2013 până la 1649.8 milioane dolari SUA la 31 decembrie 2014) sau cu 7.6 la sută, ca urmare a creșterii mijloacelor atrase de la persoanele fizice rezidente (cu 75.6 milioane dolari SUA), precum și de la persoanele juridice rezidente (cu 54.2 milioane dolari SUA). Totodată, nerezidenților le-a revenit o cotă de 10.8 la sută în totalul soldului obligațiunilor de bază de bilanț în valută străină, cu 0.6 puncte procentuale mai mult față de finele anului 2013.

Ponderea soldului depozitelor în euro în totalul depozitelor în valută străină ale clienților a constituit la sfârșitul perioadei de referință 66.0 la sută, majorându-se față de 31 decembrie 2013 cu 3.0 puncte procentuale (Tabelul A.20). Pe parcursul perioadei de referință, ponderea minimă s-a cifrat la 61.2 la sută, iar cea maximă la 68.4 la sută. Soldul depozitelor în euro ale clienților la 31 decembrie 2014 a constituit echivalentul a 1088.9 milioane dolari SUA, majorându-se cu echivalentul a 122.0²³ milioane dolari SUA, sau cu 12.6 la sută comparativ cu 31 decembrie 2013.

La 31 decembrie 2014, ponderea soldului depozitelor clienților în dolari SUA a scăzut cu 2.5 puncte procentuale în comparație cu sfârșitul anului 2013 (de la 36.0 la sută până la 33.5 la sută). Pe parcursul anului 2013, ponderea maximă a acestor depozite a fost de 37.8 la sută, iar cea minimă de 30.6 la sută. Soldul depozitelor în dolari SUA la finele perioadei de referință a constituit 553.2 milioane dolari SUA, înregistrând o majorare neînsemnată de 1.3 milioane dolari SUA, sau cu 0.2 la sută comparativ cu 31 decembrie 2013.

Depozitele în ruble rusești și în alte valute constituie o pondere nesemnificativă în totalul depozitelor în valută străină ale clienților deținute de sistemul bancar. La sfârșitul perioadei de referință, soldul depozitelor în ruble rusești a constituit echivalentul a 4.5 milioane dolari SUA, în mare parte fiind atrase de la persoanele juridice rezidente. Ponderea soldului depozitelor în ruble rusești în totalul depozitelor clienților s-a micșorat până la 0.3 la sută, comparativ cu 0.8 la sută la finele anului 2013.

La 31 decembrie 2014, ponderea soldului creditelor primite în valută străină în totalul obligațiunilor valutare bilanțiere ale băncilor licențiate a constituit 11.3 la sută, micșorându-se în valori absolute cu echivalentul a 167.7 milioane dolari SUA (de la

²³În același timp, recalculat la cursul constant din 31 decembrie 2014, soldul depozitelor în euro s-a majorat în proporții mai mari - cu 234.2 milioane dolari SUA.

472.4 milioane dolari SUA până la 304.7 milioane dolari SUA), sau cu 35.5 la sută față de sfârșitul anului 2014.

Soldul depozitelor la termen în valută străină ale băncilor din străinătate la 31 decembrie 2014 s-a redus în comparație cu finele anului 2013 cu echivalentul a 168.3 milioane dolari SUA (de la 196.3 milioane dolari SUA până la 28.0 milioane dolari SUA) sau cu 85.7 la sută.

Soldul activelor și obligațiunilor condiționale în valută străină ale băncilor licențiate la sfârșitul anului 2014 a înregistrat o diminuare față de 31 decembrie 2013, micșorându-se cu 28.3 la sută și 31.0 la sută, respectiv (Tabelul A.21). La sfârșitul anului 2014, obligațiunile condiționale în valută străină au depășit activele condiționale în valută străină cu 23.4 milioane dolari SUA, sau cu 4.0 la sută din capitalul normativ total. Această evoluție s-a datorat sporirii vânzărilor la termen a valutei străine, operațiuni derulate în cadrul tranzacțiilor de tip swap și forward.

Comparativ cu 31 decembrie 2013, poziția valutară deschisă²⁴ (lungă) la toate valutele înregistrată pe sistemul bancar s-a majorat de 7.3 ori (de la 42.4 milioane dolari SUA până la 308.3 milioane dolari SUA)²⁵ până la finele anului 2014.

Totodată, *excluzând cele 3 bănci aflate sub administrare specială*, poziția valutară deschisă (lungă) la toate valutele s-a redus cu 83.6 la sută (de la 29.0 milioane dolari SUA până la 4.8 milioane dolari SUA) și s-a cifrat la 1.0 la sută în capitalul normativ total.

Gestionarea rezervelor valutare

În conformitate cu art. 5, 16 și 53 din Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei, BNM păstrează și gestionează rezervele valutare ale statului, efectuează operațiuni valutare folosind rezervele valutare și le menține la un nivel adecvat pentru realizarea politicii monetare și valutare ale statului. Rolul rezervelor valutare este de a asigura credibilitatea și stabilitatea financiară a țării, de a onora plățile aferente obligațiunilor externe ale statului și de a face față unor șocuri exogene imprevizibile.

În procesul de gestionare a rezervelor valutare, BNM asigură un grad înalt de siguranță și un nivel necesar de lichiditate a investițiilor. Politica investițională a BNM este prudentă, urmărind optimizarea profitabilității, cu condiția asigurării lichidității și siguranței investițiilor. Un element esențial al procesului de

²⁴Incluzând activele și obligațiunile atașate la cursul valutei străine.

²⁵Majorarea, fiind cauzată de situația de la Banca de Economii S.A., B.C. "BANCA SOCIALĂ" S.A. și B.C. „UNIBANK” S.A.

gestionare a rezervelor valutare îl constituie managementul riscului investițional, care se realizează prin impunerea unor constrângeri și limite aferente investițiilor.

În tabelul A.22 sunt prezentate principalele riscuri aferente gestionării rezervelor valutare și metodele aplicate pentru diminuarea lor.

Începând cu luna iulie 2013, în colaborare cu Banca Mondială se implementează Alocarea Strategică a Activelor (ASA). Alocarea strategică a activelor implică o viziune de gestionare a activelor pe termen lung, orientată spre atingerea nivelului optim de rentabilitate și risc. În contextul ASA, rezervele internaționale sunt divizate în trei tranșe în funcție de obiectivele și reglementările sale specifice, această abordare asigurând realizarea mai eficientă a obiectivului stabilit.

Tranșa curentă reprezintă o parte din rezervele internaționale care se utilizează pentru acoperirea necesităților de mijloace bănești pentru efectuarea intervențiilor de vânzare a valutei străine pe piața valutară internă, plăților aferente datoriei externe a BNM și a Guvernului Republicii Moldova și a altor plăți în valută străină pe parcursul unei luni.

Tranșa de lichiditate asigură acoperirea valorii medii a cel puțin 3 luni de import de mărfuri și servicii (calculată în baza datelor istorice pentru ultimii 4 ani și în baza prognozei importurilor pentru anul viitor), precum și a plăților aferente datoriei externe a BNM și a Guvernului Republicii Moldova și a altor plăți în valută străină pe parcursul unui an.

Tranșa de investiții reprezintă totalitatea rezervelor internaționale cu excepția activelor ce fac parte din tranșa curentă și tranșa de lichiditate. Tranșa de investiții permite investirea în instrumente cu termen mai lung și optimizarea profitului. Portofoliul valorilor mobiliare păstrate până la scadență și investițiile în aur fac parte din tranșa de investiții. Tranșele sunt compuse din portofolii în diferite valute, pentru fiecare portofoliu a fost selectat un benchmark - indice de piață, recunoscut și utilizat pe plan mondial la evaluarea comparativă a performanței și a riscurilor aferente portofoliilor de investiții.

Alocarea strategică a activelor este un proces complex și durabil. În momentul trecerii la ASA nu toate activele din rezervele valutare ale BNM puteau fi redistribuite conform cerințelor noi și pentru astfel de active a fost creată tranșa de tranziție. Valorile mobiliare din această tranșă sunt reinvestite conform benchmark-urilor noi la scadența acestora.

Economia mondială în anul 2014 a fost puternic influențată de riscurile geopolitice persistente în Orientul Mijlociu, urmare a scăderii bruște a prețului petrolului, precum și de tensiunile dintre Rusia și Ucraina. Totodată, economia Statelor Unite ale Americii a fost influențată de tranziția de la un set de politici economice caracterizate prin relaxare monetară și constrângere fiscal-bugetară la un set de politici economice caracterizate prin normalizarea graduală a politicii monetare, a politicii fiscal-bugetare și a politicii de venituri.

Procesul de normalizare a politicii monetare, demarat în cadrul ședinței Comitetului Federal de Operațiuni de Piață Deschisă din decembrie 2013, a început prin reducerea treptată a procurărilor de active până în luna octombrie 2014, când acesta a decis să încheie programul de achiziționare de active. Ca rezultat, s-a constatat o creștere a indicatorilor economici într-un ritm moderat și a fost înregistrată o îmbunătățire substanțială a perspectivelor privind piața forței de muncă de la începutul programului de achiziții de active. Rata șomajului a înregistrat o scădere de la 7.0 la sută în trimestrul IV, 2013 până la 5.7 la sută în trimestrul IV, 2014, totodată, rata inflației a fost mai mică decât nivelul țintă pe termen lung de 2.0 la sută.

Rezultatele economice satisfăcătoare ale Statelor Unite de la sfârșitul anului 2014 au condiționat majorarea randamentelor titlurilor Trezoreriei SUA, în pofida influențelor negative ale mediului extern.

În zona euro activitatea economică, pe parcursul anului 2014, a înregistrat un ritm lent de creștere influențată de riscurile geopolitice ridicate și de impactul negativ al evoluției recente a prețurilor la produsele energetice, precum și de nivelul mai scăzut al cererii globale pentru produsele europene. Astfel, în zona euro a fost înregistrată o creștere ușoară a PIB, de la 0.83 la sută în trimestrul IV al anului 2013 până la 1.24 la sută în trimestrul IV al anului 2014, totodată, rata inflației a scăzut de la 1.03 la sută până la 0.37 la sută pentru aceleași perioade, fiind mai scăzute decât nivelul țintă pe termen lung de 2.0 la sută.

Pe parcursul anului 2014, Banca Centrală Europeană, în contextul mandatului său de menținere a stabilității prețurilor, a decis implementarea unui ansamblu de măsuri pentru susținerea politicii monetar-creditoare și stimularea creditării economiei reale. Astfel, la ședințele de politică monetară din lunile iunie și septembrie 2014, s-a decis reducerea ratei dobânzii de referință cu 10 puncte de bază. Rata la depozitele overnight a fost redusă, de asemenea, cu 10 puncte de bază, până la -0.10 la sută în luna iunie și până la -0.20 la sută în luna septembrie 2014. Totodată,

În vederea susținerii acordării împrumuturilor bancare populației și societăților nefinanciare, cu excepția creditelor acordate populației pentru procurarea locuințelor, s-a decis asupra unei serii de operațiuni de refinanțare pe termen lung (TLTROs-targeted longer-term refinancing operations) și asupra unui program de achiziționare de obligațiuni garantate (CBPP3) și de procurare a titlurilor de valoare garantate cu active (ABSs), al căror scop a fost de a îmbunătăți mecanismul de transmisie al politicii monetare prin creditare în economia reală și de a promova politicile monetare stimulative. În consecință, în a doua jumătate a anului 2014, randamentele titlurilor europene au continuat să scadă.

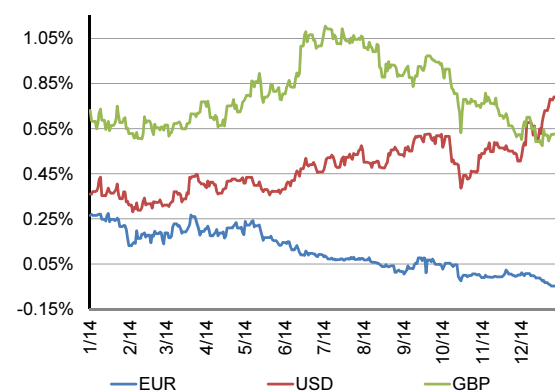
Trendul evoluției economiei mondiale se regăsește și în evoluția ratelor profitabilității (Graficul 3.40). Totodată, ratele de bază stabilite de către autoritățile monetare (Graficul 3.41) s-au menținut la același nivel pe parcursul anului 2014, cu excepția ratei de bază pentru euro, care a fost diminuată la 5 iunie 2014 de la 0.25 la sută la 0.15 la sută și la 4 septembrie 2014 de la 0.15 la sută la 0.05 la sută.

Activele oficiale de rezervă s-au micșorat la 31 decembrie 2014 față de 31 decembrie 2013 cu 23.54 la sută sau cu circa 664.00 milioane dolari SUA (de la 2820.63 până la 2156.63 milioane dolari SUA). Printre principalii factori, care au influențat diminuarea activelor oficiale de rezervă sunt: intervențiile pe piața valutară interbancară sub formă de vânzări de valută, precum și deprecierea principalelor valute componente ale rezervelor valutare.

În cadrul gestionării rezervelor valutare, BNM investește în instrumente sigure, utilizate și de alte bănci centrale: plasamente pe conturi corespondente (de regulă la alte bănci centrale), plasamente la termen în valută străină și valori mobiliare, care se clasifică în valori mobiliare supranaționale (emise de instituții supranaționale), guvernamentale (emise de guvernul SUA, guvernele țărilor membre ale Uniunii Europene, alți emitenți guvernamentali cu rating înalt) și nonguvernamentale (emise de agenții cu rating înalt).

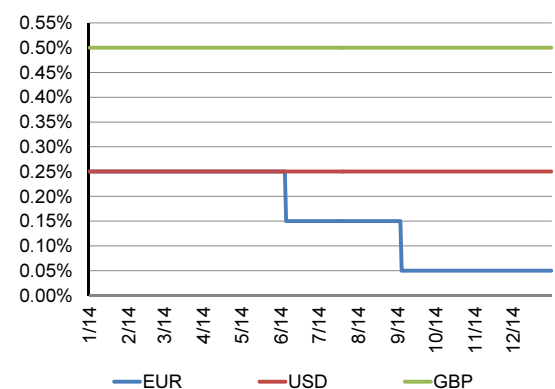
O parte din rezervele valutare sunt gestionate extern de către Banca Mondială. Conform Acordului de consultanță și management investițional, din 8 decembrie 2010, dintre Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) și Banca Națională a Moldovei, BIRD a devenit consultantul și mandatarul BNM pentru administrarea unei părți a activelor externe, limitate la 20 la sută din activele oficiale de rezervă (de facto la 31 decembrie 2014 ponderea activelor gestionate extern constituia

Graficul 3.40: Ratele profitabilității pentru valorile mobiliare guvernamentale cu scadența de 2 ani (%)

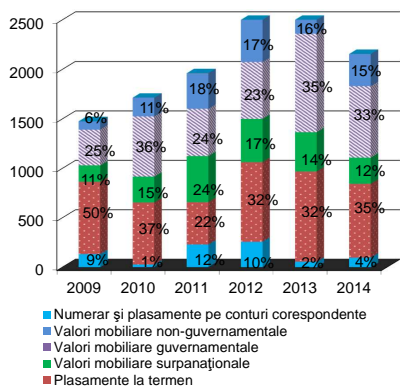
Sursa: BNM

Graficul 3.41: Ratele de bază în SUA, UE și Marea Britanie (%)

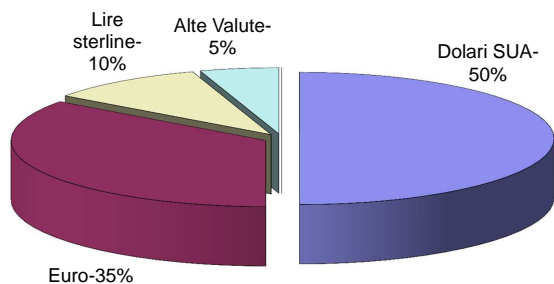
Sursa: BNM

Graficul 3.42: Structura rezervelor valutare la finele anilor 2009 - 2014 (milioane dolari SUA)

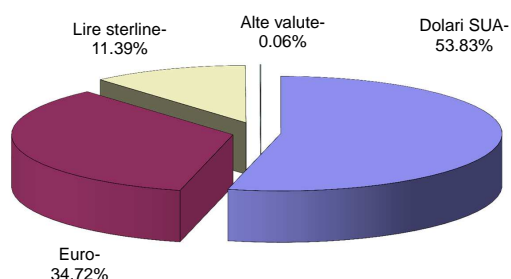
Sursa: BNM

Graficul 3.43: Compoziția valutară normativă

Sursa: BNM

Graficul 3.44: Compoziția rezervelor valutare la situația din 31.12.2014

Sursa: BNM

9.53 la sută din activele oficiale de rezervă). Luând în considerație importanța și eficiență colaborării cu Banca Mondială în domeniul gestionării rezervelor valutare, la 24 ianuarie 2014 acest Acord a fost prelungit pe o perioadă de doi ani.

Portofoliul valorilor mobiliare păstrate până la scadență a fost suplinit și pe parcursul anului 2014 cu valori mobiliare noi. Valoarea acestui portofoliu la sfârșitul anului 2014 a constituit 510 milioane dolari SUA sau 23.65 la sută din activele oficiale de rezervă.

În conformitate cu Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 286 din 23 decembrie 2014, cu intrare în vigoare la data de 1 ianuarie 2015, limita maximă a portofoliului valorilor mobiliare păstrate până la scadență a fost majorată de la 20 la sută la 30 la sută din activele oficiale de rezervă. Totodată, suplinirea portofoliului valorilor mobiliare păstrate până la scadență va fi posibilă numai în cazul, în care ponderea acestuia va reprezenta mai puțin de 20 la sută din activele oficiale de rezervă și nivelul activelor oficiale de rezervă vor acoperi 4 luni de import.

Evoluția rezervelor valutare, divizate pe instrumente investiționale, pe parcursul anilor 2009 – 2014, este reflectată în graficul nr. 3.42. De menționat tendința de diminuare a plasamentelor la termen, care au scăzut de la 49.65 la sută la finele anului 2009 până la 34.71 la sută la sfârșitul anului 2014. Investițiile în valori mobiliare au urmat un trend pozitiv, ponderea acestora modificându-se de la 41.44 la sută în anul 2009 la 60.88 la sută în anul 2014.

Rentabilitatea investițiilor depinde de conjunctura pieței, de fluctuațiile ratelor de schimb și ale prețurilor instrumentelor investiționale. Evoluția mediului economic mondial și perspectivele de dezvoltare a piețelor financiare au influențat deciziile investiționale și compoziția valutară a rezervelor. În graficul nr. 3.44 este reflectată ponderea valutară în care sunt denuminate rezervele valutare la sfârșitul anului 2014. Cea mai semnificativă cotă o deține dolarul SUA - 53.83 la sută, urmat de euro cu 34.72 la sută. De menționat că, de facto, compoziția valutară a rezervelor poate devia în limita de +/- 10 la sută de la compoziția valutară normativă (Graficul 3.43).

În pofida conjuncturii nefavorabile a mediului economic global și a evoluției negative a ratelor profitabilității instrumentelor investiționale, deciziile luate în cadrul gestionării rezervelor valutare au dus la obținerea unei rate medii a profitabilității pentru anul 2014 de 1.11 la sută sau 29.99 milioane dolari SUA.

3.5 Activitatea Băncii Naționale a Moldovei în calitate de agent fiscal al statului

Datoria Guvernului față de Banca Națională a Moldovei

Pe parcursul anului 2014, Banca Națională a efectuat reemisiuni ale valorilor mobiliare de stat (VMS) din portofoliul propriu ajunse la scadență, care, în conformitate cu prevederile Acordului cu privire la soldul datoriei statului contractate anterior de la Banca Națională a Moldovei pe anul 2014, încheiat între Ministerul Finanțelor și Banca Națională la 18 decembrie 2013, la situația din 31 decembrie 2014 au totalizat 2063.4 milioane lei (la prețul de cumpărare), rămânând la nivelul anului 2013.

Valorile mobiliare de stat au avut de regulă scadența de 91 zile, obținute în portofoliul BNM la rate medii ale dobânzilor la VMS cu aceeași scadență vândute la licitațiile recente de plasare a valorilor mobiliare de stat pe piața primară, cuprinse în intervalul de 3.52-6.00 la sută anual.

Rata medie ponderată a dobânzii la VMS deținute în portofoliu la 31 decembrie 2014 a constituit 4.57 la sută anual față de 5.45 la sută anual în 2013, iar scadența medie a valorilor mobiliare de stat din portofoliu în ultima zi a perioadei gestionare a alcătuit 42 zile.

Valoarea de piață a valorilor mobiliare de stat deținute în portofoliul BNM la situația din 31 decembrie 2014 s-a cifrat la 2075.1 milioane lei.

Depozitele statului plasate la Banca Națională a Moldovei

În baza Acordului dintre Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor din 5 decembrie 2007, obiectul căruia îl constituie prestarea serviciilor Ministerului Finanțelor de către BNM, precum și a prevederilor Regulamentului cu privire la acceptarea depozitelor de la Ministerul Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr.358 din 28 decembrie 2006, Ministerul Finanțelor în anul 2014 a plasat la Banca Națională depozite la termen în lei moldovenești pe termen de la 14 zile până la 11 luni, în volum total de 370.5 milioane lei.

Comparativ cu anul 2013, suma depozitelor plasate la Banca Națională s-a micșorat cu 426.5 milioane lei.

Depozitele au fost plasate la rata de bază a Băncii Naționale, variabilă pe durata contractului de depozit, de la 3.5 la sută anual în luna ianuarie 2014 pînă la 4.5 la sută anual în luna decembrie 2014.

La situația din 31 decembrie 2014, soldul depozitelor la termen ale Ministerului Finanțelor a fost nul.

3.6 Supravegherea și reglementarea activității băncilor

Informație generală

La 31 decembrie 2014, în Republica Moldova funcționau 14 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei, inclusiv 4 sucursale ale băncilor și grupurilor financiare străine. Numărul total de subdiviziuni ale băncilor a constituit 1338, dintre care 348 filiale și 990 agenții.

Pe parcursul anului 2014 au fost deschise: 12 filiale, 69 agenții și au fost închise: 8 filiale, 20 agenții și 2 puncte de schimb valutar.

În sectorul bancar la situația din 31 decembrie 2014 activau 10218 persoane. În medie, fiecărui angajat din sectorul bancar i-au revenit în gestiune active în valoare de 9.6 milioane lei, în creștere cu 2.6 milioane lei (37.1 la sută) comparativ cu finele anului 2013.

Având în vedere situația financiară precară creată la Banca de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. și B.C. “UNIBANK” S.A., precum și faptul că aceste bănci nu respectau indicatorii prudențiali stabiliți prin actele normative ale BNM: cu privire la suficiența capitalului ponderat la risc; coeficientului lichidității curente; quantumul capitalului de gradul I, precum și faptul că băncile vizate împiedicau sistematic exercitarea atribuției de supraveghere bancară prin neprezentarea la BNM a informațiilor solicitate, Banca Națională a Moldovei în temeiul Legii instituțiilor financiare nr.550-XIII din 21 iulie 1995, prin Hotărârile Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.248 din 27 noiembrie 2014, nr.253 din 30 noiembrie 2014 și nr.296 din 30 decembrie 2014 a instituit regimul de administrare specială asupra Băncii de Economii S.A., BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. și B.C. “UNIBANK” S.A.

Situația financiară a băncilor cu regim de administrare specială

Situația financiară a Băncii de Economii S.A. la 31 decembrie 2014

La situația din 31 decembrie 2014, **activele** băncii au totalizat 13931.6 milioane lei, ceea ce reprezintă 14.3 la sută din totalul activelor sectorului bancar. În structura acestora, cele mai semnificative ponderi le-au avut: „numerar și echivalente de numerar” – 87.06 la sută, care au constituit 12128.7 milioane lei și „împrumuturi și creanțe” – 8.63 la sută, care au constituit 1202.8 milioane lei.

La aceeași dată, ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor a constituit 72.6 la sută (media pe sector – 11.7 la sută). Totodată, ponderea creditelor neperformante nete în CNT constituia 19.6 la sută (media pe sector – 14.2 la sută).

Total datoriile la situația din 31 decembrie 2014, au totalizat 13140.7 milioane lei. În structura acestora, ponderea cea mai mare le-a revenit datoriilor financiare evaluate la costul amortizat – 98.9 la sută sau 12996.3 milioane lei. De menționat că depozitele au însumat 7291.3 milioane lei, dintre care depozitele persoanelor fizice - 3915.9 milioane lei (sau 11.3 la sută din totalul depozitelor persoanelor fizice pe sectorul bancar) și depozitele persoanelor juridice - 1801.2 milioane lei (sau 10.5 la sută din totalul depozitelor persoanelor juridice pe sectorul bancar).

Coeficientul lichidității pe termen lung (**principiul I**), la situația din 31 decembrie 2014, a înregistrat valoarea de 0.3 (limita maximă stabilită ≤ 1), fiind inferior mediei pe sectorul bancar (1.5 la sută).

Coeficientul lichidității curente (**principiul II**) a consemnat, la situația din 31 decembrie 2014, valoarea de minus 1.7 la sută, fiind sub limita minimă admisibilă de 20 la sută (media pe sectorul bancar – 21.6 la sută).

La situația din 31 decembrie 2014, banca a înregistrat pierderi aferente exercițiului în sumă de 244.5 milioane lei, dintre care 246.2 milioane lei în luna decembrie 2014.

La situația din 31 decembrie 2014, **capitalul de gradul I** al băncii a constituit 258.0 milioane lei (normativul – 200.0 milioane lei).

Coeficientul suficienței capitalului ponderat la risc a reprezentat 3.3 la sută, fiind sub limita minimă admisibilă de 16 la sută (media pe sectorul bancar – 13.2 la sută).

De menționat că, la situația din 31 decembrie 2014, Banca de Economii S.A. a înregistrat plasări reciproce cu BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. Astfel, mijloacele plasate la BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. au constituit 11244.7 milioane lei, ceea ce reprezintă 80.7 la sută din totalul activelor băncii (scadența mijloacelor plasate - 28 noiembrie 2014). Concomitent, banca a înregistrat de la BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. plasări de mijloace în sumă de 22.1 milioane lei (mijloacele sunt înregistrate în contul Loro).

Banca de Economii S.A. a contractat de la Banca Națională un credit de urgență în sumă de 5273.2 milioane lei. La situația din 31 decembrie 2014, suma nevalorificată a creditului contractat a constituit 473.2 milioane lei.

Situația financiară a BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. la 31 decembrie 2014

La situația din 31 decembrie 2014, **activele** băncii au totalizat 20115.9 milioane lei, ceea ce reprezintă 20.6 la sută din totalul activelor sectorului bancar. În structura acestora, cele mai semnificative ponderi le-au avut: „alte active” – 84.33 la sută care au constituit 16963.1 milioane lei, „împrumuturi și creanțe” – 10.02 la sută care au constituit 2016.2 milioane lei și „numerar și echivalente de numerar” – 4.74 la sută care au constituit 953.3 milioane lei.

La situația din 31 decembrie 2014, ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor a constituit 32.7 la sută (media pe sector – 11.7 la sută). Totodată, ponderea creditelor neperformante nete în CNT a reprezentat 52.4 la sută (media pe sector – 14.2 la sută).

Total datorile, la situația din 31 decembrie 2014, au totalizat 14094.5 milioane lei. În structura acestora, ponderea cea mai mare le-a revenit datoriiilor financiare evaluate la costul amortizat – 81.16 la sută sau 15741.2 milioane lei. De menționat că, depozitele au însumat 13903.2 milioane lei, dintre care mijloacele bănești datorate băncilor constituie 11853.8 milioane lei, depozitele persoanelor fizice – 1528.1 milioane lei (sau 4.4 la sută din totalul depozitelor persoanelor fizice pe sectorul bancar) și depozitele persoanelor juridice – 521.3 milioane lei (sau 3.0 la sută din totalul depozitelor persoanelor juridice pe sectorul bancar).

Coeficientul lichidității pe termen lung (**principiul I**), la situația din 31 decembrie 2014, a înregistrat valoarea de 19.4 (maximă stabilită ≤ 1), fiind inferior mediei pe sectorul bancar (1.5 la sută).

Coeficientul lichidității curente (*principiul II*) a constituit, la situația din 31 decembrie 2014, 5.8 la sută, fiind sub limita minimă admisibilă de 20 la sută (media pe sectorul bancar – 21.6 la sută).

La situația din 31 decembrie 2014, banca a înregistrat un profit aferent exercițiului în mărime de 11.4 milioane lei.

Capitalul de gradul I, la situația din 31 decembrie 2014, a constituit 479.5 milioane lei (normativul - 200.0 milioane lei).

Coeficientul suficienței capitalului ponderat la risc a reprezentat 2.6 la sută, fiind sub limita minimă admisibilă de 16 la sută (media pe sectorul bancar – 13.2 la sută).

De menționat că, la situația din 31 decembrie 2014, BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. a înregistrat plasări reciproce cu Banca de Economii S.A. Astfel, mijloacele plasate la banca respectivă au constituit 22.1 milioane lei. Concomitent, banca a atras de la Banca de Economii S.A. mijloace în sumă de 11244.7 milioane lei, inclusiv mijloacele înregistrate în contul Loro (scadența mijloacelor - 28 noiembrie 2014).

La situația din 31 decembrie 2014, creanța BC „BANCA SOCIALĂ” S.A., rezultată din cesiunea unor credite către un agent economic, rezident al Marii Britanie, constituia 18358.2 milioane lei.

BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. a contractat de la Banca Națională un credit de urgență în sumă de 2807.8 milioane lei. La situația din 31 decembrie 2014, suma nevalorificată a creditului contractat a constituit 1307.8 milioane lei.

Situația financiară a B.C. “UNIBANK” S.A. la 31 decembrie 2014

La situația din 31 decembrie 2014, **activele** B.C. “UNIBANK” S.A. au totalizat 3485.0 milioane lei, ceea ce reprezintă 3.6 la sută din totalul activelor sectorului bancar. În structura activelor băncii, cele mai semnificative ponderi le-au avut: „numerar și echivalente de numerar” – 67.0 la sută, care au constituit 2335.1 milioane lei și „împrumuturi și creanțe” – 29.5 la sută, care au constituit 1028.1 milioane lei.

La situația din 31 decembrie 2014, ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor a constituit 11.2 la sută (media pe sectorul bancar – 11.7 la sută). Totodată, ponderea creditelor neperformante nete în CNT constituia 14.9 la sută (media pe sector – 14.2 la sută).

Total datoriile la situația din 31 decembrie 2014 au totalizat 2995.9 milioane lei. În structura acestora, ponderea cea mai mare le-a revenit datoriilor financiare evaluate la costul amortizat – 98.9 la sută sau 2963.0 milioane lei. De menționat că, depozitele au însumat 2613.1 milioane lei, dintre care depozitele persoanelor fizice – 661.5 milioane lei (sau 1.9 la sută din totalul depozitelor persoanelor fizice pe sectorul bancar) și depozitele persoanelor juridice – 1701.0 milioane lei (sau 9.9 la sută din totalul depozitelor persoanelor juridice pe sectorul bancar).

Coeficientul lichidității pe termen lung (**principiul I**), la situația din 31 decembrie 2014, a înregistrat valoarea de 0.4 (maximă stabilită ≤ 1), fiind inferior mediei pe sectorul bancar (1.5 la sută).

Coeficientul lichidității curente (**principiul II**) a reprezentat, la situația din 31 decembrie 2014, 11.5 la sută, fiind sub limita minimă admisibilă de 20 la sută (media pe sectorul bancar – 21.6 la sută).

La situația din 31 decembrie 2014, banca a înregistrat un profit aferent exercițiului în mărime de 29.1 milioane lei.

Capitalul de gradul I, la situația din 31 decembrie 2014, a constituit 351.3 milioane lei (normativul - 200.0 milioane lei).

Coeficientul suficienței capitalului ponderat la risc constituia, la situația din 31 decembrie 2014, 18.4 la sută, fiind cu puțin peste limita minimă stabilită de 16 la sută (media pe sectorul bancar – 13.2 la sută).

La situația din 31 decembrie 2014, B.C. “UNIBANK” S.A. a înregistrat plasări de mijloace bănești, inclusiv la Banca de Economii S.A. în mărime de 1540.5 milioane lei (ceea ce reprezintă 44.2 la sută din totalul activelor băncii) și la BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. - 544.7 milioane lei (ceea ce reprezintă 15.6 la sută din totalul activelor băncii).

B.C. “UNIBANK” S.A. a contractat de la Banca Națională un credit de urgență în sumă de 1353.5 milioane lei. La situația din 31 decembrie 2014, suma nevalorificată a creditului contractat constituia 1203.5 milioane lei.

Activele băncilor

Activele totale au constituit 97584.4 milioane lei, majorându-se comparativ cu finele anului 2013 cu 21394.3 milioane lei (28.1

la sută). De asemenea, s-a majorat și ponderea acestora în PIB, de la 72.8 la sută până la 87.5 la sută (Graficul 3.46). Creșterea activelor a fost determinată atât de sporirea datoriilor cu 20399.8 milioane lei (31.5 la sută), cât și de majorarea capitalului (SIRF) cu 994.5 milioane lei (8.7 la sută).

De menționat că, creșterea activelor a 11 bănci (fără cele aflate în administrare specială) a constituit 4032.0 milioane lei (7.2 la sută) și este mai mică decât creșterea activelor a celor 3 bănci aflate în administrare specială, la care activele au crescut cu 17362.3 milioane lei (85.9 la sută).

Din 31 martie 2014 au fost modificate limitele de repartizare pe grupe, în funcție de mărimea activelor.

Concentrarea activelor sectorului bancar este prezentată în graficul 3.45.

Activele sectorului bancar sunt concentrate în grupul băncilor mari. La finele anului 2014, în grupul băncilor mari intrau 5 bănci (BC "BANCA SOCIALĂ" S.A., BC "MOLDOVA - AGROINDBANK" S.A., Banca de Economii S.A., BC "Moldindconbank" S.A., B.C. "VICTORIABANK" S.A.). Ponderea activelor băncilor din acest grup a constituit la 31 decembrie 2014 – 76.7 la sută, majorându-se cu 15.8 puncte procentuale față de finele anului 2013. De menționat că, în luna noiembrie 2014 s-a modificat componența grupurilor de bănci, astfel, BC „BANCA SOCIALĂ” S.A. a migrat din grupul băncilor medii în grupul băncilor mari, iar B.C. „UNIBANK” S.A. din grupul băncilor mari în grupul băncilor medii. Respectiv, în grupul băncilor medii intrau 6 bănci (BC „MOBIASBANCA – Groupe Societe Generale” S.A., B.C. „EXIMBANK-Gruppo Veneto Banca” S.A., B.C. „UNIBANK” S.A., B.C. „ProCredit Bank” S.A., B.C. "ENERGBANK" S.A., "FinComBank" S.A.) și în grupul băncilor mici - 3 bănci (BCR Chișinău S.A., BC "COMERȚBANK" S.A., BC "EuroCreditBank" S.A.).

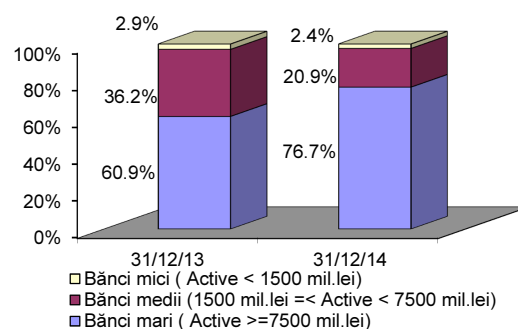
Cea mai mare pondere a activelor totale ale băncii în raport cu activele totale pe sectorul bancar a revenit BC "BANCA SOCIALĂ" S.A., constituind 20.6 la sută (norma ≤ 30

Structura activelor sectorului bancar conform principalelor componente este reflectată în tabelul A.23.

În structura activelor, pe parcursul anului 2014, au crescut (în ordine descrescătoare):

- alte active - cu 17071.2 milioane lei (2393.3 la sută) - cesionarea de către o bancă a unor credite către o persoană juridică din afara Republicii Moldova;

Graficul 3.45: Dinamica concentrării activelor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci

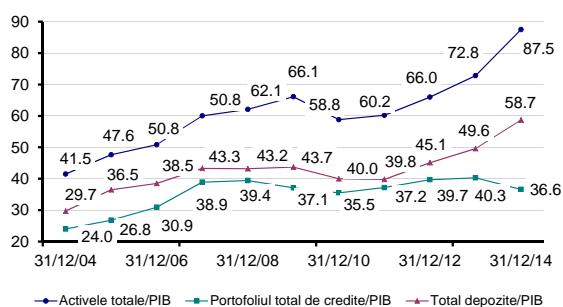
Sursa: BNM

- numerarul și echivalentele de numerar²⁶ (preponderent din contul creșterii plasărilor interbancare) - cu 5341.5 milioane lei (21.9 la sută);
- imobilizările corporale – cu 239.0 milioane lei (12.2 la sută);
- investițiile păstrate până la scadență – cu 173.1 milioane lei (4.5 la sută);
- imobilizările necorporale – cu 41.6 milioane lei (15.7 la sută).

Concomitent, s-au micșorat:

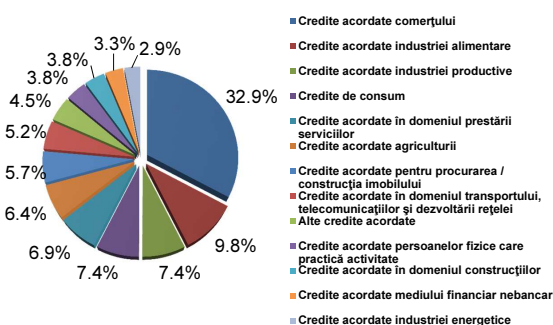
- împrumuturile și creanțele – cu 1050.2 milioane lei (2.4 la sută);
- activele imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute pentru vânzare - cu 327.2 milioane lei (52.4 la sută);
- activele financiare disponibile pentru vânzare – 43.8 milioane lei (8.8 la sută);
- creanțele privind impozitele – cu 34.4 milioane lei (46.0 la sută);
- activele financiare deținute pentru tranzacționare – cu 16.5 milioane lei (9.5 la sută).

Graficul 3.46: Dinamica activelor, creditelor și a depozitelor raportate la PIB (%)

Sursa: BNM

Graficul 3.47: Distribuția pe ramuri a creditelor la 31.12.2014 (%)

Sursa: BNM

Ponderea maximă în totalul activelor este deținută de împrumuturile și creanțele băncilor – 43.7 la sută, în diminuare cu 13.7 puncte procentuale față de finele anului 2013, numerarul și echivalentele de numerar au constituit 30.4 la sută, în diminuare cu 1.6 puncte procentuale, alte active au constituit 18.2 la sută, în creștere cu 17.3 puncte procentuale, investițiile păstrate până la scadență au avut o pondere de 4.1 la sută, în diminuare cu 0.9 puncte procentuale și imobilizările corporale – 2.3 la sută, în scădere cu 0.3 puncte procentuale față de aceeași perioadă. Ponderile celorlalte articole în totalul activelor sunt ne semnificative.

Portofoliul de credite brut (conform rapoartelor prudențiale) la 31 decembrie 2014 a constituit 40842.0 milioane lei, micșorându-se pe parcursul anului cu 1328.7 milioane lei (3.2 la sută). Reducerea

²⁶Numerarul și echivalentele de numerar includ numerarul, creditele interbancare acordate pe o perioadă mai mică de 3 luni, mijloacele bănești datorate de bănci, mijloacele bănești datorate de Banca Națională a Moldovei, mijloacele plasate și creditele overnight, precum și partea corespunzătoare de dobânda sporită, valorile mobiliare de stat și valorile mobiliare emise de Banca Națională a Moldovei procurate cu o scadență mai mică de 3 luni, inclusiv și negajate, precum și rezervele obligatorii în lei moldovenești.

portofoliului de credite a fost influențată de reducerea creditelor acordate de cele 3 bănci în administrare specială, care a constituit 3475.8 milioane lei (45.1 la sută), iar la 11 bănci a fost înregistrată majorarea creditelor brute cu 2147.0 milioane lei (6.2 la sută).

Ponderea în PIB a creditelor brute s-a micșorat de la 40.3 la sută la 31 decembrie 2013 până la 36.6 la sută la 31 decembrie 2014 (Graficul 3.46).

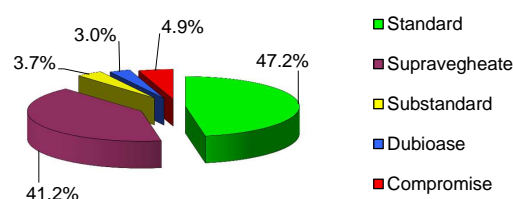
Structura portofoliului de credite al sectorului bancar din Republica Moldova conform ramurii în care activează debitorul este expusă în graficul 3.47.

În contextul distribuirii riscurilor, ponderea cea mai mare în portofoliul total de credite au deținut-o creditele acordate comerțului - 32.9 la sută, fiind urmate de creditele acordate industriei alimentare - 9.8 la sută, creditele de consum - 7.4 la sută, creditele acordate industriei productive - 7.4 la sută, creditele acordate în domeniul prestării serviciilor - 6.9 la sută, creditele acordate agriculturii - 6.4 la sută, creditele acordate pentru procurarea/construcția imobilului - 5.7 la sută, creditele acordate în domeniul transportului, telecomunicațiilor și dezvoltării rețelei - 5.2 la sută, alte credite acordate - 4.5 la sută, creditele acordate persoanelor fizice care practică activitate - 3.8 la sută, creditele acordate în domeniul construcțiilor - 3.8 la sută. Pe parcursul anului 2014, creditele neperformante în valoare absolută s-au micșorat cu 86.1 milioane lei (1.8 la sută), constituind 4790.3 milioane lei (Graficul 3.48; Graficul 3.49), iar ponderea creditelor neperformante (substandard, dubioase și compromise) în totalul creditelor s-a majorat cu 0.1 puncte procentuale față de finele anului 2013, constituind 11.7 la sută la 31 decembrie 2014. Ponderea creditelor neperformante nete²⁷ în capitalul normativ total s-a micșorat cu 2.3 puncte procentuale, constituind 14.2 la sută la 31 decembrie 2014.

De menționat că, ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor a 11 bănci ce nu au restricții de activitate a constituit 8.4 la sută și este cu mult mai favorabilă în comparație cu ponderea creditelor neperformante în totalul creditelor a 3 bănci aflate în administrare specială, care a constituit 40.6 la sută, în creștere comparativ cu finele anului 2013 cu 22.6 puncte procentuale. Respectiv, indicatorul a 3 bănci cu administrare specială a influențat negativ indicatorul pe sectorul bancar. Concomitent, raportul dintre creditele neperformante nete și capitalul normativ total pe sector, care a reprezentat 14.2 la sută,

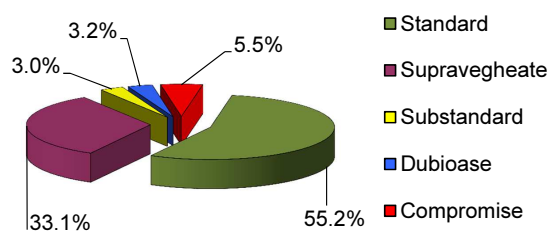
²⁷Credite neperformante nete=suma supusă clasificării la credite neperformante minus reducerile la acestea.

Graficul 3.48: Dinamica structurii portofoliului de credite al sectorului bancar din Republica Moldova conform gradului de risc al operațiunilor investiționale la 31.12.2013

Sursa: BNM

Graficul 3.49: Dinamica structurii portofoliului de credite al sectorului bancar din Republica Moldova conform gradului de risc al operațiunilor investiționale la 31.12.2014

Sursa: BNM

a fost de asemenea influențat de indicatorul a 3 bănci aflate în administrare specială, acesta constituind 31.4 la sută.

Ponderea reducerilor pentru pierderi la credite în totalul creditelor la 31 decembrie 2014 a constituit 10.4 la sută, în creștere comparativ cu finele anului 2013 cu 0.7 puncte procentuale.

Totodată, reducerile calculate la toate activele și angajamentele condiționale pe sectorul bancar la 31 decembrie 2014 au constituit 5957.1 milioane lei, iar reducerile pentru pierderi din deprecieri formate au constituit 2967.2 milioane lei, diferența înregistrată - 2989.9 milioane lei.

Expunerile băncilor față de persoanele afiliate înregistrează ponderi ne semnificative în totalul creditelor – 2.4 la sută (mediu pe sector). Raportul dintre expunerile față de persoanele afiliate și capitalul de gradul I la 31 decembrie 2014 a constituit 11.3 la sută (limita maximă – 20.0 la sută).

Suma totală a expunerilor nete ale băncii în lei moldovenești atașate la cursul valutei străine față de persoanele fizice, inclusiv cele care practică activitate de întreprinzător sau alt tip de activitate a alcătuit 4.2 la sută (limita ≤ 30 la sută) din capitalul normativ total. Raportul dintre suma totală a expunerilor nete, altele decât cele ipotecare față de persoanele fizice, a alcătuit 1.5 la sută (limita ≤ 10 la sută) din capitalul normativ total.

Creditele acordate funcționarilor băncilor reprezentau 218.3 milioane lei sau 0.5 la sută din totalul portofoliului de credite și 2.4 la sută din capitalul normativ total al sectorului bancar (limita maximă – 10.0 la sută).

Raportul dintre valoarea totală a investițiilor în imobilizări corporale pe termen lung la CNT pe sector a constituit 23.2 la sută (limita ≤ 50 la sută).

Raportul dintre valoarea totală a investițiilor în imobilizări corporale pe termen lung și cotele de participare în capitalul unităților economice la CNT pe sector a alcătuit 25.5 la sută (nivelul maxim fiind de 100 la sută).

Ponderea activelor bilanțiere în valută străină cumulate cu activele atașate la cursul valutar în totalul activelor a constituit 48.1 la sută. Ponderea obligațiunilor bilanțiere în valută străină și obligațiunilor atașate la cursul valutar în totalul activelor a alcătuit 43.2 la sută. Diferența de 4.9 puncte procentuale dintre ponderile menționate denotă faptul că riscul cursului de schimb valutar, deși s-a majorat semnificativ, nu poate influența considerabil stabilitatea financiară a sectorului bancar.

Capitalul băncilor

Capitalul de gradul I este partea capitalului normativ total față de care este stabilită mărimea minimă necesară pentru a efectua activități financiare în conformitate cu art. 26 din Legea instituțiilor financiare.

Capitalul de gradul I pe sectorul bancar a atins valoarea de 8707.3 milioane lei, majorându-se comparativ cu finele anului 2013 cu 781.0 milioane lei (9.9 la sută).

Creșterea capitalului de gradul I în anul 2014 a fost determinată de profitul obținut în mărime de 778.2 milioane lei și de emisiunile de acțiuni efectuate de către 4 bănci în sumă de 398.2 milioane lei (din contul aporturilor suplimentare în mijloace bănești ale subscriitorilor de acțiuni: B.C. "EXIMBANK – Gruppo Veneto Banca" S.A – 250.0 milioane lei, B.C. „ProCredit Bank” S.A. - 17.7 milioane lei, BCR Chișinău S.A. - 64.9 milioane lei și BC „EuroCreditBank” SA – 30.0 milioane lei. De asemenea, BCR Chișinău S.A. a efectuat emisiunea de acțiuni din contul datoriilor subordonate cu transferarea lor ulterioară în capitalul social al băncii în mărime de 35.6 milioane lei).

Concomitent, a avut loc majorarea mărimii calculate dar nerezervate a reducerilor pentru pierderi la active și angajamente condiționale cu 168.9 milioane lei (6.0 la sută) și majorarea imobilizărilor necorporale nete cu 41.6 milioane lei (15.7 la sută).

Totodată, pe parcursul anului de referință, 5 bănci au achitat dividende în sumă totală de 254.4 milioane lei.

La situația din 31 decembrie 2014, mărimea capitalului de gradul I al băncilor corespundea capitalului minim stabilit (norma ≥ 200 milioane lei).

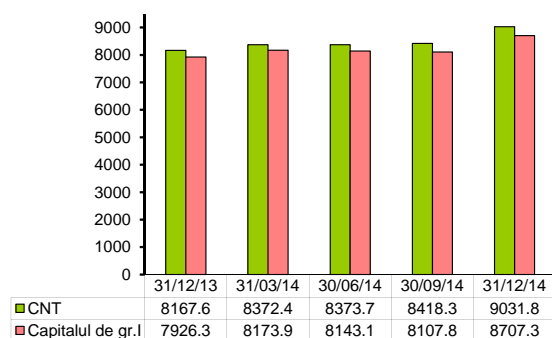
De menționat că, pe parcursul anului 2014, capitalul de gradul I la 11 bănci (fără 3 bănci la care a fost instituită administrarea specială) s-a majorat cu 925.6 milioane lei sau cu 13.8 la sută, iar la 3 bănci în administrare specială a fost înregistrată diminuarea capitalului de gradul I cu 144.6 milioane lei sau cu 11.8 la sută, ceea ce a afectat dinamica capitalului pe sectorul bancar.

Capitalul normativ total include capitalul de gradul I și capitalul de gradul II (limita maximă a capitalului de gradul II este 100% din capitalul de gradul I) minus cotele de participare în capitalul altor bănci, care dețin licența Băncii Naționale a Moldovei.

Capitalul normativ total comparativ cu finele anului 2013 s-a majorat cu 864.2 milioane lei (10.6 la sută).

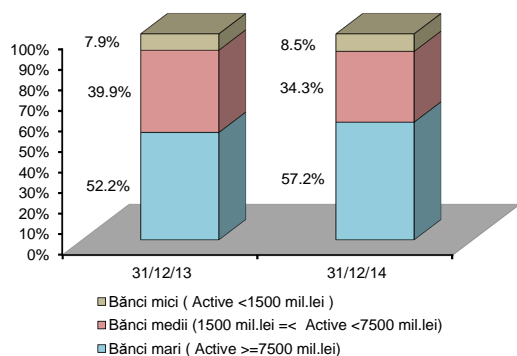
Dinamica capitalului de gradul I și a capitalului normativ total este reprezentată în graficul 3.50.

Graficul 3.50: Dinamica capitalului sectorului bancar al Republicii Moldova pentru perioada 31.12.2013 – 31.12.2014 (milioane lei)

Sursa: BNM

Graficul 3.51: Dinamica concentrării capitalului de gradul I al sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri

Sursa: BNM

Media suficienței capitalului ponderat la risc pe sector la 31 decembrie 2014 a constituit 13.2 la sută, micșorându-se cu 9.8 puncte procentuale comparativ cu finele anului 2013 și este sub limita minimă admisibilă de 16.0 la sută. La situația din 31 decembrie 2014, acest indicator nu era respectat de către două bănci în administrare specială, constituind respectiv 2.6 la sută și 3.2 la sută, în timp ce media pe sector fără băncile în administrare specială reprezenta 21.7 la sută.

De menționat că, la 31 decembrie 2014, media suficienței capitalului ponderat la risc la 11 bănci ce nu au restricții în activitate a alcătuit 21.7 la sută, în scădere cu 1.9 puncte procentuale comparativ cu finele anului 2013, iar la 3 bănci în administrare specială - 3.7 la sută, în scădere cu 16.6 la sută și este sub limita minimă admisibilă de 16.0 la sută. Astfel, aceste 3 bănci au avut o influență negativă asupra indicatorului suficienței capitalului ponderat la risc pe sectorul bancar.

Modificarea structurii capitalului sectorului bancar din punctul de vedere al concentrării acestuia pe grupuri de bănci este prezentată în graficul 3.51.

Cota capitalului de gradul I al băncilor mari și mici în capitalul de gradul I al sectorului bancar a constituit respectiv 57.2 la sută și 8.5 la sută, în creștere comparativ cu finele anului 2013 cu 5.0 puncte procentuale și cu 0.6 puncte procentuale. Cota capitalului de gradul I al băncilor medii a constituit 34.3 la sută, în diminuare comparativ cu finele anului 2013 cu 5.6 puncte procentuale.

În perioada analizată s-a menținut atractivitatea sectorului bancar pentru investitorii străini, fapt confirmat prin cota semnificativă a investițiilor străine în capitalul băncilor și tendința de creștere a acesteia, care la situația din 31 decembrie 2014 a constituit 77.6 la sută, fiind cu 5.4 puncte procentuale mai mare față de finele anului 2013, ca urmare a majorării capitalului social din contul investițiilor acționarilor nerezidenți. Astfel, investițiile acționarilor nerezidenți s-au majorat cu 528.9 milioane lei (17.7 la sută), iar investițiile acționarilor autohtoni s-au micșorat cu 130.7 milioane lei (11.4 la sută).

Printre investitorii străini care participă la formarea capitalului băncilor Republicii Moldova sunt: Banca Europeană de

Reconstrucții și Dezvoltare, bănci din Italia, Franța, România, precum și investitori corporativi din Marea Britanie, Austria, Germania, SUA, Ucraina, Rusia, Olanda, Grecia, Irak, Cehia, Elveția, Cipru și alte țări.

Din numărul total al băncilor, 4 bănci dispun de capital format complet din investiții străine (dintre care 2 sucursale ale băncilor străine: B.C. "EXIMBANK –Gruppo Veneto Banca" S.A. și BCR Chișinău S.A.) și 10 bănci - de capital format din investiții străine și autohtone.

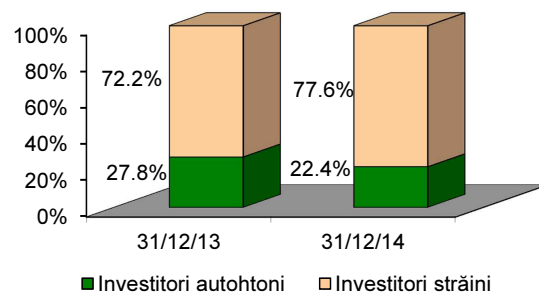
Datoriile băncilor

Datoriile băncilor la situația din 31 decembrie 2014 au constituit 85153.0 milioane lei, majorându-se cu 20399.8 milioane lei (31.5 la sută) comparativ cu 31 decembrie 2013. Ponderea cea mai mare în totalul datoriilor o reprezintă datoriile financiare evaluate la costul amortizat (depozitele clienților, obligațiunile emise de către bănci, alte împrumuturi, datorii subordonate, împrumuturi overnight, valori mobiliare vândute cu răscumpărare ulterioară (repo)) – 94.7 la sută (80633.5 milioane lei), în creștere cu 16782.1 milioane lei (26.3 la sută) comparativ cu sfârșitul anului 2013. Astfel, depozitele clienților au constituit 66895.4 milioane lei, în creștere comparativ cu 31 decembrie 2013 cu 11625.1 milioane lei (21.0 la sută). De asemenea, s-au majorat alte datorii (overdraft la conturile „Nostro”, împrumuturi overnight de la BNM, împrumuturi overnight de la bănci, împrumuturi de la bănci) cu 3554.0 milioane lei (829.9 la sută), constituind 3982.2 milioane lei, datoriile privind impozitele – cu 62.0 milioane lei (16.4 la sută), alcătuind 439.9 milioane lei, provizioanele - cu 4.0 milioane lei (4.2 la sută), constituind 98.6 milioane lei (inclusiv provizioanele pentru restructurarea afacerii, datoriile aferente beneficiilor angajaților, provizioanele aferente cheltuielilor cu daune care pot rezulta din procese intentate băncii licențiate, angajamentele de finanțare, alte provizioane). Totodată, datoriile financiare deținute pentru tranzacționare s-au micșorat cu 2.3 milioane lei, alcătuind 1.2 milioane lei (tabelul A.24).

În structura obligațiunilor băncilor, la 31 decembrie 2014, ponderea cea mai mare este deținută de depozitele clienților – 78.6 la sută, în descreștere comparativ cu sfârșitul anului 2013 cu 6.8 puncte procentuale.

Soldul depozitelor conform rapoartelor prudenciale, la 31 decembrie 2014, a constituit 65462.5 milioane lei, majorându-se comparativ cu 31 decembrie 2013 cu 13572.6 milioane lei (26.2 la sută) în urma creșterii depozitelor băncilor cu 9512.9 milioane lei (225.3 la sută), până la 13735.4 milioane lei, depozitelor

Graficul 3.52: Structura capitalului social al sectorului bancar din Republica Moldova, conform sursei de proveniență a investițiilor (%)

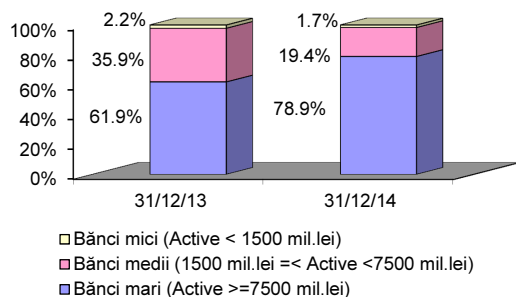
Sursa: BNM

persoanelor fizice - cu 3241.4 milioane lei (10.3 la sută), până la 34590.7 milioane lei și a depozitelor persoanelor juridice - cu 818.3 milioane lei (5.0 la sută), până la 17136.4 milioane lei.

Ponderea depozitelor în PIB a crescut cu 9.1 puncte procentuale față de 31 decembrie 2013, constituind 58.7 la sută.

La situația din 31 decembrie 2014, în totalul depozitelor 52.1 la sută (echivalentul a 34073.9 milioane lei) sunt depozite în valută străină, a căror valoare absolută a crescut comparativ cu sfârșitul anului 2013 cu 10889.5 milioane lei (47.0 la sută). Astfel, depozitele în valută s-au majorat din contul atragerii mijloacelor cu 8013.1 milioane lei, iar din contul reevaluării acestora – cu 2866.5 lei (calculul din reevaluarea depozitelor a fost efectuat în baza euro, dolarului SUA, rublei rusești, leului românesc și hrivnei ucrainene, ponderea celorlalte valute fiind nesemnificativă). Depozitele în lei moldovenești au consemnat 47.9 la sută (31388.6 milioane lei) din totalul depozitelor, în creștere cu 2683.0 milioane lei (9.3 la sută) comparativ cu 31 decembrie 2013.

Graficul 3.53: Dinamica concentrării obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova, pe grupuri de bănci (%)

Sursa: BNM

Dinamica concentrării obligațiunilor sectorului bancar pe parcursul anului gestionar este prezentată în graficul 3.53.

Ponderea obligațiunilor băncilor mari în totalul obligațiunilor sectorului bancar la 31 decembrie 2014 constituia 78.9 la sută, majorându-se comparativ cu 31 decembrie 2013 cu 17.0 puncte procentuale. Totodată, s-a micșorat ponderea obligațiunilor băncilor mijlocii cu 16.5 puncte procentuale, alcătuind 19.4 la sută și ponderea obligațiunilor băncilor mici - cu 0.5 puncte procentuale, constituind 1.7 la sută în totalul obligațiunilor pe sector. Aceste modificări au avut loc ca urmare a modificărilor în structura grupurilor de bănci.

Lichiditatea băncilor

Valoarea indicatorului lichidității pe termen lung (principiul I al lichidității, active cu termenul de rambursare mai mare de doi ani/resurse financiare cu termenul potențial de retragere mai mare de doi ani ≤ 1) a constituit 1.5, fiind peste limita maximă admisibilă. La situația din 31 decembrie 2014, acest indicator era respectat, cu excepția unei bănci aflate în administrare specială.

Din cele menționate reiese că, indicatorul lichidității pe termen lung reflectă capacitatea băncilor (cu excepția uneia) de a-și onora obligațiunile pe termen lung.

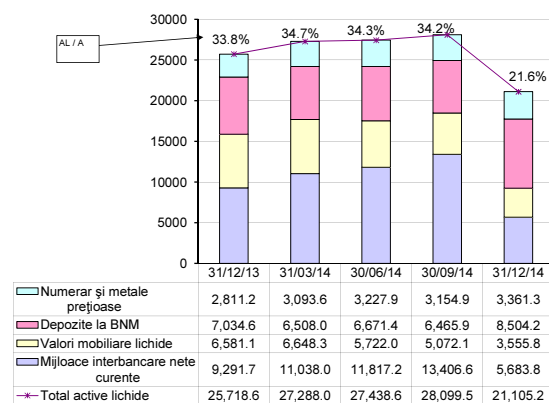
Valoarea indicatorului lichidității curente pe sector - principiul II al lichidității (active lichide, exprimate prin numerar, depozite la BNM, valori mobiliare lichide, mijloace interbancare nete cu termenul de până la o lună/total active $\times 100\% \geq 20$ la sută) a constituit 21.6 la sută, cerința privind acest indicator fiind respectată de către toate băncile, cu excepția a 3 bănci la care a fost instituită administrarea specială. Comparativ cu sfârșitul anului 2013, lichiditatea curentă pe sector a înregistrat o descreștere considerabilă de 12.1 puncte procentuale, ca urmare a micșorării acesteia la cele 3 bănci aflate în administrare specială. Totuși, la 31 decembrie 2014, acest indicator pe ansamblu sectorului bancar corespundea cerințelor, iar odată cu expirarea moratorului pe creanțele băncilor aflate în administrare specială, acesta nu va mai corespunde. Indicatorul lichidității curente pe sector, cu excluderea din calculul acestuia a celor 3 bănci aflate în administrare specială, a constituit 32.9 la sută.

Activele lichide au înregistrat la 31 decembrie 2014 valoarea de 21105.2 milioane lei, micșorându-se comparativ cu 31 decembrie 2013 cu 4613.4 milioane lei (17.9 la sută).

În structura activelor lichide, creditele interbancare nete curente cu scadența de până la 1 lună s-au micșorat cu 3607.9 milioane lei (38.8 la sută), valorile mobiliare lichide - cu 3025.3 milioane lei (46.0 la sută). Concomitent, s-au majorat depozitele la BNM cu 1469.6 milioane lei (20.9 la sută) și numerarul și metalele prețioase – cu 550.1 milioane lei (19.6 la sută), detaliile sunt prezentate în graficul 3.54.

În structura activelor lichide, ponderea cea mai mare a revenit articolului depozite la BNM – 40.3 la sută, fiind urmată de ponderea mijloacelor interbancare nete curente – 26.9 la sută, de ponderea valorilor mobiliare lichide – 16.8 la sută și de ponderea numerarului și metalelor prețioase – 15.9 la sută.

Graficul 3.54: Dinamica activelor lichide (milioane lei) și a ponderii acestora în totalul activelor sistemului bancar al Republicii Moldova (%)

Sursa: BNM

Veniturile și cheltuielile băncilor

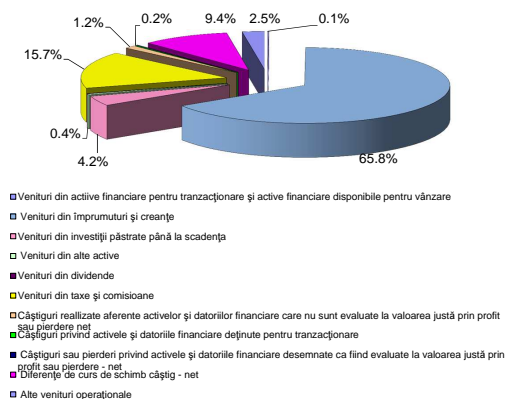
La situația din 31 decembrie 2014, profitul aferent exercițiului pe sectorul bancar a constituit 778.2 milioane lei, însă 3 bănci au înregistrat pierderi în urma efectuării deprecierii activelor, care au influențat profitul obținut pe sectorul bancar.

Totodată, la 31 decembrie 2014, profitul a 11 bănci ce nu au restricții în activitate a constituit 940.2 milioane lei (dintre care 2 bănci au înregistrat pierderi), iar cele 3 bănci aflate în administrare

specială au înregistrat pierderi în mărime de 162.0 milioane lei (pierderi a înregistrat doar o bancă).

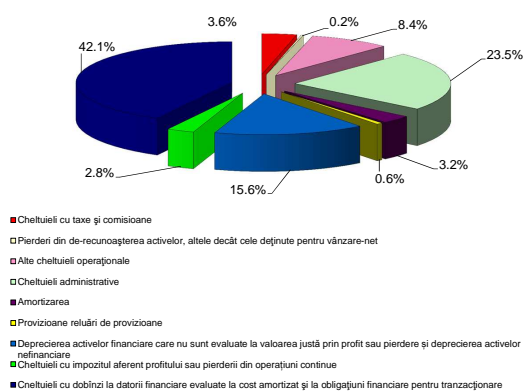
Comparativ cu perioada similară a anului 2013 profitul s-a micșorat cu 244.6 milioane lei (23.9 la sută), ca urmare a creșterii cheltuielilor neaferele dobânzilor cu 1128.3 milioane lei (39.0 la sută) și a cheltuielilor cu dobânzile - cu 239.7 milioane lei (8.9 la sută). Concomitent, s-au majorat veniturile din dobânzi cu 676.1 milioane lei (14.2 la sută) și veniturile neaferele dobânzilor – cu 447.3 milioane lei (24.4 la sută).

Graficul 3.56: Structura veniturilor sectorului bancar al Republicii Moldova pentru anul 2014 (%)

Sursa: BNM

Graficul 3.57: Structura cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova pentru anul 2014 (%)

Sursa: BNM

Dinamica veniturilor și cheltuielilor băncilor pe parcursul anului 2014 este prezentată în graficul 3.55.

Astfel, veniturile din dobânzi la 31 decembrie 2014 au constituit 5442.3 milioane lei sau 70.4 la sută din totalul veniturilor, majorându-se comparativ cu 31 decembrie 2013 cu 676.1 milioane lei (14.2 la sută). În structura veniturilor din dobânzi, cota cea mai mare era deținută de veniturile din dobânzi la împrumuturi și creanțe, care au reprezentat 5081.1 milioane lei sau 93.4 la sută din totalul acestora, în creștere cu 655.9 milioane lei (14.8 la sută) comparativ cu 31 decembrie 2013.

Veniturile neaferele dobânzilor au constituit 2282.8 milioane lei sau 29.6 la sută din totalul veniturilor, majorându-se cu 447.3 milioane lei (24.4 la sută) comparativ cu 31 decembrie 2013. În totalul veniturilor neaferele dobânzilor, cea mai mare parte a revenit veniturilor din taxe și comisioane în sumă de 1212.1 milioane lei sau 53.1 la sută, în creștere cu 145.5 milioane lei (13.6 la sută).

Suma totală a cheltuielilor a alcătuit 6946.9 milioane lei, dintre care 2923.5 milioane lei sau 42.1 la sută au constituit cheltuielile cu dobânzile (în creștere cu 239.7 milioane lei, sau cu 8.9 la sută comparativ cu 31 decembrie 2013).

Cheltuielile neaferele dobânzilor (inclusiv deprecierea activelor financiare care nu sunt evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere și deprecierea activelor nefinanciare) au constituit 4023.4 milioane lei sau 57.9 la sută din suma totală a cheltuielilor (majorându-se cu 1128.3 milioane lei, sau cu 39.0 la sută comparativ cu 31 decembrie 2013).

La situația din 31 decembrie 2014, deprecierea activelor financiare care nu sunt evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere a constituit 861.6 milioane lei, fiind în creștere cu 550.8 milioane lei (177.2 la sută) comparativ cu finele anului 2013.

Deprecierea activelor nefinanciare a înregistrat o valoare de 223.1 milioane lei, majorându-se cu 275.2 milioane lei (528.2 la sută) comparativ cu finele anului 2013.

Pentru anul 2014, rentabilitatea activelor²⁸ și rentabilitatea capitalului²⁹ băncilor licențiate au înregistrat valoarea de 0.9 la sută și corespunzător 6.4 la sută, micșorându-se față de finele anului 2013 cu 0.6 puncte procentuale și respectiv cu 3.0 puncte procentuale.

Marja netă a dobânzii³⁰ a constituit 3.8 la sută la 31 decembrie 2014, fiind practic la același nivel cu finele anului 2013.

Valoarea absolută a activelor generatoare de dobândă s-a micșorat pe parcursul anului 2014 cu 11583.1 lei, sau cu 18.1 la sută, constituind 52545.0 milioane lei la 31 decembrie 2014. Ponderea acestora în totalul activelor s-a micșorat comparativ cu finele anului 2013 cu 32.5 puncte procentuale, constituind 51.7 la sută la 31 decembrie 2014.

3.7 Planul strategic al Băncii Naționale a Moldovei pentru anii 2013-2017

Banca Națională a Moldovei, pentru a-și realiza rolul, funcțiile și activitățile în modul în care va servi cel mai bine intereselor cetățenilor Republicii Moldova, are un plan strategic prin care este trasată direcția pe care o va avea în următorii cinci ani. Planul strategic al Băncii Naționale a Moldovei este stabilit pentru perioada 2013-2017.

Planul strategic are drept scop consolidarea rolului BNM în societate, prin îndeplinirea sarcinilor asumate, asigurarea utilizării eficiente a resurselor și reducerea expunerii la riscuri. Prioritățile setate prin intermediul obiectivelor din plan au menirea să asigure un nivel sporit de eficiență, transparență și performanță, prin alinierea la cele mai bune practici internaționale de comunicare, credibilitate și guvernare corporativă.

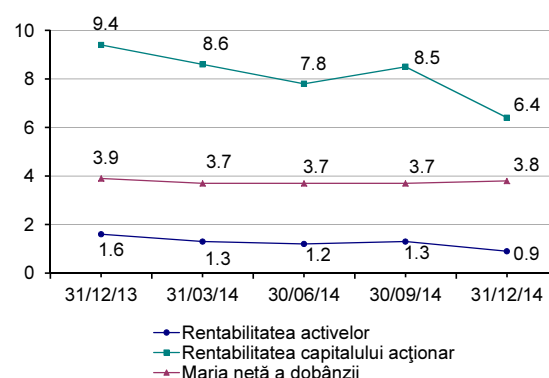
Planul strategic cuprinde mai multe elemente esențiale, cum ar fi: misiunea, viziunea, valorile, domeniile de activitate de bază, obiectivele strategice etc.

²⁸Rentabilitatea activelor = venitul net anualizat / media activelor.

²⁹Rentabilitatea capitalului = venitul net anualizat / media capitalului acționar.

³⁰Marja netă a dobânzii = venitul net aferent dobânzilor anualizat / media activelor generatoare de dobândă.

Graficul 3.58: Dinamica marjei nete a dobânzii, rentabilității activelor și a capitalului sectorului bancar al Republicii Moldova pentru perioada 31.12.2013-31.12.2014 (%)

Sursa: BNM

Misiunea Băncii Naționale a Moldovei

Misiunea reflectă obiectivul fundamental, activitatea băncii și descrie concret rațiunea acesteia de a exista și, indirect, indică factorii interesați primari (cetățenii, partenerii etc.). Pornind de la cele expuse, misiunea BNM este următoarea: *„Obiectivul fundamental al Băncii Naționale a Moldovei este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Fără prejudicierea obiectivului său fundamental, Banca Națională a Moldovei promovează și menține un sistem financiar bazat pe principiile pieței și sprijină politica economică generală a statului.”*

Viziunea Băncii Naționale a Moldovei

Viziunea BNM este o declarație care exprimă concis o aspirație pentru viitor pe care încearcă să o atingă. Declarația privind viziunea BNM reprezintă punctul de plecare în formularea obiectivelor strategice. Respectiv, viziunea BNM este următoarea: *„Banca Națională a Moldovei este o autoritate publică independentă, eficientă și credibilă, care promovează o politică monetară adecvată și contribuie la asigurarea integrității și stabilității sistemului financiar, aplicând consecvent cele mai bune practici internaționale, în interesul societății.”*

Valorile Băncii Naționale a Moldovei

Valorile comune ale BNM sunt principii de bază care ghidează activitatea acesteia și la care sunt alinate deciziile luate. Valorile BNM sunt următoarele:

Angajament civic - activitate orientată spre beneficiul interesului public;

Eficiență - aplicarea inovațiilor și tehnologiilor moderne în utilizarea resurselor;

Excelență - demonstrarea competenței și profesionalismului în exercitarea atribuțiilor și adoptarea celor mai bune practici internaționale;

Transparență - atitudine transparentă și imparțială în procesul decizional;

Responsabilitate - atitudine responsabilă față de societate în implementarea sarcinilor trasate;

Integritate - comportament etic la nivel de bancă și fiecare angajat în parte;

Credibilitate - conduită care să inspire și să mențină încrederea publicului.

Prin stabilirea domeniilor de activitate de bază se pune accent pe funcțiile concrete ale BNM, aceste domenii reflectând de fapt misiunea BNM și constituie pilonii de bază ai acesteia. Domeniile

de activitate de bază constituie o sursă pentru formularea obiectivelor strategice, fiind următoarele:

Politica monetară – aplicarea instrumentelor și măsurilor de politică monetară în vederea asigurării și menținerii stabilității prețurilor.

Emisiune monetară – asigurarea economiei cu monedă națională și promovarea credibilității monedei naționale.

Supravegherea instituțiilor financiare – reglementarea și supravegherea activității instituțiilor financiare.

Sistemul de plăți – promovarea eficienței, siguranței, accesibilității și caracterului inovator al plăților.

Obiectivele strategice reprezintă acele priorități pe care BNM le stabilește pornind de la misiune, pentru o perioadă determinată de timp, pentru a contribui la realizarea viziunii sale.

Anul 2014 este al doilea an de implementare a Planului strategic, eforturile pentru îndeplinirea obiectivelor strategice fiind depuse în mod continuu. Cele mai importante realizări aferente obiectivelor strategice ale BNM în anul 2014 sunt expuse mai jos:

Obiective strategice	Realizări semnificative în 2014
1. Asigurarea stabilității prețurilor	<p>Inflația a fost menținută în intervalul de variație de ± 1.5 puncte procentuale de la ținta de 5.0 la sută.</p> <p>În scopul fundamentării deciziilor de politică monetară și dezvoltării capacităților de analiză macroeconomică și de prognoză a comportamentului economiei naționale și a procesului inflaționist, pe parcursul anului 2014 au fost dezvoltate o serie de prognoze și studii, și anume: a fost revizuit instrumentarul de prognoză a inflației pe termen mediu; a fost efectuată prognoza produsului intern brut pe categorii de utilizări; au fost incluse în cadrul modelului central de prognoză datele privind creditele și depozitele, a fost elaborată analiza evoluției istorice, au fost estimate alternativ variabilele neobservabile din cadrul modelului, inclusiv indicii condițiilor monetare reale, de asemenea, a fost inclus un bloc suplimentar, cu ecuații comportamentale ale remiterilor.</p> <p>A fost dezvoltată metodologia de prognoză a principalilor indicatori ai conturilor internaționale.</p>
2. Sporirea credibilității monedei naționale	<p>În scopul asigurării unui grad înalt de calitate a numerarului în circulație, ca urmare a procesării numerarului depus de către bănci, pe parcursul anului 2014, BNM a retras din circulație circa 50 la sută din numerarul uzat și a reglat circa 785 cazuri de diferențe, inclusiv falsuri.</p> <p>Au fost organizate seminare pentru casierii BNM și ai băncilor licențiate în vederea menținerii calității numerarului în circulație, pornind de la cerințele aprobate de BNM, în cadrul cărora au fost abordate aspecte privind noile tendințe și exigențe în domeniu.</p>
3. Dezvoltarea funcției de supraveghere a BNM	<p>A fost inițiat proiectul Twinning aferent consolidării capacității BNM în domeniul reglementării și supravegherii bancare în contextul prevederilor Directivei 2013/36/UE și Regulamentului 575/2013 (pentru implementarea Acordului de capital Basel II / III (parțial)).</p> <p>La dispoziția băncilor licențiate a fost pus un instrument de autoinstruire bazat pe cerințele ISACA (Information Systems Audit and Control Association) în domeniul auditului tehnologiilor informaționale și securității informației în vederea promovării celor mai bune practici în aceste domenii.</p> <p>A fost semnat Memorandumul de înțelegere privind cooperarea în domeniul supravegherii bancare între BNM și Autoritatea Federală de Supraveghere Financiară din Germania (BaFin).</p>
4. Promovarea plăților fără numerar și reducerea numerarului în circulație	<p>BNM a devenit membră a Asociației Europene a Caselor de Compensare Automată (European Automated Clearing House Association).</p> <p>A fost aprobat Conceptul cu privire la implementarea codului IBAN (International Bank Account Number) pentru transferurile naționale.</p> <p>BNM a contribuit la lansarea campaniei mass-media de informare cu privire la avantajele plăților fără numerar în vederea creșterii culturii financiare a utilizatorilor serviciilor/instrumentelor de plată.</p>
5. Consolidarea funcției de stabilitate financiară	<p>Au fost derulate exerciții de simulare de criză pentru a testa și rafina strategii de soluționare a crizelor bancare.</p> <p>Au fost elaborate metodologia și studiul cu privire la sistemul de alertare timpurie. Totodată, a fost actualizat studiul aferent vulnerabilității sistemului financiar în Republica Moldova.</p>
6. Îmbunătățirea comunicării externe	<p>A fost promovată o politică coerentă de informare a publicului pe aspecte ce țin de atribuțiile BNM, în special informarea sistematică și promptă privind deciziile de politică monetară, precum și acțiunile care presupun asigurarea stabilității financiare.</p>

Suplimentar, au avut loc întruniri cu elevii, liceenii și studenții de la anumite instituții de învățământ, în cadrul cărora s-au abordat subiecte de interes pentru participanți, efectul scontat fiind creșterea nivelului de educație financiară.

Au fost organizate, de asemenea, câteva ateliere pentru jurnaliști și formatori de opinie în cadrul cărora au fost discutate subiecte ce țin de arile de activitate ale unei bănci centrale.

Pe parcursul anului 2014, au fost întreprinse măsuri pentru crearea unei noi pagini web oficiale a BNM, care constituie una din măsurile menite să asigure atingerea obiectivului strategic de îmbunătățire a comunicării externe și este destinată a oferi publicului larg acces la informație veridică și operativă privind activitatea BNM și situația din sistemul bancar al Republicii Moldova.

7. Consolidarea imaginii și credibilității BNM

A fost promovată informarea societății despre principiile, factorii determinanți și interdependențele dintre procesul inflaționist, alte atribuții ale BNM și fenomenele macroeconomice ce stau la baza deciziilor și acțiunilor BNM.

A fost organizat evenimentul Ziua ușilor deschise, publicului fiindu-i oferită posibilitatea de a vizita sala de expoziții a băncii și a primi mai multe informații despre însemnele monetare puse în circulație de la înființarea BNM și până în prezent.

Au fost implementate un șir de măsuri în vederea consolidării gestionării numerarului.

8. Sporirea eficienței activității operaționale a BNM

A continuat implementarea platformei unice de tranzacționare Bloomberg pentru operațiunile de piață monetară, cum ar fi: certificatele Băncii Naționale, vânzări și cumpărări de valori mobiliare, depozite prin licitație.

BNM s-a aliniat noilor cerințe de raportare conform metodologiei Manualului FMI Balanța de plăți și poziția investițională internațională, ediția a VI-a (MBP6). Astfel, începând cu trimestrul I, 2014, BNM elaborează Balanța de plăți și Poziția investițională internațională în variantă nouă.

A fost dată în exploatare noua infrastructură hard&soft care asigură buna funcționare a Sistemului automatizat de plăți interbancare (SAPI). Din punct de vedere tehnico-tehnologic noua platformă a SAPI are următoarele avantaje: performanță și eficiență, continuitate, management centralizat, tehnologii actuale, optimizare în utilizarea resurselor.

În vederea sporirii eficienței au fost transformate procesele de activitate ale BNM ce nu țin de sistemele informatice noi de operațiuni bancare (Core banking) și de gestiune a resurselor (ERP), care urmează a fi achiziționate și implementate în cadrul proiectului Transform BNM începând cu anul 2015 (tabelul nr. A.36 din anexe).

9. Optimizarea gestionării resurselor umane

A demarat procesul de implementare a sistemului de management al performanței angajaților BNM, în acest sens, pe parcursul trimestrului IV, 2014 fiind derulată o fază pilot.

Au fost stabilite competențele salariaților BNM în secțiune pe funcții și niveluri manageriale.

10. Dezvoltarea culturii corporative

În luna noiembrie 2014 a fost desfășurată Săptămâna antifraudă, cu o serie de activități menite să sporească perceperea asupra fraudei, în vederea consolidării măsurilor de combatere a acesteia.

Pe parcursul anului au fost întreprinse mai multe acțiuni care au menirea să dezvolte spiritul de echipă și sporirea capacității de retenție a angajaților.

Pe parcursul anului 2014, în conformitate cu Planul strategic al Băncii Naționale pentru anii 2013-2017, în cadrul băncii au fost derulate o serie de proiecte de importanță majoră pentru atingerea obiectivelor strategice stabilite. O trecere în revistă a celor mai importante proiecte și realizări aferente acestora în anul 2014 este reprezentată în tabelul nr. A.36 din anexe.

3.8 Sistemul de plăți

Supravegherea prestatorilor de servicii de plată

În conformitate cu Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr. 114 din 18 mai 2012, supravegherea activității băncilor în calitate de prestatori de servicii de plată și emitenți de monedă electronică este una din atribuțiile BNM ca autoritate de supraveghere. În ceea ce ține de conformarea activității prestatorilor de servicii de plată la prevederile actelor normative în domeniul sistemelor de plăți, în 2014 au fost efectuate controale pe teren la băncile licențiate. Ca urmare a controalelor efectuate, în cazul depistării unor încălcări sau neajunsuri în domeniul sistemelor de plăți, au fost înaintate propuneri de acțiuni și recomandări în vederea conformării cu prevederile actelor normative.

În scopul supravegherii activității prestatorilor de servicii de plată nebancari a fost elaborată procedura internă privind efectuarea controlului pe teren și din oficiu. De asemenea, conform prevederilor Legii nr. 114 din 18 mai 2012, BNM efectuează controlul din oficiu a activității desfășurate de către prestatorii de servicii de plată nebancari.

Supravegherea sistemelor de plăți

În conformitate cu Legea nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, supravegherea sistemului de plăți în Republica Moldova este una din atribuțiile de bază ale Băncii Naționale (BNM).

Această atribuție este realizată în corespundere cu cele mai bune practici internaționale, cu recomandările, principiile, standardele din acest domeniu emise de Banca Reglementelor Internaționale, Banca Centrală Europeană, Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială etc., actele normative, precum și cu procedurile interne

de supraveghere a sistemului automatizat de plăți interbancare, sistemului de înscriere în conturi a valorilor mobiliare, pieței cardurilor de plată și sistemelor de remitere de bani.

Conform *Politicii de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova* (aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație nr. 143 din 30 iunie 2011), Banca Națională supraveghează sistemele de plăți și decontări, a căror funcționare stabilă și eficientă este esențială pentru stabilitatea financiară și implementarea politicii monetare și valutare, precum și mecanismele de gestionare a riscurilor stabilite în cadrul sistemelor utilizate pe scară largă de către populație pentru efectuarea plăților și transferurilor. De asemenea, Banca Națională efectuează supravegherea instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor de deservire bancară la distanță în scopul asigurării eficienței și siguranței utilizării acestora.

În domeniul sistemelor de plăți și de decontări, sunt supuse supravegherii:

- sistemul automatizat de plăți interbancare – sistemul prin intermediul căruia sunt efectuate plățile interbancare în lei moldovenești pe teritoriul Republicii Moldova;
- sistemul de înscrieri în conturi ale valorilor mobiliare – sistemul de depozitare și decontare a valorilor mobiliare;
- mecanismele de gestionare a riscurilor financiare aferente decontărilor în lei moldovenești stabilite în cadrul sistemelor de plăți cu carduri;
- mecanismele de gestionare a riscurilor financiare și operaționale stabilite în cadrul sistemelor de remitere de bani.

Supravegherea sistemelor de plăți și decontări efectuată de către Banca Națională a Moldovei include: monitorizarea sistemelor/mecanismelor de gestionare a riscurilor; evaluarea periodică a conformării sistemelor/mecanismelor de gestionare a riscurilor la cerințele expuse în actele normative în vigoare și/sau la standardele internaționale aplicabile; după caz, în funcție de rezultatele supravegherii dispunerea sancțiunilor și/sau măsurilor de remediere sub formă de recomandări sau dispoziții obligatorii cu termene concrete de implementare conform prevederilor legislației în vigoare.

Supravegherea instrumentelor de plată fără numerar și sistemelor de deservire bancară la distanță cuprinde: colectarea datelor

privind siguranța și eficiența instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor de deservire bancară la distanță; monitorizarea apariției noilor tehnologii în domeniu; analiza indicatorilor de eficiență și siguranță în baza informației și datelor obținute atât de la bănci, cât și ca urmare a cercetărilor proprii în vederea identificării situației actuale și evoluțiilor recente în utilizarea instrumentelor de plată fără numerar/sistemelor de deservire bancară la distanță, a siguranței acestora, precum și a măsurilor ce pot fi întreprinse în vederea îmbunătățirii valorii indicatorilor menționați.

De asemenea, în cazul constatării deteriorării situației indicatorilor aferenți siguranței și eficienței instrumentelor de plată/sistemelor de deservire bancară la distanță, Banca Națională intervine prin ajustarea cadrului normativ, formularea de recomandări sau întreprinderea altor măsuri în vederea sporirii solidității acestora.

Sistemul automatizat de plăți interbancare

Date statistice

Sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI) este compus din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (sistemul DBTR) și sistemul de compensare pe bază netă (sistemul CDN). Sistemul DBTR este destinat prelucrării plăților urgente și de mare valoare, iar sistemul CDN este destinat procesării plăților de mică valoare.

În anul 2014, plățile procesate prin intermediul SAPI, comparativ cu anul 2013, au înregistrat o diminuare ca număr cu 3.1 la sută, în timp ce valoarea totală a acestora a crescut cu 4.5 la sută. Numărul plăților s-a situat la nivelul de 13.7 milioane, iar valoarea acestora a depășit 718.8 miliarde lei.

Din punctul de vedere al structurii plăților, ponderea cea mai mare revine transferurilor de credit bugetare (54.1 la sută din numărul total al plăților), fiind urmate de transferurile ordinare ale clienților (44.6 la sută). Sub aspect valoric, structura plăților se modifică: valoarea transferurilor ordinare ale clienților (23.3 la sută din valoarea totală a plăților) depășește valoarea transferurilor de credit bugetare (15.9 la sută), însă ponderea cea mai mare (60.6 la sută) revine transferurilor efectuate de către bănci în nume și pe cont propriu.

Numărul plăților distribuite în sistemul DBTR și în sistemul CDN în anul 2014 a reprezentat respectiv 8.1 și 91.9 la sută. Proporția dintre cele două sisteme componente ale SAPI se schimbă în cazul valorii plăților decontate. În sistemul DBTR au fost decontate 93.2

la sută din valoarea totală a plăților, iar în sistemul CDN doar 6.8 la sută.

În anul 2014, în medie pe zi³¹ prin sistemul DBTR au fost decontate 4.4 mii plăți în valoare de 2.6 miliarde lei, iar prin sistemul CDN 49.7 mii plăți, în valoare de 196.6 milioane lei. Valoarea medie a unei plăți decontate în sistemul DBTR a constituit 605.2 mii lei, iar a unei plăți decontate în sistemul CDN – 3.9 mii lei.

În Tabelul A. 25 este prezentată evoluția plăților decontate prin SAPI, comparativ cu anul 2013.

La 7 iulie 2014 a fost dată în exploatare noua infrastructură hardware și software a SAPI.

La finele anului 2014 în SAPI erau înregistrați 19 participanți:

- Banca Națională a Moldovei;
- 14 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
- Centrul de casă și decontări din or. Tiraspol;
- Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor;
- Depozitarul Național de Valori Mobiliare al Moldovei;
- Centrul de Guvernare Electronică.

În calitate de administrator al SAPI, pe parcursul anului 2014, Banca Națională a Moldovei a monitorizat continuu activitatea participanților la sistem și a testat capacitatea acestora de a reacționa în situații de incident. În urma aplicării măsurilor menționate s-a constatat că participanții au activat în mod corespunzător, fără a induce riscuri substanțiale în sistem și dispun de capacitățile necesare de a se organiza prompt și eficient în situații de incident.

Supravegherea SAPI

Supravegherea SAPI este efectuată în vederea asigurării funcționării stabile și eficiente a sistemului. Pe parcursul anului 2014, disponibilitatea sistemului pentru participanții la acesta a constituit 99.9 la sută și s-a încadrat în limitele parametrului stabilit pentru acest sistem, iar incidente majore care să perturbeze activitatea SAPI și să afecteze participanții nu au avut loc.

³¹Zi reprezintă zi operațională.

Sistemul de înscriere în conturi ale valorilor mobiliare

Sistemul de înscrieri în conturi ale valorilor mobiliare de stat (SIC) reprezintă un sistem de depozitare și decontare a valorilor mobiliare emise de către Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova și Banca Națională, decontarea finală pentru operațiunile efectuate în cadrul acestuia fiind realizată în SAPI, prin intermediul sistemului de decontare pe bază brută în timp real (sistemul DBTR), după principiul DvP (plata anticipează livrarea valorii / transferul de proprietate). SIC este organizat și administrat de Banca Națională.

Sistemul de înscriere în conturi ale valorilor mobiliare (SIC) reprezintă un sistem de dețineri indirecte a valorilor mobiliare, structurat pe două niveluri:

- 1) la primul nivel al SIC, organizat la Banca Națională, se efectuează înregistrarea valorilor mobiliare pe numele fiecărui participant în parte;
- 2) la al doilea nivel al SIC, organizat la băncile licențiate și la depozitarul central, se efectuează înregistrarea valorilor mobiliare pe numele fiecărui client - proprietar al VMS, ca urmare a operațiunilor efectuate pe piața primară și secundară.

Supravegherea SIC

Supravegherea SIC este efectuată în vederea asigurării funcționării stabile și eficiente a sistemului. Pe parcursul anului 2014, disponibilitatea SIC pentru participanții la sistem a constituit 100% și incidente care să afecteze activitatea sistemului și a participanților nu au fost înregistrate.

Instrumentele de plată fără numerar

Instrumentele de plată fără numerar sunt componente esențiale ale sistemului de plăți din țară și Banca Națională efectuează supravegherea lor în scopul asigurării eficienței și siguranței utilizării acestora.

Din ansamblul instrumentelor de plată, cele mai utilizate de către populație sunt cardurile de plată, restul instrumentelor de plată fiind la etapa incipientă de utilizare. De menționat că, BNM întreprinde măsuri relevante de comun acord cu alte autorități și instituții internaționale în vederea promovării utilizării instrumentelor de plată fără numerar.

Cardurile de plată

Numărul cardurilor aflate în circulație, la finele anului 2014, a depășit cifra de 1.3 milioane (1302225 unități), înregistrând o

creștere de 13.1 la sută față de anul 2013. Cardurile *active*³² au constituit 61.0 la sută din numărul total de carduri aflate în circulație (794413 unități).

Deși pe piața cardurilor de plată din Republica Moldova încă prevalează cardurile înzestrate numai cu bandă magnetică - 55.1 la sută, ponderea celor înzestrate atât cu bandă magnetică, cât și cu microprocesor (hibride) în anul 2014 a crescut simțitor și alcătuiește 41.4 la sută. De remarcă că, în anul 2013 cota cardurilor înzestrate numai cu bandă magnetică a fost de 70.1 la sută.

Cardurile virtuale³³, dețin o cotă nesemnificativă – 0.52 la sută, deși numărul acestora a crescut pe parcursul unui an cu 10.6 la sută, comparativ cu anul 2013. Cardurile cu soluție de proximitate (contactless) au fost emise începând cu trimestrul III, 2014 și la finele anului dețineau o pondere de 3.0 la sută.

Tendențele pozitive, care s-au evidențiat pe piața cardurilor din Republica Moldova pe parcursul anului 2014, au fost:

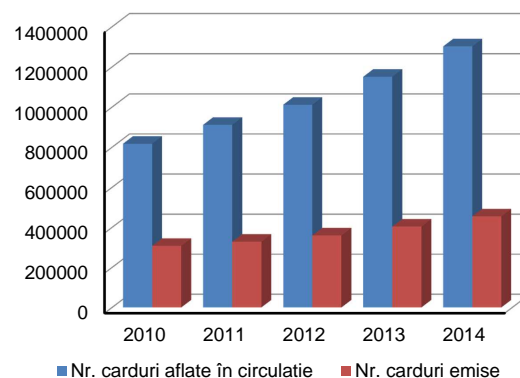
- majorarea numărului de carduri hibride (+59.7 la sută față de anul 2013) și majorarea ponderii numărului de carduri hibride din totalul cardurilor (41.4 la sută în 2014 față de 29.3 la sută în 2013);
- începerea emiterii cardurilor cu soluție de proximitate (contactless), fapt ce va mări viteza de deservire a deținătorilor de carduri la punctele comerciale.

Indicatorul de bază care este aplicat la evaluarea situației privind fraudele cu carduri de plată este ponderea valorii totale a fraudelor comise în valoarea totală a tranzacțiilor efectuate cu cardurile de plată emise de băncile licențiate locale, efectuate atât în țară, cât și în străinătate. În Republica Moldova acest indicator a constituit 0.00796 la sută pentru anul 2013 și 0.0071 la sută pentru 2014, ceea ce este sub nivelul european.

³²Card de plată prin care s-a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul perioadei de gestiune.

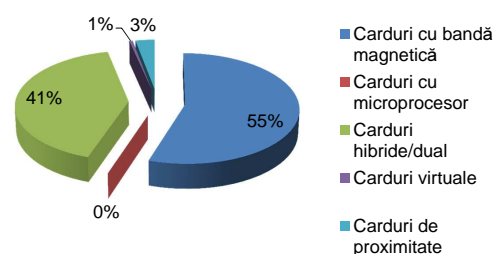
³³Sunt folosite exclusiv pentru efectuarea plăților prin internet.

Graficul 3.59: Numărul cardurilor aflate în circulație în anii 2010 - 2014

Sursa: BNM

Graficul 3.60: Ponderea cardurilor aflate în circulație clasificate după soluția tehnică la sfârșitul anului 2014

Sursa: BNM

Acțiuni întreprinse în domeniul dezvoltării sistemului național de plăți

Aderarea Băncii Naționale a Moldovei la Asociația Europeană a Caselor de Compensare Automată

Pe 22 mai 2014, Banca Națională a obținut statutul de membru al Asociației Europene a Caselor de Compensare Automată (EACHA). EACHA este un club al administratorilor sistemelor de compensare și centrelor de procesare a plăților din Uniunea Europeană (UE) și spațiul economic european (SEE).

Activitatea EACHA este concentrată pe mai multe direcții: coordonarea eforturilor caselor de compensare europene orientate spre implementarea politicilor autorităților din spațiul comunitar în domeniul sistemelor de plăți, elaborarea standardelor de interconectare, reprezentarea opiniei comune a membrilor la forumurile de rigoare etc.

Calitatea de membru al EACHA va oferi BNM posibilitatea de a implementa cele mai bune practici în domeniul procesării plăților și va crea noi posibilități de interconectare cu alte instituții financiare din UE, ceea ce la rândul său va permite minimizarea cheltuielilor operaționale ale băncilor la efectuarea plăților în euro.

De asemenea, în contextul integrării europene, statutul de membru al asociației consolidează poziția țării noastre pentru o viitoare aderare a sistemului bancar din Republica Moldova la spațiul unic european de plăți (SEPA).

Campania națională de informare cu privire la avantajele utilizării instrumentelor de plată fără numerar.

La 15 decembrie 2014, Banca Națională a Moldovei în parteneriat cu Facilitatea de Dezvoltare a Fondului European pentru Europa de Sud – Est (EFSE DF) a lansat campania națională de informare cu privire la avantajele utilizării instrumentelor de plată fără numerar. Acțiunea are ca scop, în principal, informarea publicului cu privire la avantajele acestor plăți. În acest mod, Banca Națională își propune încurajarea utilizării instrumentelor de plată fără numerar.

Premisa care a stat la baza lansării campaniei respective este că, deși numărul cardurilor aflate în circulație crește, preferințele utilizatorilor în mare parte se reduc la extragerea mijloacelor bănești din bancomate cu utilizarea ulterioară a numerarului pentru efectuarea diferitelor operațiuni de plată.

O situație similară se înregistrează și în cazul sistemelor de deservire bancară la distanță de tip internet-banking, serviciu prestat de majoritatea băncilor licențiate. Deși tot mai mulți clienți ai băncilor devin utilizatori ai acestui serviciu, puțini din ei îl utilizează pentru efectuarea achitărilor la distanță, în pofida faptului că băncile licențiate au dezvoltat o serie de produse și servicii care permit clienților să efectueze operațiuni de plată din ce în ce mai rapid și sigur. Obiectivul principal al campaniei este de a informa publicul asupra faptului că plățile fără numerar sunt simple, sigure și comode.

Pe parcursul campaniei de informare, care se va desfășura timp de jumătate de an, vor fi realizate spoturi, emisiuni și interviuri la diferite posturi TV și radio pe tematica instrumentelor de plată fără numerar. La fel, publicul interesat va avea posibilitatea de a accesa și o pagină dedicată acestui subiect pe o rețea de socializare, precum și o pagină online, pe care se vor regăsi informații utile despre achitățile fără numerar.

3.9 Tehnologia informației

Pe parcursul anului 2014, activitatea BNM în domeniul TI s-a focusat pe proiecte majore inițiate în anii precedenți, dar și pe inițierea și derularea unor proiecte noi. În acest sens, prioritățile de bază au vizat proiectele transversale majore la nivel de BNM, dar și proiecte interne ale Departamentului tehnologiei informaționale pentru dezvoltarea și optimizarea serviciilor TI.

Printre proiectele importante inițiate în 2014 se numără proiectul de implementare a unui instrument soft pentru gestiunea serviciilor TI. Implementarea unei astfel de soluții a devenit o necesitate imperativă pentru BNM, în contextul în care cerințele față de infrastructura și serviciile TI au devenit din ce în ce mai complexe, concomitent cu creșterea cerințelor față de calitatea acestora.

Proiectul are drept scop îmbunătățirea serviciilor TI, prin standardizarea și automatizarea proceselor TI, prin îmbunătățirea serviciilor de suport, prin optimizarea utilizării resurselor umane și TI, printr-o vizibilitate mai bună a necesităților BNM și prin capacități de planificare îmbunătățite. Pentru a maximiza beneficiile în utilizarea unui astfel de instrument, implementarea acestuia va fi precedată de o transformare a proceselor TI, în conformitate cu cele mai bune practici în domeniu, precum ITIL v3.

Sub aspectul de infrastructură hard și servicii TI, scopul primordial a fost cel de asigurare a continuității lucrărilor inițiate în anii precedenți pentru consolidarea capacităților de virtualizare a resurselor TI. Proiectele de virtualizare a resurselor TI în BNM își propun asigurarea, pe de o parte, a gestionării cât mai eficiente a resurselor existente, iar pe de altă parte, optimizarea proceselor ce țin de modul în care acestea sunt alocate, administrate, monitorizate și dispuse din uz, de managementul capacităților și schimbărilor, de asigurarea securității informației etc. De menționat că, pe parcursul anului 2014 s-a realizat o creștere cu 34.0 la sută a serverelor virtualizate, concomitent cu scăderea numărului de servere fizice, a costurilor de licențiere și a costurilor operaționale. La sfârșitul anului, densitatea serverelor virtuale a constituit în medie 2.3 servere virtuale pe un server fizic, urmând ca în următorii ani, această cifră să cunoască o creștere semnificativă.

Tot pe direcția de dezvoltare a tehnologiilor virtualizate este și proiectul pentru implementarea infrastructurii de virtualizare a stațiilor de lucru (Virtual Desktop Infrastructure). Acest proiect a fost inițiat pe parcursul anilor 2012-2013 și a continuat în 2014. Printre realizările atinse pe parcursul anului 2014, în cadrul acestui proiect, pot fi enunțate optimizarea capacității și indicatorilor de performanță ale platformei de virtualizare care au contribuit în mod direct la îmbunătățirea calității serviciilor de virtualizare, dar și la posibilitatea pentru extinderea numărului de locuri de muncă virtualizate.

Un alt proiect major inițiat pe parcursul anului 2013 și finalizat în 2014, a fost cel de modernizare a Sistemului automatizat de plăți interbancare (SAPI). Obiectivele acestuia au vizat îmbunătățirea caracteristicilor de performanță, fiabilitate, securitate și funcționalitate ale SAPI. La baza acestor obiective au stat doi factori primordiali: nivelul de criticitate al sistemului pentru securitatea financiară a țării; și atingerea unui nivel înalt al uzurii morale și fizice ale infrastructurii hard/soft și platformei tehnologice, care au fost date în exploatare începând cu anul 2007. În 2014 a fost realizată cea de-a doua fază a proiectului și anume modernizarea platformei tehnologice și la nivel de aplicație. Ca rezultat al definitivării cu succes a proiectului, au fost realizate mai multe beneficii, printre care eficientizarea resurselor de procesare concomitent cu creșterea parametrilor de performanță ai SAPI de 5 ori (iar pentru unele tipuri de operațiuni până la 10 ori), optimizarea costurilor legate de licențele utilizate pentru SAPI (de exemplu, diminuarea costurilor de licențiere pentru produsele Oracle cu 47.0 la sută), eficientizarea și automatizarea procesului de administrare (administrarea dintr-o singură consolă, monitorizarea centralizată a tuturor resurselor și

evenimentelor de sistem), creșterea nivelului de fiabilitate a sistemului și reziliență la căderi prin utilizarea celor mai moderne tehnologii în materie de high-availability etc.

De asemenea, au fost înregistrate și alte realizări importante în domeniul TI, primordiale fiind însă cele privind optimizarea utilizării resurselor TI. Un exemplu elocvent îl constituie realizările privind optimizarea gestionării licențelor unor produse soft. Reușind să semneze un acord de tip Enterprise Agreement cu compania Microsoft, BNM a obținut mai multe avantaje, printre care o reducere importantă a costurilor de licențiere, concomitent cu obținerea accesului la toate facilitățile prevăzute de politicile de licențiere de tip Enterprise Agreement.

3.10 Operațiuni cu numerar

La finele anului 2014, numerarul aflat în circulație din punct de vedere valoric constituia 19222 milioane lei, cu 1.0 la sută superior celui înregistrat la sfârșitul anului 2013, când a însumat 19045 milioane lei.

Bancnote și monede în circulație

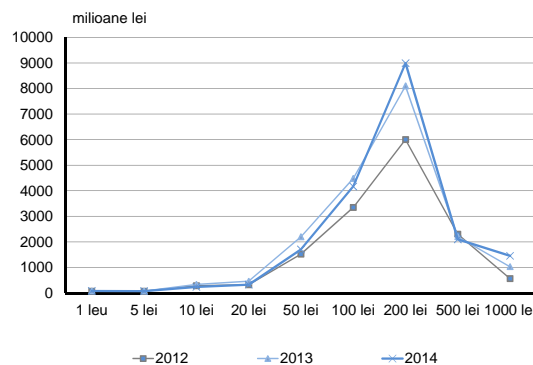
Bancnotele în circulație, la finele anului 2014, din punct de vedere valoric, au constituit 19112 milioane lei, cu 0.9 la sută mai mult față de finele anului 2013 (Graficul 3.61).

Numerarul în bancnote aflat în circulație, la finele anului 2014, din punct de vedere cantitativ, conform structurii valorilor nominale, constituia 258 milioane bancnote, cu 7.3 la sută mai puțin decât în anul 2013 (Graficul 3.62).

Micșorarea cantitativă a bancnotelor în circulație s-a datorat diminuării ponderii bancnotelor de 10 lei, 20 lei, 50 lei în totalul bancnotelor aflate în circulație.

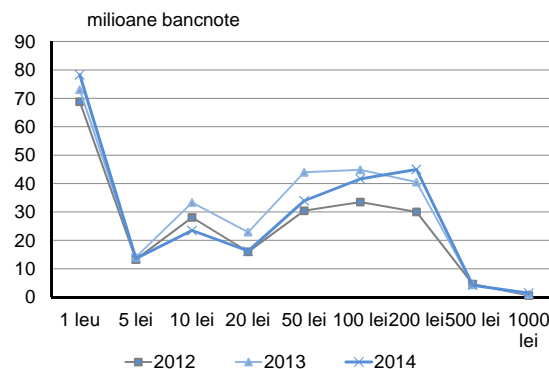
La sfârșitul perioadei de referință, conform structurii valorilor nominale, bancnotele dețineau, din punct de vedere cantitativ: pentru 1 leu – 78.28 milioane bancnote, 5 lei – 13.58 milioane bancnote, 10 lei – 23.48 milioane bancnote, 20 lei – 16.23 milioane bancnote, 50 lei – 33.95 milioane bancnote, 100 lei – 41.67 milioane bancnote, 200 lei – 44.97 milioane bancnote, 500 lei – 4.19 milioane bancnote și 1000 lei – 1.45 milioane bancnote.

Graficul 3.61: Evoluția bancnotelor în circulația monetară (din punct de vedere valoric)

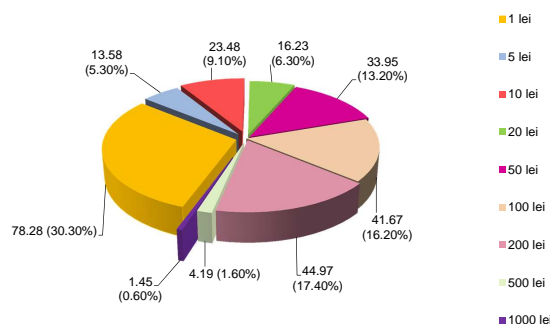
Sursa: BNM

Graficul 3.62: Evoluția bancnotelor în circulația monetară (din punct de vedere cantitativ)

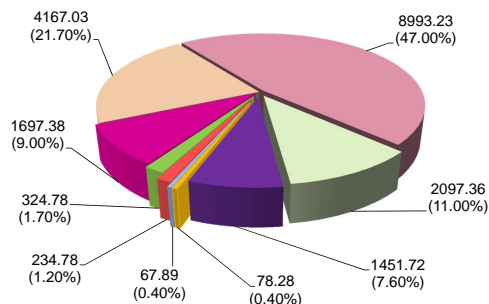
Sursa: BNM

Graficul 3.63: Structura pe valori nominale a bancnotelor în circulație la finele anului 2014 (din punct de vedere cantitativ)

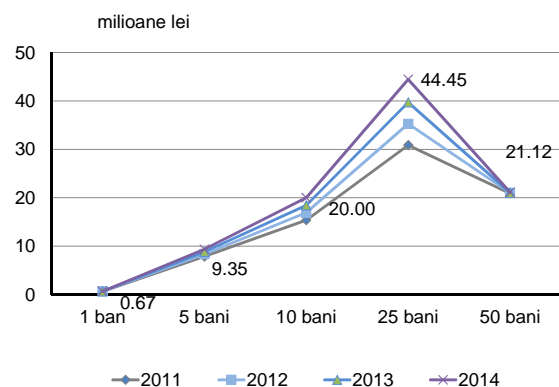
Sursa: BNM

Graficul 3.64: Structura pe valori nominale a bancnotelor în circulație la finele anului 2014 (din punct de vedere valoric)

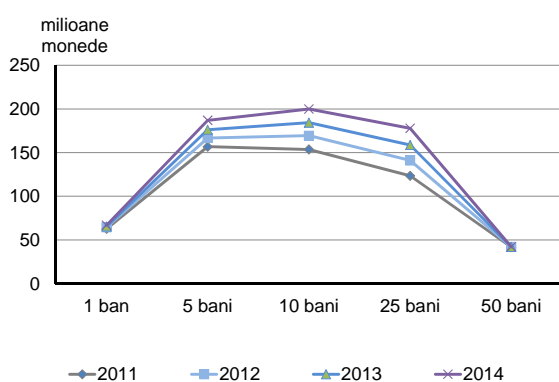
Sursa: BNM

Graficul 3.65: Evoluția monedelor în circulația monetară (din punct de vedere valoric)

Sursa: BNM

Graficul 3.66: Evoluția monedelor în circulația monetară (din punct de vedere cantitativ)

Sursa: BNM

Detalii cu privire la structura bancnotelor aflate în circulație, pe valori nominale, cantitativ și valoric, sunt prezentate în graficele Graficul 3.63 și Graficul 3.64.

Monedele metalice divizionare aflate în circulație, la finele anului 2014, din punct de vedere valoric, constituiau 95.58 milioane lei, cu 7.9 la sută mai mult față de perioada similară a anului 2013 (Graficul 3.65).

Monedele metalice divizionare aflate în circulație, la finele anului 2014, din punct de vedere cantitativ, conform structurii valorilor nominale, constituiau 673.9 milioane monede, cu 7.5 la sută mai multe decât la finele anului 2013 (Graficul 3.66).

Creșterea cantitativă a monedelor metalice divizionare în circulație s-a datorat majorării ponderii monedelor de 10 bani și 25 bani din totalul monedelor aflate în circulație. Din punctul de vedere al structurii valorilor nominale, la sfârșitul perioadei de referință, monedele dețineau, din punct de vedere cantitativ, pentru 10 bani – 29.7 la sută și 25 bani – 26.4 la sută, din punct de vedere valoric, respectiv 20.9 la sută și 46.5 la sută.

Emisia, retragerea și procesarea numerarului

Pe parcursul anului 2014, Banca Națională a Moldovei a emis numerar în valoare totală de 5964 milioane lei, cu circa 11.0 la sută mai puțin comparativ cu anul 2013.

Bancnotele emise în anul 2014, din punct de vedere valoric, constituiau 5957.06 milioane lei, cu circa 10.9 la sută mai puțin în comparație cu anul 2013, iar din punct de vedere cantitativ – 89.98 milioane bancnote, cu circa 16.5 la sută mai puțin decât în anul 2013.

Micșorarea cantitativă a bancnotelor emise în circulație a fost determinată de diminuarea ponderii bancnotelor de 10 lei, 20 lei și 50 lei în totalul bancnotelor emise în anul 2014.

Bancnotele, conform structurii valorilor nominale, dețineau, din punct de vedere cantitativ, pentru 1 leu – 15.12 milioane bancnote, 5 lei – 4.0 milioane bancnote, 10 lei – 15.81 milioane bancnote, 20 lei – 9.0 milioane bancnote, 50 lei – 16.23 milioane bancnote, 100 lei – 16.02 milioane bancnote, 200 lei – 13.23 milioane bancnote, 500 lei – 0.1 milioane bancnote și 1000 lei – 0.47 milioane bancnote.

Graficul 3.67 prezintă detalii cu privire la structura bancnotelor emise, pe valori nominale, reprezentate cantitativ.

Monedele metalice emise în anul 2014, din punct de vedere valoric, constituiau 6.96 milioane lei, cu 8.8 la sută mai mult față de anul 2013, iar din punct de vedere cantitativ - 47.06 milioane monede, cu 9.5 la sută mai mult decât în anul 2013.

Monedele metalice emise în anul 2014, conform structurii valorilor nominale, dețineau, din punct de vedere cantitativ, pentru 1 ban – 1.48 milioane monede, 5 bani – 10.76 milioane monede, 10 bani – 15.63 milioane monede, 25 bani – 19.0 milioane monede și 50 bani – 0.19 milioane monede.

Pe parcursul anului 2014, Banca Națională a Moldovei a retras din circulație, prin depunerile băncilor licențiate, bancnote în sumă de 5794 milioane lei, de 2.6 ori mai mult decât în anul 2013, iar din punct de vedere cantitativ - 110.3 milioane bancnote, de 2 ori mai mult decât în anul 2013.

În anul 2014, în cadrul Băncii Naționale a Moldovei au fost procesate 67.5 milioane bancnote, prin verificare atât din punctul de vedere al autenticității, cât și al calității, în scopul păstrării calității și integrității bancnotelor aflate în circulație, potrivit criteriilor stabilite de BNM.

Ca urmare a procesării, circa 41.4 milioane bancnote au fost identificate ca fiind necorespunzătoare circulației. Rata de uzură a fost de circa 1.0 la sută, scăzând ușor față de cea consemnată în anul 2013.

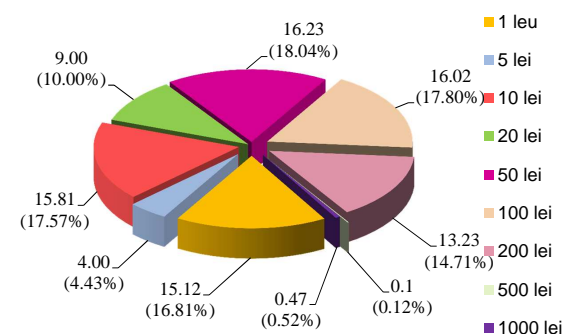
Contrafaceri de monedă națională

Pe parcursul anului 2014, numărul contrafacerilor de monedă națională expertizate a totalizat 5560 bancnote, cu o creștere de 2.5 ori față de anul 2013. Raportat la numărul bancnotelor autentice, aflate în circulație, care la finele perioadei de referință constituiau 258 milioane bancnote, numărul bancnotelor falsificate se menține la un nivel foarte scăzut și reprezintă 0.002 la sută.

Falsificatorii au manifestat predilecție pentru bancnotele de 100 lei, totalizând 5134 bancnote, 50 lei – 183 bancnote, 1000 lei – 107 bancnote, 20 lei – 92 bancnote și de 200 lei – 26 bancnote din cantitatea totală de falsuri constatate în anul 2014.

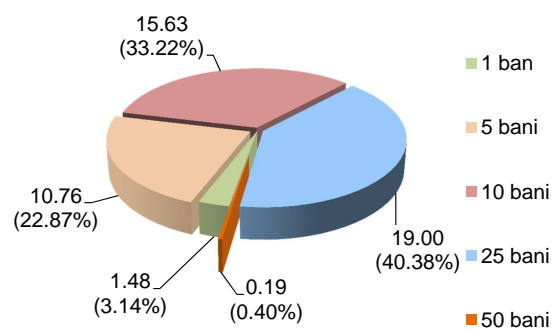
Ca bază de comparație, în anul 2013, numărul contrafacerilor de monedă națională a totalizat 2239 bancnote, iar bancnotele cu cel mai mare număr de falsuri au fost înregistrate pentru bancnotele de 100 lei, cifrându-se la 1499 bancnote, 50 lei – 364 bancnote și 20 lei – 200 bancnote, 1000 lei – 82 bancnote și 200 lei - 69 bancnote.

Graficul 3.67: Bancnote emise în cursul anului 2014 (din punct de vedere cantitativ)

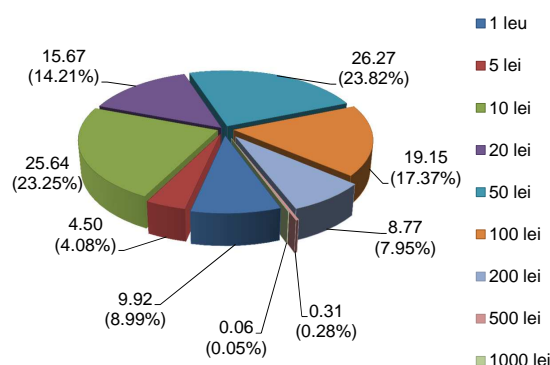
Sursa: BNM

Graficul 3.68: Monede metalice emise în cursul anului 2014 (din punct de vedere cantitativ)

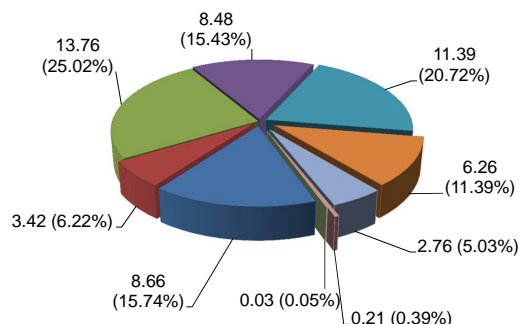
Sursa: BNM

Graficul 3.69: Bancnote retrase din circulație în cursul anului 2014 (din punct de vedere cantitativ)

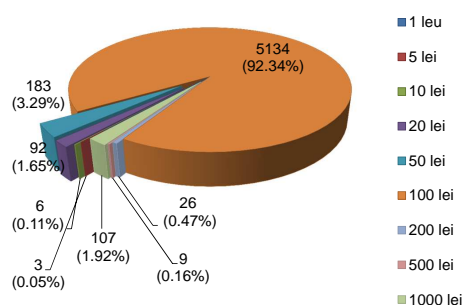
Sursa: BNM

Graficul 3.70: Bancnote retrase din circulație în cursul anului 2013 (din punct de vedere cantitativ)

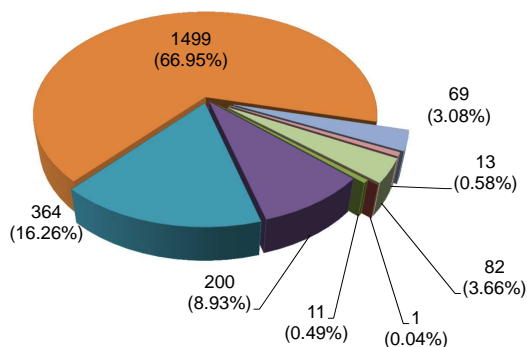
Sursa: BNM

Graficul 3.71: Structura pe valori nominale a falsurilor, constatate în anul 2014 (din punct de vedere cantitativ)

Sursa: BNM

Graficul 3.72: Structura pe valori nominale a falsurilor, constatate în anul 2013 (din punct de vedere cantitativ)

Sursa: BNM

În scopul combaterii falsificării însemnelor monetare, Banca Națională a Moldovei recomandă publicului să fie vigilent în continuare la posibilitatea fraudelor, să verifice autenticitatea bancnotelor și monedelor, iar în cazul constatării acestora să le retragă din circulație și să comunice cazul Ministerului Afacerilor Interne.

Totodată, BNM prin cooperare cu Ministerul Afacerilor Interne organizează pentru băncile licențiate cursuri specializate privind metodele de constatare și retragere din circulație a falsurilor.

Emisia monedelor și bancnotelor comemorative

În temeiul Legii nr. 548–XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, Hotărârii Consiliului de administrație al BNM nr.134 din 10 iulie 2014 cu privire la punerea în circulație ca mijloc de plată și în scop numismatic a unor monede comemorative și a Hotărârii Consiliului de administrație al BNM nr. 197 din 02 octombrie 2014 cu privire la punerea în circulație ca mijloc de plată și în scop numismatic a unor monede comemorative, Banca Națională a Moldovei, pe parcursul anului 2014, a emis 9 monede comemorative, cu diverse tematici, dintre care o monedă din aur și opt monede din argint. Tirajele au fost diferențiate, în funcție de metalul din care au fost bătute monedele, în total fiind emise 300 monede din aur și 5500 monede din argint (Tabelul A. 26).

3.11 Auditul intern

Prioritățile cheie ale activității Departamentului audit intern în anul 2014 au susținut direcția de dezvoltare a funcției de audit intern, având în vedere abordarea strategică a dezvoltării proceselor BNM și tratarea riscurilor asociate activităților. Planul anual de audit intern 2014 a inclus o serie de activități de audit de importanță majoră și diverse proiecte de importanță medie, fiind executat integral. Suplimentar, la solicitarea conducerii BNM, au fost realizate trei misiuni de audit ad-hoc. Misiunile de audit realizate s-au concretizat în constatări, opinii și recomandări prezentate în rapoarte de audit care au fost transmise subdiviziunilor auditate și Consiliului de administrație al BNM.

În paralel cu misiunile de audit, au fost desfășurate și o serie de activități cu caracter consultativ, constând în participarea în echipe de proiect sau grupuri de lucru cu rol de consultant și/sau observator. Au fost avizate situațiile financiare și executarea bugetului BNM, proiecte de acte normative, fiind analizate nivelul

de management al riscurilor și de control intern. De asemenea, pe parcursul anului 2014, colaboratorii DAI au acordat asistență instructivă salariaților BNM pe tematici aferente domeniilor în directă legătură cu rolul și atribuțiile DAI.

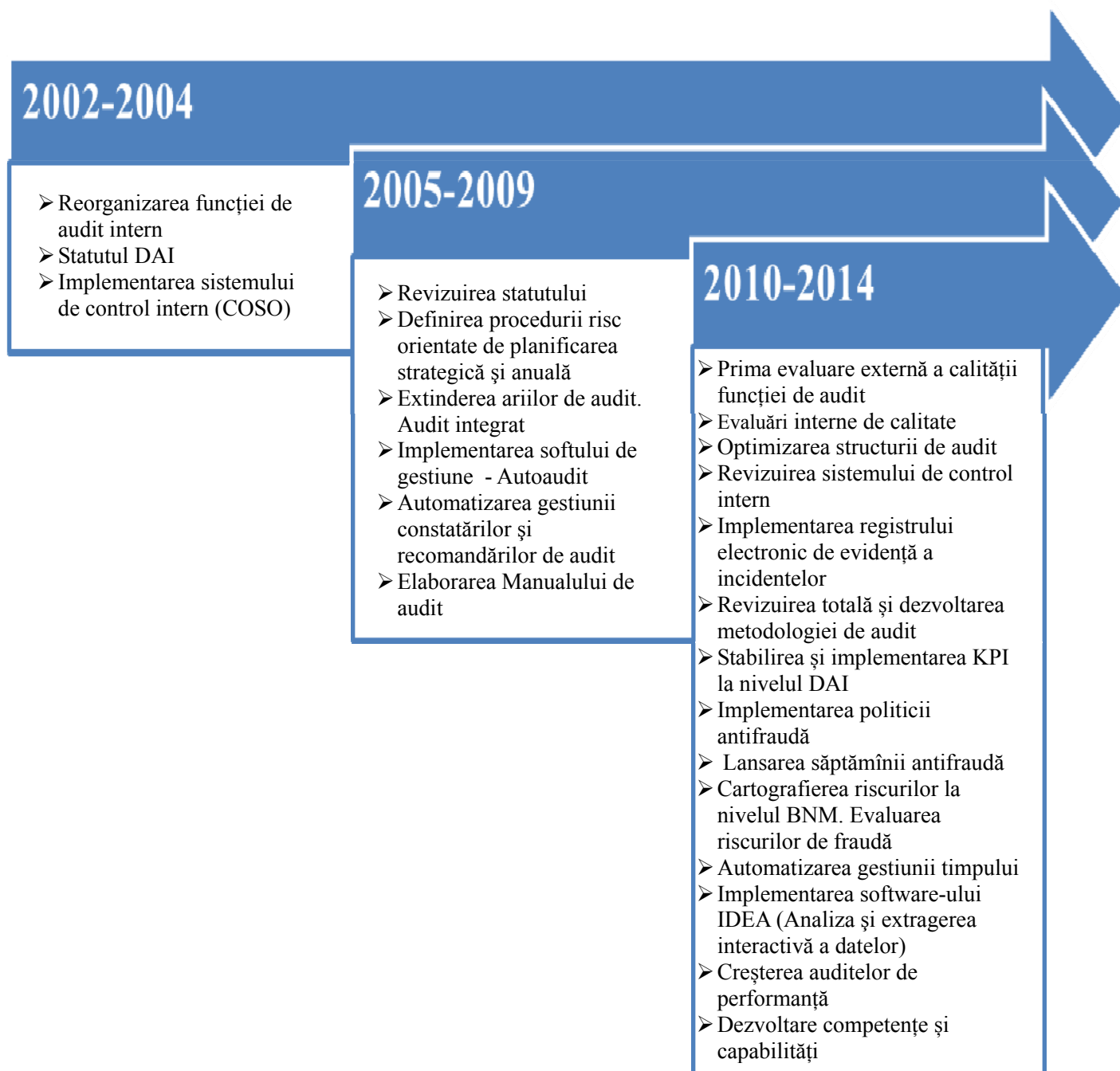
Un element esențial la perfecționarea cadrului normativ intern a fost revizuirea și dezvoltarea metodologiei de audit intern. A fost elaborată o versiune nouă a Manualului de audit și dezvoltate proceduri interne adiacente întru coordonarea și eficientizarea funcției de audit intern.

Din perspectiva intensificării conștientizării și importanței gestiunii riscului de fraudă, în noiembrie 2014 s-a desfășurat a III-a ediție a *Săptămânii antifraudă*, cu participarea reprezentanților Asociației Băncilor și ai băncilor licențiate din Republica Moldova. În cadrul evenimentului au fost organizate mai multe activități, care au avut drept scop conștientizarea, prevenirea și combaterea fraudei, stabilirea unei guvernări integrate și dezvoltate, orientate spre eficiență și calitate.

Dezvoltarea pregătirii profesionale a auditorilor interni rămâne un element esențial în atingerea eficacității activității de audit intern. Pe parcursul anului de referință, colaboratorii DAI au participat la seminare/cursuri organizate extern și intern (în aria Republicii Moldova), fiind abordate tematici referitoare la guvernanta într-o bancă centrală, auditul tehnologiilor informaționale, managementul riscurilor etc. În contextul deținerii calității de membru al IIA (*Institutul Auditorilor Interni, SUA*), activitatea de pregătire profesională a fost menținută și dezvoltată prin respectarea standardelor de audit, normelor obligatorii ale cadrului internațional de practici profesionale, codului de etică, participarea la Webinar-ele IIA. Suplimentar, în anul 2014, a fost asigurată participarea în formularea de opinii asupra *Proiectului de modificări la Cadrul Internațional de Practici Profesionale (IPPF)* emis de IIA, la 4 august 2014.

În cadrul programului de asigurare și îmbunătățire a funcției de audit intern a urmat monitorizarea continuă a activității de audit, evaluarea performanței auditului și performanței individuale a responsabililor de audit. De asemenea, în anul 2014, a fost inițiată autoevaluarea periodică a calității funcției de audit intern în BNM, care urmărește în principal conformarea activității desfășurate cu *Standardele Internaționale pentru Practica Profesională a Auditului Intern*.

Evoluția funcției de audit intern în cadrul BNM

3.12 Colaborarea internațională a Republicii Moldova

Fondul Monetar Internațional (FMI)

Fondul Monetar Internațional își desfășoară activitatea în vederea stimulării creșterii economice globale și asigurării stabilității economice. Această instituție internațională oferă consultanță politică și de finanțare membrilor săi în dificultăți economice, precum și cooperează cu țările în curs de dezvoltare pentru a le ajuta să atingă stabilitatea macroeconomică și să reducă sărăcia. Republica Moldova deține calitatea de membru al FMI din 12 august 1992.

La situația din 31 decembrie 2014, cota Republicii Moldova la FMI a reprezentat 123.2 milioane DST (circa 190 milioane dolari SUA.) sau 0.05 la sută din capitalul FMI, ceea ce constituie 0.08 la sută din numărul total de voturi.

Până la sfârșitul anului 2014, decizia de majorare a cotei Republicii Moldova la FMI nu a intrat în vigoare, fiind condiționată de neacumularea numărului suficient de voturi de la statele-membre ale FMI, necesare pentru adoptarea reformelor prevăzute de cea de-a Paisprezecea Revizuire Generală a Cotelor și Reforma Consiliului Executiv inițiată de către FMI.

Pe parcursul anului 2014, relațiile Băncii Naționale a Moldovei cu FMI s-au derulat în contextul consultărilor periodice în baza Articolului IV al Statutului FMI³⁴, precum și a vizitelor de monitorizare post-program³⁵.

În acest sens, experții FMI au efectuat doua vizite de lucru în Republica Moldova în perioada 22 - 30 aprilie 2014 și ulterior, la 25 septembrie – 7 octombrie 2014. Principalele subiecte ale dialogului dintre experții FMI și autoritățile Republicii Moldova au vizat prognozele privind evoluțiile macroeconomice în anul 2014, perspectivele bugetare, situația în sistemul bancar și reformele structurale promovate în diverse domenii. Misiunea FMI a apreciat reușita BNM în atingerea cu succes a obiectivului de asigurare

³⁴Consultările periodice prevăzute de Articolul IV al Statutului FMI constituie un exercițiu de supraveghere care este obligatoriu pentru toate statele-membre, în urma aderării lor la FMI.

³⁵Monitorizarea post-program este un proces care vizează toate statele-membre după expirarea programelor susținute de FMI și are ca scop asigurarea viabilității cadrului economic al țării și alertarea timpurie cu privire la capacitatea statului de a rambursa datoria față de FMI.

a stabilității prețurilor în contextul cadrului de țintire a inflației și regimului flexibil al cursului de schimb, fapt ce a contribuit la atenuarea impactului presiunilor din exterior. De asemenea, experții au remarcat pozitiv reducerea semnificativă a deficitului bugetar, menținerea datoriei publice la un nivel adecvat și a rezervelor valutare la un nivel suficient pentru a atenua impactul eventualelor șocuri externe.

În perioada 17 februarie – 5 martie 2014, reprezentanții Fondului Monetar Internațional și ai Băncii Mondiale au desfășurat un program de evaluare a sectorului financiar al Republicii Moldova (Financial Sector Assessment Program – FSAP). Pe parcursul derulării programului, experții misiunii au efectuat o examinare și analiză aprofundată și detaliată a sectorului financiar al țării.

Printre progresele Republicii Moldova înregistrate după evaluarea FSAP din anul 2007, experții au punctat următoarele: atingerea unor obiective macroeconomice, îmbunătățirea semnificativă a reglementării și supravegherii sectorului financiar, crearea cadrului instituțional și legal aferent gestionării crizelor. Totodată, experții au accentuat necesitatea continuării eforturilor orientate spre diminuarea principalelor riscuri și vulnerabilități ale sectorului financiar al țării prin sporirea calității supravegherii sectorului financiar, consolidarea sistemului de gestionare a crizelor financiare și fortificarea sistemului de protecție a deponentilor.

Ultimul program de asistență al FMI pentru Republica Moldova a fost finalizat în aprilie 2013, prin care Republica Moldova a beneficiat de asistență financiară în valoare de 320.0 milioane DST, din care 225.0 milioane DST au fost recepționate de către Banca Națională a Moldovei și, respectiv, 95.0 milioane DST – de către Ministerul Finanțelor.

În anul 2014, plățile totale aferente deservirii creditelor acordate Băncii Naționale a Moldovei de către FMI au constituit 20.90 milioane DST (echivalentul a 31.75 milioane dolari SUA), dintre care plățile pentru suma principală a creditului au constituit 19.27 milioane DST (echivalentul a 29.27 milioane dolari SUA), iar plățile pentru dobânzile și comisioanele la credite –1.63 milioane DST (echivalentul a 2.48 milioane dolari SUA) (Tabelul A. 27).

Uniunea Europeană (UE)

Consolidarea poziției Republicii Moldova în vederea avansării pe calea integrării europene reprezintă un obiectiv important al politicii externe și interne a statului. Anul 2014 a fost marcat de obținerea unor rezultate importante în atingerea acestui scop.

Astfel, la 27 iunie 2014, la Bruxelles a avut loc semnarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte. Acordul de Asociere a fost ratificat de Parlamentul Republicii Moldova pe 2 iulie 2014, iar de Parlamentul European - pe 13 noiembrie 2014. Până la ratificarea acestui document de către toate statele-membre ale UE, anumite părți ale Acordului sunt aplicate cu titlu provizoriu de la 1 septembrie 2014.

Prin Acordul de Asociere, Republica Moldova și-a asumat un număr mare de angajamente. Acest document conține 395 de directive și regulamente, care, odată puse în aplicare în legislația națională, vor accelera aprofundarea relațiilor politice și economice, precum și integrarea graduală a Republicii Moldova pe piața comunitară. Astfel, Acordul va crea un nou climat pentru relațiile economice dintre părți și în special pentru dezvoltarea comerțului și a investițiilor, precum și va stimula concurența, care constituie factorii hotărâtori pentru restructurarea și modernizarea economiei.

În limita atribuțiilor sale, Banca Națională a Moldovei participă la realizarea angajamentelor asumate de către țara noastră în cadrul Acordului de Asociere prin alinierea cadrului normativ și a activităților sale la legislația și la cele mai bune practici ale Uniunii Europene. În acest context, este de notat faptul că, transpunerea prevederilor actelor UE în legislația națională în domeniul financiar-bancar va contribui la dezvoltarea și stabilitatea sistemului financiar din Republica Moldova și va asigura compatibilitatea conceptului și modelului de reglementare național cu conceptul și modelul de reglementare a statelor membre ale Uniunii Europene.

La 26 iunie 2014, a fost aprobată Agenda de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Acest document stabilește un set de priorități pentru anii 2014-2016, cu scopul de a pregăti și facilita implementarea Acordului de Asociere, creând cadrul practic prin intermediul căruia pot fi realizate obiectivele primordiale ale asocierii politice și integrării economice. Agenda de Asociere înlocuiește Planul de Acțiuni RM-UE elaborat în cadrul Politicii Europene de Vecinătate.

Un instrument de bază pentru monitorizarea procesului de integrare europeană pe parcursul a trei ani îl reprezintă Planul Național de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere RM-UE pentru 2014-2016, aprobat de Guvernul Republicii Moldova în octombrie 2014. Astfel, planul include acțiunile ce vor fi realizate de către instituțiile responsabile, în baza prevederilor

Acordului de Asociere și a priorităților Agendei de Asociere, în termenele indicate și cu specificarea resurselor financiare necesare în acest sens.

Banca Națională a Moldovei s-a angajat să contribuie la implementarea planului vizat printr-un șir de acțiuni, precum: alinierea legislației privind banca centrală cu cele mai bune practici ale UE, consolidarea capacității BNM în domeniul reglementării și supravegherii bancare, dezvoltarea și consolidarea cerințelor aferente guvernării și gestionării riscului bancar, transpunerea și implementarea legislației UE din domeniul serviciilor financiare etc.

În contextul colaborării dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, în anul 2014, reprezentanții BNM au participat la Subcomitetul de Cooperare RM-UE nr. 2 "Economie, finanțe și statistică" și la cea de-a XVIII-a reuniune a Comitetului de Cooperare Parlamentară RM-UE, care au reprezentat organe responsabile de monitorizarea implementării Acordului de Parteneriat și Cooperare între Republica Moldova și UE³⁶. În cadrul acestor reuniuni au fost discutate o serie de subiecte ce țin de evoluția unor indicatori macroeconomici; situația curentă în domeniul asigurării stabilității, transparenței, siguranței și eficienței sectorului financiar; măsurile în domeniul prevenirii practicilor frauduloase în sectorul financiar, precum și alte aspecte ce țin de dezvoltarea economică a țării pe diferite sectoare.

Pe parcursul anului 2014, Republica Moldova a continuat să beneficieze de asistență financiară din partea Uniunii Europene în diverse domenii. Astfel, în lunile iunie și decembrie, Republica Moldova a recepționat cea de a treia și cea de a patra tranșă în valoare de 8.85 milioane euro, și respectiv, 4.89 milioane euro în cadrul *Programului de suport al politicii sectoriale în domeniul apelor*. Obiectivul general al acestui program este de a susține implementarea reformelor în sectorul de aprovizionare cu apă potabilă și salubritate.

Comisia Europeană a debursat în luna iunie ultima tranșă în sumă de 6.0 milioane euro a grantului acordat Republicii Moldova în cadrul *Programului de suport financiar pentru politicile sectoriale de sănătate*. Sistemul de sănătate din Republica Moldova a beneficiat pe parcursul anilor 2008-2012 de suport financiar în valoare de circa 50.0 milioane euro și asistență tehnică în valoare de peste 3.0 milioane euro din partea UE.

³⁶Acordul de Parteneriat și Cooperare între Republica Moldova și UE a intrat în vigoare la 1 iulie 1998 și a reprezentat baza juridică a relațiilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană până la înlocuirea acestuia cu Acordul de Asociere RM – UE.

În octombrie 2014, Republica Moldova a recepționat cea de-a doua tranșă în sumă de 13.2 milioane euro din totalul de 60.0 milioane euro preconizate în cadrul *Programului de suport pentru reformele din sectorul justiției*.

Începând cu 28 aprilie 2014, a fost liberalizat regimul de vize pentru călătoriile de scurtă durată a cetățenilor Republicii Moldova, posesori ai pașaportului biometric în spațiul Schengen. În vederea continuării reformelor în domeniul justiției și afacerilor interne Grupul de lucru pentru coordonarea procesului de liberalizare a regimului de vize cu UE asigură implementarea *Matricei de politici pentru implementarea Planului de acțiuni privind liberalizarea regimului de vize pentru anii 2014 – 2016* prin intermediul unui suport bugetar în valoare de 21.0 milioane euro. În acest sens, în noiembrie 2014, Republica Moldova a recepționat prima tranșă de suport bugetar în valoare de 5.8 milioane euro.

Având ca scop susținerea Guvernului Republicii Moldova în promovarea creșterii economice durabile, consolidarea sistemului democratic și îmbunătățirea guvernantei economice, în luna decembrie 2014 Comisia Europeană a transferat țării noastre o tranșă în valoare de 8.0 milioane euro din totalul de 30.0 milioane euro, preconizate în cadrul *Programului de suport al instituirii Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător în Republica Moldova*.

De asemenea, în luna decembrie 2014, a fost recepționată o tranșă în sumă de 8.0 milioane euro pentru implementarea *Programului de suport pentru Reformele Politicii Finanțelor Publice din Republica Moldova*. Realizarea acestui program are ca scop consolidarea politicilor fiscale efective, politicilor finanțelor publice transparente și fortificarea sistemului de management al finanțelor publice.

Grupul Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est (BSCEE)

În anul 2014, Banca Națională a Moldovei, în calitate de membru al Grupului Supraveghetorilor Bancari din Europa Centrală și de Est, a participat la cea de-a 27-a Conferință anuală a membrilor Grupului BSCEE. Tematica evenimentului s-a axat pe stabilitatea financiară și importanța menținerii acesteia. De asemenea, conferința a avut ca obiectiv schimbul de experiență între supraveghetorii bancari – membri ai Grupului BSCEE.

Ca urmare a solicitării secretariatului Grupului BSCEE a opiniei membrilor referitor la intenția Băncii Centrale a Georgiei și a Băncii Naționale a Kazahstanului de a deveni membri ai grupului respectiv, Banca Națională a Moldovei a acceptat admiterea

acestora în calitate de membri ai Grupului BSCEE cu condiția revizuirii textului Acordului cu privire la regulile de organizare și funcționare a BSCEE și a Statutului Operațional al Secretariatului BSCEE pentru a aduce în concordanță aceste documente de constituire cu numărul și caracteristicile țărilor – membre.

De asemenea, pe parcursul anului 2014, Banca Națională a Moldovei a continuat conlucrarea cu Secretariatul Grupului BSCEE în scopul organizării diferitelor evenimente cu caracter instructiv destinate supraveghetorilor bancari din țările membre ale acestuia.

Asistența tehnică externă și colaborarea cu organismele internaționale și băncile centrale ale altor state

Dezvoltarea funcției de supraveghere bancară reprezintă un obiectiv de importanță strategică pentru Banca Națională a Moldovei și necesită o alocare semnificativă de resurse și capacități atât interne, cât și externe. În vederea atingerii acestui obiectiv, Banca Națională a Moldovei beneficiază de asistență tehnică din partea mai multor parteneri externi.

Pentru a-și consolida capacitatea în domeniul reglementării și supravegherii bancare, Banca Națională a Moldovei a întreprins un șir de activități orientate spre atingerea obiectivului de implementare a cerințelor Acordului de Capital Basel II / III prin intermediul instrumentului de asistență și cooperare al UE – Twinning. Astfel, pe parcursul anului 2014, BNM a participat la selectarea partenerilor din statele membre ale Uniunii Europene pentru implementarea proiectului Twinning “*Consolidarea capacității BNM în domeniul reglementării și supravegherii bancare în contextul implementării cerințelor Acordului Basel II/III*”. Ulterior, BNM a negociat și agreeat cu partenerii participanți la Twinning (Banca Națională a României și Banca Centrală a Olandei) contractul de Twinning, inclusiv planul de lucru și anexele la proiectul menționat. La etapa actuală, documentele sunt transmise spre evaluare și avizare Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova. Proiectul propriu-zis se preconizează să demareze în anul 2015, ca urmare a definitivării și semnării contractului de Twinning.

În scopul perfecționării reglementărilor prudențiale și a instrumentelor de supraveghere bancară, în anul 2014, Banca Națională a Moldovei a beneficiat de instruire organizate de către Autoritatea de Supraveghere Financiară din Polonia. Activitățile de instruire au avut menirea să familiarizeze colaboratorii BNM cu practicile europene aplicate în procesul de licențiere a băncilor și soluționare a problemelor care pot surveni, precum și cu

experiența statelor Uniunii Europene în procesul de supraveghere a băncilor și de rezoluție a băncilor problematice.

În vederea consolidării cooperării cu autoritățile de supraveghere bancară din Statele UE, BNM a semnat, la 3 noiembrie 2014, cu Autoritatea Federală de Supraveghere Financiară a Germaniei un Memorandum de Înțelegere privind cooperarea în domeniul supravegherii bancare. Semnarea acestui Memorandum reprezintă crearea cadrului necesar pentru sporirea colaborării bilaterale, în vederea facilitării schimbului de informații necesar pentru realizarea eficientă a supravegherii instituțiilor bancare licențiate de ambele autorități.

De asemenea, în cadrul procesului de autorizare a băncilor, Banca Națională a Moldovei a conlucrat în continuare cu băncile centrale și autoritățile de supraveghere din alte state (România, Ucraina, Republica Kîrgîzstan, Albania și Macedonia) prin schimbul informațiilor relevante în acest sens.

Banca Națională a Moldovei își orientează eforturile în continuare spre realizarea obiectivului de menținere a stabilității financiare a sistemului bancar din Republica Moldova. În acest context, pe parcursul anului 2014, Banca Națională a beneficiat de asistență tehnică din partea Trezoreriei Statelor Unite în ceea ce privește asigurarea continuității activităților aferente supravegherii bancare, modul de elaborare a planurilor de soluționare a băncilor sistemic importante și practicile internaționale aferente planurilor de contingență.

Perfecționarea mecanismelor de depistare timpurie a situațiilor de criză și luarea măsurilor necesare pentru soluționarea acestora au un rol important în asigurarea stabilității financiare. Astfel, în perioada de referință, la solicitarea BNM, o echipă de experți ai Băncii Mondiale au efectuat un exercițiu de simulare a situației de criză cu scopul de a evalua eficiența comunicării în cadrul BNM, precum și cu alte autorități relevante în situațiile de criză.

În anul 2014, Banca Națională a Moldovei a beneficiat de asistență tehnică cu tematica "Managementul comunicării în perioadele de criză" din partea unui expert al Băncii Centrale din Slovenia prin intermediul instrumentului Uniunii Europene – TAIEX. Acest proiect a avut scopul împărtășirii practicilor statelor membre ale UE în gestionarea comunicării în situații de criză. Totodată, această asistență a contribuit la consolidarea cunoștințelor și abilităților reprezentanților instituțiilor guvernamentale, inclusiv ai BNM, responsabili pentru comunicare cu publicul larg și reprezentanții mass-media în situațiile de criză.

Conform atribuțiilor de bază, BNM păstrează și gestionează rezervele valutare ale statului. În acest sens, în anul 2014, Banca Națională a Moldovei a participat în continuare în Programul de gestiune a rezervelor și consultanță, organizat de către Banca Mondială. Pe parcursul anului colaboratorii BNM au participat la seminare practice în diferite domenii ce țin de gestionarea rezervelor valutare. Totodată, BNM a beneficiat de asistență tehnică specializată în gestionarea riscului operațional.

Apropierea Republicii Moldova de normele internaționale de raportare a datelor statistice și perfecționarea principiilor de raportare are o importanță deosebită pentru dezvoltarea economică. În acest sens, în perioada 27 octombrie - 7 noiembrie 2014, reprezentanții Departamentului Statistică al Fondului Monetar Internațional au desfășurat în țara noastră o misiune de asistență tehnică. Aceasta a fost orientată spre extinderea acoperirii Formei Standardizate de Raportare (FSR) 2SR „Băncile și alte instituții financiare” prin includerea datelor statisticii monetare a asociațiilor de economii și împrumut cu licență de categoriile B și C, care atrag depozite, precum și elaborarea unor noi forme de raportare pentru toate segmentele mediului financiar, conform metodologiei descrise în Manualul FMI cu privire la statistica monetară și financiară, în baza căreia va fi compilată FSR 4SR „Mediul financiar nebanca”. În cadrul misiunii, experții FMI au evidențiat importanța clasificării și validării instrumentelor financiare, precum și necesitatea asigurării divizării datelor din formele de raportare în categorii, precum: rezidenți și nerezidenți, moneda națională și valută străină, sectoare instituționale.

Desfășurarea unei activități prospere și orientate spre rezultat în cadrul unei instituții poate fi realizată prin instituirea unui sistem eficient de management al performanței. Pe parcursul anului 2014, BNM a beneficiat de asistență valoroasă aferentă sistemului de management al performanței din partea Băncii Centrale a Olandei. În acest sens a fost organizat un „ice-breaking” pentru conducerea BNM, șefii subdiviziunilor de sine stătătoare și șefii de direcții privind acordarea suportului în instituirea managementului performanței. Implementarea acestui proiect urmează să aducă beneficii prin orientarea angajaților către performanță, comunicare mai eficientă, corelarea mai bună între efort și rezultate, precum și prin crearea unui mediu de lucru atractiv, stimulat, care asigură condițiile necesare performanței.

Dezvoltarea economică durabilă a țării depinde în mare parte de nivelul de educație financiară a populației. Promovarea educației financiare devine din ce în ce mai importantă, odată ce permite populației să ia decizii avizate în materie de servicii financiare, contribuind, pe termen lung, la sporirea stabilității financiare și la asigurarea creșterii economice.

În acest context, Banca Națională a Moldovei și-a exprimat disponibilitatea de a contribui la promovarea educației financiare. Ca și în anii precedenți, Banca Națională a Moldovei a participat în martie 2014 la Săptămâna Internațională a Educației Financiare (Global Money Week), eveniment organizat de către instituția internațională CYFI (Child and Youth Finance International).

Pe parcursul acestei săptămâni, Banca Națională a Moldovei a coordonat proiectul "Deschide inima spre educația financiară", având ca scop integrarea activităților de instruire financiară, desfășurate în Republica Moldova la diferite niveluri ale societății. De asemenea, în cadrul unei conferințe ce a reunit reprezentanți ai autorităților publice, ai mediului educațional și ai societății civile, participanți la piața financiară din Republica Moldova, analiști economici, precum și parteneri externi, s-a creat un grup de lucru pentru elaborarea strategiei naționale de educație financiară. Pe lângă aceasta, au fost organizate seminare, în cadrul cărora elevii și studenții au avut posibilitatea de a se familiariza cu diferite aspecte ce țin de activitatea BNM.

În noiembrie 2014, în contextul promovării educației financiare pentru copii și tineri, reprezentanții BNM au participat la Conferința privind intensificarea și sustenabilitatea educației financiare, organizată în Portugalia, Lisabona. Obiectivul acestei conferințe a fost de a consolida și a extinde educația financiară și socială pentru copiii și tinerii din Europa și Asia Centrală prin intermediul parteneriatelor strategice.

3.13 Activitatea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei

Pe parcursul anului 2014, au fost convocate 70 de ședințe ale Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei, la care s-au examinat și s-au aprobat 307 de hotărâri vizând activitatea sistemului financiar-bancar, fiind aprobate sau modificate acte cu privire la următoarele domenii:

- Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei.
- Politica de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova.
- Politica de contabilitate a Băncii Naționale a Moldovei.
- Reglementarea și supravegherea bancară.

- Evidența contabilă.
- Balanța de plăți.

Pe parcursul anului au fost remise pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova 52 de hotărâri (conform Tabelului A.34 și Tabelului A.35 din anexe) cu aplicare generală ale Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei.

3.14 Activitatea legislativă în anul 2014

Reglementarea valutară

În anul 2014, activitatea Băncii Naționale a Moldovei (BNM) ce ține de reglementarea valutară a fost axată pe adoptarea și /sau amendarea actelor normative aferente funcționării pieței valutare interbancare a Republicii Moldova, activității unităților de schimb valutar, precum și raportării la BNM de către bănci a operațiunilor în domeniul valutar.

I. În vederea îmbunătățirii cadrului normativ al BNM care reglementează operațiunile pe piața valutară interbancară a Republicii Moldova, în anul 2014 a fost amendat Regulamentul privind efectuarea operațiunilor pe piața valutară interbancară a Republicii Moldova.

Amendamentele de bază se referă la următoarele aspecte:

- completarea Regulamentului privind efectuarea operațiunilor pe piața valutară interbancară a Republicii Moldova cu un capitol nou care stipulează condițiile de efectuare de către BNM a tranzacțiilor swap valutar pe piața valutară interbancară (prevederile acestui capitol făceau obiectul Regulamentului cu privire la tranzacțiile swap valutar dintre Banca Națională a Moldovei și bănci care a fost abrogat). Ca rezultat, printr-un singur act normativ sunt reglementate tranzacții valutare interbancare atât sub formă de intervenții directe pe piața valutară internă (cumpărări sau vânzări de valută străină contra monedă națională), cât și sub formă de operațiuni reversibile (tranzacții swap valutar);

- precizarea utilizării de către BNM a tranzacțiilor valutare interbancare în calitate de instrument al politicii monetare (în vederea injectării sau absorbției de lichidități în moneda națională), iar efectuarea tranzacțiilor valutare interbancare în alte scopuri conform atribuțiilor BNM urmează a fi efectuate fără a prejudicia atingerea țintei inflației;
- alinierea unor condiții de efectuare a tranzacțiilor swap valutar în calitate de instrument al politicii monetare la condițiile de efectuare a operațiunilor cu cele mai des utilizate instrumente ale politicii monetare ale BNM. Astfel, scadențele tranzacțiilor swap valutar sunt aliniate la scadențele depozitelor overnight acceptate de BNM de la bănci și a certificatelor BNM vândute băncilor. A fost stabilit că, la calcularea punctelor swap se utilizează ratele dobânzilor în moneda națională în funcție de scadența tranzacției swap valutar:
 - rata dobânzii la care BNM acceptă depozite overnight de la bănci - în cazul tranzacțiilor swap valutar cu scadența overnight;
 - rata de bază a BNM aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt - în cazul tranzacțiilor swap valutar cu scadența egală cu scadența certificatelor BNM.

În contextul ratelor dobânzii în valută străină, a fost prevăzut că, în funcție de scadența tranzacției swap valutar se utilizează rata LIBOR pentru perioada respectivă. În cazul în care scadența este cuprinsă între două perioade pentru care se stabilesc ratele LIBOR se aplică rata LIBOR pentru perioada mai mare.

Astfel, modificările în cauză au avut drept scop asigurarea utilizării tranzacțiilor swap valutar de rând cu alte instrumente similare (cum ar fi depozitele overnight și certificatele BNM), fără a genera costuri suplimentare pentru BNM.

- excluderea cerinței de prezentare de către banca licențiată la BNM a documentelor justificative ale clientului său, la efectuarea de către BNM cu banca respectivă a tranzacției swap valutar de vânzare /cumpărare. Excluderea acestei cerințe rezultă din esența tranzacției swap valutar care reprezintă un instrument al politicii monetare utilizat în scopul injectării sau absorbției de lichidități în moneda națională. Modificarea respectivă este condiționată și de faptul că băncile licențiate efectuează cu BNM tranzacții swap valutar nu doar pentru acoperirea necesităților clienților lor, dar și pentru dirijarea propriilor lichidități.

Ca urmare, a fost optimizat cadrul normativ al BNM care reglementează operațiunile pe piața valutară interbancară, a fost simplificată procedura de efectuare de către BNM a tranzacțiilor swap valutar de vânzare /cumpărare, iar condițiile de efectuare de către BNM a tranzacțiilor swap valutar (scadențele și ratele dobânzilor în MDL) au fost apropiate de condițiile celor mai des utilizate instrumente ale politicii monetare.

II. Ca urmare a modificărilor operate în Regulamentul cu privire la unitățile de schimb valutar au fost create condițiile menite să optimizeze unele aspecte ale activității unităților de schimb valutar.

În acest sens, au fost lărgite posibilitățile acestor unități în ceea ce privește semnarea dispozițiilor privind cursurile de cumpărare și vânzare și a dispozițiilor privind comisioanele aplicate, și anume prin aplicarea semnăturii electronice avansate calificate.

Concomitent, au fost excluse cerințele detaliate aferente ținerii evidenței dispozițiilor menționate, acordând unităților de schimb valutar dreptul de a stabili de sine stătător modul de ținere a evidenței și de păstrare a dispozițiilor respective. În același timp, au fost elaborate prevederi generale aferente evidenței acestor dispoziții de către unitățile de schimb valutar.

III. În anul 2014, BNM și-a continuat activitatea aferentă optimizării cadrului normativ care reglementează procesul de raportare de către bănci la BNM, în domeniul valutar, și anume:

- în contextul trecerii la noul sistem de raportare de către băncile licențiate la BNM (SIRBNM), au fost modificate în conformitate cu cerințele pentru trecerea la SIRBNM trei rapoarte în domeniul valutar;
- un șir de amendamente operate în actele normative aferente raportării în domeniul valutar a fost condiționat de necesitatea detalierii informațiilor din unele rapoarte existente, având drept scop asigurarea informației necesare în vederea efectuării unei analize mai profunde a evoluțiilor pe piața valutară internă, precum și în vederea monitorizării expunerii băncilor față de nerezidenți;
- detalierea informației conținute în unele rapoarte existente a permis micșorarea numărului rapoartelor prezentate la BNM de către bănci, și anume au fost excluse două rapoarte.

IV. Printre alte modificări și completări operate în cadrul normativ în domeniul valutar al BNM pot fi evidențiate următoarele:

- prin amendamentele operate în Regulamentul privind poziția valutară deschisă a fost precizat modul de utilizare a mărimii capitalului normativ total pentru calcularea raportului poziției valutare deschise, precum și a fost introdusă obligativitatea băncilor de a raporta zilnic la BNM indicatorul "Raportul dintre activele valutare bilanțiere și obligațiunile valutare bilanțiere";
- introducerea pe teritoriul Lituaniei a monedei unice europene în calitate de mijloc legal de plată a condiționat modificarea Regulamentului privind stabilirea cursului oficial al leului moldovenesc față de principalele valute de referință, prin excluderea litului lituanian din Lista valutilor străine față de care BNM cotează leul moldovenesc;
- Instrucțiunea cu privire la raportarea unor operațiuni valutare de către băncile licențiate a fost adusă în concordanță cu amendamentele operate în planul de conturi.

Reglementarea prudențială

Pe parcursul anului 2014, au fost întreprinse un șir de acțiuni în vederea menținerii stabilității sistemului bancar și asigurării dezvoltării acestuia. În acest scop, au fost perfecționate reglementările prudențiale și metodele de supraveghere, ținând cont de cadrul normativ existent, aquis-ul comunitar, precum și de standardele general acceptate de supraveghere bancară.

În vederea perfecționării metodelor de supraveghere bancară, în Instrucțiunea privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudențiale (aprobată prin HCA al BNM nr.279 din 1 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial nr.216-221, art. 2008 din 09 decembrie 2011) au fost efectuate un șir de modificări și completări, pentru transpunerea mecanismelor de perfecționare a legislației în vigoare aferente transparenței structurii de proprietate, cotelor de participare în capitalul persoanelor juridice, modificării cerințelor aferente expunerilor „mari” și față de persoanele afiliate băncii etc.

Aceste modificări au avut ca scop obținerea de către bancă și raportarea informației detaliate aferente acționarilor băncii care dețin cote substanțiale și sunt înscrși în registrul deținătorilor de valori mobiliare ale băncii la data raportării, a informației cu privire la deținătorii indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai cotelor substanțiale în capitalul băncii, precum și a informației privind acțiunile înstrăinate. Concomitent, în cadrul raportării va

fi dezvăluită informația privind participarea acționarilor care la ultima adunare a acționarilor dețineau cote mai mari de 1% în capitalul social al băncii.

De asemenea, au fost efectuate un șir de modificări care au ca scop optimizarea raportării. Astfel, în vederea promovării raportării în formă electronică, a fost prevăzută prezentarea de către bănci a unor informații raportate anterior pe suport hârtie în formă electronică. Totodată, informația prezentată potrivit instrucțiunii a fost ajustată la noul sistem de raportare (SIRBNM), conform Hotărârii Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 1 din 16 ianuarie 2014.

În vederea implementării adecvate a prevederilor Legii nr.190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului, și în special a măsurilor de cunoaștere de către bănci a instituțiilor partenere în cadrul relațiilor bancare transfrontaliere, precum și a beneficiarilor efectivi ai clienților băncilor, au fost elaborate Recomandările cu privire la stabilirea relațiilor transfrontaliere în contextul legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului și Recomandările cu privire la identificarea beneficiarului efectiv. De asemenea, aceste recomandări vor asigura conformarea cu recomandările experților Consiliului Europei în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului (MONEYVAL), expuse în cadrul Raportului al 4-lea de evaluare a Republicii Moldova, și în special conformarea cu Recomandarea a 5-ea și a 7-ea din raport.

Astfel, Recomandările cu privire la stabilirea relațiilor transfrontaliere în contextul legislației cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului au drept scop de a oferi băncilor și altor prestatori de servicii de plată îndrumări metodologice în procesul de încheiere a unei relații de afaceri cu o instituție corespondentă din străinătate (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.42 din 27 februarie 2014).

Totodată, Recomandările cu privire la identificarea beneficiarului efectiv au drept scop oferirea băncilor și altor prestatori de servicii de plată îndrumări metodologice privind aplicarea legislației în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului în procesul de identificare a beneficiarului efectiv (beneficiarilor efectivi) al clienților persoane juridice sau fizice (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.147 din 31 iulie 2014).

Suplimentar, a fost modificat și completat Regulamentul privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării

banilor și finanțării terorismului. Astfel, modificările și completările la regulament țin de implementarea cerințelor necesare de a fi aplicate la deschiderea de filiale și reprezentanțe pe teritoriul altor state și completarea listei persoanelor cu grad de risc înalt, dar și a măsurilor de precauție sporită care urmează a fi aplicate față de aceștia. În același timp, completările regulamentului țin de implementarea cerințelor aferente efectuării de către bancă a identificării și evaluării riscurilor referitoare la spălarea banilor și finanțarea terorismului (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.135 din 17 iulie 2014).

Pe parcursul anului 2014, a fost aprobat în redacție nouă Regulamentul cu privire la dezvăluirea de către băncile din Republica Moldova a informației aferente activităților lor (publicat în Monitorul Oficial nr.110-114/596 din 09 mai 2014), în care au fost stabilite modificări aferente cerințelor tehnice de publicare a informației (în contextul extinderii) atât calitative, cât și cantitative ce țin de activitatea economico-financiară, prestarea serviciilor și produselor, precum guvernanta băncii etc. Regulamentul include unele completări în vederea concretizării aspectelor care trebuie luate în considerare la dezvăluirea informației ce ține de performanțele financiare ale băncii, politicile contabile, guvernanta băncii, inclusiv criteriile și modul de dezvăluire de către bancă a informației privind acționarii și/sau grupurile de persoane care acționează concertat și dețin cote substanțiale în capitalul social al băncii și beneficiarii efectivi ai acestora. Totodată, sunt prevăzute, elemente aferente dobânzii anuale efective, monedei creditului, ținând cont de prevederile art. 4 din Legea privind contractele de credit pentru consumatori. La stabilirea nivelului de dezvăluire și detalieri s-a ținut cont de conținutul informației furnizate, precum și de profilul de risc al băncii (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 52 din 20 martie 2014).

În legătură cu restricțiile instituite de către Federația Rusă la importul unor categorii de produse alimentare din Republica Moldova, Banca Națională a Moldovei a stabilit unele prevederi ce țin de termenul de recuperare a plăților din datoriile aferente creditelor/împrumuturilor acordate agenților economici din sectorul agricol și industria alimentară, precum și din domeniul vitivinicol.

În acest scop a fost examinată informația privind debitorii și creditele acordate acestora, a căror activitate de bază o constituie cultivarea și/sau prelucrarea și conservarea și/sau comercializarea fructelor și legumelor, referitor la creditele acordate debitorilor, a căror activitate de bază o constituie producția, prelucrarea și/sau

conservarea cărnii și a produselor din carne, precum și referitor la creditele acordate debitorilor, a căror activitate ține de viticultură, vinificație și comerțul cu produsele vitivinicole.

Astfel, au fost create premise indirecte temporare pentru suportul băncilor și debitorilor afectați de restricțiile impuse la produsele alimentare exportate. Concomitent, de remarcat că la evaluarea activelor și angajamentelor condiționale aferente debitorilor menționați, banca va ține cont de prevederile Regulamentului cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale, cu excepția perioadei de recuperare a plăților. Modificările și completările respective au ca scop stabilizarea situației create din punctul de vedere al calității portofoliilor de credite în băncile din Republica Moldova (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.153 din 07 august 2014).

Prezența unui capital adecvat presupune abilitatea băncii de a amortiza influența negativă a riscurilor rezultate din activitatea desfășurată. În conformitate cu practica internațională, rezervele din reevaluarea valorilor mobiliare nerestricționate, ai căror emitenți au ratingul nu mai mic de categoria A-/A3 atribuit de către cel puțin una din agențiile Standard & Poor's, Moody's și Fitch-IBCA pot fi calificate ca parte componentă a capitalului.

Calificarea reevaluărilor valorilor mobiliare nerestricționate ca element al capitalului bancar este în corespundere cu prevederile documentului "International convergence of capital measurement and capital standards" din 1988 (pentru Basel I) și din 2006 (pentru Basel II), care specifică că rezervele din reevaluare și alte diferențe din evaluarea activelor băncii pot fi incluse în baza de calcul a capitalului de gradul II în calitate de capital suplimentar la discreția autorității de supraveghere.

Astfel, ținând cont de faptul că valorile mobiliare respective au o lichiditate înaltă, a fost prevăzută posibilitatea includerii valorii rezervelor menționate în calculul capitalului de gradul II. Totodată, pentru emitenții-companii este obligatorie condiția să fie concomitent și rezidenți ai țărilor cu ratingurile menționate. În cazul, în care ratingul atribuit unui emitent diferă de la o agenție la alta, se ia în considerație ratingul agenției care a atribuit ratingul cel mai mic (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.160 din 20 august 2014).

Modificările sus-menționate au condus și la modificarea Instrucțiunii privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudențiale, aferente raportului privind calculul capitalului normativ total, care se întocmește ținând cont de prevederile Regulamentului cu privire la suficiența capitalului ponderat la risc (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.165 din 21 august 2014).

Reglementarea din domeniul sistemelor de plăți

Ca urmare a intrării în vigoare a *Legii cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr. 114 din 18 mai 2012*, care transpune două Directive ale UE (Directiva 2007/64/CE privind serviciile de plată în cadrul pieței interne și Directiva 2009/110/CE privind accesul la activitate, desfășurarea și supravegherea prudențială a activității instituțiilor emitente de monedă electronică) și asigurării cadrului normativ necesar în vederea implementării Legii cu privire la serviciile de plată și moneda electronică, pe parcursul anului 2014 au fost eliberate cinci licențe pentru desfășurarea activității de prestare a serviciilor de plată definite conform art. 4 din Legea nr. 114 din 18 mai 2012 și două licențe pentru desfășurarea activității de emisie a monedei electronice conform prevederilor Legii nominalizate.

Prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 138 din 24 iulie 2014 a fost aprobat *Conceptul privind optimizarea transferurilor naționale*, necesitatea elaborării acestui act a derivat atât din experiența altor state în implementarea codului IBAN (International Bank Account Number), cât și din avantajele utilizării standardelor de procesare automatizată a plăților interbancare (Straight Through Processing).

De asemenea, prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 190 din 25 septembrie 2014 au fost aprobate modificări și completări la *Regulamentul cu privire la sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI)*, *Regulamentul cu privire la activitatea prestatorilor de servicii de plată în sistemele de remitere de bani*, *Regulamentul cu privire la transferul de credit* și *Regulamentul cu privire la cardurile de plată*, care se referă la stabilirea de către BNM a zilelor operaționale speciale pentru SAPI și a cerințelor față de participanții SAPI în acest sens, a dreptului inițierii de către prestatorii de servicii de plată a activității în cadrul unui sistem de plăți cu carduri sau sistem de remitere de bani după primirea confirmării din partea BNM, a posibilității efectuării operațiunilor din conturile la care au fost atașate cardurile de plată în baza altor instrumente de plată fără numerar decât cardurile de plată, precum și transpunerea unor prevederi din Regulamentul UE nr. 1781/2006 cu privire la informațiile privind plătitorul care însoțesc transferurile de fonduri.

3.15 Personalul Băncii Naționale a Moldovei și perfecționarea profesională

Conform Planului strategic al Băncii Naționale a Moldovei, Departamentul resurse umane este responsabil de îndeplinirea a două obiective strategice din cele zece: optimizarea gestionării resurselor umane și dezvoltarea culturii corporative.

În anul 2014, această optimizare a avut loc prin mai multe reorganizări ale structurii de personal, fără ca salariații să-și piardă locurile de muncă. La 31 decembrie 2014, structura Băncii Naționale a Moldovei era completată la nivelul de 94.75 la sută (476 unități conform statelor).

În anul 2014, la BNM au fost angajate 55 de persoane, 51-demisionate, 49 salariați au fost promovați și 129 salariați au fost transferați în funcții similare în alte subdiviziuni. 19 studenți și-au desfășurat stagiul de practică în BNM, dintre care 3 au fost angajați la BNM la finalizarea stagiului. Pe parcursul anului 2014, au fost organizate cinci ediții ale programului de inducție-orientare pentru integrarea noilor salariați.

Vârsta medie a colectivului băncii este de 40.2 ani. Aproape două treimi din personal sunt femei (63.50 la sută) și mai mult de o treime bărbați (36.50 la sută). La nivelul șefior de subdiviziuni, situația este de 50/50 la sută. Aproape 74.26 la sută (352 salariați) au copii și 62.0 la sută (294 salariați) sunt membri de sindicat. Media vechimii în muncă în cadrul BNM o constituie 10 ani și 6 luni. Marea majoritate a salariaților sunt persoane cu studii superioare – 81.22 la sută, excepție fac angajații personalului tehnic. În cadrul băncii activează 11 salariați care dețin grad științific de doctor în economie sau științe tehnice, ceea ce constituie 2.32 la sută, 86 salariați dețin titlu de master, ceea ce constituie 18.14 la sută și alți 288 salariați au studii superioare, ceea ce constituie 60.76 la sută. Pe parcursul anului 2014, 13 salariați și-au finalizat studiile postuniversitare.

Pe parcursul anului de raportare, 183 salariați au participat la 178 cursuri de perfecționare peste hotare și 210 salariați – la cursuri în Republica Moldova (cursuri de certificare ACAP, dezvoltarea competențelor lingvistice (de limbă engleza și franceză)), fapt care contribuie la dezvoltarea personală și profesională a salariaților și la creșterea motivației de muncă. Salariații care au participat la cursurile de perfecționare peste hotare au beneficiat de formare

profesională din contul organizațiilor internaționale și din contul BNM.

În anul 2014, au fost organizate diverse evenimente care au contribuit la consolidarea culturii corporative, cum ar fi campionate de fotbal, volei, tenis de masă, excursii, sărbătorirea Zilei lucrătorului bancar, a Crăciunului pentru salariați și copiii acestora.

În anul 2014, a fost organizată a cincea ediție a sondajului privind satisfacția personalului BNM, evidențiindu-se diferite aspecte ale muncii, nivelul de implicare, dezvoltare etc.

În perioada de referință, a fost implementat proiectul pilot privind sistemul de management al performanțelor și dezvoltarea profesională a angajaților Băncii Naționale a Moldovei.

3.16 Analiza situației financiare a BNM pentru anul 2014

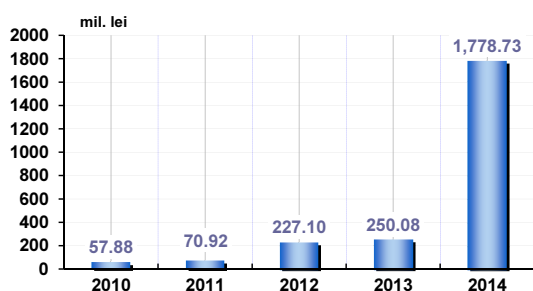
Considerații generale

În conformitate cu *Legea nr. 548-XIII din 21 iulie 1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*, obiectivul fundamental al Băncii Naționale a Moldovei este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

Atribuțiile de bază ale Băncii Naționale sunt prevăzute în *Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei*. În conformitate cu atribuțiile legale, activitățile Băncii Naționale a Moldovei au drept scop promovarea și susținerea politicii monetare și valutare în stat, asigurarea stabilității sistemului bancar, emisiunea monedei naționale, gestionarea rezervelor valutare ale statului etc. Respectiv, maximizarea profitului din activitatea Băncii Naționale a Moldovei nu constituie un scop în sine și nu poate servi drept impediment la realizarea obiectivului și atribuțiilor de bază.

Profitul disponibil pentru distribuire

Graficul 3.73: Evoluția profitului disponibil pentru distribuire pe parcursul anilor 2010-2014

Sursa: BNM

Rezultatul financiar al Băncii Naționale a Moldovei depinde nemijlocit de necesitatea efectuării operațiunilor monetare și valutare, în vederea atingerii obiectivului fundamental și îndeplinirii atribuțiilor de bază ale băncii. Evoluția profitului disponibil pentru distribuire, pe parcursul anilor 2010-2014, este reflectată în graficul 3.73.

Conform *Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei*, 50.0 la sută din suma profitului disponibil pentru distribuire sunt repartizate pentru majorarea capitalului statutar și 50.0 la sută se transferă la bugetul de stat.

Conform situației financiare, la finele anului 2014, Banca Națională a înregistrat un profit disponibil pentru distribuire în sumă de 1778.73 milioane lei, fiind caracterizat, în principal, de următoarele evoluții cu impact semnificativ comparativ cu anul 2013 (250.08 milioane lei):

Evenimentele cu impact semnificativ asupra profitului disponibil pentru distribuire:

- Creșterea veniturilor din gestionarea rezervelor valutare cu circa 1351.0 milioane lei, fiind caracterizată de următoarele evoluții:
 - creșterea veniturilor din operațiunile în valută străină cu circa 1269.0 milioane lei, ca urmare a deprecierei cursului de schimb al MDL față de principalele valute, realizate din operațiunile de vânzare a valutei străine, precum și din operațiunile de convertire (inclusiv și cele de arbitraj valutar);
 - majorarea veniturilor din dobânzi la valori mobiliare și investiții în valută străină cu circa 56.0 milioane lei, ca urmare a creșterii portofoliului de valori mobiliare ținute până la scadență cu circa 7.0 la sută în anul 2014 comparativ cu anul 2013;
 - majorarea veniturilor din reevaluarea valorilor mobiliare în valută străină cu circa 21.0 milioane lei, ca urmare a reevaluării pozitive a valorilor mobiliare în valută străină la scadență sau la data vânzării;
 - majorarea veniturilor din dobânzi la plasamente cu circa 5.0 milioane lei, ca urmare a majorării investițiilor medii în plasamente pe termen scurt.
- Micșorarea cheltuielilor pentru fabricarea monedei naționale, inclusiv transportarea și păstrarea acesteia cu circa 104.0 milioane lei față de aceeași perioadă a anului 2013, datorită producerii unui volum mai mic de monedă națională.
- Diminuarea cheltuielilor aferente operațiunilor de sterilizare cu circa 88.0 milioane lei, ca rezultat al diminuării volumului CBN plasate, precum și a ratei dobânzii la CBN plasate.
- Creșterea veniturilor din dobânzi la creditele acordate și repo cu circa 16.0 milioane lei, generată de:
 - majorarea veniturilor din dobânzi la operațiunile repo cu circa 11.0 milioane lei, datorită efectuării operațiunilor repo în volum mai mare;
 - creșterea veniturilor din dobânzi la creditele overnight cu circa 5.0 milioane lei, datorită utilizării mai frecvente a facilității de credit overnight de către băncile care au înregistrat pe parcursul anului o cerere sporită de lichiditate și datorită majorării ratei dobânzii la creditele overnight ale BNM în luna decembrie 2014.

Impactul evenimentelor asupra profitului disponibil pentru distribuire, în secțiune pe domeniile de activitate desfășurate de Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului 2014, este prezentat în tabelul tabelul A.28.

Impactul politicii monetare asupra situației financiare a Băncii Naționale a Moldovei

Persistența excesului de lichiditate în sistemul bancar a determinat Banca Națională a Moldovei să utilizeze instrumentele de absorbție a lichidității pe parcursul întregului an. În perioada de referință, soldul mediu zilnic al operațiunilor de sterilizare a lichidității a constituit 1623.9 milioane lei (în anul 2013: 3713.8 milioane lei). Totodată, cheltuielile de la operațiunile de sterilizare efectuate prin emiterea de certificate ale Băncii Naționale a Moldovei s-au diminuat, constituind circa 57.0 milioane lei în anul 2014 față de circa 145 milioane lei în anul 2013. Diminuarea cheltuielilor privind amortizarea scontului la CBN a fost determinată de micșorarea ratei dobânzii la CBN plasate, precum și de volumul mai mic de CBN plasate. Rata medie a dobânzii la CBN plasate în anul 2014 a constituit 3.51 la sută (în anul 2013: 3.89 la sută). Certificatele BNM au fost emise la rata de bază a BNM, în creștere începând cu 3.50 la sută în luna ianuarie 2014 până la 4.50 la sută în luna decembrie 2014.

Ansamblul instrumentelor de politică monetară aplicate de Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului 2014 au generat o pierdere netă de 0.98 milioane lei, ceea ce reprezintă o reducere cu 99.10 la sută față de pierderile din anul 2013 (tabelul A.29).

Impactul operațiunilor de gestionare a rezervelor valutare ale statului asupra situației financiare a Băncii Naționale a Moldovei

Activele oficiale de rezervă ale statului, deținute de BNM, s-au micșorat la situația din 31 decembrie 2014 față de 31 decembrie 2013 cu 23.54 la sută, sau cu circa 664.00 milioane dolari SUA (de la 2820.63 milioane dolari SUA până la 2156.63 milioane dolari SUA), fiind investite preponderent în instrumente în dolari SUA și euro. Totodată, pe parcursul anului 2014, s-a înregistrat majorarea volumului mediu al activelor oficiale de rezervă cu 3.38 la sută, sau cu circa 87.30 milioane dolari SUA (de la 2584.53 milioane dolari SUA până la 2671.83 milioane dolari SUA).

Veniturile aferente gestionării rezervelor valutare și altor operațiuni valutare au constituit în anul de referință 1862.38 milioane lei, majorându-se cu circa 1340.0 milioane lei față de anul 2013, când acestea au constituit 522.38 milioane lei.

Creșterea veniturilor aferente gestionării rezervelor valutare și altor operațiuni valutare a fost generată de următorii factori:

- deprecierea cursului de schimb al MDL față de principalele valute în anul 2014 a constituit 19.59 la sută față de USD, 5.71 la sută față de EUR și 12.82 la sută față de GBP;
- creșterea portofoliului mediu de valori mobiliare ținute până la scadență cu circa 7.0 la sută comparativ cu anul 2013;
- obținerea venitului suplimentar ca urmare a rebalansării, vânzării sau scadenței valorilor mobiliare în valută străină, în volum mai mare decât în anul 2013.

Impactul operațiunilor de gestionare a rezervelor valutare asupra situației financiare a Băncii Naționale a Moldovei este prezentat în tabelul A.30.

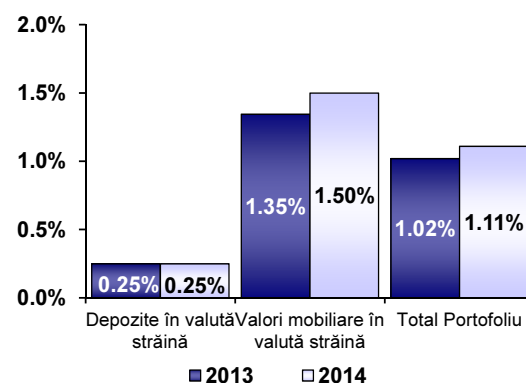
Rata medie a profitabilității aferentă gestionării rezervelor valutare pentru anul 2014 a crescut până la 1.11 la sută (2013: 1.02 la sută), după cum se observă în graficul 3.74. Astfel, profitabilitatea valorilor mobiliare emise de nerezidenți a crescut de la nivelul de 1.35 la sută în anul 2013 până la 1.50 la sută în anul 2014, datorită majorării volumului valorilor mobiliare în valută străină vândute pe parcursul anului de raportare. Valorile mobiliare emise de nerezidenți deținute de Banca Națională a Moldovei în portofoliul său sunt reprezentate, în principal, de valori mobiliare emise de entități guvernamentale din Statele Unite ale Americii, Uniunea Europeană, Marea Britanie, precum și de titluri ale emitenților supranaționali. Ponderea valorilor mobiliare emise de nerezidenți în totalul portofoliului de investiții în perioada analizată s-a majorat și a constituit 64.17 la sută (2013: 63.70 la sută). Acest fapt a contribuit la majorarea profitabilității rezervelor valutare totale în anul 2014.

Rata medie ponderată a profitabilității depozitelor la termen în anul 2014 a înregistrat același nivel ca și în anul 2013 - 0.25 la sută.

De menționat că, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale, precum și cu prevederile *Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei*, criteriile principale pentru selectarea activelor de rezervă sunt siguranța sumelor de bază și lichiditatea. Astfel, doar după asigurarea acestor două criterii este luată în calcul profitabilitatea instrumentelor în care sunt investite rezervele valutare ale statului.

Evoluția cursului oficial de schimb al leului moldovenesc față de valutele în care sunt deținute rezervele valutare a avut un impact semnificativ asupra situației financiare a Băncii Naționale

Graficul 3.74: Evoluția profitabilității rezervelor valutare în anul 2014 în comparație cu anul 2013

Sursa: BNM

a Moldovei. Dinamica acestuia, precum și valorile anuale medii sunt reflectate în tabelul A.31.

La finele anului 2014, fluctuațiile cursului valutar au dus la înregistrarea veniturilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare în mărime de circa 2372.84 milioane lei, iar majorarea prețurilor la valorile mobiliare în valută străină pe piețele internaționale au dus la înregistrarea veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale în mărime de circa 12.28 milioane lei. Veniturile nerealizate nu au influențat mărimea profitului disponibil pentru distribuție, întrucât, conform *Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei*, veniturile nerealizate au fost defalcate la conturile corespunzătoare de rezervă ale veniturilor nerealizate.

La finele anului 2014 au fost înregistrate venituri nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare în mărime de 1989.97 milioane lei și pierderi nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale în mărime de circa (73.08) milioane lei, care au fost transferate în conturile corespunzătoare de rezervă.

Capital și rezerve

Activitățile desfășurate de către Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului 2014, în scopul îndeplinirii atribuțiilor sale de bază, se răsfrâng asupra structurii bilanțului băncii (tabelul A.32).

Situația capitalului și a rezervelor este prezentată în tabelul A.33.

La 31 decembrie 2014, în fondul general de rezervă a fost alocată suma de 889.365 milioane lei, ca rezultat al înregistrării profitului disponibil pentru distribuție în mărime de 1778.73 milioane lei, care a fost utilizat în mărime de 50.0 la sută conform *Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei* pentru majorarea capitalului statutar. Astfel, la data de 31 decembrie 2014, fondul general de rezervă a înregistrat un nivel pozitiv și a constituit 418.01 milioane lei, respectiv, s-a majorat și capitalul statutar, însumând 748.02 milioane lei.

La situația din 31 decembrie 2014, *capitalul și rezervele* băncii au constituit 6093.54 milioane lei, în creștere față de 31 decembrie 2013, în condițiile înregistrării veniturilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare în mărime de 2372.84 milioane lei și a veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor

mobiliare investiționale în mărime de 12.28 milioane lei, care au modificat corespunzător conturile respective de rezerve.

Alte rezerve cuprind rezerva veniturilor din reevaluarea valorilor mobiliare de stat care a constituit 0.02 milioane lei și diferențele negative din reevaluarea aurului monetar în sumă de (1.40) milioane lei.

Listă de figuri

1.1	Evoluția comparativă a produsului intern brut în anii 2013 și 2014 în economiile selectate (%)	10
1.2	Evoluția zilnică a USD/EUR în anul 2014	11
1.3	Ritmul mediu anual de creștere a indicilor prețurilor mondiale (%)	13
1.4	Evoluția prețurilor la gazele naturale (USD/1000 m ³) și petrol (USD/baril)	13
1.5	Rata medie a șomajului în economiile selectate (%)	14
2.1	Contribuția componentelor cererii la creșterea PIB (p.p.)	16
2.2	Contribuția sectoarelor economiei la creșterea PIB (p.p.)	17
2.3	Contribuția componentelor (p.p.) la creșterea consumului final al gospodăriilor populației (%)	17
2.4	Evoluția venitului disponibil al populației (% , față de perioada similară a anului precedent) și contribuțiile componentelor (p.p.)	18
2.5	Investiții în active materiale pe termen lung pe tipuri de mijloace fixe (% , față de perioada similară a anului precedent)	18
2.6	Investiții în active materiale pe termen lung pe surse de finanțare (% , față de perioada similară a anului precedent)	18
2.7	Producția globală agricolă (%) și contribuția sectoarelor (p.p.)	19
2.8	Evoluția în termeni reali a producției industriale și a transportului de mărfuri (% , față de perioada similară a anului precedent)	19
2.9	Evoluția comerțului intern (% , față de perioada similară a anului precedent)	20
2.10	Evoluția ritmului anual al exporturilor (%) și contribuția pe categorii de țări (p.p.)	20
2.11	Evoluția ritmului anual al exporturilor (%) și contribuția subcomponentelor pe grupe de mărfuri (p.p.)	21
2.12	Evoluția ritmului anual al importurilor (%) și contribuția pe categorii de țări (p.p.)	21

2.13 Evoluția ritmului anual al importurilor (%) și contribuția subcomponentelor pe grupe de mărfuri (p.p)	21
2.14 Populația de 15 ani și peste după situația economică (% , față de perioada similară a anului precedent)	22
2.15 Evoluția ratei șomajului și a ratei de ocupare (%)	22
2.16 Populația ocupată pe activități ale economiei naționale (% , față de perioada similară a anului precedent)	22
2.17 Fondul de salarizare în economie (% , față de perioada similară a anului precedent) . . .	23
2.18 Salariul mediu real* (% , față de perioada similară a anului precedent)	23
2.19 Salariul mediu real* și productivitatea în industrie (% , față de perioada similară a anului precedent)	23
2.20 Ritmul anual al IPC (%)	24
2.21 Ritmul anual al subcomponentelor inflației (%)	24
2.22 Evoluția inflației anuale și contribuția subcomponentelor (p.p.)	25
2.23 Contribuția componentelor la dinamica anuală a inflației de bază (p.p.)	25
2.24 Contribuția componentelor la dinamica anuală a prețurilor la produsele alimentare (p.p.)	26
2.25 Contribuția componentelor la dinamica anuală a prețurilor reglementate (p.p.)	27
2.26 Contribuția componentelor la creșterea anuală a prețurilor la combustibil (p.p.)	28
2.27 Ritmul anual al IPPI (%)	28
2.28 Evoluția indicelui prețurilor în construcții (% , față de perioada similară a anului precedent)	29
2.29 Prețurile producătorului la produsele agricole (% , față de anul precedent)	29
2.30 Indicatorii bugetului public național	29
2.31 Dinamica structurii veniturilor fiscale	30
2.32 Distribuirea sectorială a cheltuielilor publice	30
2.33 Evoluția deficitului bugetului public național	31

2.34 Datoria de stat ca pondere în PIB (%)	31
2.35 Contul curent - componente principale (mil. USD)	33
2.36 Principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova în anul 2014 (mil. USD)	33
2.37 Structura importurilor de bunuri pe Mari Categori Economice în anul 2014	34
2.38 Contul curent și de capital în dinamică anuală (mil. USD)	35
2.39 Contul financiar în dinamică trimestrială pentru anul 2014 (mil. USD)	35
2.40 Investițiile directe în dinamică trimestrială pentru anii 2012-2014 (mil. USD)	35
2.41 Investițiile străine directe în economia națională* (mil. USD)	38
2.42 Stocul investițiilor străine directe* - capital social acumulat, pe principalele țări (mil. USD) Sectorul bancar	38
2.43 Alte sectoare	38
2.44 Datoria externă, la sfârșitul perioadei, prezentare sectorială (mil. USD)	39
3.1 Evoluția lunară a coridorului ratelor dobânzilor (%)	42
3.2 Evoluția soldului zilnic al operațiunilor de piață monetară derulate în anul 2014	43
3.3 Evoluția mijloacelor atrase în lei moldovenești, a rezervelor obligatorii în lei moldovenești și a normei rezervelor obligatorii în anii 2013-2014	46
3.4 Evoluția rezervelor obligatorii în USD și EUR pe parcursul anilor 2013-2014 (milioane)	46
3.5 Evoluția cursului oficial de schimb MDL/USD și volumul tranzacțiilor zilnice ale BNM (mil. USD)	47
3.6 Ritmul anual al IPC și al inflației de bază (%)	50
3.7 Evoluția componentelor masei monetare M2 (%), creștere față de luna similară a anului precedent)	51
3.8 Dinamica principalelor componente ale masei monetare M3 (%), creștere față de luna similară a anului precedent)	52
3.9 Soldul creditelor acordate în economie (%), creștere față de luna similară a anului precedent)	53
3.10 Dinamica volumului și a ratelor medii la creditele noi acordate în moneda națională . . .	53

3.11 Dinamica volumului și a ratelor medii la creditele noi acordate în valută străină	53
3.12 Ratele medii ale dobânzilor în MDL (%)	54
3.13 Dinamica volumului și a ratelor medii la depozitele la termen atrase în moneda națională	54
3.14 Dinamica volumului și a ratelor medii la depozitele la termen noi atrase în valută străină	55
3.15 Evoluția marjei bancare la operațiunile în moneda națională și în valută străină (p.p.) .	55
3.16 Indicatorii cantitativi ai pieței primare a VMS (milioane dolari SUA)	56
3.17 Dinamica lunară a valorilor mobiliare de stat la licitațiile pe piața primară în anul 2014	56
3.18 Structura emisiunilor de VMS în diviziune pe tipuri în anul 2013	57
3.19 Structura emisiunilor de VMS în diviziune pe tipuri în anul 2014	57
3.20 Dinamica ratelor nominale ale dobânzilor la VMS (%)	57
3.21 Evoluția ratelor dobânzilor (%)	58
3.22 Dinamica volumului de VMS în circulație la finele perioadei (milioane lei)	58
3.23 Dinamica indicatorilor pe piața secundară	59
3.24 Evoluția ratelor de referință pe piața interbancară și a ratei de bază a BNM	60
3.25 Structura procurărilor VMS la licitațiile pe piața primară pe categorii de participanți . .	60
3.26 Tranzacțiile de vânzare-cumpărare efectuate de către dealerii primari pe piața secundară (milioane lei)	61
3.27 Structura valorilor mobiliare de stat aflate în circulație în profilul deținătorilor la 31.12.2013	62
3.28 Structura valorilor mobiliare de stat aflate în circulație în profilul deținătorilor la 31.12.2014	62
3.29 Fluctuațiile cursului oficial al leului moldovenesc	64
3.30 Evoluția monedelor unor parteneri comerciali principali ai RM și ale unor țări din regiune față de dolarul SUA (finele 2014), 31.12.13=100	64
3.31 Contribuția principalilor parteneri comerciali ai RM la modificarea cursului real efectiv pe parcursul anului 2014	64

3.32	Dinamica cursului nominal efectiv și real efectiv al monedei naționale calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali pe parcursul perioadei dec. 2007 – dec. 2014	65
3.33	Dinamica ofertei nete de valută de la persoanele fizice, dezagregată pe valute (față de perioada similară a anului precedent)	65
3.34	Structura valutară a ofertei nete de valută (valutele sunt recalculate în dolari SUA la un curs mediu constant)	65
3.35	Gradul de acoperire a cererii nete prin oferta netă și dinamica cursului oficial	66
3.36	Dinamica depozitelor la vedere și la termen în lei moldovenești și în valută ale persoanelor fizice pe parcursul anului 2014 (recalculate la cursul constant din 31.12.2014)	66
3.37	Evoluția activelor oficiale de rezervă exprimate în luni de import de mărfuri și servicii pe parcursul anului 2014 (recalculate la cursul constant din 31.12.2014)	67
3.38	Evoluția activelor valutare bilanțiere ale băncilor licențiate (milioane dolari SUA)	69
3.39	Dinamica disponibilităților în valută străină (echivalentul în milioane dolari SUA)	70
3.40	Ratele profitabilității pentru valorile mobiliare guvernamentale cu scadența de 2 ani (%)	77
3.41	Ratele de bază în SUA, UE și Marea Britanie (%)	77
3.42	Structura rezervelor valutare la finele anilor 2009 - 2014 (milioane dolari SUA)	78
3.43	Compoziția valutară normativă	78
3.44	Compoziția rezervelor valutare la situația din 31.12.2014	78
3.45	Dinamica concentrării activelor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci	85
3.46	Dinamica activelor, creditelor și a depozitelor raportate la PIB (%)	86
3.47	Distribuirea pe ramuri a creditelor la 31.12.2014 (%)	86
3.48	Dinamica structurii portofoliului de credite al sectorului bancar din Republica Moldova conform gradului de risc al operațiunilor investiționale la 31.12.2013	87
3.49	Dinamica structurii portofoliului de credite al sectorului bancar din Republica Moldova conform gradului de risc al operațiunilor investiționale la 31.12.2014	87
3.50	Dinamica capitalului sectorului bancar al Republicii Moldova pentru perioada 31.12.2013 – 31.12.2014 (milioane lei)	90

3.51 Dinamica concentrării capitalului de gradul I al sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri	90
3.52 Structura capitalului social al sectorului bancar din Republica Moldova, conform sursei de proveniență a investițiilor (%)	91
3.53 Dinamica concentrării obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova, pe grupuri de bănci (%)	92
3.54 Dinamica activelor lichide (milioane lei) și a ponderii acestora în totalul activelor sistemului bancar al Republicii Moldova (%)	93
3.55 Dinamica veniturilor și cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova pentru anii 2013-2014 (milioane lei)	94
3.56 Structura veniturilor sectorului bancar al Republicii Moldova pentru anul 2014 (%) . .	94
3.57 Structura cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova pentru anul 2014 (%) . .	94
3.58 Dinamica marjei nete a dobânzii, rentabilității activelor și a capitalului sectorului bancar al Republicii Moldova pentru perioada 31.12.2013-31.12.2014 (%)	95
3.59 Numărul cardurilor aflate în circulație în anii 2010 - 2014	105
3.60 Ponderea cardurilor aflate în circulație clasificate după soluția tehnică la sfârșitul anului 2014	105
3.61 Evoluția bancnotelor în circulația monetară (din punct de vedere valoric)	109
3.62 Evoluția bancnotelor în circulația monetară (din punct de vedere cantitativ)	109
3.63 Structura pe valori nominale a bancnotelor în circulație la finele anului 2014 (din punct de vedere cantitativ)	109
3.64 Structura pe valori nominale a bancnotelor în circulație la finele anului 2014 (din punct de vedere valoric)	110
3.65 Evoluția monedelor în circulația monetară (din punct de vedere valoric)	110
3.66 Evoluția monedelor în circulația monetară (din punct de vedere cantitativ)	110
3.67 Bancnote emise în cursul anului 2014 (din punct de vedere cantitativ)	111
3.68 Monede metalice emise în cursul anului 2014 (din punct de vedere cantitativ)	111
3.69 Bancnote retrase din circulație în cursul anului 2014 (din punct de vedere cantitativ) .	111

3.70 Bancnote retrase din circulație în cursul anului 2013 (din punct de vedere cantitativ)	112
3.71 Structura pe valori nominale a falsurilor, constatate în anul 2014 (din punct de vedere cantitativ)	112
3.72 Structura pe valori nominale a falsurilor, constatate în anul 2013 (din punct de vedere cantitativ)	112
3.73 Evoluția profitului disponibil pentru distribuire pe parcursul anilor 2010-2014	134
3.74 Evoluția profitabilității rezervelor valutare în anul 2014 în comparație cu anul 2013	137

Listă de tabele

1.1	Aprecierea (-)/deprecierea (+) medie a valutelor în anul 2014	12
1.2	Evoluția indicatorilor selectați în economiile vecine și principali parteneri de comerț în anul 2014, %	14
3.1	Ratele nominale medii ponderate anuale ale dobânzii la valorile mobiliare de stat pe scadente (%)	58
A.1	Balanța de plăți a Republicii Moldova (conform MBP6) (milioane USD)	150
A.2	Balanța serviciilor (milioane USD)	151
A.3	Balanța veniturilor primare (milioane USD)	151
A.4	Balanța veniturilor secundare (milioane USD)	152
A.5	Contul financiar în dinamică trimestrială pentru anul 2014 (milioane USD)	152
A.6	Împrumuturi externe (acumulări de angajamente) pentru anii 2012-2014 (milioane USD)	153
A.7	Poziția investițională internațională a Moldovei la 31.12.2014 (milioane USD)	154
A.8	Datoria externă brută a Republicii Moldova, la sfârșitul perioadei (milioane USD)	155
A.9	Evoluția datoriei creditoare a băncilor față de Banca Națională a Moldovei în anul 2014 (milioane lei)	156
A.10	Rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă (cumpărări/vânzări de valută străină contra MDL), (echivalentul în milioane dolari SUA)	156
A.11	Structura rulajului tranzacțiilor valutare pe piața valutară internă	156
A.12	Sursele principale de cumpărare a valutei străine de către băncile licențiate ale Republicii Moldova pe piața valutară internă (echivalentul în milioane dolari SUA)	157
A.13	Directiile principale de vânzare a valutei străine de către băncile licențiate ale Republicii Moldova pe piața valutară internă (echivalentul în milioane dolari SUA)	157
A.14	Soldul net al operațiunilor de cumpărare/vânzare de valută străină contra MDL (echivalentul în milioane dolari SUA)	158

A.15 Active valutare bilanțiere ale băncilor licențiate (echivalentul în milioane dolari SUA) . . .	158
A.16 Credite acordate în valută străină de către bănci (echivalentul în milioane dolari SUA) .	159
A.17 Disponibilități în valută străină ale băncilor licențiate (echivalentul în milioane dolari SUA)	159
A.18 Disponibilități în valută străină ale băncilor licențiate pe tipuri de valute (echivalentul în milioane dolari SUA)	159
A.19 Obligațiuni valutare bilanțiere ale băncilor licențiate (echivalentul în milioane dolari SUA)	160
A.20 Total depozite în valută străină ale clienților băncilor licențiate, cu excepția celor plasate de alte bănci (recalculate în milioane dolari SUA)	160
A.21 Active și obligațiuni condiționale în valută străină ale băncilor licențiate (echivalentul în milioane dolari SUA)	161
A.22 Limite pe investiții și constrângeri aplicate de BNM în procesul de gestionare a riscului investițional	162
A.23 Dinamica structurii activelor sectorului bancar al Republicii Moldova (%)	163
A.24 Dinamica structurii obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova (%)	164
A.25 Evoluția plăților decontate prin sistemul automatizat de plăți interbancare	164
A.26 Monedele comemorative emise în cursul anului 2014	165
A.27 Aranjamente financiare cu FMI de care a beneficiat Banca Națională a Moldovei	165
A.28 Analiza profitului disponibil pentru distribuire în corelație cu principalele activități ale BNM	165
A.29 Rezultatul net ca urmare a implementării politicii monetare	166
A.30 Rezultatul net obținut în urma administrării rezervelor valutare deținute de BNM	166
A.31 Evoluția cursului oficial de schimb	166
A.32 Ponderea pozițiilor bilanțiere semnificative (%) și ratele medii anuale aferente instrumentelor financiare (%)	167
A.33 Capital și rezerve	167
A.34 Lista Hotărârilor Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei remise pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în anul 2014	168
A.35 Lista Hotărârilor Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei remise pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în anul 2014 (continuare)	169

Anexa A

Tabele

Tabelul A.1: Balanța de plăți a Republicii Moldova (conform MBP6) (milioane USD)

	tr. I 2014	tr. II 2014	tr. III 2014	tr. IV 2014	2014
CONTUL CURENT	-162.10	-109.59	-119.76	-247.70	-639.15
Bunuri și servicii	-630.60	-727.25	-783.46	-834.23	-2975.54
Bunuri	-662.68	-757.00	-811.52	-866.15	-3097.35
export (FOB)	439.50	446.90	412.87	470.40	1769.67
import (FOB)	1102.18	1203.90	1224.39	1336.55	4867.02
Servicii	32.08	29.75	28.06	31.92	121.81
export	256.40	292.22	290.68	288.02	1127.32
import	224.32	262.47	262.62	256.10	1005.51
Venituri primare	158.55	211.50	227.72	196.83	794.60
intrări, din care:	224.41	306.27	321.61	262.12	1114.41
compensările rezidenților din muncă	213.35	294.98	308.43	247.43	1064.19
venituri din investiții	11.74	12.19	13.75	15.34	53.02
ieșiri, din care:	65.86	94.77	93.89	65.29	319.81
venituri din investiții	49.51	77.49	75.53	45.50	248.03
Venituri secundare	309.95	406.16	435.98	389.70	1541.79
intrări, din care:	342.48	442.78	476.60	429.24	1691.10
transferuri personale	213.89	270.39	297.82	228.28	1010.38
ieșiri	32.53	36.62	40.62	39.54	149.31
CONTUL DE CAPITAL	8.41	56.29	22.94	44.26	131.90
Capacitatea netă (+) / necesarul net (-) de finanțare (soldul conturilor curente și de capital)	-153.69	-53.30	-96.82	-203.44	-507.25
Capacitatea netă (+) / necesarul net (-) de finanțare (soldul contului financiar)	-154.25	-10.66	-86.86	-329.50	-581.27
CONTUL FINANCIAR*	-154.25	-10.66	-86.86	-329.50	-581.27
Investiții directe	-137.98	-4.32	-74.34	-102.22	-318.86
procurarea netă de active financiare	-0.56	4.80	14.70	15.30	34.24
acumularea netă de angajamente, din care:	137.42	9.12	89.04	117.52	353.10
acțiuni și participații în fonduri de investiții	46.90	81.73	55.91	30.93	215.47
instrumente de datorie	90.52	-72.61	33.13	86.59	137.63
Investiții de portofoliu	-5.19	-4.15	-0.92	-2.92	-13.18
procurarea netă de active financiare	-2.00	0.14	-0.15	-0.86	-2.87
acumularea netă de angajamente	3.19	4.29	0.77	2.06	10.31
Derivate financiare – bancare, valoare netă	-0.19	0.11	-0.28	-0.25	-0.61
Alte investiții	85.60	-16.86	-1.03	222.12	289.83
procurarea netă de active financiare	140.33	92.84	156.55	-127.76	261.96
valută și depozite	126.98	112.56	175.71	-211.99	203.26
împrumuturi	-0.03	-2.18	1.98	29.52	29.29
credite comerciale și avansuri	13.38	-17.54	-21.14	91.39	66.09
alte active	-	-	-	-36.68	-36.68
acumularea netă de angajamente	54.73	109.70	157.58	-349.88	-27.87
valută și depozite	76.74	36.66	151.00	-372.28	-107.88
împrumuturi	-1.32	-7.41	-49.22	83.34	25.39
credite comerciale și avansuri	-18.32	81.45	56.80	-59.94	59.99
alte pasive	-2.37	-1.00	-1.00	-1.00	-5.37
Activele de rezervă ale statului**	-96.49	14.56	-10.29	-446.23	-538.45
Erori și omisiuni	-0.56	42.64	9.96	-126.06	-74.02
Informativ:					
<i>Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor licențiate, net</i>	<i>314.14</i>	<i>454.03</i>	<i>487.47</i>	<i>357.32</i>	<i>1612.96</i>

*(+) - majorare, (+) - micșorare; ** evaluare la rata zilnică;

Notă. Datele pentru tr. I, II, III, 2014 au fost actualizate

Sursa: BNM

Tabelul A.2: Balanța serviciilor (milioane USD)

	2012	2013	2014
Servicii	108.97	146.32	121.81
<i>Credit</i>	1021.15	1137.62	1127.32
<i>Debit</i>	912.18	991.30	1005.51
Servicii de prelucrare a materiei	112.71	144.40	163.94
prime ce aparține altora			
<i>Credit</i>	115.72	147.79	165.83
<i>Debit</i>	3.01	3.39	1.89
Transport	11.35	33.35	1.17
<i>Credit</i>	380.22	419.49	388.74
<i>Debit</i>	368.87	386.14	387.57
Călătorii	-109.18	-108.15	-116.30
<i>Credit</i>	198.45	225.50	232.87
<i>Debit</i>	307.63	333.65	349.17
Servicii de telecomunicații,	107.89	97.66	97.81
de informatică și informaționale			
<i>Credit</i>	178.79	184.17	185.05
<i>Debit</i>	70.90	86.51	87.24
Alte servicii	-13.80	-20.94	-24.81
<i>Credit</i>	147.97	160.67	154.83
<i>Debit</i>	161.77	181.61	179.64

Sursa: BNM

Tabelul A.3: Balanța veniturilor primare (milioane USD)

	2012	2013	2014
Venituri primare	813.19	859.77	794.60
<i>Credit</i>	1047.17	1161.12	1114.41
<i>Debit</i>	233.98	301.35	319.81
Compensarea pentru munca rezidenților	957.49	1062.40	991.21
<i>Credit</i>	1010.10	1118.17	1064.19
<i>Debit</i>	52.61	55.77	72.98
Venituri din investiții	-143.35	-201.37	-195.01
<i>Credit</i>	39.27	45.21	53.02
<i>Debit</i>	182.62	246.58	248.03
Venituri din investiții directe și de portofoliu	-113.89	-164.53	-162.6
<i>Credit</i>	6.37	7.04	7.69
<i>Debit</i>	120.26	171.57	170.29
Venituri din alte investiții	-59.59	-63.49	-62.41
<i>Credit</i>	2.77	11.52	15.33
<i>Debit</i>	62.36	75.01	77.74
Active de rezervă	30.13	26.65	30.00
<i>Credit</i>	30.13	26.65	30.00
Alte venituri primare	-0.95	-1.26	-1.60
<i>Credit</i>	-2.20	-2.26	-2.80
<i>Debit</i>	-1.25	-1.00	-1.20

Sursa: BNM

Tabelul A.4: Balanța veniturilor secundare (milioane USD)

	2012	2013	2014
Venituri secundare	1505.69	1615.44	1541.79
<i>Credit</i>	1628.89	1748.91	1691.10
<i>Debit</i>	123.2	133.47	149.31
Administrația publică	173.65	168.93	248.97
<i>Credit</i>	179.5	176.72	255.16
<i>Debit</i>	5.85	7.79	6.19
Societăți financiare, societăți nefinanciare, gospodăriile populației și IFSLSGC	1332.04	1446.51	1292.82
<i>Credit</i>	1449.39	1572.19	1435.94
<i>Debit</i>	117.35	125.68	143.12
Transferuri personale (transferuri curente între gospodăriile rezidente și nerezidente)	932.95	1023.51	936.58
<i>Credit</i>	976.56	1073.55	1010.38
<i>Debit</i>	43.61	50.04	73.8
Alte transferuri curente	399.09	423	356.24
<i>Credit</i>	472.83	498.64	425.56
<i>Debit</i>	73.74	75.64	69.32

Sursa: BNM

Tabelul A.5: Contul financiar în dinamică trimestrială pentru anul 2014 (milioane USD)

	Tr I	Tr II	Tr III	Tr IV	2014
	2014	2014	2014	2014	
Capacitatea netă (+) / necesarul net (-) de finanțare	-154.25	-10.66	-86.86	-329.50	-581.27
<i>(soldul contului financiar)</i>					
Investiții directe	-137.98	-4.32	-74.34	-102.22	-318.86
<i>procurarea netă de active financiare</i>	-0.56	4.80	14.70	15.30	34.24
<i>acumularea netă de angajamente</i>	137.42	9.12	89.04	117.52	353.10
Investiții de portofoliu și derivate financiare	-5.38	-4.04	-1.20	-3.17	-13.79
<i>procurarea netă de active financiare</i>	-2.00	0.25	-0.15	-0.86	-2.76
<i>acumularea netă de angajamente</i>	3.38	4.29	1.05	2.31	11.03
Alte investiții	85.60	-16.86	-1.03	222.12	289.83
<i>procurarea netă de active financiare</i>	140.33	92.84	156.55	-127.76	261.96
<i>acumularea netă de angajamente</i>	54.73	109.70	157.58	-349.88	-27.87
Valuta și depozite	50.24	75.90	24.71	160.29	311.14
<i>procurarea netă de active financiare</i>	126.98	112.56	175.71	-211.99	203.26
<i>acumularea netă de angajamente</i>	76.74	36.66	151.00	-372.28	-107.88
Împrumuturi	1.29	5.23	51.20	-53.82	3.90
<i>procurarea netă de active financiare</i>	-0.03	-2.18	1.98	29.52	29.29
<i>acumularea netă de angajamente</i>	-1.32	-7.41	-49.22	83.34	25.39
Credite comerciale și avansuri	31.70	-98.99	-77.94	151.33	6.10
<i>procurarea netă de active financiare</i>	13.38	-17.54	-21.14	91.39	66.09
<i>acumularea netă de angajamente</i>	-18.32	81.45	56.80	-59.94	59.99
Alte creanțe / angajamente - alte	2.37	1.00	1.00	-35.68	-31.31
<i>procurarea netă de active financiare</i>				-36.68	-36.68
<i>acumularea netă de angajamente</i>	-2.37	-1.00	-1.00	-1.00	-5.37
Active de rezervă	-96.49	14.56	-10.29	-446.23	-538.45

(+) - majorare, (+) - micșorare;

Notă. Fluxurile activelor de rezervă au fost evaluate la rata zilnică.

Sursa: BNM

Tabelul A.6: Împrumuturi externe (acumulări de angajamente) pentru anii 2012-2014 (milioane USD)

	2012		2013		2014	
	valorificări	rambursări	valorificări	rambursări	valorificări	rambursări
Împrumuturi	1051.89	588.60	777.43	568.63	544.65	519.26
Banca centrală	154.64	16.13		21.61		29.27
<i>pe termen lung</i>	154.64	16.13		21.61		29.27
Administrația publică	152.98	53.58	100.76	64.06	155.98	53.18
<i>pe termen lung</i>	152.98	53.58	100.76	64.06	155.98	53.18
Societăți de depozitare, cu excepția băncii centrale	310.31	271.56	269.80	231.30	121.38	197.05
<i>pe termen lung</i>	137.58	109.23	227.07	192.29	91.41	165.56
<i>pe termen scurt</i>	172.73	162.33	42.73	39.01	29.97	31.49
Societăți nefinanciare, GP și IFSLSGP	423.01	233.90	394.05	241.67	236.01	213.16
<i>pe termen lung</i>	388.77	203.36	366.41	237.34	220.73	186.17
<i>pe termen scurt</i>	34.24	30.54	27.64	4.33	15.28	26.99
Alte societăți financiare	10.95	13.43	12.82	9.99	31.28	26.60
<i>pe termen lung</i>	10.95	13.43	12.82	9.99	31.28	26.60

Notă: GP – gospodăriile populației;

IFSLSGP – instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației

Sursa: BNM

Tabelul A.7: Poziția investițională internațională a Moldovei la 31.12.2014 (milioane USD)

	Situația la 31.12.2013		Modificări care reflectă				Situația la 31.12.2014
		dinamica totală	fluxul din BP	schimbări de preț	fluctuația ratei de schimb	alte ajustări	
Poziția investițională internațională (netă)	-5326.64	-297.65	-581.27	-23.63	270.57	36.68	-5624.29
Active	4054.31	-394.32	-238.08	-1.16	-191.76	36.68	3659.99
Investiții directe peste hotare	137.08	41.17	41.17				178.25
Capital social	130.82	39.19	39.19				170.01
Alt capital	6.26	1.98	1.98				8.24
Investiții de portofoliu	7.21	-2.73	-2.87		0.14		4.48
Titluri de participare	2.68	-0.03	-0.17		0.14		2.65
Titluri de creanță	4.53	-2.70	-2.70				1.83
Derivate financiare	3.89	0.11	0.11				4.00
Alte investiții	1085.50	231.13	261.96		-67.51	36.68	1316.63
Credite comerciale	125.84	69.72	66.09		3.63		195.56
Împrumuturi	48.10	29.29	29.29				77.39
Valută și depozite	902.54	132.12	203.26		-71.14		1034.66
Alte active	9.02		-36.68			36.68	9.02
Active de rezervă*	2820.63	-664.00	-538.45	-1.16	-124.39		2156.63
Pasive	9380.95	-96.67	343.19	22.47	-462.33		9284.28
Investiții directe în economia națională	3614.53	32.35	207.39	19.53	-204.83	10.26	3646.88
Capital social și venit reinvestit	2639.53	67.82	215.47	19.53	-177.44	10.26	2707.35
Alt capital	975.00	-35.47	-8.08		-27.39		939.53
Investiții de portofoliu	110.28	2.99	10.31	2.94		-10.26	113.27
Titluri de participare	110.19	2.99	10.31	2.94		-10.26	113.18
Titluri de angajamente	0.09						0.09
Derivate financiare	3.36	0.70	0.72		-0.02		4.06
Alte investiții	5652.78	-132.71	124.77		-257.48		5520.07
Credite comerciale	1066.57	4.87	59.99		-55.12		1071.44
Împrumuturi	3240.90	-200.92	-39.23		-161.69		3039.98
Valută și depozite	371.33	-137.76	-107.88		-29.88		233.57
Alte pasive	792.70	211.89	211.89				1004.59
Alocări de DST	181.28	-10.79			-10.79		170.49

* evaluate la rata zilnică

Notă. Pentru evaluarea stocurilor se utilizează cross cursurile oficiale de schimb ale valutilor originale față de dolarul SUA, la sfârșit de perioadă.

Sursa: BNM

Tabelul A.8: Datoria externă brută a Republicii Moldova, la sfârșitul perioadei (milioane USD)

	2010	2011	2012	2013	2014
Sectorul guvernamental	1116.18	1157.92	1265.59	1305.17	1320.37
<i>Pe termen lung</i>	<i>1116.18</i>	<i>1157.92</i>	<i>1265.59</i>	<i>1305.17</i>	<i>1320.37</i>
Împrumuturi	934.90	977.77	1084.14	1123.89	1149.88
Alocări de DST	181.28	180.15	181.45	181.28	170.49
Autorități monetare	204.24	327.05	467.34	445.07	390.70
<i>Pe termen lung</i>	<i>204.24</i>	<i>327.05</i>	<i>467.34</i>	<i>445.07</i>	<i>390.70</i>
Împrumuturi	204.24	327.05	467.34	445.07	390.70
Bănci	406.62	544.11	581.82	856.83	625.62
<i>Pe termen scurt</i>	<i>113.18</i>	<i>184.17</i>	<i>189.32</i>	<i>423.37</i>	<i>282.26</i>
Împrumuturi	10.60	28.85	38.85	42.57	40.58
Valută și depozite	101.97	148.99	144.80	371.32	233.57
Alte angajamente aferente datoriei	0.61	6.33	5.67	9.48	8.11
<i>Pe termen lung</i>	<i>293.44</i>	<i>359.94</i>	<i>392.50</i>	<i>433.46</i>	<i>343.36</i>
Împrumuturi	293.44	359.94	392.50	433.46	343.36
Alte sectoare	2100.09	2372.80	2665.71	2938.52	3045.63
<i>Pe termen scurt</i>	<i>1320.76</i>	<i>1543.14</i>	<i>1646.73</i>	<i>1786.29</i>	<i>1950.51</i>
Împrumuturi	18.85	18.93	21.34	43.68	20.34
Credite comerciale	775.72	947.34	987.77	1066.57	1071.44
Alte angajamente aferente datoriei	526.19	576.87	637.62	676.04	858.73
Arierate	93.35	121.80	125.87	136.76	203.40
Altele	432.84	455.07	511.75	539.28	655.33
din care datoria pentru resurse energetice	419.64	453.45	505.67	537.66	653.71
<i>Pe termen lung</i>	<i>779.33</i>	<i>829.66</i>	<i>1018.98</i>	<i>1152.23</i>	<i>1095.12</i>
Împrumuturi	779.33	829.66	1018.98	1152.23	1095.12
Investiții directe: creditare intragrup	883.97	957.03	1039.36	1127.78	1112.56
Angajamente față de investitorii străini	883.97	957.03	1039.36	1127.78	1112.56
<i>Pe termen scurt</i>	<i>84.26</i>	<i>100.59</i>	<i>111.26</i>	<i>116.90</i>	<i>146.31</i>
Arierate	84.26	93.57	97.72	107.19	136.81
Împrumuturi de la investitorii străini		7.02	13.54	9.71	9.50

Sursa: BNM

Tabelul A.9: Evoluția datoriei creditoare a băncilor față de Banca Națională a Moldovei în anul 2014 (milioane lei)

Destinația creditelor	Sold la 31.12.2013	Credite acordate în anul 2014	Credite achitate în anul 2014	Sold la 31.12.2014
Credite acordate pentru protejarea integrității sistemului bancar	186.3	0.0	93.2	93.1
Credite acordate pentru creditarea CCL	8.1	0.0	2.6	5.5
Credite de urgență	0.0	6450.0	0.0	6450.0
Total	194.4	6450.0	95.8	6548.6

Sursa: BNM

Tabelul A.10: Rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă (cumpărări/vânzări de valută străină contra MDL), (echivalentul în milioane dolari SUA)

	Piața valutară internă prin virament					Piața valutară internă în numerar			Piața valutară internă	
	BNM	Băncile rezidente	Băncile nerezidente	Persoane juridice	Diverse	Total	PSV ale băncilor licențiate	Casele de schimb valutar		Total
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>										
2013	803.0	8635.6	61.5	7390.9	1316.0	18207.0	3519.1	1062.0	4581.1	22788.1
2014	2700.9	14946.0	97.1	9564.7	1370.9	28679.6	3143.6	1034.2	4177.8	32857.4
<i>Pondere în piața valutară internă, %</i>										
2013	3.5	37.9	0.3	32.4	5.8	79.9	15.4	4.7	20.1	100.0
2014	8.2	45.5	0.3	29.1	4.2	87.3	9.6	3.1	12.7	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>										
2014	3.4 ori	1.7 ori	57.9	29.4	4.2	57.5	-10.7	-2.6	-8.8	44.2

Sursa: Raport privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei străine efectuate de către banca licențiată, precum și datele BNM, Raport privind operațiunile de schimb valutar efectuate de către casa de schimb valutar, Raport privind operațiunile de schimb valutar efectuate de către hotel.

Tabelul A.11: Structura rulajului tranzacțiilor valutare pe piața valutară internă

	Piața valutară prin virament		Piața valutară în numerar		Total piața valutară		În rulajul total
	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	
2013							
<i>Pondere, %</i>							
USD	58.1	62.3	30.4	31.0	49.2	59.7	54.5
EUR	36.0	34.4	48.8	54.4	40.1	36.1	38.1
RUB	5.1	2.9	19.7	10.4	9.8	3.5	6.6
Alte valute	0.8	0.4	1.1	4.2	0.9	0.7	0.8
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2014							
<i>Pondere, %</i>							
USD	64.8	64.7	25.6	32.8	57.6	62.5	60.0
EUR	32.7	34.0	48.6	57.7	35.6	35.6	35.6
RUB	2.1	1.1	24.8	6.7	6.2	1.5	3.9
Alte valute	0.4	0.2	1.0	2.8	0.6	0.4	0.5
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Sursa: Raport privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei străine efectuate de către banca licențiată, precum și datele BNM.

Tabelul A.12: Sursele principale de cumpărare a valutei străine de către băncile licențiate ale Republicii Moldova pe piața valutară internă (echivalentul în milioane dolari SUA)

Cumpărări de valută pe piața valutară internă contra MDL, inclusiv operațiuni de tip swap valutar de la:								
	BNM	Bănci rezidente	Bănci nerezidente	Persoane juridice	Case de schimb valutar	Persoane fizice	Diverse	Total
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2013	249.2	4310.8	4.9	2360.5	2.2	3470.4	483.6	10881.6
2014	1701.8	7472.7	10.0	3473.5	6.8	2866.3	518.9	16050.0
<i>Pondere, %</i>								
2013	2.3	39.6	0.0	21.7	0.0	31.9	4.4	100.0
2014	10.6	46.6	0.1	21.6	0.0	17.9	3.2	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>								
2014	6.8 ori	73.3	2.0 ori	47.2	3.0 ori	-17.4	7.3	47.5

Sursa: Raport privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei străine efectuate de către banca licențiată, precum și datele BNM.

Tabelul A.13: Direcțiile principale de vânzare a valutei străine de către băncile licențiate ale Republicii Moldova pe piața valutară internă (echivalentul în milioane dolari SUA)

Vânzări de valută pe piața valutară contra MDL, inclusiv operațiuni de tip swap valutar								
	BNM	Bănci rezidente	Bănci nerezidente	Persoane juridice	Case de schimb valutar	Persoane fizice	Diverse	TOTAL
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2013	553.8	4324.8	56.6	5030.4	0.0	545.4	333.5	10844.5
2014	999.1	7473.3	87.1	6091.2	0.0	835.3	287.2	15733.2
<i>Pondere, %</i>								
2013	5.1	39.9	0.5	46.4	0.0	5.0	3.1	100.0
2014	6.3	47.4	0.6	38.6	0.0	5.3	1.8	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>								
2014	80.4	72.8	53.9	21.1	0.0	53.2	-13.9	45.4

Sursa: Raport privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei străine efectuate de către banca licențiată, precum și datele BNM.

Tabelul A.14: Soldul net al operațiunilor de cumpărare/vânzare de valută străină contra MDL (echivalentul în milioane dolari SUA)

	Soldul net							TOTAL
	BNM	Bănci rezidente	Bănci nerezidente	Persoane juridice	Case de schimb valutar	Persoane fizice	Diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
Trimestrul I	-20.9	0.7	-8.9	-573.6	0.6	570.5	58.3	26.7
Trimestrul II	-13.0	-17.9	-17.7	-730.9	0.5	735.5	37.0	-6.4
Trimestrul III	-228.5	2.7	-20.2	-705.1	1.0	930.9	39.0	19.8
Trimestrul IV	-42.3	0.5	-4.9	-660.3	0.1	688.1	15.8	-3.0
2013	-304.6	-14.0	-51.7	-2669.9	2.2	2925.0	150.1	37.1
Trimestrul I	75.6	0.8	-9.6	-550.8	0.1	464.1	33.3	13.5
Trimestrul II	57.2	0.6	-21.1	-754.6	0.3	634.2	48.3	-35.1
Trimestrul III	43.8	-1.3	-20.7	-639.1	5.6	591.6	67.3	47.2
Trimestrul IV	526.1	-0.7	-25.7	-673.2	0.8	341.1	82.8	251.2
2014	702.7	-0.6	-77.1	-2617.7	6.8	2031.0	231.7	276.8

Sursa: BNM

Tabelul A.15: Active valutare bilanțiere ale băncilor licențiate (echivalentul în milioane dolari SUA)

	Toate băncile locale (14 bănci)					Excluzând băncile sub administrare specială (11 bănci)				
	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013 %	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013 %
Credite acordate	1308.9	50.1	1022.3	34.0	-21.9	1113.3	62.4	880.7	52.1	-20.9
Disponibilități în valută străină	980.9	37.6	606.8	20.2	-38.1	394.6	22.1	561.8	33.2	42.4
Rezerve obligatorii în valută străină	206.4	7.9	224.2	7.4	8.6	169.6	9.5	175.8	10.4	3.7
Alte active în valută străină (1+2+3-4), inclusiv:	19.6	0.8	1083.3	36.0	55.3 ori	14.8	0.8	2.1	0.1	-85.8
1. Plasările băncilor licențiate în alte bănci din RM	43.3	1.7	433.8	14.4	10.0 ori	20.9	1.2	4.0	0.2	-80.9
2. Conturi "Nostro" deschise în băncile din RM	2.1	0.1	69.4	2.3	33.0 ori	1.8	0.1	1.2	0.1	-33.3
3. Alte active	60.8	2.3	691.3	23.0	11.4 ori	49.8	2.8	30.5	1.8	-38.8
4. Ajustări și reduceri pentru pierderi din depreciere	86.6	3.3	111.2	3.7	28.3	57.7	3.3	33.6	2.0	-41.8
Active atașate la cursul valutei străine	94.4	3.6	71.5	2.4	-24.3	91.9	5.2	70.3	4.2	-23.5
Total active valutare bilanțiere	2610.2	100.0	3008.1	100.0	15.2	1784.2	100.0	1690.7	100.0	-5.2

Sursa: BNM

Tabelul A.16: Credite acordate în valută străină de către bănci (echivalentul în milioane dolari SUA)

	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013, %
EUR	769.8	58.8	621.0	60.7	-19.3
USD	534.6	40.8	398.7	39.0	-25.4
RUB	4.5	0.4	2.6	0.3	-42.2
Total	1308.9	100.0	1022.3	100.0	-21.9

Sursa: BNM

Tabelul A.17: Disponibilități în valută străină ale băncilor licențiate (echivalentul în milioane dolari SUA)

	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013, %
Conturi 'Nostro'					
deschise în străinătate	284.9	29.0	420.3	69.3	47.5
Numerar în valută străină	101.3	10.3	105.2	17.3	3.8
Plasări în străinătate	84.1	8.6	47.6	7.9	-43.4
Mijloace plasate overnight	507.8	51.8	32.4	5.3	-93.6
Valori mobiliare în valută străină	2.8	0.3	1.3	0.2	-53.6
Total	980.9	100.0	606.8	100.0	-38.1

Sursa: BNM

Tabelul A.18: Disponibilități în valută străină ale băncilor licențiate pe tipuri de valute (echivalentul în milioane dolari SUA)

	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013, %
EUR	329.8	33.6	346.7	57.1	5.1
USD	612.8	62.5	241.6	39.8	-60.6
RUB	33.8	3.4	13.1	2.2	-61.2
Alte valute	4.5	0.5	5.4	0.9	20.0
Total	980.9	100.0	606.8	100.0	-38.1

Sursa: BNM

Tabelul A.19: Obligațiuni valutare bilanțiere ale băncilor licențiate (echivalentul în milioane dolari SUA)

	Toate băncile licențiate (14 bănci)					Excluzând băncile sub administrare specială (11 bănci)				
	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013, %	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013, %
Depozite la termen ale clienților*	973.2	38.4	1028.8	38.1	5.7	824.4	46.6	880.3	52.3	6.8
Conturi curente ale clienților	374.1	14.8	428.6	15.9	14.6	322.6	18.2	335.5	20.0	4.0
Depozite la vedere ale clienților	186.4	7.4	192.4	7.1	3.2	112.7	6.4	150.5	9.0	33.5
Credite primite	472.4	18.7	304.7	11.3	-35.5	413.3	23.4	278.1	16.5	-32.7
Depozite la termen ale băncilor din străinătate	196.3	7.7	28.0	1.0	-85.7	18.0	1.0	12.0	0.7	-33.3
Conturi „LORO” ale băncilor din străinătate	0.2	0.0	1.1	0.1	5.5 ori	0.2	0.0	0.2	0.0	0.0
Alte obligațiuni în valută străină, inclusiv:	328.2	13.0	715.9	26.5	2.2 ori	77.4	4.4	25.3	1.5	-67.3
1. depozite pe termen ale băncilor licențiate	43.3	1.7	433.7	16.1	10.0 ori	12.7	0.7	0.0	0.0	-
2. alte obligațiuni	284.9	11.3	282.2	10.4	-0.9	64.7	3.7	25.3	1.5	-60.9
Total	2530.8	100.0	2699.5	100.0	6.7	1768.6	100.0	1681.9	100.0	-4.9

*cu excepția băncilor

Sursa: BNM

Tabelul A.20: Total depozite în valută străină ale clienților băncilor licențiate, cu excepția celor plasate de alte bănci (recalculate în milioane dolari SUA)

	Recalculate la curs efectiv					Recalculate la cursul constant din 31.12.14				
	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013, %	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013, %
EUR	966.9	63.0	1088.9	66.0	12.6	854.7	60.3	1088.9	66.0	27.4
USD	551.9	36.0	553.2	33.5	0.2	551.9	39.0	553.2	33.5	0.2
RUB	12.0	0.8	4.5	0.3	-62.5	6.9	0.5	4.5	0.3	-34.8
Alte valute	2.9	0.2	3.2	0.2	10.3	2.9	0.2	3.2	0.2	10.3
Total	1533.7	100.0	1649.8	100.0	7.6	1416.4	100.0	1649.8	100.0	16.5

Sursa: BNM

Tabelul A.21: Active și obligațiuni condiționale în valută străină ale băncilor licențiate (echivalentul în milioane dolari SUA)

	Sold la 31.12.2013	Pondere %	Sold la 31.12.2014	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2013, %
Active condiționale în valută străină					
Cumpărări curente	335.2	94.9	238.4	94.1	-28.9
Cumpărări la termen	16.9	4.8	14.2	5.6	-16.0
Alte active condiționale	1.1	0.3	0.7	0.3	-36.4
Total active condiționale	353.2	100.0	253.3	100.0	-28.3
Obligațiuni condiționale în valută străină					
Vânzări curente	346.4	86.4	242.3	87.6	-30.1
Vânzări la termen	54.3	13.6	33.8	12.2	-37.8
Alte obligațiuni condiționale	0.2	0.0	0.6	0.2	3.0 ori
Total obligațiuni condiționale	400.9	100.0	276.7	100.0	-31.0
Active condiționale -					
Obligațiuni condiționale	-47.7		-23.4		
(Active condiționale -					
Obligațiuni condiționale)/CNT (%)	-8.0%		-4.0%		

Sursa: BNM

Tabelul A.22: Limite pe investiții și constrângeri aplicate de BNM în procesul de gestionare a riscului investițional

Riscuri	Metode de diminuare
Riscul de credit	<ul style="list-style-type: none"> * Investirea în contrapărți sigure, cu calitate de creditare înaltă, stabilită de agențiile internaționale de rating Standard&Poor's, Moody's și Fitch Ratings (se utilizează ratingul mediu cotate de către cele trei agenții). * Stabilirea unui rating minim admisibil al contrapărților autorizate pentru efectuarea tranzacțiilor. * Stabilirea limitelor în funcție de: tipul, durata și rating-ul instrumentelor investiționale, precum și de compoziția valutară. * Monitorizarea zilnică a limitelor pe investiții și respectarea limitelor de creditare. * Cuantificarea riscului de credit, utilizând coeficienții de default determinați de către agenția de rating Standard&Poor's, pentru fiecare tip de rating și în funcție de scadență.
Riscul de piață	<ul style="list-style-type: none"> * Monitorizarea zilnică și lunară a riscului de piață se efectuează prin intermediul evaluării la prețul de piață a veniturilor/pierderilor nerealizate de la fluctuația ratelor de schimb și din modificarea prețurilor la valorile mobiliare. * Riscul de piață aferent portofoliului de valori mobiliare investiționale este gestionat și monitorizat în baza metodologiei valorii expuse la risc (VaR și CVAR), care estimează pierderile economice potențiale bazate pe un șir de parametri și asumări pentru diferite modificări ale condițiilor pieței. * Monitorizarea riscului ratei dobânzii și determinarea sensibilității prețului valorilor mobiliare din portofoliile de investiții la modificarea ratelor dobânzii este evaluată aplicând PV01. * Stabilirea de către Consiliul de administrație al BNM a compoziției valutare normative a portofoliului de investiții care urmărește acoperirea riscului valutar și optimizarea portofoliului printr-o corespondență adecvată a compoziției valutare a activelor și pasivelor, precum și printr-un orizont investițional acceptabil pentru asigurarea continuității deservirii obligațiilor externe curente și implementării politicilor monetare și valutare ale statului. Compoziția valutară normativă se determină în baza unei analize ample a compoziției valutare a comerțului de mărfuri și servicii, a datoriei externe, a valutei în care se efectuează intervențiile, etc. Compoziția valutară a rezervelor poate devia în limita de +/- 10% de la compoziția valutară normativă. * Stabilirea de către Comitetul de investiții al BNM a structurii valutare a fiecărui subportofoliu și devierile admisibile. * Respectarea compoziției valutare normative și a structurii valutare a fiecărui subportofoliu.
Riscul de lichiditate	<ul style="list-style-type: none"> * Asigurarea lichidității prin depunerile la vedere și prin investirea în valori mobiliare cu lichiditate înaltă și nivel redus de risc. * Monitorizarea zilnică a riscului de lichiditate se efectuează și prin utilizarea unor benchmark-uri de piață stabilite pentru subportofoliile de investiții indexate în funcție de tipul instrumentelor și de valuta de investiții. Benchmark-urile folosite sunt indici de piață, recunoscuți și utilizați pe plan mondial la evaluarea comparativă a performanței și riscurilor aferente portofoliilor de investiții. * Politica investițională a BNM permite gestionarea activă a rezervelor, cu devieri de instrumente și de durată limitate la +/- 20%

Tabelul A.23: Dinamica structurii activelor sectorului bancar al Republicii Moldova (%)

Indicatorul	31.12.2013		31.12.2014		Dinamica 31.12.2014/ 31.12.2013	
	mil. lei	ponderea în total active (%)	mil. lei	ponderea în total active (%)	mil. lei	+/- (%)
Numerar și echivalente de numerar	24346.1	32.0	29687.6	30.4	5341.5	21.9
Active financiare deținute pentru tranzacționare	173.5	0.2	157.0	0.2	-16.5	-9.5
Active financiare desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Active financiare disponibile pentru vânzare	495.3	0.7	451.5	0.5	-43.8	-8.8
Împrumuturi și creanțe	43724.1	57.4	42673.9	43.7	-1050.2	-2.4
Investiții păstrate până la scadență	3815.5	5.0	3988.6	4.1	173.1	4.5
Imobilizări corporale	1958.7	2.6	2197.7	2.3	239.0	12.2
Imobilizări necorporale	264.7	0.3	306.3	0.3	41.6	15.7
Creanțe privind impozitele	74.8	0.1	40.4	0.0	-34.4	-46.0
Alte active	713.3	0.9	17784.5	18.2	17071.2	2393.3
Active imobilizate și grupuri destinate cedării, clasificate drept deținute pentru vânzare	624.1	0.8	296.9	0.3	-327.2	-52.4
TOTAL ACTIVE	76190.1	100.0	97584.4	100.0	21394.3	28.1

Sursa: BNM

Tabelul A.24: Dinamica structurii obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova (%)

Denumirea articolului	31.12.2013		31.12.2014		Dinamica	
	Valoarea contabilă (mil. lei)	Ponderea (%)	Valoarea contabilă (mil. lei)	Ponderea (%)	mil. lei	%
Datorii financiare deținute pentru tranzacționare	1.1	0.0	-1.2	0.0	-2.3	-205.5
Datorii financiare desemnate ca fiind evaluate la valoarea justă prin profit sau pierdere	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Datorii financiare evaluate la cost amortizat:	63851.4	98.6	80633.5	94.7	16782.1	26.3
<i>inclusiv depozitele clienților</i>	55270.4	85.4	66895.4	78.6	11625.1	21.0
Provizioane	94.6	0.1	98.6	0.1	4.0	4.2
Datorii privind impozitele	377.9	0.6	439.9	0.5	62.0	16.4
Alte datorii	428.2	0.7	3982.2	4.7	3554.0	829.9
TOTAL DATORII	64753.2	100.0	85153.0	100.0	20399.8	31.5

Sursa: BNM

Tabelul A.25: Evoluția plăților decontate prin sistemul automatizat de plăți interbancare

Sistemul	Anul	Numărul (mii plăți)		Valoarea (mil. lei)		Valoarea medie pe tranzacție (mii lei)
		Total	Medie zilnică	Total	Medie zilnică	
SAPI	2013	14101.7	55.3	688007.7	2698.1	48.8
	2014	13669.7	54.0	718882.9	2841.4	52.6
Inclusiv						
SDBTR	2013	1009.8	4.0	641049.7	2513.9	634.8
	2014	1107.0	4.4	669907.4	2647.8	605.2
SCDN	2013	13091.9	51.3	46958.0	184.2	3.6
	2014	12562.7	49.6	48975.6	193.6	3.9

Sursa: BNM

Tabelul A.26: Monedele comemorative emise în cursul anului 2014

Denumirea monedei	Valoarea nominală	Metal	Greutate (gr)	Diametru (mm)	Tiraj (ex.)
Seria Aleea Clasicilor din Grădina Publică Ștefan cel Mare și Sfânt din mun. Chișinău					
Nicolae Milescu Spătarul	100 lei	Aur 999.9/1000	7.8	24	300
	50 lei	Argint 999/1000	13.0	28	500
Seria Personalități					
Dimitru Matcovschi - 75 de ani de la naștere	100 lei	Argint 999/1000	13.0	28	1000
Tamara Ciobanu - 100 de ani de la naștere	50 lei	Argint 999/1000	13.0	28	500
Seria Evenimente istorice					
20 de ani de la adoptarea Constituției Republicii Moldova	100 lei	Argint 999.9/1000	13.0	28	1000
125 de ani de la fondarea Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală	5 lei	Argint 999/1000	16.5	30	5000
Seria Monumentele Moldovei					
Lumânarea Recunoștinței	50 lei	Argint 999/1000	13.0	28	1000
Seria Cartea Roșie a Republicii Moldova					
Tigănușul	50 lei	Argint 999/1000	16.5	30	500
Bujorul-de-pădure	50 lei	Argint 999/1000	16.5	30	500

Sursa: BNM

Tabelul A.27: Aranjamente financiare cu FMI de care a beneficiat Banca Națională a Moldovei

Tipul facilității	Suma aprobată	Suma debursată	Ponderea debursărilor	Stoc la	Stoc la
	până la 31.12.2014	până la 31.12.2014	în suma total aprobată	31.12.2014	31.12.2014
	(mil. DST)	(mil. DST)	(%)	(mil. DST)	(mil. USD)
Facilitatea de Finanțare Extinsă (EFF)	319.80	236.62	73.99	147.45	213.56
Facilitatea de Creditare Extinsă (ECF)	311.56	191.58	61.49	122.29	177.12

Sursa: BNM

Tabelul A.28: Analiza profitului disponibil pentru distribuire în corelație cu principalele activități ale BNM

	2014	2013	Diferența 2014/2013	Diferența absolută
	Rezultat financiar	Rezultat financiar		
	mii lei	mii lei		
Activități gestionate de bancă				
Operațiuni monetar- creditare	(989)	(109,688)	(99.10)	108,699
Gestionarea rezervelor valutare	1,862,381	522,384	256.52	1,339,997
Emisiunea monedei naționale	13,045	(71,864)	(118.15)	84,909
Alte operațiuni, inclusiv costuri de funcționare	(95,707)	(90,752)	5.46	(4,955)
Profit disponibil pentru distribuire	1,778,730	250,080	611.26	1,528,650

Sursa: BNM

Tabelul A.29: Rezultatul net ca urmare a implementării politicii monetare

	2014	2013	Diferența 2014/2013	Diferența absolută
	mii lei	mii lei	%	mii lei
Facilități permanente	(1,832)	(1,966)	(6.81)	134
Rezerve obligatorii	(23,546)	(24,579)	(4.20)	1,033
Conturi și depozite ale Ministerului Finanțelor	(27,626)	(29,820)	(7.36)	2,194
Operațiuni de piață deschisă	(56,928)	(144,953)	(60.73)	88,025
Activitatea de creditare și deținerea portofoliului de VMS	108,943	91,630	18.89	17,313
Rezultat net	(989)	(109,688)	(99.10)	108,699

Sursa: BNM

Tabelul A.30: Rezultatul net obținut în urma administrării rezervelor valutare deținute de BNM

	2014	2013	Diferența 2014/2013	Diferența absolută
	mii lei	mii lei	%	mii lei
Valori mobiliare în valută străină	338,123	266,929	26.67	71,194
Depozite	26,759	23,775	12.55	2,984
Împrumuturi FMI	(34,522)	(31,017)	11.30	(3,505)
Diferențe de curs valutar	1,532,984	263,680	481.38	1,269,304
Comisioane și taxe	(2,341)	(983)	138.15	(1,358)
Rezultat net	1,861,003	522,384	256.25	1,338,619

Sursa: BNM

Tabelul A.31: Evoluția cursului oficial de schimb

	2014		2013	
	mediu pe perioadă	la finele anului	mediu pe perioadă	la finele anului
MDL/USD	14.0388	15.6152	12.5907	13.057
MDL/EUR	18.6321	18.9966	16.7241	17.9697
MDL/GBP	23.1178	24.2574	19.7072	21.5015
MDL/XDR	21.3198	22.6168	19.137	20.1078
MDL/XAU	570.3802	595.6709	570.2558	504.3804

Sursa: BNM

Tabelul A.32: Ponderea pozițiilor bilanțiere semnificative (%) și ratele medii anuale aferente instrumentelor financiare (%)

	2014		2013	
	Pondere %	Rata medie anuală a dobânzii, %	Pondere %	Rata medie anuală a dobânzii, %
ACTIVE	100.00	-	100.00	-
Active externe	78.77	1.11	94.22	1.02
Valori mobiliare de stat	4.49	4.60	4.98	4.52
Credite acordate (pe termen scurt/mediu)	16.57	0.1/0.01	0.67	/0.01
Alte active	0.17	-	0.13	-
PASIVE	100.00	-	100.00	-
Moneda națională în circulație	41.52	-	45.62	-
Disponibilități ale Guvernului, inclusiv:	5.18	-	3.93	-
<i>la vedere, MDL</i>	3.16	1.82	3.84	1.98
<i>la vedere, VLC</i>	2.02	-	0.09	-
Disponibilități ale băncilor, inclusiv:	18.38	-	16.85	-
<i>conturi LORO, inclusiv:</i>	6.61	-	10.08	-
rezerve obligatorii în MDL remunerate	-	0.56	-	0.83
rezerve obligatorii în VLC remunerate	7.56	0.57	6.46	0.49
depozite Overnight	4.21	0.80	0.31	0.86
Certificatele BNM (plasate)	0.48	3.51	6.24	3.89
Credite primite de la FMI (EFF)	13.18	1.09	13.51	1.08
Alte obligațiuni	8.09	-	7.11	-
Capital și rezerve	13.17	-	6.74	-

Sursa: BNM

Tabelul A.33: Capital și rezerve

	31 decembrie 2014	31 decembrie 2013
	mii lei	mii lei
Capital autorizat	330,017	330,017
Fondul general de rezervă	418,005	(471,360)
Total capital statutar	784,022	(141,343)
Rezerva veniturilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare	5,106,782	2,733,942
Rezerva veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	240,117	227,835
Alte rezerve	(1381)	(6672)
Total capital și rezerve	6,093,540	2,813,762

Sursa: BNM

Tabelul A.34: Lista Hotărârilor Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei remise pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în anul 2014

Nr. d/o	Nr. HCA	Data aprobării HCA	Titlul HCA	Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova	
				număr/articol	data
1	1	16.01.2014	Cu privire la modificarea și completarea Instrucțiunii privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudentiale	17-23/98	24.01.2014
2	4	23.01.2014	Cu privire la abrogarea Hotărârii Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.196 din 30 septembrie 2010	60-65/348	14.03.2014
3	5	23.01.2014	Cu privire la modificarea Instrucțiunii cu privire la raportarea unor operațiuni valutare de către băncile licențiate	60-65/349	14.03.2014
4	11	30.01.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	27-34/151	07.02.2014
5	12	30.01.2014	Cu privire la nivelul ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei la creditele pe termen lung	27-34/152	07.02.2014
6	15	30.01.2014	Cu privire la modificarea și abrogarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei	53-59/324	07.03.2014
7	37	27.02.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	53-59/325	07.03.2014
8	42	27.02.2014	Cu privire la aprobarea recomandărilor cu privire la stabilirea relațiilor bancare transfrontaliere	53-59/326	07.03.2014
9	44	03.03.2014	Cu privire la abrogarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei	53-59/327	07.03.2014
10	48	10.03.2014	Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului privind efectuarea operațiunilor pe piața valutară interbancară a Republicii Moldova	60-65/350	14.03.2014
11	52	20.03.2014	Cu privire la aprobarea, abrogarea și modificarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei	110-114/596	09.05.2014
12	59	27.03.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	80-85/435	04.04.2014
13	71	04.04.2014	Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului cu privire la operațiunile cu numerar în băncile din Republica Moldova	103/518	30.04.2014
14	82	23.04.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	103/519	30.04.2014
15	83	23.04.2014	Cu privire la nivelul ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei la creditele pe termen lung	103/520	30.04.2014
16	88	06.05.2014	Cu privire la termenele de prezentare de către bănci a unor rapoarte	110-114/597	09.05.2014
17	90	07.05.2014	Cu privire la modificarea Instrucțiunii privind modul de prezentare de către bănci a rapoartelor în formă electronică la Banca Națională a Moldovei	115-119/669	16.05.2014
18	93	15.05.2014	Cu privire la abrogarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei	120-126/672	23.05.2014
19	100	29.05.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	147-151/804	06.06.2014
20	119	26.06.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	174-177/916	04.07.2014
21	134	10.07.2013	Cu privire la punerea în circulație ca mijloc de plată și în scop numismatic a unor monede comemorative	185-199/982	18.07.2014
22	135	17.07.2014	Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului privind activitatea băncilor în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului	261-267/1286	05.09.2014
23	138	24.07.2014	Cu privire la aprobarea Conceptului privind optimizarea transferurilor naționale	217-222/1094	01.08.2014
24	144	31.07.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	223-230/1159	08.08.2014
25	145	31.07.2014	Cu privire la nivelul ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei la creditele pe termen lung	223-230/1160	08.08.2014
26	147	31.07.2014	Cu privire la probarea Recomandărilor cu privire la identificarea beneficiarului efectiv	223-230/1161	08.08.2014
27	153	07.08.2014	Cu privire la clasificarea de către bănci a creditelor acordate unor categorii de debitori din domeniul agricol	238-246/1199	15.08.2014
28	154	07.08.2014	Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului cu privire la raportarea informației aferente balanței de plăți	249-255/1245	22.08.2014
29	160	20.08.2014	Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului cu privire la suficiența capitalului ponderat la risc, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.269 din 17 octombrie 2001	256-260/1268	29.08.2014

Tabelul A.35: Lista Hotărîrilor Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei remise pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova în anul 2014 (continuare)

Nr. d/o	Nr. HCA	Data aprobării HCA	Titlul HCA	Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova	
				număr/articol	data
30	162	21.08.2014	Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului privind filialele, reprezentanțele și oficiile secundare ale băncilor	275-281/1354	19.09.2014
31	165	21.08.2014	Cu privire la modificarea și completarea Instrucțiunii privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudențiale	256-260/1269	29.08.2014
32	169	28.08.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	261-267/1287	05.09.2014
33	179	18.09.2014	Cu privire la modificarea și completarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei	319-324/1505	24.10.2014
34	182	25.09.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	293-296/1384	03.10.2014
35	184	25.09.2014	Cu privire la modificarea și completarea Regulamentului privind poziția valutară deschisă a băncii	293-296/1385	03.10.2014
36	188	25.09.2014	Cu privire la aprobarea Regulamentului cu privire la operațiunile de piață monetară ale Băncii Naționale a Moldovei	293-296/1386	03.10.2014
37	190	25.09.2014	Cu privire la modificarea și completarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei	325-332/1530	31.10.2014
38	191	25.09.2014	Cu privire la modificarea și completarea Planului de conturi al evidenței contabile în băncile licențiate din Republica Moldova	293-296/1387	03.10.2014
39	197	02.10.2014	Cu privire la punerea în circulație ca mijloc de plată și în scop numismatic a unor monede comemorative	297-309/1448	10.10.2014
40	198	02.10.2014	Cu privire la modificarea și completarea Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire de către bănci a Raportului privind volumul operațiunilor de casă, aprobată prin Hotărîrea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 256 din 17 noiembrie 2011	297-309/1449	10.10.2014
41	211	23.10.2014	Cu privire la aprobarea Instrucțiunii cu privire la raportarea datelor aferente utilizării instrumentelor și serviciilor de plată	325-332/1531	31.10.2014
42	216	30.10.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	333-338/1575	07.11.2014
43	219	30.10.2014	Cu privire la nivelul ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei la creditele pe termen lung	333-338/1576	07.11.2014
44	239	13.11.2014	Cu privire la completarea Regulamentului cu privire la Sistemul de înscrieri în conturi ale valorilor mobiliare, aprobat prin Hotărîrea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.250 din 25 octombrie 2012	352-357/1691	28.11.2014
45	243	27.11.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	358-363/1773	04.12.2014
46	260	04.12.2014	Cu privire la modificarea Instrucțiunii cu privire la raportarea unor operațiuni valutare de către băncile licențiate, aprobate prin Hotărîrea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.11 din 22 ianuarie 2009	372-384/1894	19.12.2014
47	261	04.12.2014	Cu privire la completarea și modificarea Instrucțiunii cu privire la modul de completare de către băncile licențiate a Raportului privind statistica monetară, aprobată prin Hotărîrea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 255 din 17 noiembrie 2011	366-371/1844	12.12.2014
48	266	11.12.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	372-384/1895	19.12.2014
49	282	23.12.2014	Cu privire la modificarea Regulamentului privind stabilirea cursului oficial al leului moldovenesc față de valutele străine, aprobat prin Hotărîrea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.3 din 15 ianuarie 2009	386-396/1973	26.12.2014
40	288	23.12.2014	Cu privire la termenele de prezentare de către bănci a unor rapoarte	386-396/1974	26.12.2014
51	295	29.12.2014	Cu privire la nivelul ratelor dobânzilor Băncii Naționale a Moldovei și a normei rezervelor obligatorii	1-10/52	16.01.2015
52	302	30.12.2014	Cu privire la modificarea și completarea Instrucțiunii privind modul de prezentare de către bănci a rapoartelor în formă electronică la Banca Națională a Moldovei, aprobată prin Hotărîrea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.132 din 17 iulie 2008	1-10/53	16.01.2015

Tabelul A.36: Evoluția proiectelor majore ale BNM pe parcursul anului 2014

Nr. d/o	Denumirea proiectului	Obiectivul strategic de referință	Obiective	Perioada inițierii	Realizări	Pași următori
1	Transform BNM	8. Sporirea eficienței activității operaționale a BNM	Asigurarea evaluării și transformării proceselor de activitate ale BNM ce țin de operațiunile bancare și gestionarea resurselor financiare, materiale și umane, precum și asigurarea modernizării sistemului informatic bancar al BNM, astfel încât să fie atins obiectivul de sporire a eficienței activității operaționale a BNM. Scopul urmărit în cadrul proiectului Transform BNM se axează pe o transformare multidimensională a organizației cu menirea de a asigura o aliniere maximă la obiectivele sale strategice. Această abordare este bazată pe modelul de arhitectură de scară largă la nivel de organizație (Enterprise Architecture), care odată implementat asigură corelarea proceselor de activitate, structurii organizatorice, personalului, sistemelor aplicative, informațiilor, tehnologiilor etc. la obiectivele organizației.	Martie 2012	După ce, în anul 2013, a fost încheiată prima fază a proiectului, perioadă în care a fost definit modelul-țintă al organizării BNM sub aspectele proceselor de activitate, resurselor umane, structurii organizatorice și tehnologiei informației, pe parcursul anului 2014 a avut loc transformarea proceselor de activitate prin implementarea proiectelor din Planul de transformare al BNM. Au fost realizate măsuri pe termen scurt ce au condus la obținerea unor performanțe rapide în domeniul proceselor de activitate, resurselor umane și structurii organizatorice. Performanțele date au contribuit la optimizarea utilizării resurselor interne ale băncii prin: automatizarea și reducerea duratei proceselor, accelerarea luării deciziilor, optimizarea circuitului de documente. Totodată, a fost inițiată în mod repetat procedura de achiziție a unui nou sistem informatic de operațiuni bancare, cea inițială fiind finalizată fără semnarea unui contract.	Anunțarea a două licitații deschise internaționale, pentru selectarea și implementarea unor sisteme informatice moderne și performante de gestiune a resurselor și de derulare a operațiunilor bancare, separat pentru CBS și ERP. În același timp, urmează a fi implementate în continuare măsurile din Planul de acțiuni, pentru obținerea performanțelor rapide, a celor pe termen mediu și pe termen lung. Totodată, în perioada ulterioară va fi ajustată treptat structura organizatorică a băncii, pentru a obține sinergii prin gruparea unor activități similare și pentru a simplifica structurile de raportare ierarhică. Finalizarea proiectului este preconizată pentru anul 2017.

2	Implementarea platformei unice de tranzacționare a instrumentelor monetar-valutare prin sistemul informațional Bloomberg	8. Sporirea eficienței activității operaționale a BNM	Asigurarea dezvoltării durabile a pieței monetare și valutare prin consolidarea proceselor de tranzacționare pe o singură platformă, prin modernizare tehnologică și de procese, prin asigurarea unui grad sporit de eficacitate, eficiență și transparență, precum și prin consolidarea capacităților de gestionare a riscurilor.	Octombrie 2012	După implementarea platformei unice de tranzacționare pentru operațiunile valutare desfășurate pe piața internă, precum și pentru unele operațiuni de piață monetară, în anul 2014, BNM a conclucrat cu compania Bloomberg în vederea continuării realizării prin aceeași platformă a altor operațiuni de piață monetară. Astfel, a fost realizată tranzacționarea prin intermediul platformei unice a certificatelor Băncii Naționale, vânzarea/cumpărarea VMS din/în portofoliul BNM, plasarea depozitelor prin licitație. Totodată, a fost ajustat cadrul normativ aplicabil operațiunilor de piață monetară ale Băncii Naționale a Moldovei.	În anul 2015 urmează realizarea procesului de tranzacționare prin platforma unică Bloomberg pentru alte instrumente de politică monetară ale BNM, cum ar fi: repo/reverse repo și credite garantate. Ulterior, va fi realizat procesul de tranzacționare pentru atragerea de depozite, vânzarea/cumpărarea certificatelor Băncii Naționale pe piața secundară.
3	Organizarea tranzacționării valorilor mobiliare de stat (VMS) cu termen mai mare de un an la Bursa de Valori (BVM) <i>(proiect comun cu Comisia Națională a Pieței Financiare)</i>	8. Sporirea eficienței activității operaționale a BNM	Dezvoltarea pieței secundare a VMS și lărgirea bazei investitorilor VMS, ridicarea numărului și volumului de tranzacții cu VMS.	Ianuarie 2013	Odată cu operarea în 2013 a modificărilor și completărilor la cadrul normativ și la sistemele informaționale ale BNM, astfel fiind asigurată capacitatea tehnică și legală de includere a Depozitarului Național de Valori Mobiliare (DNVM) ca Participant la Sistemul de înscrieri în conturi (SIC) gestionat de BNM, în anul 2014 s-a conclucrat cu Ministerul Finanțelor pentru depunerea cererii din partea DNVM cu privire la înregistrarea în calitate de Participant în SIC.	Urmează înaintarea cererii de Participant în SIC de către DNVM și, ca rezultat, darea în exploatare a modificărilor sistemelor informatice, atribuirea Depozitarului Național de Valori Mobiliare a calității de Participant în SIC la BNM și realizarea procesului de tranzacționare a VMS cu termenul mai mare de un an la BVM.

4	Centrala riscului de credit	3.Dezvoltarea funcției de supraveghere a BNM	Asigurarea Băncii Naționale a Moldovei cu informații operative și suficiente care vor contribui la: optimizarea reglementării prudențiale și consolidarea supravegherii bancare într-un cadru macroprudențial de supraveghere a activității de creditare a băncilor, în concordanță cu principiile moderne de administrare a riscului de credit, evaluarea capacității băncilor de a depăși un eveniment de stres financiar, urmărirea solvenței bancare și a stabilității macroeconomice etc.	Ianuarie 2013	Ca rezultat al studiului și cercetărilor realizate în anul 2013 privind practicile băncilor centrale de referință în vederea identificării și analizei aspectelor principale și specifice ale domeniului, în anul 2014 a fost inițiată procedura de licitație pentru achiziționarea soluției informatice. Procedura este în derulare, la sfârșitul anului 2014 fiind la etapa de evaluare a ofertelor.	Desemnarea câștigătorului licitației privind achiziționarea soluției informatice și semnarea contractului cu acesta. Implementarea soluției informatice. Desfășurarea procedurii de licitație aferente dezvoltării infrastructurii pentru registrul riscului de credit.
5	Implementare a Acordului Basel II/III	3.Dezvoltarea funcției de supraveghere a BNM	Implementarea prevederilor Acordului Basel II/III va permite asigurarea unui cadru de reglementări prudențiale mai flexibile pentru stabilirea cerințelor de capital (de la un nivel simplificat la un nivel sofisticat), adecvat profilului de risc al instituțiilor bancare. Totodată, Basel II/III va contribui considerabil la sporirea stabilității sistemului bancar, fiind asigurată urmărirea specificului activității fiecărei instituții bancare și profilului de risc pe care aceasta îl prezintă, precum și va asigura diversificarea metodelor privind evaluarea riscurilor. Ca urmare, implementarea cerințelor Acordului Basel II/III va stimula transparența și disciplina de piață.	Iunie 2013	Ca urmare a aprobării Fișei Twinning (TWG) "Consolidarea capacității Băncii Naționale a Moldovei în domeniul reglementării și supravegherii bancare în contextul implementării prevederilor Acordului Basel", a fost desfășurată de către partenerul extern de dezvoltare procedura de selecție a prestatorului de servicii. BNM a conlucrat cu câștigătorul procedurii de achiziție în vederea definitivării proiectului Contractului TWG, care include și planul de activități cu indicarea resurselor, obiectivelor intermediare și finale ale proiectului. Contractul a fost remis către oficiul Delegației Uniunii Europene (UE) în Republica Moldova pentru avizare.	Semnarea contractului TWG de către contrapărți și aprobarea acestuia de către autoritățile UE. Demararea proiectului propriu-zis conform planului de activități inclus în Contract, și anume: * Evaluarea cadrului legal / normativ existent în domeniul reglementării capitalului bancar și elaborarea unui plan de acțiuni general; * Elaborarea proiectelor de modificare a actelor legislative / normative în contextul implementării Directivei 2013/36/UE și Regulamentului 575/2013; * Elaborarea cadrului de supraveghere bazată pe categoriile de risc aferente Pilonului 1 (abordarea standardizată și avansată); * Implementarea sistemelor și

						procedurilor interne de gestionare a riscurilor în bănci prin evaluarea sistemelor curente și instruirea reprezentanților din sistemul bancar.
6	Modernizarea paginii web oficiale a BNM	6.Îmbunătățirea comunicării externe	Lansarea proiectului de modernizare și îmbunătățire a structurii, conținutului și designului paginii-web oficiale a BNM, care constituie una din măsurile menite să asigure atingerea obiectivului strategic de îmbunătățire a comunicării externe. Pagina-web oficială a Băncii Naționale a Moldovei este destinată a oferi publicului larg acces la informație veridică și operativă privind activitatea BNM și situația din sistemul bancar al Republicii Moldova și este considerată a fi unul din instrumentele de bază ce asigură comunicarea cu părțile interesate, contribuind la formarea imaginii BNM în exterior. Pornind de la acest fapt, proiectul urmărește să realizeze o revizuire completă a structurii și conținutului informațional, a designului web, a elementelor de interactivitate, care în ansamblu vor crea premisele necesare pentru eficientizarea comunicării BNM cu părțile externe.	Noiembrie 2012	Ca urmare a selectării furnizorului de servicii, a fost elaborată pagina web nouă a BNM, în principal fiind realizate următoarele activități: crearea bazelor de date interactive; elaborarea tehnologiilor de accesare a datelor; transferarea datelor din arhiva paginii web curente în cea nouă; instruirea redactorilor și furnizorilor de informații; sincronizarea conținutului paginii vechi cu cea modernizată.	Urmează a fi lansată noua pagină oficială web a BNM.

7	Modernizarea edificiului BNM	7.Consolidarea imaginii și credibilității BNM	Consolidarea imaginii BNM prin construirea unei fațade noi a sediului.	Ianuarie 2013	Odată cu recepționarea proiectului final pentru lucrările de construcție aferente modernizării fațadei edificiului BNM, au fost elaborate documentele de licitație și devizul de cheltuieli pentru achiziționarea lucrărilor de construcție.	Inițierea procedurii de achiziție prin licitație deschisă a lucrărilor de construcție și selectarea executorului. Efectuarea lucrărilor de construcție conform contractului.
---	------------------------------	---	--	---------------	--	---